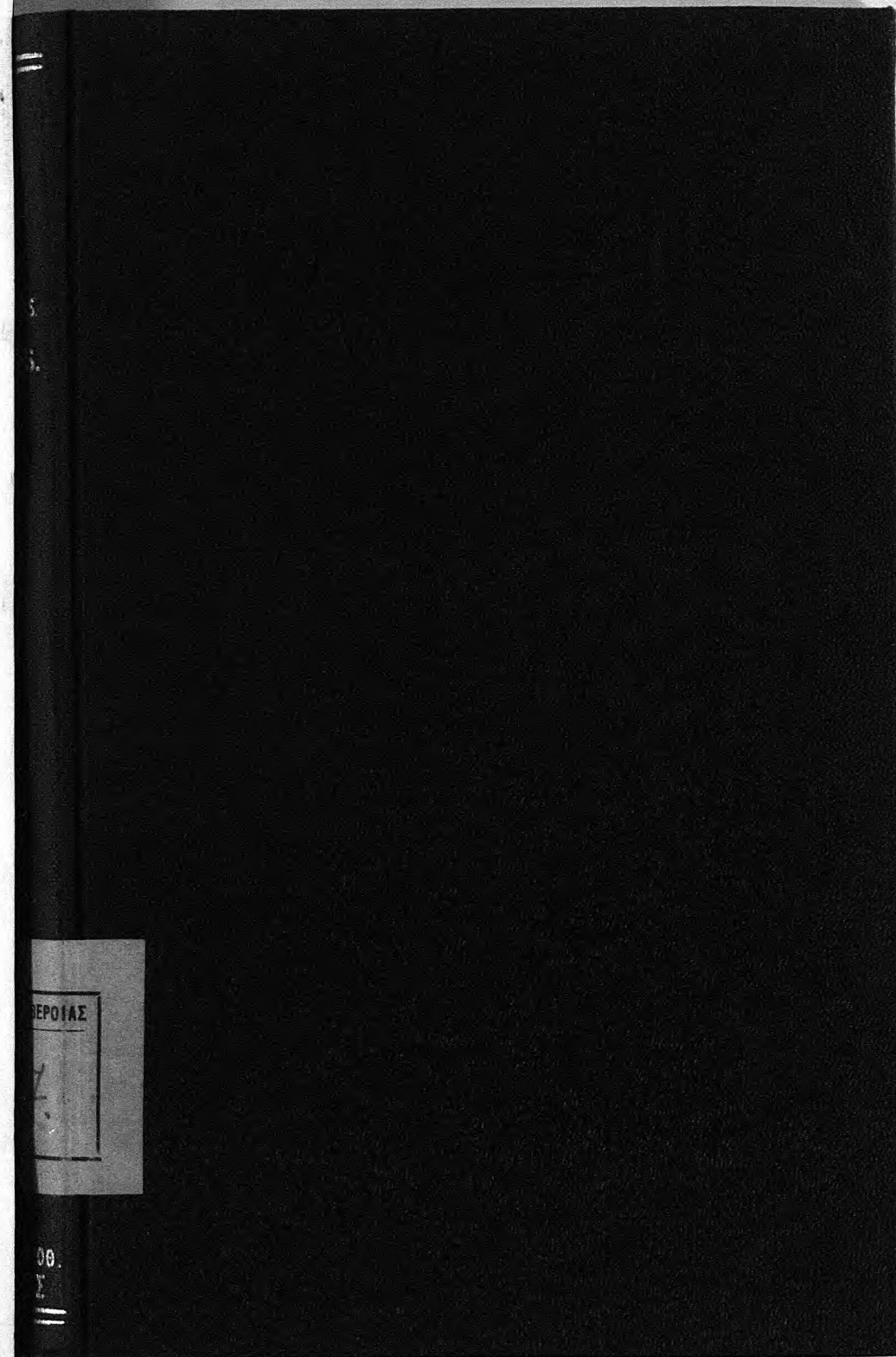

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΒΕΡΟΙΑΣ
 Αριθ. τίτ. 427
 Τίτλος: *Δωρεά*
αρχαίων παιδών

6016A-00125

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

DEMOSTHENIS
ORATIONES.

IMMANUEL BEKKER.

VOL. I. PARS I.

EDITIO STEREOTYPA ITERUM IMPRESSA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIAE MDCCCIC.

~~1891~~

1896

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

DEMOSTHENES

ORATIONES

IN GRÆCIS

ET LATINE

EXCERPTA

ET ALIA

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

DE VITA DEMOSTHENIS

COMMENTATIO

ANTONII WESTERMANNI.

Annus Demosthenis natalis ut iam olim fuit controversus, ita etiamnum distinguitur inter peritissimos. Natum oratorem olymp. XCIX, 4 (a. Chr. n. 38¹), ait Dionysius Halicarnassensis, 2 ol. XCVIII,

1 De fontibus historiae Demosthenis exposui in Quaest. Demosth. P. IV. Graecorum scriptorum, quorum quidem scripta adhuc exstant, de vita Demosthenis commentati sunt Plutarchus, Lucianus qui dicitur in encomio Demosthenis, Auctor vitarum decem oratorum p. 844—848, quique ex eo pendet Photius Biblioth. cod. CCLXV, Libanius in praefatione ad Demosth. orationem argumenta, Zosimus Ascalonita, V. post Chr. n. saeculi rhetor, Anonymus quidam (haec duo opuscula primum edidit Reiskius orat. Graec. t. IV. p. 145—150), Suidas, cuius trium quae habet s. v. *Δημοσθένης* capitulum primum ex Hermippo emanasse docuit A. Schaeferus in Philolog. t. VI. p. 427 sqq., tertium ex Anonymo modo dicto, ut videtur, derivatum est. Horum pleraque repetita sunt in mea Vitar. scripti. gr. minor. editione p. 281—311. Post litteras renatas vero qui vitam Demosthenis composuere, recensuit A. G. Beckerus in libro *Literatur des Demosthenes* inscripto (Quedlinb. 1830) p. 16 sq., qui et ipse librum edidit utilissimum, *Demosthenes als Staatsmann und Redner*, Hal. 1815. Ad hos accedunt C. F. Rankius, cuius de Demosthene commentatio inserta legitur Encyclop. littér. Sect. I. t. XXIV. p. 52—118, A. Boullée, *vie de Démosthène*, Paris. 1834, J. M. Socii, *Demosthenes der Staatsmann und Redner*, Vindob. 1852 (de quo libro vid. Iahnii Annal. philol. t. LXIV. p. 44 sqq.). Plurimum vero ad historiam quam universae aetatis rerum Graecarum Macedoniarum, tum ipsius oratoris cognoscendam profecerunt libri hi: Fr. Wilewskii commentarii historici et chronologici in Demosthenis orationem de corona, Monast. 1829, C. A. F. Braeckner, *König Philipp und die hellenischen Staaten*, Gott. 1831, K. G. Boeckh, *Forschungen auf dem Gebiete der attischen Redner*, Berl. 1843. Ex his igitur libris petant qui eorum, quae breviter exposuimus, copiosiores desiderant enumerationem, praeteros qui singularibus editis libellis de Demosthene bene meruerunt, suo quoque loco vive haec in commentatione sive in orationum Demosthenis qui infra accedat indice nominavimus.

2 Epist. ad Amm. I. 4. Pendet ab eo Zosimus vit. Dem. p. 302. Diversa miscet A. Gellius XV, 28,

4 (38¹). auctor vitarum decem oratorum.³ Hinc, prout alterutri se addicebant, in duas partes viri docti discessere.⁴ Nostra autem aetate exstiteret qui neutri assentirentur, sed quasi integra res esset novas rationes inirent et suos quique calculos ponerent: quanquam cessit hoc negotium aliter aliis, adeo ut intra terminos illos nullus iam supersit annus quo Demosthenes non natus alicui videatur.⁵ Quod etsi laudabili consilio institutum est, apparet tamen mera niti opinione, dum restant argumenta, quibus quae ex antiquitate tradita accepimus non omni carere ratione demonstrari possit. Ac Dionysium quidem erravisse facile concesseris. Qui sua an aliena in definiendo anno Demosthenis natali computatione usus sit non sane liquet: sed ut ut hoc est, videtur qui hunc annum posuit non antiquo auctore usus, verum ab ipso Demosthene, quanquam non recte demum intellecto, inductus in errorem.⁶ Scilicet is in oratione quam adversus Midiam scripsit tum annos XXXII sese natum esse dicit.⁷ Et haec

3 Pag. 845 4.

4 Dionysio nemo vehementius patrocinatus est Boeckhio l. l. p. 1—94, vitarum scriptori nemo accuratius Boeckhio in libello *über die Zeitverhältnisse der Rede des D. gegen Meidias*, inserto comment. acad. Berol. 1818. p. 60 sqq. Adde quae disputant Id. Oecon. publ. Ath. t. I. p. 668. 733. ed. 2. l. T. Voemelius in diar. antiqu. stud. 1846. p. 66 sqq. A. Schaeferus in Philol. t. V. p. 15 sq.

5 Itaque Ol. XCIX, 1. natum censent Rankius l. l. p. 82 atque M. Soehneckius in diar. antiqu. stud. 1838. p. 321 sqq., Ol. XCIX, 2. l. G. Droysen in N. Mus. Rheu. t. IV. p. 496 sqq., Ol. XCIX, 3. Clinton. fast. hellen. t. II. p. 840. Braecknerus l. l. p. 326 sqq., C. F. Hermannus comm. de Demosthenis anno natali, Gott. 1845.

6 Cf. Boeckhio l. l. p. 85.

7 Or. XXI, 134.

quidem oratio quo anno scripta sit et ipsum adhuc controversum erat. Scriptam archonte Callimacho ol. CVII, 4, eodem quo Olynthiis cum Philippo bellum gerentibus Athenienses auxilio venerint, ait Dionysius.⁸ Iam quum eadem in oratione Olynthiacae Atheniensium expeditionis mentio fiat,⁹ qui hanc ab illa non diversam putabat — nec sane de alia a plerisque, ut videtur, historiae scriptoribus expositum — necessario hinc retro annis XXXII numeratis in ol. XCIX, 4, annum tanquam Demosthenis natalem incidebat. At, ne dicam hic de Euboeica expeditione, quae eodem tempore quo Olynthiaca accidit, quo minus verum hoc credatur obstant alia, velut quod Demosthenes septem annos natum se ait a patre relictum esse,¹⁰ tum decem annos tutorum sub auctoritate transexisse,¹¹ denique statim post Aphobii tutoris nuptias mense Scirophorione archonte Polyzelo (ol. CIII, 2) celebratas superata probatione sui iuris factum esse.¹² Verum enimvero qui natus erat ol. XCIX, 4, non potuit is iam ol. CIII, 2, annos natus XIV sui iuris fieri, id quod per legem Atticam ante aetatis annum XVIII superatum non licebat. Concinnant vero inter se omnia, si cum auctore vitarum decem oratorum Demosthenem natum ponas ol. XCVIII, 4: sic enim ol. CIII, 2, annum aetatis XVIII superavit. Iam dicat aliquis, ut sua Dionysium, sic haec quoque suo calculo scriptorem illum invenisse. At primum auctor vitarum decem oratorum, qualem nunc habemus, non is est qui aliquid ipse invenisse dici possit, sed mera est hic liber excerptorum ex aliis atque indigesta congeries. Deinde hunc ipsum de anno Demosthenis natali locum satis antiquo e fonte profuxisse ex eo colligas, quod non, quae posteris

placuit, olympiadam ratione, verum archontum Atticorum serie nititur. Denique conficit rem quod nuper inventum est testimonium Hyperidis, cuius in oratione adversus Demosthenem haec sunt verba: καὶ οὐκ ἀλοχύνει νυνὶ τηλικούτων ὑπὸ μαικαλῶν κρινόμενος περὶ δημοδοκίας· καίτοι εἶπε τὸνναντίον ὑφ' ἡμῶν παιδεύεσθαι τοὺς νεωτέρους τῶν ῥητόρων καὶ εἰ τι προπετιότερον ἐπαρττον, ἐπιτιμᾶσθαι καὶ κολλάσθαι, νῦν δὲ τὸνναντίον οἱ νέοι τοὺς ὑπὲρ ἐξήκοντα ἐτη σωφρονίζουσιν. διόπερ, ὡς ἄνδρες δίκασται, δικαίως ἂν ἐργίζοιμθα δημοσθένει, εἰ καὶ δόξης ἰκανῆς καὶ πλοῦτον πολλοῦ δι' ἡμᾶς μετέσχκεν, νυνὶ δ' ἐπὶ γῆρας οὐδ' οὐ βούλεται τῆς *****.¹³ Apparet Demosthenem praeceteris eorum in numero haberi, qui tum LX. aetatis annum superavere. Atqui Harpalicam litem, in qua Demosthenis accusator Hyperides exstitit, gestam esse Anticle archonte ol. CXIII, 4, exploratum est.¹⁴ Hoc ergo anno qui aetatis annum LX. excessit, non poterat natus esse tempore ol. XCVIII, 4, posteriore: hic enim, ut ratio constet, ipse extremus terminus est. Scilicet Demosthenes tum annum LXI. agebat. Haec tam certa sunt, ut eorum rationes, qui serius aliquanto natum oratorem esse volunt, refutare nihil opus sit. Sequitur simul, ut tam septem anni, quos egit Demosthenes patre decedente, quam decem tutelares non pro absolutis, sed pro rotundis, quod aiunt, numeris habendi sint, verum non ita ut, quod plerisque visum est, detratur, sed ut addatur aliquid utrique numero, quo iunctis ambobus confiant duodeviginti.¹⁵ Quanquam de ipso anni ol. XCVIII, 4, tempore vel mense, quo natus esse videatur, ex eo, quod exaunte anno ol. CIII, 2,

⁸ Epist. ad Amm. 1, 4.

⁹ Or. XXI, 181, 197.

¹⁰ Or. XXVII, 4.

¹¹ Or. XXI, 157. XXVII, 6, 17, 24, 26, 29, 35, 36, 39, 59, 63, 69. XXVIII, 4. XXIX, 34, 59.

¹² Or. XXX, 15.

¹³ Fragm. XV b. III. orat. Hyperid. adv. Demosth. p. 34 ed. Boeckh., fragm. XVII. p. 19 (Philol. t. III, p. 627). ed. Snapp. Qui locus quanti esset ad annum Demosthenis natalem definendum momenti primus indicavit Th. Bergkii diar. antiqu. stud. 1843. p. 232.

¹⁴ Dionys. Halic. epist. ad. Amm. 1, 12.

¹⁵ Accurate de his exposuit Voemellus in diar. antiqu. stud. 1846. p. 70 sqq.

sui iuris factus est, fieri coniectura nequit: nam constat iuvenes Athenienses non suo die singulos, verum qui eundem per annum aetatem legitimam attigissent universos in publica sollemnitate sub ipsum anni exitum in viros recipi esse solitos. Sequitur item, ut Midiana scripta sit a Demosthene ol. CVI, 4. vel CVII, 1, quo annum agebat, XXXIII, utque bellum in Euboea gestum cum Olynthiaca expeditione, cuius mentio fit in eadem oratione, in ol. CVI, 3 incidit.

Patrem Demosthenes habuit cognominem, civem Atheniensem, Paeaniae pago adscriptum, matrem Cleobulam, filiam Gylonis Atheniensis, qui quondam prodicionis reus factus ante latam a iudicibus sententiam patria relicta in Bosphorum profugerat.¹⁶ Opibus pater satis affluebat, ut qui duas possidebat officinas, gladiariam alteram, alteram lectuariam, in quibus servi operabantur plus quam quinquaginta, praetereaque domum, pecuniam fenori datam, lautam suppellectilem, magnamque ferri, eboris, materiae aliarumque rerum in artis usum repositarum copiam relinquebat, quae omnia XIV talentis aestimata sunt.¹⁷ Quo factum est, ut ex opulentissimis haberetur filius, eiusque nomen in tabulis censoriis inter eos, qui summum tributum penderent, ipsorum tutorum impulsu referretur.¹⁸ Scilicet pater moribundus uxorem cum filio et filia, quorum ille octavum, haec sextum agebat annum, tribus viris, Aphobo et Demophonti, huius ex sorore, illi ex fratre amicitia secum iuncto in tutelam tradidit, et ea quidem conditione, ut viduam Aphobus, Demophon filiam,¹⁹ simulatque nubilis fuisset,

acceptis interea dotibus amplissimis in matrimonium ducerent, Therippides LXX minarum, donec sui iuris factus esset filius, usum fructum haberet.²⁰ Hi vero tantum abfuit ut acceptis quae ille legaverat mandata sibi ab eodem peragerent, ut tanquam latrones in fortunam testatoris irrumperent, officinas divenditis maximam partem servis operariis pessum darent, pecuniam numeratam diriperent, foeneri datam repeterent et inter se dividerent, viduam ac pupillos male haberent et vix rebus ad victum cultumque necessariis instruerent. Itaque de toto patrimonio, quod probe ac rite per decem annos administratum in triplum augeri debebat, hoc tempore exacto iam nil nisi domus cum XIV servis dimidioque talento pecuniae, h. e. duodecima tantum sortis pars supererat.²¹ Tantam rei familiaris iacturam non aequo animo Demosthenem ferre potuisse sponte intelligitur. Vixitque sui iuris factus erat, cum intervorsam patrimonii partem repeteri coepit a tutoribus. Biennium aliud disceptationibus extrahitur, Timocrate archonte demum ol. CIV, 1. causam ad iudices Demosthenes deferat.²² Ac primum quidem Aphobum in ius vocavit: fraudis is convictus et decem talentis multatus est.²³ Demophontem vero et Therippidem num item, id quod voluerat certe,²⁴ in iudicium adduxerit non liquet: quin ipsi quoque Aphobo, qua fuit animi benignitate an quod solvendo is non erat vel quod commercii cum improbis hominibus habendi et litium

laude clarum. Vit. dec. orr. p. 847 c. Cf. stemma a Boeckhio propositum in Corp. Inscr. graec. I. p. 464, quodque nos Commentt. reg. soc. lit. Sax. t. I. p. 119 subiecit.

²⁰ Dem. XXVII, 4 sq.

²¹ Exponit haec Demosthenes or. XXVII. Adde Voemeli de Dem. rationibus tutelariis commentationem insertam N. Mus. Rhén. t. III. p. 434 sqq. (cf. *the classical Museum* IX. p. 254 sqq.), quaeque eadem de re Nabernus commentatus est in *diario Musaeosyna* inscripto, I. p. 186—199.

²² Dem. XXX, 17.

²³ Dem. XXIX, 60.

²⁴ Dem. XXVII, 12. Cf. Aesch. II, 99.

¹⁶ Aesch. III, 171. Demosth. XXVIII, 8. Vit. dec. orr. p. 844 a.

¹⁷ Dem. XXVII, 9—11.

¹⁸ Dem. XXI, 187. XXVII, 7. XXVIII, 4. XXIX, 60.

¹⁹ Nupti haec postea Lacheti Leneoneensi, ex quo Democharem peperit, virum et reipublicae defendendae studio et eruditionis

inde sibi enatarum²⁵ pertaesum ipsum est, remissa multa bonis suis cessit.²⁶

Quae gravia, iniqua, acerba dum ingruiebant quantumvis fuerint, at prosperum tamen habuerunt denique exitum. Momento enim fuere ad Demosthenis animum ingeniumque excitandum, conformandum, corroborandum haud exiguo, immo vero tanto, ut, si contrarium accidisset, iure dubites an orator, praesertim talis, nunquam evaserit. Nimirum aliquanto iam ante quam excessit ex ephebis impositam sibi necessitatem sensit patrimonii sui a tutoribus repetendi: quae causa quum Attico more ipsi oranda esset in iudicio, sponte sua adductus est ut in oratoria arte operam collocaret. Sed ut ne victis quidem damnisque reis eloquentiae studium abiiceret, verum diligentius in dies coleret, quum successus atque consuetudo, tum id ipsum effectit, quod amisso patrimonio coactus erat quaerere de quo viveret et attritam rem familiarem quantum posset reparare. Itaque aliam artem quum non nosset aut parum dignam cive Atheniensi crederet, logographi qui dicebatur et caussarum actoris negotium facitandum sibi sumpsit, atque mercede scribere litigatoribus, quae illi pro se ipsi dicerent, et pro aliis causas dicere instituit. Quod negotium etsi parum honestum vulgo habitum et malis sycophantarum caussidicorumque artibus infamatum, tamen Atheniensium in civitate ut ob litigiosum populi animum magnamque litium usque orandarum multitudinem prorsus necessarium, ita quum aliorum oratorum celeberrimorum exemplo, tum Demosthenis ipsius fide, integritate, probitate

purgatum dicas et nobilitatum.²⁷ His igitur studiis praeparato et quasi durato animo artisque ad interiora patefacto aditu tandem vocante ipsa patria ad rempublicam accessit.

Iam huc quavia, quibus magistris, quaeque per discrimina pervenerit dicendum. Ac primum quod Plutarchus²⁸ tam male puerum ait a tutoribus esse habitum, ut elegantioris pueroque ingenio nato dignae disciplinae expertus esset, verum non est, si de litterarum elementis cogitavit. Nam quod magistros eius mercede illi debita fraudarant,²⁹ id ipsum docet disciplina eum esse usum, praetereaque scholas legitimas a se frequentatas esse testis ipse est.³⁰ Quare solas gymnicas artes non exercuisse credendus est,³¹ nec tamen causa fuit negligentia tutorum sive tenacitas, sed anxietas matris, quae puerum infirmum natura et imbecillum a laboribus et exercitatione corporis arcebat. Quod multum sane contulit ad morum severitatem et gravitatem, qua per totam vitam usus est, et ad ingenium eius humaniter excolendum: citius enim mature scit animus a rerum externarum cultu avocatus et ad litteras doctrinaeque studia facile sese applicat. Iam artis Demosthenes principia indagantes primum in narratione culam incidimus, quae etsi non omni dubio libera, ita tamen comparata est, ut veri aliquid subesse appareat. Narrat Plutarchus,³² nescio

²⁷ *Δογματῶν* vocabulum et rem Aeschines identidem per contumelliam in Demosthenem coniecit, ut I, 94. II, 165. 180. III, 173. Verum quod eidem I, 131. II, 165. III, 173 exprobat (cf. Plat. Dem. 15. Zosim. p. 300. Anon. p. 304. Suid. s. v. *Δημοσθένης* III), quasi scriptam Phormionem orationem eiusdem adversario Apollodoro vendidisset, haec aperte mero est calumnia. Cf. Rauke l. I. p. 62 sq. W. Hornbostel *über die von Dem. in Sachen des Apollodor verfaßten Gerichtsreden* (Hatzel. 1851) p. 32.

²⁸ Vit. Dem. 4. Cf. Zosim. p. 298. Anon. p. 303.

²⁹ Dem. XXVII, 46.

³⁰ XVIII, 257.

³¹ Confirmat Aesch. III, 265.

³² Vit. Dem. 5. Eadem fere narrat Liban. p. 2 sq.

²⁵ Voluit cum Onetore (or. XXX. XXXI.) et cum Midia et Thrasylocho fratribus (XXI, 78 sq. XXVIII, 17).

²⁶ Plat. vit. Dem. 6. Vit. dec. orr. p. 844 d. Photius p. 492 b. Ridet hoc verbis *τὰ πατρῷα καταλείπων ἀπομυροῦ* Aesch. III, 173, quae non recte explicat Boecknius l. I. p. 185, 2. Ceterum ex libris in tutores instituta cognomen *Δῆμος* eum merulano ait Aesch. II, 99. Cf. Plat. vit. Dem. 4. et Schol. in Aesch. l. I.

quo auctore, Demosthenem puerum, quo tempore Callistratus causam Oropiam oraturus erat in iudicio, praeceptores et paedagogos de audienda illa disceptatione agentes audivisse: itaque suum paedagogum ut se quoque ad audiendum adduceret rogavisse; quo impetrato oratores occulto ex loco dicentes auscultasse, quumque Callistratus praeclare rem egisset, et ipsum admiratum esse et eloquentiae quanta esset vis in hominum animos cognovisse; abiectis igitur ceteris disciplinis studiisque puerilibus tanquam futurum oratorem se ipsum in dicendi exercitationes immisisse. Discrepant cum his aliquantum quae auctore Hegesio Magnesio refert scriptor vitarum decem oratorum:³³ ἐδεῖθαι τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου — μέλλοντος ἐν τῷ δήμῳ λέγειν ἀκούσῃ, ἀκούσας δ' ἐραστος ἐγένετο τῶν λόγων, quaeque Hermippo auctore A. Gellius³⁴ verbis his: atque is, Demosthenes, domo egressus, ut ei mos erat, cum ad Platonem pergeret complurisque populos concurrentes videret, percontatur eius rei causam cognoscitque, currere eos auditum Callistratum, is Callistratus Athenis orator in republica fuit, quos illi δημαγωγούς appellant. visum est paulum devertere experiri, an digna auditio tanto properantium studio foret. venit atque audit Callistratum nobilem illam τὴν περὶ Σωκράτους δίκην dicentem atque ita motus et demulctus et captus est, ut Callistratum iam inde sectari coeperit, academicam cum Platone reliquerit. Communem habet puerum Demosthenem Hegesias cum Plutarcho, Oropiam causam cum eodem Hermippus:³⁵ proprium hic adolescentulum cum Platone, orationem in populi contione habitam Hegesias. Vides qua ratione res ab antiquitate traditae magis magisque auctae, exornatae, corruptae sint a posteris scri-

ptoribus. A vero proxime abesse videtur quod Hegesias tradit, antiquior reliquis testis, neque ab ipsa Demosthenis aetate longo distans intervallo; qui scriptor etsi non magni aestimatur vulgo, tamen hac in re cur a veritate recederet non habebat. Alii rem ex contione in iudicium translatam ad Oropiam ut omnium quas Callistratus oravit caussarum celeberrimam veritatis parum curiosi ac temere rettulerunt. Et cautior quidem sane aliquantum Hermippus, qui Demosthenis aetatem licet non definiat, aperte tamen de puero non cogitavit, quanquam is Platonis disciplinam, isto quidem tempore Athenis ne praesentis quidem, praeter veritatem addidit.³⁶ At prorsus incautus Plutarchus, ut qui Oropiae caussae ol. CIII, 3. 366. demum actae Demosthenem ait interfuisse puerum, quem anno ante sui iuris factum esse scimus. Iam quae fuerit Callistrati oratio ab Hegesia indicata si quaeris, exempli caussa ponas eam, qua Spartanis ferendam opem Atheniensibus suasit et persuasit ol. CII, 3. 369.³⁷ Demosthene annum aetatis XV. agente: sed in re incerta prorsus — saepe numero enim sine dubio hac aetate verba ad populum fecit Callistratus — non iuvat expromere coniecturas.

De ipsis Demosthenis studiis privatis, quod ad puerilem aetatem referre liceat, nihil traditum accepimus. Rhetorica certe institutione non usus est, dum fuit in tutorum potestate; nam quos ne necessaria

³³ De Demosthenis Platonis auditore fama, primum Hermippo auctore, ut videtur, h. v. exeunte tertio ante Chr. n. saeculo nata, auctore postea scriptoribus facile credita et alia suspitione propagata (cf. Plut. Dem. 2. Diog. Laert. III, 46. VII. dec. orr. p. 844). Luc. enc. Dem. 12. 47. Zosim. p. 298. Suid. s. v. Δημοσθένος I. Schol. in Plat. Phaed. p. 261. Cic. Brut. 81, 121. Orat. 4, 15. Quinct. XII, 2, 22. 10, 24.), quam infirmo nitentur fundamento demonstravit C. H. Funkenellius in Act. soc. graec. t. I. p. 289—306. Cf. Niebuhr kleine philol. u. histor. Schriften p. 482.

³⁷ Dem. LIX, 27. Cf. A. Schaefer in Philol. t. III, p. 591 sq.

³³ Pag. 844 h.

³⁴ Noct. Att. III, 13. Idem narrat Ammian. Marc. XXX, 4, 5.

³⁵ Adde Suid. s. v. Δημοσθένος I.

quidem ac debita pependisse scimus, in rem sibi ipsis exitiosam futuram sumptus facere voluisse prorsus incredibile. Quanquam iam tum fortasse Demosthenes cui se in disciplinam traderet circumspexit, si quidem veri quid subest narratiunculæ ab auctore vitæ decem oratorum³⁸ traditæ. Scilicet Demosthenem ait Isocratis institutionem expetentem, quum mille drachmarum mercedem solvere non posset, ducentas modo illi obtulisse ut quintam artis partem disceret: ac respondisse Isocratem, se artem non in frustra concisam, sed ut qui bonos pisces vendere integram. Id quod non cadit nisi in puerum quod de demenso suo unciatim comparserat liberaliter offerentem, inque magistrum postulata puerilia cum fastu ac ludibrio remittentem. Sed laud scio an inventum hoc ab eis sit, qui mirabantur fieri potuisse, ut qui evasit mox orator omnium præstantissimus, præceptore non uteretur ætatis suæ dicendi summo artifice et doctore singulari. Alii vero eadem opinione ducti in Isocratis discipulis Demosthenem simpliciter recensent;³⁹ quos errare manifestum est, nisi si qui hoc sic intelligi volebant, Isocratis non ex disciplina, verum ex arte et orationibus eum profecisse. Ac sane artem Isocratis quaesitam a Demosthene et studiose lectitatum esse quum per se credibile sit, tum Ctesibii testimonio confirmat Hermippus.⁴⁰ Verum præceptorem solum Isaacum habuit, quem apud Isocratem maiorem ob vim ingenii et calliditatem sibi delegisse putandus est,⁴¹ prætereque iuris civilis peritissimum et hereditiarum caussarum illo quidem tempore actorem facile

principem. Hunc igitur relictæ scholæ in ipsam domum suam recepisse, eiusque institutione per quadriennium decem millium drachmarum mercede usus esse fertur.⁴² Factum hoc esse apparet profutius ex quo sui iuris factus est, ut rhetorica Demosthenis studia maxime in annos ol. CIII, 3 — CIV, 2. inciderint. Quia in re aliquantum sane offendit mercedis magnitudo: verum haud nimia tamen videbitur impatientiam iuvenis respicienti, prætermissa per pueritiam studia omni assiduitate compensare ipsamque dicendi artem expugnare iam ententis, quodque tum quidem sperare adhuc poterat fore ut amissas paternas opes recuperaret. Mox vero irrita hæc spe facta an pactam mercedem solverit non liquet, saltem dubitatum est.⁴³

Isæo quantum debuerit Demosthenes iam ex eius orationibus aestimari potest in tutelari causa habitis, in quibus magistri exemplum tam accurate expressit, ut antiquis criticis ab ipso Isæo si non compositæ, at certe correctæ atque emendatæ esse viderentur.⁴⁴ Neque vero in reliquis quoque, privatis præsertim, orationibus frustra quaeras, quæ quum dicendi, tum disponendi, narrandi, argumentandi genus, quo usus est Isæus, aperte referant. Sed huius auxilio, exemplo, disciplina quantumvis licet profecerit, quod ipsum mox magistrum ut reliquos omnes qui tunc erant oratores longe superavit, hoc sibi sane debuit suæque non tam naturæ bonitati quam studiorum assiduitati atque diligentiae. Scilicet a natura parum liberaliter instructum esse ferunt, ut qui et vocis quadam imbecillitate et linguae obscuritate et spiritus defectione laborabat, quæ coherencia distrahebantur ac pes-

³⁸ Pag. 837 a.

³⁹ Vit. dec. orr. p. 844 a. b. Cic. de orat. II, 22, 94.

⁴⁰ Apud Plut. vit. Dem. 5. Cf. Dion. Halic. ep. ad Ann. 1, 2. Alcidas artem addit Hermippus apud Plut. l. l., eiusdem et Zonæ atque Polycrati orationes Suidas s. v. *Ἀποστόλης* l. Cf. Vit. dec. orr. p. 844 c.

⁴¹ Plut. vit. Dem. 5. Cf. Anon. vit. p. 204.

⁴² Vit. dec. orr. p. 839 a. 844 b.

⁴³ Nulla mercede ab Isæo edoctum ait Suidas s. v. *Ἰσᾶος*.

⁴⁴ Liban. vit. p. 3. Arg. in or. XXXI. p. 87b. Cf. Vit. dec. orr. p. 839 f. 844 c. Zosim. vit. p. 298. Locos nonnullos utriusque oratoris contulit Rankius l. l. p. 66, 79.

sum ibat sermonis continuitas.⁴⁵ Quae quomodo iudices affecerint, quum primam egit adversus tutores causam, non traditur: quam in iudicio quidem, quo faciendi pariter atque imprompti lingua in sua quisque re verba facere coacti erant, eiusmodi vitia ut pervulgata facile tolerata et indulgenti habitae esse credas. At foro talis homo aperte non erat destinatus. Itaque nec mirum quod caruit successu, quum primum in contionem prodit. Auctor est Plutarchus,⁴⁶ tumultu a populo exceptum et irrisum esse ob pronuntiationis quae dixi vitia, quodque genere dicendi uti videretur contorto et prorsus insolenti. Quod mirum sane videatur sermonis quae inest in orationibus in tutelari causa habitis simplicitatem atque proprietatem consideranti: nisi infantiae suae tam parum sibi conscium Demosthenem fuisse credas, ut statim ex quo in viros receptus et antequam praeceptorem nactus est Isaeum, ad populum verba facere auderet. Tum vero demisso animo circa Piraeum oberrantem ab Eunomo Thrasio admodum sene compellatum atque obiurgatum esse, quod, licet facultate dicendi Pericleae similissima instructus, prae timiditate tamen et mollietate de se ipso desperaret, neque animum adversus populi strepitum, corpus ad labores sustinendos obduraret. Idem refert,⁴⁷ quum iterum explosus domum rediret, obviam ei factum Satyrum histrionem — alii rectius fortasse Andronicum appellant⁴⁸

— ipsi familiarem: quumque Demosthenes fortunae iniquitatem quereretur, quodque probari populo non posset, licet omnem in eloquentiae studium operam insumpsisset, dum homines ebriosi rudesque bonarum artium suggestum occuparent, Satyrum medicinam malo promississe, si Euripidis aliquot sive Sophoclis versus memoriter sibi recitaret. Quod quum fecisset, eosdem illum versus tantum cum arte et veritate et motus gestusque decore pronuntiassse, ut prorsus diversi esse viderentur et quantum ornatus gratiaeque orationi actio conciliaret tum primum Demosthenes intelligeret, et postmodo, quum rogaretur quid in dicendo primum esset, huic primas daret, huic secundas, huic tertias.⁴⁹ Hinc locum sibi ad meditandum subterraneum aedificasse, in eumque quotidie actionis formandae vocisque exercendae causa descendisse, ac saepe duos tresve menses ibi continuos egisse, rasa dimidia parte capitis, ne egredi posset, etsi vellet, prae verecundia.⁵⁰ Quin etiam cum aliis habita colloquia gestaque negotia usam exercitationis fecisse et argumentum studii: nam ex quo otium nactus esset, statim in conclave illud suum digressum peractas res earumque rationes recensuisse, tum quos audivisset sermones memoria repetentem in sententias et verborum circuitus digessisse, quaeque aut ipse ad alium aut ad se alius locutus esset, diversis modis emendasse et in aliam formam redegeisse. Naturae autem impedimenta ut superaret, huiusmodi ex-

⁴⁵ Plut. vit. Dem. 6. Cf. Liban. p. 3 sq. Zosim. p. 299. Anon. p. 305. Suid. s. v. *Ἀποδείξεις* III.

⁴⁶ Vit. Dem. 6. Cf. eiusd. Moral. p. 795. Vit. dec. orr. p. 845 a.

⁴⁷ Vit. Dem. 7.

⁴⁸ Vit. dec. orr. p. 845 a. Anon. vit. p. 305. Suid. s. v. *Ἀποδείξεις* III. Quinct. XI, 3, 7. Sed fictum alio dubio est, quod legitur in Vit. dec. orr. p. 844 a. et apud Photium p. 493 a. Neoptolemo histrioni decem M. drachmarum Demosthenem soluisse, quo integras perodos uno spiritu pronuntiare disceret, incertum item quantum Eubulidi debuerit, dialectico Milesio, quo praeceptore usum esse auctore Hermippo, ut videtur, alunt Diog.

Laert. II, 108. Lucian. enc. Dem. 12. Auctor vit. dec. orr. p. 845 b. Photius p. 493 b. Suid. s. v. *Ἀποδείξεις* I. Appul. apol. 15. Cf. A. Schaefer in Philol. t. VI, p. 429.

⁴⁹ Cic. de orat. III, 56, 213. Brut. 38, 142. Orat. 17, 58. Quinct. XI, 3, 6. Longin. de inv. l. IX, p. 507. Rhet. gr. ed. Walz. Vit. dec. orr. p. 845 b. Liban. vit. p. 4. Adde quae narrat Plut. vit. Dem. 11, quaeque Demetrio Phalereo auctore profert Philodemus rhet. IV, p. 222 Speng.

⁵⁰ Cf. vit. dec. orr. p. 844 a. Photius p. 493 a. Zosim. vit. p. 300. Anon. p. 304. Suid. s. v. *Ἀποδείξεις* III.

exercitationibus usus est teste Demetrio Phalereo,⁵¹ qui ex ipso iam sena se ait audivisse: coniectis in os calculis verba simul aliquot recitans haesitantiam linguae et gravitatem correxit;⁵² vocem intercurrendum exercuit atque ita, ut per accliviam ascendens verba faceret vel versus multos referto spiritu pronuntiaret;⁵³ habuitque domi magnum speculum, adversus quod solebat declamare.⁵⁴ Eiusdem modi alia ab aliis traduntur, velut quod in Phalerico ad fluctum maris declamare solitus sit, ut populi fremitum tolerare et voce vincere assuesceret;⁵⁵ quod, quum inter declamandum iactaret inconvenienter humerum, hoc vitium emendaverit suspensa e lacunari hasta sive gladio, ut, si calore dicendi vitare id excidisset, offensazione illa commoneretur;⁵⁶ quod angusto in lecto cubuerit, quo cito expergisceretur,⁵⁷ quodque lucubrare solitus dolere se affirmaverit, si quando opificum antelucana victus esset industria.⁵⁸

⁵¹ Apud Plat. vit. Dem. 11. Cf. Dionys. Halic. de Demosth. c. 53. Cic. de pet. cons. 1, 2.

⁵² Cic. d. divin. II, 46, 96. Demosthenem scribit Phalerens, cum rho dicere noverat, exercitationibus fecisse ut planissime diceret. Cf. de orat. I, 61, 260. Quint. I, 11, 5. XI, 3, 84. Valer. Max. VIII, 7, 1. Vit. dec. orr. p. 844. Photius l. l. Zosim. vit. p. 309. Anon. p. 305. Ceterum cognomen Demostheni inditum Βάρταλος vel Βάρταλος, ab ipso agnito XVIII, 180, sed in deterius deortum ab Aesch. I, 126, 181. II, 99. (quo impuro ex fonte profuere quae habent Plut. Dem. 4. Auctor vit. dec. orr. p. 847. Liban. vit. p. 5. Photius p. 495.) ab ipso quo puer laborabat linguae vitio derivandum viderimus in Quaest. Dem. P. IV, p. 89.

⁵³ Cic. d. or. I, 61, 261. Quint. XI, 3, 54. Zosim. vit. p. 300.

⁵⁴ Quint. XI, 3, 68. Vit. dec. orr. p. 844. Photius l. l. Zosim. vit. p. 309. Anon. p. 305.

⁵⁵ Cic. de fin. V, 2, 5. Quint. X, 3, 30. Valer. Max. l. l. Vit. dec. orr. 844. Photius l. l. Liban. vit. p. 4. Photius l. l. Zosim. p. 299. Anon. p. 305.

⁵⁶ Quint. XI, 3, 130. Vit. dec. orr. Photius, Zosim., Anon. II, II.

⁵⁷ Vit. dec. orr. p. 844. Photius l. l.

⁵⁸ Cic. Tuscul. IV, 19, 44. Lucernam cum noctu nunquam extinxisse usque ad aetatis annum L. tradit auctor vit. dec. orr. p. 848. Adde Plut. vit. Dem. 11. quodcumque dixisset, oratorem se eo factum quod plus eius quam vini consumpsisset, testis esse Aristoteles apud Stob. florileg. XXIX, 90.

Quae etsi ita comparata sunt, ut non parem omnia fidem habere videantur, sed praeter modum aucta nonnulla et exornata, deque uno alterove dubitandum esse censeas, satis tamen probant eximiam viri et indefessam diligentiam, contraque naturae malignitatem contentionem plane admirabilem, ut, si quis alius, Demosthenes quam postea consecutus est laudem oratoriam suo Marte expugnasse iure dici possit. Unum erat tantum, quod his ex exercitationibus ei adhaesit, quodque tantae mobilitatis levitatisque populo qualis erat Atheniensium, in tanto praesertim numero virorum facundissimorum, vitium videri potuit. Scilicet ex tempore dicendi facultatem, si quae in ipso fuit, non excoluerat et verbum nunquam in publico nisi ante cogitatum, meditatam, elaboratum facere assueverat, adeo ut saepe in contione nominatim a populo vocatus, si paratus non esset, dicere recusaret.⁵⁹ Nec dubitavit Demosthenes hoc libere profiteri;⁶⁰ quamquam nec potuit effugere sales hominum malevolorum linguaeque procacium hoc nomine ipsum irridentium.⁶¹ Sed ut vitium hoc fuerit in oratore, qualem summum sibi aliquis animo informaverit, at in virtutem potius versum dicas in Demosthene, si reputas, consulta re ac perpensa loqui quantum cum omni tum isto tempore valuerit, quae summa respublica Atheniensium laborabat inopia consilii, idque ipsorum maxime culpa oratorum prava populo, quae erant aut perfidia aut inconsiderantia, suadentium. Itaque vitium illud, si quod fuit, ut natura insitum facile

⁵⁹ Plut. vit. Dem. 8. de pauc. educ. 9. p. 64.

⁶⁰ Or. XXI, 191. Vit. dec. orr. p. 848. διειδισσας δ' αὐτὸν Ἐπικλήους ὅτι δὲ ἀνέπαιτος "αλογονολογῆναι γὰρ" εἶπεν "αἱ ἐπὶ λόγους δὴν συμβουλευῶν ἀποσχέδιαται".

⁶¹ Argumenta eius oleum odore dixit Pytheas. Plut. vit. Dem. 8. comp. Dem. et Cic. 1. praec. polit. 6. p. 802. Ael. var. hist. VII, 7. Lucian. enc. Dem. 15. Liban. vit. p. 4. Stob. florileg. XXIX, 60.

condonabimus ac satis abunde censebimus compensatum non solum industria in elocutione ad artem exigenda posita eximia, verum summa etiam sententiarum gravitate, argumentorum subtilitate, iudicii maturitate. Quo si addisactionem vividam ac decentem et, quod summum est, vim illam vitalem per omnes Demosthenis orationes aequabiliter diffusam, animum dico sincerum, constantem, veri honestique pervicacem, iam senties qui assentientium grege impensius acerrimum hunc sui castigatorem probare potuerit populus, cui etsi voluntas plerumque promptusque animus, at nunquam iudicium defuit et officii conscientia.

Demosthenes igitur in iudicio, ut diximus, eloquentiae tirocinium posuit. Quod quem successum habuerit, quam ex ipsis in sua re habitis adversus tutores orationibus, de quibus supra verba fecimus, intelligitur, tum ex eo aestimare licet, quod, si Lysiam excipias, Atticorum oratorum, qui quidem aliquam nominis famam adepti sunt, nemo Demosthene frequentius aut studiosius a litigatoribus caussarum actor vel patronus est accessitus. His operam suam ab initio commodavit eo libentius, quo vehementius urgebat rei familiaris reparandae necessitas, quoque magis artis per exercitationem firmamenti adhuc indigebat: quanquam nec postea omnino defuit auxilium suum implorantibus. Itaque iudicialium orationum plurimas videtur eo tempore scripsisse, quod ab ipsius tirocinio proxime abfuit. Neque inter privatarum actionum fines se continuit, verum etiam altiora iam petens et quasi ad rempublicam aditum sibi parans in publicis mox operam suam et studium interponere coepit; quarum prima fuit, in qua Diodoro scripsit orationem adversus Androctionem, altera, in qua pro Ctesippo, Chabrias filio,⁶² ora-

tionem adversus Leptinem ipse dixit, utraque ol. CVI, 2.355. instituta.⁶³

His studiis firmatus anno proximo ad rempublicam accessit. Graecarum rerum status hoc tempore is erat, qui, licet periculum nullum impendere videretur, ducem tamen fortem, probum, prudentem vel maxime desideraret. Lacedaemonii enim amissum post cladem Leuctricam principatum recuperare renitentibus Argivis, Messeniis, Arcadibus frustra nitabantur; Thebanis extincto Epaminonda ad principatum Graeciae obtinendum neque animi satis neque consilii viriumque supererat, praesertim ex ol. CV, 4. una cum Thessalis Loerisque adversus Phocenses sacrilegos, Atheniensium atque Lacedaemoniorum assensu et auxilio adiutos, belligerantibus; Athenienses ipsi recuperato interea maris imperio eoque novo civitatum maritimarum foedere confirmato vires aegre resumptas temere consumpserant, ac parta tueri nescii tam mala reipublicae administratione quam bellis continuis, eo maxime quod cum sociis nuper intempestivo consilio et infausto exitu gesserant, attriti iacebant et exhausti, adeo ut magis in dies decresceret civitatis auctoritas atque fides ac promptus civium animus medicinam inopiae et miseriarum levamentum expetentium. Explevit hoc desiderium quantum potuit Eubulus, qui, postquam Aristophon, antiquae vir virtutis, civitatis gubernatione se abdicavit, reipublicae administrandae praeesse coepit solus.⁶⁴ Quanquam hoc erga popu-

iam duxisse alunt Aristid. adv. Demosth. de Immunit. §. 4. 35. Anon. vii. p. 306. Suid. s. v. *Ἀριστοφάνης* III. Sed Saniam quandam uxorem habuisse Demetrio Magneto auctore tradit Plut. l. I. Heliodori filiam, ex qua tres liberos suscepit, Auctor vii. dec. orr. p. 847. Contra si Athenaeum audis XIII. p. 592*, non legitima ex uxore, verum ex meretrice liberos procreavit. Adde quae de Demosthenis cum scortis consuetudine proferunt Id. p. 588* et A. Geilius I. 8, quaeque pro sua consuetudine adhuc turpiora Aesch. III. 162. 174.

⁶³ Dionys. Halic. epist. ad Amm. I. 4.

⁶⁴ Eubuli res accurate exponit A. Schmaeferus in Philol. t. V. p. 1—26.

⁶² Huius patrocinatum credi, quod matrem eius uxorem sibi tum petiverit, refert Plut. vit. Dem. 15. Quin ipsam in matrimonium

lum obsequio non id agebat, ut publicam calamitatem sublevaret, sed ut plebis gratiam sibi per eamque summam in republica potestatem compararet. Nam quod ordinata emendataque vectigalium administratione — hanc enim potissimum provinciam sibi delegerat — civitatis reditum mirifice auxit et aerarii inopiam sustulit, etsi laudi ipsi dandum est, tamen quibus modis hoc assecutus et qua ratione partis opibus usus sit reputas, in gravissimam reprehensionem non potest non incurrere. Ac primum quum id solum spectaret, ut opes in aerarium inferret quantas posset, hoc autem, dum belli sumptu reditus absumeretur, assequi non posset, pacis auctor exstitit et propugnator acerrimus, eiusque non honestae, verum indignae prorsus populi Atheniensium nomine, quaeque ipsorum quum gloriae perpetuis meritis laboribus, tum a maioribus ipsis tradito inter Graecos principatui finem impositura erat ignominiosum. Sed magis etiam corruptum populum indignum in modum consumptis ac profusis quas congegit opibus. Semen malum Pericles sparserat. Is enim aurae popularis captivandae gratia instituerat, ut de tributis a sociis redeuntibus annuis, quorum quae post expensas belli sumptus restabant in aerarium referenda erant, statis diebus certa pecuniae summa pro theorico plebi distribueretur. Post belli Peloponnesiaci tempora hoc munus Agyrrio auctore instauratum, eique dispensando novus magistratus (*ὁ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ*) praefectus est. Ac tum quidem certa quotannis summa theorici nomine ex eis numerabatur, quae quum ex publico reditu superessent, ex lege ad belli usum reservanda erant, quanquam ea condicione ut exorto bello in eius usum ista pecunia restitueretur. At ex quo Eubulus ad rempublicam accessit, non solum haec condicio in oblivionem adducta est, verum eo etiam brevi res processit, ut quicquid ex publicis

reditibus superesset in plebis delicias et voluptatem proficeretur.⁶⁵ Quod ut impense populo placuit, ita beneficii tanti auctorem summo studio et obsequio prosecutus est, ad eiusque arbitrium, dum sune libidini satisfaceret, totum se accommodavit. Neque alter alteri defuit: nam quum instante bello Euboico ol. CVI, 3. Apollodorus de istis pecuniis in usum belli repetendis populum rogavisset, Eubulo auctore, ut videtur, in ius vocatus et talento multatus est;⁶⁶ quin legem mox Eubulum pertulisse aiunt,⁶⁷ qua capite damnetur qui denuo de theoricis abrogandis ad populum referret. Idemque postea pacem cum Philippo faciendam civibus expressit, quippe si repugnarent, iacturam theorici facturis.⁶⁸ Sic fieri non potuit quin populus Atheniensium in seguitiem torporumque resolutus magis in diem a virtute maiorum degeneraret, inque summum periculi discrimen rempublicam adduceret. Nimirum aerumnarum satis et laborum se perperossos rati voluptate iam metiri omnia: domi sedere compressis, quod aiunt, manibus, pompas, spectacula, ludos, epulas lautissime apparare, in foro deambulare, quaeritare num quid novi, in contione magnifica verba facere, altercari inter se, res Graecorum parvi pendere; sin quae belli gerendi ingruit necessitas, ipsi arma non capere, naves non conscendere, pecuniam conferre nolle, sed cunctando, deliberando, decernendo tempus terere, opportunitatem praetermittere, denique naves inanes sociis mittere aut gregem mercenariorum ob mercedis inopiam latrocinii et praedationibus alendorum ac iussa praetorum, ipsorum quo-

⁶⁵ Theopomp. apud Athen. IV. p. 166 d. Harpocr. s. v. *Εὐβουλος*. Justin. VI, 9.

⁶⁶ Dem. LIX, 4 sq.

⁶⁷ Liban. argum. or. I. p. 8. Schol. Dem. I. p. 33. III. p. 123. ed. Dind. Quanquam negat rem ut e verbis Demosth. III, 12. edictam Saupplius ad or. I, 19. p. 68. ed. Goth.

⁶⁸ Dem. XIX, 291.

que rei militaris parum plerumque peritorum, aegre peragentium.

Quae mala ne in perniciem traherent rempublicam unus qui caveret existit Demosthenes. Nam ut multi fuerint alii, qui Eubuli rationem improbarent nec rerum Graecarum curam deponere dignum Atheniensibus decorumve indicarent, tantum non omnes tamen isto quidem tempore, metu an quod sibi ipsis parum confidebant, silentium agere quam ipsius viri praepotentis et plebis cupiditate occaecatae offensionem et invidiam incurrere maluerunt. Itaque praeter Demosthenem solus Diophantus est, quem Eubuli consiliis per aliquod tempus fortiter adversatum accepimus.⁶⁹ Demosthenes autem quando primum cum Eubulo congressus sit non traditur. Factum credas iam ol. CVI, 3, quum de ope Plutarcho, Eretriae tyranno, ferenda populus in contione deliberaret; hoc enim bellum Demosthenes solus, ut ait,⁷⁰ tanquam inhonestum atque sumptuosum dissuasit, parumque abfuit quin ab eis dilaniaretur, qui parvi lucri causa suis consiliis ad peccandum adducere populum studebant: dum modo constet in his Eubulum quoque, ut eius amicum Midiam,⁷¹ fuisse. Quod ut ut erat, parvi Eubulus ab initio videtur iuvenem pependisse, nec quantus orator quamque sibi gravis adversarius evasurus esset recte aestimasse. Erupit ira demum inter iurgia, quae cum Demosthene instituit Midias. Is enim homo praedives, protervus, improbus, iam pridem adversus Demosthenem in causa tutelari suscepta simultate inde ab ol. CVI, 2, quo choragi officium ille ultro obierat, per integrum fere annum gravissimis iniuriis eum laceravit ac postremo eo processit petulantiae, ut in ipso theatro spectante populo manum chorago iniiceret.⁷² At ille

contumeliam sibi factam protinus per probolen, quae dicebatur, ad populum detulit, ab eoque reum habitum Midiam in ius vocavit. Atque in ipsa quidem probole patronus Eubulus Midiae non existit.⁷³ Sed inter cognitionem demum malis artibus a Midia extractam accedit ut in Nicodemum Aphidnaeum caedes committeretur atrocissima. Amicus hic Eubuli fuit; eadem perpetrasset Aristarchum, Moschi filium, quo Demosthenes familiariter utebatur, pene in confesso erat.⁷⁴ Nihilominus Midias culpam in Demosthenem conicere, adeoque data pecunia Nicodemi necessarios ut hunc tanquam necis auctorem persequerentur impellere conatus est,⁷⁵ Eubuli si non instinctu, at assensu certe: qui etsi num socium criminis Demosthenem crediderit non liquet, tamen primum utrumque inter se collisos esse certum est.⁷⁶ Itaque subito Eubulus Midianae causae patronus existit, nec dubitari potest quin sua interposita auctoritate reum si non crimine, at supplicio exsolvisset, si in via accusator perstitisset remque iudicum sententiae commisisset. At ille necessitati denique cessit, quodque Midiae preces, minae, pollicitationes non potuerant, extorsit ei eiusdem cum Eubulo alisque eiusdem factionis et animi hominibus conspiratio, suaeque solitudo et praesidii inopia.⁷⁷ Quum igitur iniuriam inultam tolerare mallet quam permittere ut iudicum sententia probata longius serperet, incepto destitit ac litem Midiae remisit,⁷⁸ ipsam

⁶⁹ Dem. XXI, 206.

⁷⁰ Dem. XXI, 116. Aesch. I, 172. II, 166. Caedis socium Demosthenem fuisse dicit Dinarchus I, 30, auctorem Idomenaeum apud Athen. XIII, p. 592 c. Cf. Zosim. vit. p. 300. Anon. p. 304. Rhett. Graec. t. IV, p. 88. 324. 459. 464.

⁷¹ Dem. XXI, 104.

⁷² Dem. XXI, 206. Adde Schol. ad p. 341, 1. et Arg. or. XIX, p. 340.

⁷³ Dem. XXI, 139. 190. 205.

⁷⁴ Acceptis triginta minis, ut auctor est Aesch. III, 62, quem sequuntur Plut. vit. Dem. 12. Auctor vit. dec. err. p. 244 d. Anon. vit. p. 306. Suid. s. v. ἀφιδναεὺς III.

⁶⁹ Vid. A. Schaefer in Philol. t. V, p. 13 sq.

⁷⁰ Or. V, 5.

⁷¹ Dem. XXI, 110. 206.

⁷² Narrat rem Dem. XXI, 13 sqq.

autem quam interea litteris mandaverat orationem evulgavit tanquam cavendae similis iniuriae civibus documentum.⁷⁹

Sed tantum abfuit ut Eubuli ejusque satellitum machinationibus a rebus publicis gerendis se deterri pateretur, ut fortius etiam incepto instaret ac bellum hominibus indiceret, quibus suas libidines explere quam patriae servire magis cordi erat. Nempe afflictam quae tum erat rerum Graecarum conditionem probe perspexit et inque integrum restitui non posse nisi si populus Atheniensium locum qui ipsi debebatur inter Graecos principem recuperaret recuperatumque fortiter ac prudenter tueretur, atque hoc ut ad effectum adduceret, quae erat ingenua erga patriam caritate, omni ingenii contentione incubuit. Suasit hoc populo iam statim ex quo ad rempublicam accesserat in orationibus quas habuit de symmoriis (XIV) ol. CVI, 3. 354, deinceps pro Megalopolitanis (XVI) ol. CVI, 4. 353, deque Rhodiorum libertate (XV) ol. CVII, 2. 351, rogans ut nihil committerent quod a sua dignitate esset alienum, bellum non temere molirentur, nec tamen ubi necessitas ingrueret prae ignavia recusarent, sed prompti paratique essent ad improbum quemque conatum comprimendum, maxime vero socios non tam vi armorum quam aequitate, fide, honestate continerent: mox vero ut non suaderet modo, sed etiam posceret et flagitare et civibus identidem inculcaret, quum ipsius populi desidia tum periculo propius in diem ex Macedonia imminente adductus est. Philippus enim, Amyntae filius, postquam Macedoniae regnum adeptus, devictis praeter expectationem qui undique in ipsum irruerant hostibus, mirifice imperium suum confirmavit, iam consilium exsequi coepit mature, ut videtur, animo conceptum totius Graeciae

in suam potestatem redigendae. Invitabat Graecorum inter se discordia et inertia, stimulabat animus gloriae appetens atque imperiosus: quanquam ne arma cunctis protinus inferret dissuadebat prudentia; verendum erat enim ne communi periculo ingruente excitati inque gratiam restituti vim vi repellerent. Itaque caute ac pedetentim procedendum erat, celandum consilium, arte et fallaciis agendum, discordia ubi erat alenda, ubi non erat disseminanda, civitatum aliae beneficiis, aliae sollicitationibus aut minis tentandae, in una quaque viri potentes mercede corrumpendi et ad suas partes pertrahendi, universae res Graecorum eo usque conturbandae, donec occasionem nactus esset suam interponendi auctoritatem interque ipsas turbas summo imperio potundi. Hunc ut assequeretur finem nihil arduum sibi censebat, nihil inexpertum relinquebat, belli labores, frigus, vulnera, mortis periculum aequo animo ferebat. Accessit summa belli gerendi et cupiditas et peritia, quique rem confecti a nullo fraudis ac perfidiae genere abhorrens animus. Sic instructo praeter expectationem sane accidisset, si Graeci superiores evasisent: immo hoc iam mirare, homines inter se dissidentes ac patrum virtutis degeneres qui fieri potuerit ut aliquamdiu resisterent. Quanquam non ipsorum hoc, verum unius Demosthenis praeclaro factum est consilio et impulsu. Qui etsi non solus quo tenderet Philippus perspexisse putandus est, fere solus tamen, ex quo perspexit, Atheniensibus quo in discrimine versarentur patefecit, qua ratione emergere hinc possent exposuit evidenter, ut arma ipsi caperent, naves conscenderent, pecuniam conferrent, mercenarios conducerent, similitates cum reliquis Graecis hactenus exercitus deponerent, ipsos exemplo suo, rogatu, auxilio in societatem evocarent, instigarent, confirmarent, iunctis viribus

⁷⁹ Exponit haec A. Schaeferus in Philol. t. V. p. 17 sq. Cf. C. F. Hermann comm. de Mida Anagyrae, Gott. 1852.

hostem arcerent impigre assidueque hortatus est. Tam acre ardensque studium successu non caruisset, si per unum stetisset virum quominus libertatem Graecia amitteret. Sed vel sic Demosthenes tantum difficultatis ac molestiarum Macedonibus exhibuit, ut aliquamdiu quorsum res casurae essent incertum esse videretur, atque ipse Philippus non digniorem se quenquam Demosthene adversarium esse fateretur.⁸⁰ Verum deinceps haec exponenda sunt.

Ac primum quidem mortuo Perdicca ol. CV, l. 359. de regno Macedoniae Pausanias et Argaeus cum Philippo contenderunt. Ex his Argaeum Athenienses adiuverunt, non praetermittendam rati oblatam Amphipolis recuperandae opportunitatem. Philippus autem devictis protinus Atheniensium mercenariis, quo res Macedoniae turbatas componere tuto posset, pacem eis atque foedus obtulit, Amphipolim liberam dimisit, ut caperent si possent Athenienses,⁸¹ quin etiam ipsis Pydna urbe pro mercede pacta operam suam in Amphipoli comparanda pollicitus est.⁸² adeo ut Athenienses mox deditiorem ultro offerentes Amphipolitanos repellerent.⁸³ Dein ipsis bello sociali implicatis interea Philippus Amphipolim agressus non solum hanc suae ditionis fecit, verum mox alias quoque Atheniensium urbes Macedoniae confines, Pydnam, Potidaeam (ol. CV, 4), Methonem (ol. CVI, 3), in suam potestatem redegit, parum illis aut nihil repugnantibus.⁸⁴ Secutum est bellum Phocicum,⁸⁵ quod ut gratam Philippo

dedit in res Graecorum rendi occasionem, ita Graeciam eidem viam dedit: quanquam ne stasalia occupata, quo adve-raeostyrannos, Phocensibus in auxilium vocatus cum venerat, per Thermopylas in Graeciam irrumplamque illico tanquam vindex, ut simulabat, prohibuit praeter spem suam vigilantia (ol. CVII). Itaque compositis rebus, Graecisque inter se ferro saevientibus, Philippus Macedoniae rediit, Thraciam se convertit, utque parte fines imperii praeferret, quaeque ille suae Graeciae originis ditiones occuparet. Chalcidicae urbes petiit foederumque principem Olynthiam opulentam ac florentem Olynthii ante regi bello cum Atheniensibus ab ipsoque praemii locum et tanquam a Atheniensibus animi pigritiam illis ereptam accipere. Verum quo magis in ditione Philippi potentia, animus, eo manifestius Olynthii se maneret tandem, ut apparet, apparebat. Quo anno CVII, incunte in gratiam Atheniensibus redire,⁸⁶ vi anno 3. in Chalcidicam Phocem miserrunt qui foederum auxilium implerent. Hi vero qua erant socoreque maiore belli periculo quam honestatis appetentibus denegassent, Athenes in contionem non set et auxilii ferendi ne habita oratione Olynthii (I) demonstrasset. Olynthii

⁸⁰ VII. det. ort. p. 845c. *Φίλιππος δὲ πρὸς τοὺς ἀναγκαστοὺς αὐτῶν τὰς κατ' αὐτοὺς ἀναγκαστοὺς εἰσεὶ δὲ "καὶ ἂν ἀποδοὺν λέγοντας Δημοσθένους ἐξαιρούμενα τὸν ἀνδρὰ πρὸς τὸν καὶ ἐμὰ πόλεμον."* Cf. Photus p. 493 b.

⁸¹ Dem. XXIII, 121. Diod. XVI, 3.

⁸² Dem. II, 6. Theopomp. apud Phot. lex. p. 585. Cf. Dem. VII, 27. XXIII, 116.

⁸³ Dem. I, 8.

⁸⁴ Dem. I, 12. IV, 35.

⁸⁵ Cf. K. Wolt, *der heilige Krieg der Phoker*, Fald. 1833. Th. Flahe, *der phokische Krieg*, Plav. 1834.

⁸⁶ Dem. IV, 17. XVIII, 32. XXVI, 38.

⁸⁷ Dem. VI, 20.

⁸⁸ Dem. II, 7. VI, 20. XXIII,

⁸⁹ Dem. XXIII, 108 sq.

⁹⁰ Philochorus apud Dionys., ad Ann. I, 9.

si praedae Philippo esse sinerent, nullum iam superfuturum libertatis Graecorum propugnaculum, nec quenquam fore qui Macedonem ab ipsis Atticae finibus arceret. Persuasit civibus, decretum est auxilium. Verum brevi deferbuit calor, refrixit belli apparatus, auctoribus eis, ut videtur, qui officia detrectabant, ideoque operam dederant interea, ut terribiliorem ac fortio-rem quam quem superare possent Philippum cives crederent. Qui quantum errarent Demosthenes altera Olynthiaca (II) docuit. Nec caruit haec successus: quanquam neque eo quo iusserat orator res acta est conatu, studio, apparatu. Missae sunt cum peltastis MM naves XXX Charete duce.⁹¹ Is forte copias Philippi mercenarias superavit.⁹² Quo nuntio accepto Athenienses, quasi confecta res esset, non amplius de servandis sociis, sed de Philippo iamiam puniendo somniantes Demosthenes Olynthiaca tertia (III) castigavit, idque quo iure fecerit docuit belli exitus. Dilapsis enim mercedis inopia Charetis copiis, quam vere proximo Chalcidicen Philippus demum invaderet, legati Athenas iterum venire auxilium a sociis petentes. Iussus est opem ferre Charidemus cum navibus atque copiis, quas paratas in Hellesponto tum habebat;⁹³ sed nihil profecit homo gulosus et libidinosus.⁹⁴ Itaque nondum annus exiit, quam occupatis civitatibus Chalcidicis reliquis omnibus in ipsos Olynthiorum fines Philippus exercitum introduxit.⁹⁵ Interea idem Athenienses, ut ab auxilio Olynthiis ferendo retineret, lacessere multis modis coeperat: classem misit in Hellespontum ad tentandam Chersonesum Charidemi secessu praesidio nudatam,⁹⁶ in Lemnum et Imbrum facta impressione

captivos abduxit cives Atheniensium, ad Geraestum comprehensissimis navibus mercatoriis immensam pecuniam collegit, postremo ad Marathonem appulit sacramque quae illic in statione erat navem abripuit.⁹⁷ His atque talibus demissum civium animum erigere Demosthenes studuit oratione in Philippum prima (IV); qua in oratione quum calamitatis ostendat ut causam ita medicinam in ipsis esse positam, tum novam proponit belli gerendi rationem. Scilicet duplici opus esse apparatu: ac primum instruendas esse triremes L una cum numero navium ad vehendam dimidiam partem equitum idoneo, quas, si qua Philippus subito incurrisset, accepto nuntio illico cives ipsi conscenderent; deinde vero exercitum comparandum esse peditum MM, equitum CC, qui navium X sub praesidio aliisque per intervalla aliorum in stationem succedentibus arma continuo ferrent, Macedoniam ipsam infestarent, oras vastarent, portus praeccluderent, naves interciperent, regem quovis modo distenderent, exercerent, fatigaret: suffectura haec, donec copias parare liceret, quae collatis signis cum illo dimicare possent. Quem apparatus, haud praegravem licet pro ipsorum viribus nec nimis sumptuosum, probatum tamen esse Atheniensibus non comperitum est. Olynthii vero in extremo rerum discrimine spem ultimam in Atheniensibus repositam habentes mox ut nova auxilia mitterent rogare, eaque non mercede, ut antea, conducta, verum ex ipsis civibus conscripta. Athenienses autem ne tum quidem sociis defuere; miserunt enim Charetem iterum XVII navibus, MM gravis armaturae civibus, CCC equitibus instructum.⁹⁸ At his quoque inceptum proelium Olynthii se in urbem recipere, quam obsidione cinctam Philippus pro-

91 Philochorus apud Dionys. l. l.

92 Athen. XII. p. 632 d.

93 Philochorus apud Dionys. l. l.

94 Theopompus apud Athen. X. p. 436 e.

95 Dem. XIX, 266.

96 Dem. IV, 17. 41. Praeem. XI. p. 1432.

97 Dem. IV, 34.

98 Philochorus apud Dionys. l. l.

ditione tandem cepit captamque solo aequavit ol. CVIII, 1. 348.⁹⁹

Athenienses autem et ipsi tandem rerum progressu exterriti iam aliquanto ante captam Olynthum de bello acius gerendo cogitaverant, eoque consilio in Peloponnesum aliasque Graeciae civitates miserant, qui ut a Philippi fallaciis sibi caverent, utque secum iunctis viribus pro communi libertate propugnarent hortarentur.¹⁰⁰ Obstitit incepto Graecorum partim diffidentia, partim ignavia, partim infectus Philippi artibus animus. Itaque excisa Olyntho, iamque in summum discrimen adducta, quae ultimum superfuit in istis regionibus imperii sui praesidium, Chersoneso Athenienses, quum soli bello sustinendo impares se sentirent, ad pacem faciendam iam magis in diem inclinabant. Peropportune enim ceciderat ut propensum eodem animum ipsi Philippi, licet quo tenderet non animadvertentibus — quippe pacem victor offerebat non quo incepto destitisset aut belli ipsum pertaesum esset, verum ut animos iam paullo commotiores consopiret, Graecos a foedere iungendo, quod si nimis instaret futurum erat, revocaret, sua consilia obtegeret et pacis praetextu ad effectum tutius adduceret — iam ante captam Olynthum significaret. Oblatam a Philippo pacem per Euboeos primum, iterum per Otesiphontem,¹⁰¹ cupide excepit populus Atheniensium paucis refragantibus, neque ipso, ut videtur, Demosthene repugnante. Scilicet refert Aeschines¹⁰² Philocratem primum rogavisse, ut Philippo pacis faciendae causa esduceatorem legatosquo Athenas mittere liceret, quumque ob hoc laesae legis postulatus esset a Lycino, acerrime defensum esse a Demosthene. Eundem, quum expugnata

interea Olyntho multi circa Athenienses a Philippo capti essent, cognatis Iatroclis atque Eucrati, qui inter captivos erant, instigantibus una cum Philocrate apud populum pro illis operam suam interposuisse; dein captivorum redimendorum causa legatum esse missum Aristodemum histriorem: qui quum redux factus non solum propensum Philippi in Athenienses animum, verum etiam foederis cum eis faciendi voluntatem nuntiasset, Demosthene auctore populum coronam Aristodemo decrevisse; tum Philocratem rogavisse, ut decem legati crearentur, qui de pacis conditionibus cum Philippo agerent, inque hos eodem Philocrate auctore Demosthenem quoque lectum esse; eundem denique pro Aristodemo quoque apud populum intercessisse: qui quum compluribus in civitatibus artis specimina tam daturus esset, ne obeunda legatione arceretur, populo Demosthenem suavis, ut eius absentiam per legatos apud illas excusaret. In his quid verum quidve fictum aut depravatum sit, ut in omnibus quae in Demosthenem Aeschines coniecit, — pravo enim huius studio atque opera factum est, ut tota fere pacis Philocrateae historia gravissimis iam sit obruta difficultatibus¹⁰³ — non liquet. Negat Demosthenes¹⁰⁴ pacis faciendae auctorem se existisse, negat Philocratis causam se egisse, — huic enim Eubulum et Cephisiphontem adfuisse — omnemque cum eo consortionem tanquam ignominiosam summa cum indignatione detestatur. Et hoc quidem facile credas asseveranti: quanquam nec ab omni consilii societate in pace illa faciendi abhorruisse putandus est; pacem enim optare hac rerum conditione viri prudentis erat, patriae

⁹⁹ Dem. IX. 56. 66. XVIII, 45, XIX, 263 sqq. Diod. XVI, 53.

¹⁰⁰ Dem. XIX, 10.

¹⁰¹ Aesch. II, 12.

¹⁰² Or. II, 14—18.

¹⁰³ Soli eius fontes adhuc exstant, quibus alter alterum laceravit, orationes a Demosthene atque Aeschino de malo gesta legatione et de corona habitae (Dem. XVIII, XIX, Aesch. II, III.).

¹⁰⁴ Or. II, 14—18.

vere amantis, qualis erat Demosthenes, operam dare ut talis evaderet, quae honestum finem bello male gesto imponeret. Quare nec munus legati sibi demandatum detraxit, sed rei pro viribus agenda totum sese dedit. Missi sunt cum Demosthene Aeschines, Philocrates, Aristodemus, Ctesiphon, Istrocles, Dercylus, Cimon, Nausicles, Phrynon,¹⁰⁵ sociorum nomine Aglaocreon Tenedius.¹⁰⁶ Hi quum in Macedonia propere venissent,¹⁰⁷ benigne a Philippo excepti ad explorandum regis animum ex ordine annorum, quos quisque natus erat, coram ipso verba fecerunt, extremi Aeschines et Demosthenes. Atque Aeschines quidem, ipsum si audis, magnifice tum pro Amphipoli Atheniensibus reddenda peroravit,¹⁰⁸ Demosthenes vero oratione turpiter excidit et obmutuit.¹⁰⁹ Athenas reversi legationem in senatu renuntiavere; deinde in contione, quum reliqui Philippi laudes impense praedicarent, multique essent in eius benignitate, liberalitate, prudentia celebranda, solus Demosthenes haec indignatus, recitatis simpliciter quae legatis populus mandaverat quaeque rescripsit Philippum, iam consilium dixit esse capiendum: quare rogavit ut, simul atque Philippi legati venissent, duas continuas haberent contiones (d. 18. et 19. m. Elaphebol. ol. CVIII, 2. 346), quarum in altera de pace non solum, verum etiam de foedere a Philippo oblato deliberarent, in altera iam suffragium inirent et rem ab solverent, ipsis autem legatis locus ad spectandum in theatro honoris causa praeberetur. Placuit hoc populo, neque aliter visum est eis, qui sociorum mandata tum Athenis procurabant. Deliberavit

populus, decreta est pax et foedus cum Philippo, datum iusiurandum.¹¹⁰ Tum vero primum Demostheni quae interea oborta erat suspicio intentae ab Aeschine et Philocrate prodicionis facta est persuasio. Scilicet Philippus legatos Atheniensium dimittens profectus erat ad opprimendum Cersobleptem, Thraciae regulum, ipsorum socium. Pace autem facta ea condicione, ut quod in sua potestate tum haberet quisque possideret, ne Cersobleptes iureiurando nondum obstricto Philippo oppressus totus in eius potestatem veniret,¹¹¹ rogavit Demosthenes ut legati, quorum ex numero et ipse erat cum Aeschine et Philocrate, ad Philippum iureiurando adstringendum lecti non amplius, id quod praeter rem faciebant, tergiversarentur, sed protinus in Hellespontum abirent, brevissimoque itinere, ubicunque locorum regem tum versari comperissent, eo se conferrent. Nec tamen assecutus est quod voluit: frustra enim ipso obloquente legati, postquam Oreum venerunt, misso qui trium quattuorve dierum erat cursu maritimo, pedestri itinere in Macedoniam pergebant; in quo consumptis diebus XXIII, quum Philippum praesentem in Macedonia non invenirent, Pellae rursus per XXVII dies subsistebant regis reditum patienter expectantes. Interea Philippus Thraciam expugnaverat, Cersobleptem imperio exuerat: verum nec redux factus in Macedoniam statim promissis stetit, sed tergiversando rem extraxit, legatos Atheniensium frustrationibus distulit, usque eodum ad id quod agebat prompta sibi essent omnia ac parata. Denique Pheras progressus cum exercitu in armis expedito pacem et ipse Atheniensibus eorumque so-

105 Aesch. II, 18. 20. 21. 42. 43. 52. Dem. XIX, 229. Cf. Arg. or. XIX, p. 336.

106 Aesch. II, 20.

107 Dem. XIX, 163.

108 Enarrat orationem suam II, 26—33.

109 Aesch. II, 34 sq. Cf. Aelian. var. hist. VIII, 12. Philostr. vit. soph. I, 18, 2. p. 508. II, 1, 36. p. 565. A. Geil, VIII, 9.

110 Inseritis mendacis enarrat haec Aesch. II, 45 sqq. III, 63 sqq. Ipse quomodo se gesserit vid. ap. Dem. XIX, 13—16.

111 Columnis acceperat quae de Cersoblepto data opera a Demosthene prodito eaque inter se repugnantia profert Aesch. II, 81 sqq. III, 73 sqq.

cis, Phocensibus exclusis, iureiurando firmavit.¹¹² Exactis tribus mensibus demum legati Athenas reverterunt. Ac primum quidem in senatu Demosthenes veritatem totam renuntiavit, fraudem factam aperuit, ne vana spe et pollicitationibus amplius decipi inque extremum discrimen rempublicam adduci paterentur hortatus est. Assensus est senatus, negavit legatis usitatum laudem inque prytaneo epulum. At in contione, in qua ad populum iam referendum erat Demosthenis criminationibus in legatos exacerbatum ac repentine Philippi ad Thermopylas adventu conturbatum, vel ante recitatum senatus consultum Aeschines surrexit, prolataque in medium epistola Philippi, qua legatorum cunctationem excusabat ac se facturum quod nec pudori neque ignominiae sibi futurum esset promittebat, ad Demosthenis insimulationem ne verbo quidem respondit, verum lacrimis quaeque nuntiavit: scilicet se auctore Philippum quicquid Atheniensium e republica esset facere decrevisse; Thebanorum ferociam repressurum, Phocenses tuturum, Thespias et Plataeas restitutum, Chersonesum suis sumptibus perossurum, Euboeam et Oropum pro Amphipoli redditurum; quin intra biduum triduumve, si domi se continerent, Thebas obsideri venturum nuntium. Non ferebat haec Demosthenes, verum neque horum se quicquam scire declarabat neque expectare. At contra consurgere Aeschines et Philocrates, certatim vociferari, interpellare Demosthenem, cavillari, ut morosum hominem et aquae potorem¹¹³ subsannare. Populus autem ridebat, nec quicquam audire volebat aut credere nisi quod ipsi arrideret: adeo

tum veritate mendacium, virtute et consilio ignavia praevalebat.¹¹⁴ Confecit rem Philocrates rogando non solum ut laudato ob ea quae promississet Philippo posteri quoque eadem pace obligarentur, verum etiam ut, si Phocenses non facerent quae deceret, neque Delphicum templum traderent Amphictyonibus, auxilio mitterent Athenienses qui coacturi essent. Quae postquam rata fecit populus, Phocenses per legatos, quos tum Athenis habebant, certiores facti quum prorsus desperarent, sive maturata deditione Philippi iram placatum iri rati, armis positae se suaeque omnia in eius fidem atque potestatem permiscere extremo a. ol. CVIII, 2. 346.¹¹⁵ Philippus autem cum Thessalis Thermopylarum faucibus superatis, adianctisque sibi Thebanorum copiis, Phocidem occupavit, poenamque victis irrogandam Amphictyonibus commisit, h. e. Thebanis atque Thessalis; nam ut aliarum quoque civitatum legati tum adfuerint, penes hos arbitrium fuisse certum est. Decreverunt Amphictyones, ut ab omni sacrorum et concilii communione exclusi Phocenses armis equisque traditis atque oppidis dirutis vicatim in posterum habitarent, deo quotannis, donec ablatas opes restituisent, tributum penderent, ipsi sacrilegi aqua et igni interdicerentur, denique Philippus et in concilio Amphictyonum Phocensibus succederet et una cum Boeotis atque Thessalis Pythia committeret.¹¹⁶ Interea Athenienses miserant legatos, qui his in discordiis componendis suis commodis apud Philippum prospicerent. Ac Demosthenes quidem rem male gestam indignatus legationis munus recusavit, susceptum ante, ne se absente populus a Demosthene sollicitatus sententiam mutaret, item recusavit morbo simulato

¹¹² Dem. XVIII, 25 sqq. XIX, 150 sqq. Conferenda cum his sunt quae faciat Aesch. II, 89—118.

¹¹³ Dem. II, 30. XIX, 46. Eandem ob causam irriserunt eum Pythias apud Athen. II, p. 44. Demades apud Lucian. enc. Dem. 15. Cf. Phil. symp. quaeest. IX, 2. p. 741 d. VII. deo. corr. p. 848 c. Liban. VII, p. 4.

¹¹⁴ Dem. V, 10. VI, 29 sq. XVIII, 31 sqq. XIX, 17—46. Cf. Aesch. II, 119 sqq.

¹¹⁵ Dem. XIX, 48 sqq.

¹¹⁶ Diod. XVI, 60.

Aeschines: clade demum Phocensium nuntiata extemplo recreatus suo Marte hic ad concelebrandam Philippi victoriam Thebas sese contulit, populus vero inopinato rerum eventuperterritus liberos atque uxores ex agris in urbem transferre, castella reficere, Piraeum munire, Herculeam sacra in urbe facere decrevit, adeoque dolore atque ira accensus est, ut neque qui Pythia concelebrarent, neque qui rebus in Amphictyonium concilio agendis interessent legatos mitteret.¹¹⁷ Denique quum a Thessalia et Philippo venissent, qui ab Atheniensibus ut regem in Amphictyonium societatem lectum agnoscerent postularent, solus frementi populo Aeschines commendavit,¹¹⁸ Demosthenes certe hoc rerum statu ne Amphictyonicum bellum excitaret, verum ut quod commeruit patienter toleraret et pacem quantumvis inhonestam servaret oratione quae de pace inscribitur (V) populo suscit.

Haec pravo quorundam consilio perge dolum ac prodicionem Athenis incepta, gesta, ad finem perducta certum est, neque quin principem inter hos locum cum Philocrate Aeschines tenuerit quisquam dubitat. Philippus enim quum vi nollet quod arte posset et largitione consequi, ideoque in civitatibus Graeciae reliquis omnibus operam emeratus sit hominum pretio venaliū,¹¹⁹ non est cur ab ea quam vel maxime petebat urbe sola sese eum credas abstinnisse, neque Athenis circumspexisse quorum animos auro tentaret et ad opem sibi clam ferendam sollicitaret. Itaque iam ol. CVII. exeunte haud paucos Athenis fuisse accepimus, qui Philippi partes sequerentur, eique quicquid illic accidisset nuntiarent.¹²⁰ Sed latius res serpere coepit ex quo in pace facienda ad

ipsum accessere viri neque integri animi omnes et sui plerique quam patriae amantiores. In prima legatione fucata regis benignitate praeter solum Demosthenem captos in altera ad prodicionem adegit aurum regium. Quamquam de solo Philocrate tam certo constat, ut res pro explorata haberi debeat; is enim, qua erat procacitate et petulantia, aurum acceptum non modo non celavit, verum etiam palam in contione identidem confessus est atque gloriatus.¹²¹ Aeschinem vero puduit certe criminis commissi; negat enim vehementer quam tanquam pretio emptam Demosthenes sibi obicit perfidiam, prodicionem, insidias: ita ut, si vere convictum non dicas nisi qui de se ipso confessus sit, de Aeschine sane aliquid restet dubitationis. At vero eorum, qui quidem sapienter, de se ipso nemini persuasit, neque mendaciis suis aut simulata innocentia quenquam fefellisse putandus est, quodque e perduellionis iudicio tum emersit, non sane suae integritati aut civium de se existimationi debuit. Scilicet haud multo post legatorum ex altera legatione reditum in ius vocare Aeschinem constituere Demosthenes et Timarchus. Praevertit litem Aeschines Timarcho impudicitiae postulato et infamia notato ol. CVIII, 3. vel 4.¹²² Nec tamen socio licet orbatu incepto destitit Demosthenes, extracta tamen in tertium annum ol. CIX, 2. 343. demum res in iudicio acta est, eodemque fere tempore eiusdem criminis Philocratem postulavit Hyperides.¹²³ Atque huius quidem qui patrocinium susceperet nemo exstitit: quippe confecta re hominis importuni operae, qui ea usi erant, non amplius indigebant, praeterea quae aliquo certe piaculo placandam sentiebant iustam populi indignationem. Philocrates igitur damnationis certus supplicio

¹¹⁷ Dem. XIX, 121 sqq. Cf. Aesch. II, 139.

¹¹⁸ Dem. XIX, 121 — 123.

¹¹⁹ Dem. XVIII, 45 sqq. 295. XIX, 259 sqq.

Cf. Polyb. XVII, 14. Pausan. VII, 10, 2.

¹²⁰ Dem. IV, 18.

¹²¹ Dem. XIX, 114, 119, 145.

¹²² Dem. XIX, 257, 296 sq.

¹²³ Dem. XIX, 116. Hyperid. or. pro Euxenippo p. 12, 12 ed. Schneidew.

fuga se eripuit.¹²⁴ Eo maiore contra conatu Aeschinem tueri studuerunt, quorum intererat saluum incolumemque esse propugnatorem suum atque antesignanum, factionem dico ad Philippum res trahentium; nam hunc quoque si populi arbitrio permisissent, sibi ipsis saepe manum inferre inque sua viscera saevire visi essent. Quare nihil intentatum reliquere, quo ad suas partes iudices pertraherent, quin Eubulus ipse non solum loquentem Demosthenem, ut aiunt, interpellavit iudicesque concitavit,¹²⁵ verum etiam rogatus ab Aeschine deprecator ipsi defensorque adfuit.¹²⁶ Hoc maxime auctore XXX suffragiis reus absolutus est.¹²⁷

Ex his apparet quam celeriter creverit factio Macedonica; quae enim enata vix erat inter pacem faciendam, iamiam paucis peractis annis adeo luxuriabat, ut plus quam dimidiam partem civitatis comprehenderet. Quamquam numerus eorum non admodum magnus credendus est fuisse, qui scientes ac volentes summam rerum Philippo tradere gestirent. In his, qui quidem omnino nomen habuerint, praeter Eubulum, Aeschinem, Philocratem acceperimus fuisse Demadem, Pytheam, Hegemonem, Cephalophontem, Phrynonem, Stra-

tolem, Midiam, improbos homines atque petulantes, praetereaque gregem sycophantarum ad quicquid illorum nutu et arbitrio audendum paratorum, velut Sosiclem, Philocratem,¹²⁸ Diondam, Melantum,¹²⁹ Aristogitonem, alios: reliquorum plurimos belli taedium, pacis servandae studium, ignavia, nonnullos, ut assolet, mercedis spes, exemplum, persuasio, pollicitationes, minae has ad partes adduxere. Cum his si bellum Demostheni fuisset soli, sane mireris, hominis audaciam negotium sustinentis ultra quam satis est periculosum. At nondum omnis in civium animis exstincta erat virtus, honestas, pudor; etiamtum enim haud pauci fuere, qui dignitatem a maioribus traditam omni studio tuerentur, quique in libertate defendenda interire quam in otio inhonesto languescere multo mallet. Magnum in his nomen fuit Hyperidis, Lycurgi, Polyucti, Hegesippi: nec tamen reliqui omnes nullius nominis viri debita laude fraudandi sunt, qui eandem causam consilio atque re iuvare ac defendere studere. Demosthenes enim ut omnium, quicumque his partibus addicti erant, gravitate longe princeps fuerit — nec sane parem alius in concitandis civibus vim, in edocendis artem, in belli adiumentis et subsidiiis conquirendis prudentiam, in legationibus subeundis assiduitatem, in omni re agenda curam atque studium adhibuit — tamen illorum demum opera et auxilio fieri potuit, ut resistere Philippo remque publicam afflictam et oppressam in pristinam dignitatem atque libertatem vindicare conaretur. Quod si parum successit, non ipsi vitio vertendum est; absurdum est enim, id quod Demosthenis fecerunt adversarii, rei praeclaro unius consilio ineptae, ubi male populi culpa gesta fuerit, ab ipso solo

¹²⁴ Aesch. II, 79. Cf. Dinarch. I, 28.

¹²⁵ Schol. ad Dem. XIX, 197. ad Aesch. II, 1. 4. cf. Photii bibl. cod. LXI. p. 204.

¹²⁶ Aesch. II, 184. Dem. XIX, 290 sq. Vit. dec. orr. p. 840 c.

¹²⁷ Testis est Idomeneus apud Plut. vit. Dem. 15. Cf. Vit. dec. orr. p. 840 c. Arg. or. Aesch. II. Quamquam alii, in quibus Plutarchus, hanc item ad iudices delatam atque peroratam esse negabant, ex ipsa quippe de male gesta legatione orationibus, in quibus rei nusquam mentio facta sit, coniecturam facientes. Quorum sententiam et ipse olim amplexus sum (Quaest. Demosth. P. III, p. 62 sqq.) cum A. G. Becker (Analekten zu den attischen Rednern, Quedlinb. 1835). Sed vide quae contra disputavit Fr. Frankius prolegg. in Dem. orat. de falsa legat., Misen. 1846, p. 1 sqq. Praeterea eadem de lite exposuere F. de Grove et D. T. Stegengbeek in commentt. duabus Annal. acad. Lugd. Bat. 1823—24 insertis, M. Schmidt quaestl. de Dem. et Aesch. orr. de fals. leg., Bonn. 1881.

¹²⁸ Elenastus est, opinor, de quo Dem. XXV, 44 sq., non Hagnastus, ut existimat A. Schaeferus in Philol. t. I, p. 221.

¹²⁹ Dem. XVIII, 249.

consilii auctore reposcere rationem: sed quum in fatiesset, ut Macedonibus iam succumberent Athenienses, hoc certe, quod non ignominiose succubuerint, Demostheni debuerat.

Sed iam in viam redeundum est. Pacem factam Philippo rerum non gestarum exitum, sed novarum gerendarum initium esse Atheniensibus mox apparuit. Nam ol. CVIII, 4, postquam cum Illyriis Triballisque debellavit, proximo iam anno denuo coepit rebus Graecorum sese interponere, quasque nondum aut parum attigerat sollicitare civitates. Ac primum ut in Peloponnesum viam sibi aperiret, Argivos atque Messenios, ob recuperandi principatus studium Lacedaemoniis infensos, missis legatis concitavit, pollicitationibus, stipendiis, subsidiis auxit atque confirmavit, brevi ipse, ut volebat, maiore cum exercitu adfuturus.¹³⁰ Hoc non ferendum rati Athenienses Demosthenem cum aliis in Peloponnesum miserunt ad Argivos et Messenios a societate cum Philippo revocandos. Qua legatione¹³¹ id certe effectum est, ut res incepta longius non procederet: quanquam Atheniensium voluntati Argivi et Messenii haud protinus obsecuti instigante, ut videtur, Philippo legatos Athenas misere, qui populo exprobrarent, quod sibi obesset in libertatem sese vindicantibus, Lacedaemoniis faveret opprimere conantibus. Quas ad criminationes quid respondendum deliberantibus Atheniensibus orationem Philippicam alteram (VI) habuit Demosthenes.¹³² Per idem tempus legati venerunt a Philippo, qui quod invidiam sibi atque suspicionem apud socios moverent, hominibusque malevolis sibi inimicis aurem praeberent cum Atheniensibus expostularent: e quibus Python maxime in contione hortatus est, ne

amplius regem iniuriis lacesserent eiusque animum propitium ceteroquin Atheniensibus exacerbarent, nec, si quid in pace esset quod displiceret, ipsam pacem reprehenderent aut violarent, verum corrigerent atque emendarent: facturum enim Philippum, quicquid decrevissent.¹³³ Ad Pythonis criminationes respondit Demosthenes adversante Aeschine:¹³⁴ reliqua probata sunt populo. Itaque rogationem de emendanda pace Hegesippus pertulit, qua peterent Athenienses, ut Amphipolim et Halonnesum sibi tanquam sua Philippus redderet, captas in Thracia urbes restitueret, reliquos Graeciae populos, qui paci non accessissent, nihilo minus eius beneficio frui et liberos esse sui iuris permitteret.¹³⁵ Emendatam hoc modo pacis formulam sibi afferentes legatos, in quibus Hegesippus erat, haud benigne Philippus excepit,¹³⁶ quin proximo anno (ol. CIX, 2.) epistolam per legatos misit Atheniensibus, qua de emendanda pace negavit omnino se ipsum cogitasse aut suo mandatu ad populum legatos suos rettulisse, negavit item Amphipolim se redditurum, Halonnesum contra dono obtulit, neque quin suae potestatis essent Graeciae civitates omnes repugnavit: reliqua arbitris dirimenda se permissurum. Dixit de his in contione Hegesippus,¹³⁷ nec tamen quid de-

¹³³ Exponit haec orationis quae inter Demosthenes legitur VII. auctor Hegesippus (cf. adnot. 127) §. 26 sqq.

¹³⁴ Dem. XVIII, 136.

¹³⁵ (Dem.) VII, 23 sqq.

¹³⁶ Dem. XIX, 331.

¹³⁷ Oratio a Callimacho perperam περί Αλοννήσου, rectius προς την Ιστορίην καὶ τοὺς πολίτας τοῦ παρὰ Φιλίππου δυνάμει προς τοὺς Φιλίππου πολέμους inscripta a Dionys. Halic. ep. ad Amm. I, 10, de Demosth. 13. Ad Halonnesum quod attinet, insulam Atheniensem ad Thraciae oram sitam, ereptam piratis Philippus in suam ditonem redegerat, repetitum ab Atheniensibus iam dono eis se daturum declaravit. Hortatur orator, ne accipiant si det, verum si reddat recipiant (§. 5). Eodem dicto iam ante, ut videtur, coram populo usus erat Demosthenes: hunc certe tanquam syllabarum auctoritatem hoc nomine irridet Aesch. III, 63, aequa

¹³⁰ Dem. VI, 15.

¹³¹ Vide quae refert tum coram Peloponnesiis a se dicta Dem. VI, 20 sqq.

¹³² Dionys. Halic. epist. ad Amm. I, 10.

creverit responderitve populus traditum est. Interea dum haec agobantur, Philippus solita perfidia, quasi de Graecorum libertate nihil promississet, Epirum aggressus Pandosiam, Buchetam, Elatoam, Eleorum colonias, vi captas Alexandro affini tradidit, ¹³⁸ mox Elidem mota seditione in suam potestatem redegit, ¹³⁹ in Megara impetum fecit, ¹⁴⁰ in Acarnaniam expeditionem paravit, ¹⁴¹ in Euboea denique, ante iam a se variis modis tentata, ¹⁴² eiectis per satellites suos popularibus tyrannos instituit. ¹⁴³ Quos conatus etsi non omnes reprimere potuere Athenienses, a Megaria certe Philippum emissis copiis arceverunt et quin in Peloponnesum et Acarnaniam irrumperet missis illuc Demosthenis rogatu legatis ¹⁴⁴ prohibuerunt, praetereaque civitates illas ad belli societatem iamiam erupturi adduxerunt.

Cuius belli causam mox extremo ol. CIX, 2. 342. nova in Thraciam facta incursione Philippus attulit. Nimirum non hoc agi, quod ille praeterebat, ut Graecorum urbes illic sitas a Cersobleptis latrociniis defenderet, ¹⁴⁵ verum ut Thracia et Hellesponto occupatis Chersoneso potiretur, commeatu ex Ponto advehendo Athenienses intercluderet, ad ipsam denique urbem aditum sibi patefaceret, non modo Demosthenes, ¹⁴⁶ verum quivis Atheniensium intellexit. Ac pro Chersoneso quidem iam pridem Philippo primum in Thraciam irruente metuere coeperant, neque quod mox ipsorum in eam ius in Philocratea pace ille per sponsonem agnovit, metum omnem depulit. Quamobrem

aliquot annis post novos colonos duce Diopithe, viro ingenio prompto manuque strenuo, illuc misere. Exortae his sunt de agris dividendis controversiae cum Cardianis, quorum civitatem in pace cum Atheniensibus facta ex Chersonesitarum republica exemerat Philippus. ¹⁴⁷ Itaque Cardianis vim sibi a colonis factam apud se conquerentibus rex ab Atheniensibus ut de his controversiis iure disceptari paterentur postulavit. ¹⁴⁸ Quod quum illi detrectarent, auxiliares Cardianis misit, qui vim vi repellerent. Diopithes autem contracto interea exercitu in maritimam Thraciae regionem, quae regi parabat, irrupit, eaque vastata ante quam ex interiore Thracia illeredit iam in Chersonesum se recepit. Quibus rebus vehementer commotus Philippus ruptae pacis Diopithem per epistolam apud Athenienses accusavit, quique Athenis cum ipso faciebant, certatim in contione revocandum Diopithem cum exercitu, in ius vocandum, supplicio afficiendum esse clamaverunt. Respondit his Demosthenes oratione de rebus in Chersoneso actis extremo ol. CIX, 3. 341. habita (VII), qua docet, quam ruptam queratur Philippus pacem ab ipso dudum violatam esse, civesque hortatur, ne audiant qui Philippo rempublicam tradere gestiant, neve exercitum dimittant, ut in quo solo nunc spes omnis sita sit, sed contineant potius novisque copiis augeant, pecuniam conferant, legatos emittant qui socias civitates certiores faciant atque exhortentur, non praeclaros Diopithis, verum perditos eorum qui patriam prodant conatus vindicent. Orationis eius qui eventus fuerit non traditur, sed parum tamen commotos esse Athenienses ex eo conicias, quod in oratione non multo post habita Philippica tertia (IX) rursus Demosthenes pecunias Chersonesitis mittendas, quaeque postulent illi

auctore comeli apud Athen. VI. p. 223 sq. Cf. Plut. vit. Dem. 3. Lihm. arg. or. VII. p. 76.

138 [Dem.] VII, 32.

139 Dem. IX, 27. XIX, 260.

140 Dem. IX, 17. 27. X, 9. XIX, 67. 334.

141 Dem. IX, 27. 34.

142 Dem. XIX, 87. 204. 219. 328. 334.

143 Dem. IX, 57 sqq.

144 In his praeter ipsum Demosthenem Polyuctas fuit atque Hegesippus. Dem. IX, 72. In Acarnaniam subsidia etiam missa esse patet ex or. XLVIII, 24.

145 Diod. XVI, 71.

146 Or. VIII, 44. Cf. XVIII, 57. XX, 31.

147 Dem. V, 25.

148 [Dem.] VII, 32 sqq.

facienda esse dicit,¹⁴⁹ praeterea-que ut tandem aliquando arma capiant et illatas sibi a Philippo iniurias ulciscantur multo maiore cum indignatione, acerbitate, vehementia instat atque flagitat. Tam crebris continuisque admonitionibus, praesertim in tanto rerum discrimine ac propius in diem periculo ingruente, diutius resistere Athenienses non potuerunt. Itaque ol. CIX, 4. tandem operi ultra quam par erat dilato manum coeperunt admovere. Ac primum quidem, quam tanquam propugnaculum in ipsos instruxerat Philippus, Euboeam insulam in libertatem vindicarunt, electis tyrannis ex Eretria Clitarcho. Factum est hoc quoque Demosthene auctore,¹⁵⁰ quem ob id ipsum Aristonico rogante aurea corona honoris causa populus donavit.¹⁵¹ Mox Philippus Thracia subacta in Hellespontum processit atque a Byzantiis ut una secum bellum adversus Athenienses gererent postulavit. Quod quum illi recusassent,¹⁵² Perinthum primum oppugnavit, protracta autem quum ipsorum Perinthiorum fortitudine tum Byzantiis ipsoque Persarum rege adiuvantibus obsidione sub finem ol. CIX, 4. 340. exercitum divisit atque dimidio ad Perinthum relicto eum ceteris aggressus est Byzantium.¹⁵³ Atheniensibus vero ut ruptam pacem declararent atque deposita omni simultate illatarumque sibi iniuriarum recordatione auxilium Byzantiis ferendum decernerent Demosthenes persuasit,¹⁵⁴ foederisque condiciones legatus eis ipse attulit.¹⁵⁵ Byzantii autem facto foedere Charetem quidem cum classe auxilio missum ob

malam nominis famam in urbem non recipere: quod quum graviter ferret populus Atheniensium ab eis, qui cum Philippo faciebant, concitatus, surrexit in contione Phocion atque non sociis irascendum esse quod sibi, verum ducibus quibus illi diffiderent declaravit. Quo monita resipuit populus, misitque novam classem duce ipso Phocione, ob morum integritatem nominisque claritudinem Byzantiis gratissimo. His Philippus in summas angustias adductus et longa obsidionis mora exhaustus incepto destitit, vastataque Chersoneso domum se recepit.¹⁵⁶

Hac demum in expeditione, ut videtur, quantum quum militaris omnis tum navalis res isceret quibusque vitiis laboraret Atheniensibus apparuit. Non dicam de eo, quod tum Demosthenes navem de suo instructam muneri dedit civitati,¹⁵⁷ quanquam vel hoc tam publicae inopiae quam eius qui dedit liberalitatis pro exemplo haberi potest: sed maxime deprasserat rem navalem iniqua trierarchicarum symmoriarum ratio, ex qua tributis per capita aequabiliter descriptis eandem quam locupletissimi partem tenuiores quoque solvere tenebantur, trierarchis autem, h. e. locupletibus munus suum redemptoribus elocare licebat, quo factum est ut hi pene omni sumptu solverentur, illi onus gravissimum sustinerent, ipsae vero naves male instruerentur, nec mari quicquam omnino ageretur quod dignum esset nomine Atheniensium.¹⁵⁸ Huic malo iam pridem Demosthenes succurrere studuerat,¹⁵⁹ sed rem tum frustra inchoatam nunc demum ad exitum perduxit lata lege de nova eaque aequiore tributorum persymmorias faciendi descriptione, qua

149 §. 73.

150 Dem. XVIII, 79. 87. Mira narrat Aesch. III, 83 sqq., apud quem ipsum legatos tyrannorum veniam Atheniensium Implorantes tanquam familiarem devertisse ait Dem. XVIII, 82.

151 Dem. XVIII, 83. Cf. Vit. dec. orr. p. 248.

152 Dem. XVIII, 87.

153 Diod. XVI, 74—75.

154 Dem. XVIII, 80. 88. Plut. vit. Dem. 17.

155 Dem. XVIII, 244.

156 Plut. vit. Phoc. 14. Instin. IX, 1.

157 Vit. dec. orr. p. 261.

158 De trierarchia vide quas exponit Boeckhii oecon. publ. Athen. t. I. p. 699 sqq. De lege Demosthenia trierarchica idem agit ibid. p. 736 sqq. et in Actis de reb. naval. Athen. p. 179 sqq. 189 sqq.

159 Or. XIV, 14 sqq.

triararchia ad communem censum revocata pro suis quisque civium facultatibus conferret. Quas lex dici vix potest quam trepidationem excitaverit quasque turbas locupletium, quippe suo impendio patriam servari iniquum ducentium. Itaque hicertatim in Demosthenem involare, subornare qui in ius vocaret, multam pecuniam, si causam desereret, offerre. At perstitit ille in incepto, iudicumque sententia absolutus legem pertulit.¹⁶⁰ Sed mox ulterius progressus est. Scilicet exhaustum populum videns averseque a tributis amplius pendendis vel stipe conferenda animo, iam nullam de bello acriter gerendo superesse intellexit spem quam quae in emendata redituum publicorum reposita esset administratione. Quae qualis hactenus Eubulo praeside fuerit quum supra iam exposuerim, hic satis est verbo retulisse, Demosthenem, id quod voluerat iam quo tempore Philippus Olynthum adortus est,¹⁶¹ nunc tandem effecisse, ut quae ex publico redita superessent omnia in belli usum restituerentur.¹⁶² Quamquam factum hoc aliquanto post ol. CX, 2. ex ipsis quae infra adscripsimus Philochori verbis intelligitur. Sed nolui hic disingere quae ad eundem finem pertinent, quo quanto studio quantaque industria Demosthenes ad res Atheniensium sublevandas atque erigendas conatus sit clarius appareret. Ipsum vero praeclare inceptum si minus prospere cessit, noli Atheniensium culpam ipsi Demostheni imputare; sero enim illi fortiter resistere coeperunt ei,

¹⁶⁰ Dem. XVIII, 102 sqq. Aesch. III, 222, quem et ipsum pecunia accepta eludere legem conatum esse ait Dem. XVIII, 312. Cf. Dinarch. I, 42.

¹⁶¹ Or. I, 19. III, 11.

¹⁶² Philochorus apud Dion. Halic. epist. ad Amm. I, 11. *Αναμνηστικὴ Ἀρχαία. ἐπὶ τούτων τὰ μὲν ἔργα τὰ πρὸς τοὺς νόμους καὶ τῆς ἀντιδοτικῆς ἀντιδόκοντο διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον. τὰ δὲ χρηματὶ ἐνὸς ἑνιαυτοῦ πάλιν εἶναι στρατιωτικὰ ἀποδοτέα γράφοντες.* Cf. Sopht. in Hermog. t. V. p. 161. rhet. gr. ed. Walz.

quem per longam seriem annorum contra se aluerant. Sed reliqua deinceps exponenda sunt.

Philippus igitur a Byzantio repulsus quasi nihil Graecos curans in Scythiam profectus est ad Atheam regem debellandum, sed nunquam res Graecas conficiendi opportunitatem intentius exspectavit. Hanc attulere tandem qui inter Graecos ipsis negotia procurabant. Nimirum in conventu Amphictyonum vere ol. CX, 1. 339. Delphis habito, cui tanquam pylagoras interfuit Atheniensium, Aeschines Laeros Amphissenses, ab ipsis, ut ait,¹⁶³ per contumeliam populum Atheniensium lacerantibus provocatus, sacrilegii insinulavit, quod agrum Cirrhaeum Apollini Delphico dedicatum contra ius fasque coluissent, atque oratione sua Amphictyones adeo concitavit, ut protinus proficisci suaeque manu inaedificata ab illis tuguria destrui decernerent. Qua re ab Amphissensibus vi prohibiti iam ut ante proximum conventum extra ordinem hieromnemones ad deliberandum de poena Amphissensibus irroganda Pylas convenirent edicere. Athenienses autem Demosthene auctore, qui solus fere quo ista tenderent perspexit,¹⁶⁴ suum ad hunc conventum noluerunt proficisci hieromnemem, neque Theban rem inceptam probavere. Reliqui Pylas congregati multam Amphissensibus dixerunt; quam quum illi recensarent, bellum paraverunt, re autem male gesta in proximo Amphictyonum conventu ol. CX, 2. 339. auctumnali totius belli summam ad Philippum detulerunt.¹⁶⁵ Hoc vero fuit, quod ille ardentem concupiverat, ut vocatus a Graecis ius potestatemque adipisceretur ipsam mediam Graeciam armata cum manu invadendi. Itaque eiusdem anni sub hiemem exercitu collecto traiectisque Py-

¹⁶³ Or. III, 118 sqq. Cf. Dem. XVIII, 142 sqq.

¹⁶⁴ Dem. XVIII, 143. Cf. Aesch. III, 125 sqq.

¹⁶⁵ Dem. XVIII, 161. Aesch. III, 129 sq.

lis Elateam occupavit, ibique castra posuit. Quo nuntio Athenas perlato dici vix potest quanta senatus fuerit trepidatio, populi confusio. In hac consilii inopia solus Demosthenes surrexit in contione, quidque agendum esset Athenienses docuit: scilicet iam in Thebanis spem omnem esse repositam; quos qui statim crederent contra se facturos cum Philippo, versari in errore: hoc quidem agere regem atque flagitare, sed multum abesse ut qui ab initio sibi illic restitissent ad suas partes traxerit; hos ut percelleret, utque qui sibi faverent confirmaret, non procul a finibus castra posuisse; quare iam Philippum esse praeventendum, ipsis Atheniensibus, quotquot arma ferre possent, ab urbe Eleusinem versus exeundum, simulates hactenus cum Thebanis exercitas deponendas, ipsis societatem atque foedus offerendum.¹⁶⁶ Rata haec fecit populus, misitque qui cum Thebanis communicarent legatos cum Demosthene oratore alios. Multum ab illis atque a Macedonum sociorumque legatis in utramque partem Thebis disceptatum est:¹⁶⁷ vicit tandem Demosthenis eloquentia, quae adeo fertur Thebanorum animos exuseitasse atque inflammasse, ut depositis omni metu, consilio, gratia quasi divino quodam instinctu ad honestatis studium adigerentur, missoque Philippo ad Atheniensium societatem sese applicarent,¹⁶⁸ quin ipsorum exercitum, quod nunquam antea factum erat, in urbem suam fidenti animo reciperent.¹⁶⁹ Ipsum Demosthenem Demomele atque Hyperide auctoribus ob haec in se universamque Graeciam merita corona aurea populus Atheniensium donavit, frustra Dionda ex Philippica factione repugante.¹⁷⁰ Tanto co-

natu coepta res digna sane fult quae ad meliorem exitum perveniret: sed pugna ad Chaeroneam d. VII. m. Metagitn. ol. CX, 3. (IV. m. Aug. a. 338) commissa finem imposuit Graecorum libertati.¹⁷¹

Athenis quin mox in Atticam Philippus irrupturus esset et in ipsam urbem impetum facturus nemo facile dubitavit: quem ut repellerent rogantibus Demosthene muris, fossis, excubiis urbem munire,¹⁷² frumentum comparare,¹⁷³ pecuniam conferre,¹⁷⁴ sociorum auxilium implorare,¹⁷⁵ Hyperide liberos cum mulieribus in Piraeum transferre, servos manumittere, inquilinos civitate donare, capite deminutos in integrum restituere populus decrevit.¹⁷⁶ Sed praeter expectationem, qui immodico gaudio elatus victis modo insultaverat, victoria non abusus est, sed Attica se abstinuit, captivos Atheniensibus sine pretio remisit, pacem ultro obtulit.¹⁷⁷ Athenienses autem non erat sane cur pacem repudiarent non ignominiosam ut quam victor offerebat, praeterquam quod sui conservandi necessitas eam expressit ipsis et factio Macedonica magis in diem ingravescens flagitavit. Quanquam pro sua causa qui hactenus fortiter propugnaverant, hos minime populus prodidit, Demosthenem praeter ceteris. In quem ex pugna Chaeroneensi reducem¹⁷⁸ quum tanquam auctorem publicae calamitatis de-

¹⁷¹ Diod. XVI, 86. Plut. vit. Dem. 19.

¹⁷² Dem. XVIII, 248.

¹⁷³ Demosthenes ipse tum *συναρπάξας* factus est: XVIII, 248. Cf. Vit. dec. orr. p. 851. Photius p. 494.

¹⁷⁴ Talentum ipse dono dedit. Vit. dec. orr. p. 851. Cf. Dem. XVIII, 171, 248, 312.

¹⁷⁵ Dinarch. 1, 78 sqq. Cf. Lycurg. c. Leocr. §. 42. Aesch. III, 359.

¹⁷⁶ Dem. XXVI, 11. Lycurg. c. Leocr. §. 16, 36 sqq. Vit. dec. orr. p. 849. Longin. d. subl. 15. Cf. F. G. Kießling quest. Att. p. 14 sqq.

¹⁷⁷ Dem. fragm. 3. Diod. XVI, 87. Plut. vit. Phoeb. 16. Justin. IX, 4.

¹⁷⁸ Ignaviae cum increpat et desertorem vocat, qui proelio absolute capto nolet, sed cum multis millibus Atheniensium supram capessit, Aeschines III, 175, 244, 253. Hinc in fabulam res abiit, velut apud Plut. vit. Dem. 20. A. Gallum XVII, 21. Auct. Vit. dec. orr. p. 845. Photius p. 494. Lactan. parasit. 42.

¹⁶⁶ Dem. XVIII, 169—179. Cf. Plut. vit. Dem. 18.

¹⁶⁷ Dem. XVIII, 211 sqq.

¹⁶⁸ Theopompus apud Plut. vit. Dem. 18.

¹⁶⁹ Dem. XVIII, 215.

¹⁷⁰ Dem. XVIII, 222 sq. Vit. dec. orr. p. 846—848.

latores atque rabulae ab adversariis subornati certatim involarent, ¹⁷⁹ tantum abfuit ut adversam fortunam populus ipsi imputaret, ut omni culpa eum exsolveret, quin etiam honorificum negotium ei demandaret memoriam eorum, qui ad Chaeroneam cecidissent, usitata oratione celebrandi. ¹⁸⁰ Exim iam multum Philippi assedis auctoritate praevalentibus, qui populi partes sequebantur aliquanto sane demissione coeperunt esse animo: verum ne tum quidem gerendis publicis rebus prorsus sese abstinnerunt. Demosthenes certe illo tempore non solum theoricipraefecti munus administravit, verum etiam exeunte ol. CX, 3. 337. rogationem de urbis Piraeicque munimentis omni ex parte reficiendis apud populum pertulit. ¹⁸¹ Quo opere tributum dispertito a sua tribu ipsi muris reficiendis curatoris (ταγοποιῶν) provincia demandata est. Utroque in munere gerendo auctis de suo pecuniis a republica ad ista negotia destinatis ¹⁸² summam laudem meruit. Itaque Ctesiphon scitum fecit, ut et haec ob merita et virtutis ergo benevolentiaeque, quam erga populum Atheniensem nullo tempore non habuisset, corona aurea donaretur, eaque donatio fieret magnis Dionysiis in theatro Graecis ad novas fabulas spectandas congregatis. ¹⁸³ Factum hoc est ante redditam a Demosthene muneris rationem, i. e. nondum exacto ol. CX, 4, certe ante quam Philippus mortuus est. ¹⁸⁴ Nec dubitari potest quin protinus populus consensisset, si intercessionem suam non interposuisset Aeschines; is enim inhibuit rem actione Ctesiphonti intenta, quod contra leges scripsisset, ut et rationibus non relatis corona Demosthenes donaretur et

utin theatro, et quod de virtute eius et benevolentia falsa scripsisset, quoniam Demosthenes nec vir bonus esset nec bene meritus de civitate. ¹⁸⁵ Itaque dilata res eo usque est, donec sententiam iudices dixissent.

Nova sponsa nuntiato Philippi obitu ol. CXI, 1. 336. affulsit, quicunque patriae cupiebant, omnibus. Ac Demosthenes quidem, Aeschinem si audis, ¹⁸⁶ per Charidemii speculatores primus certior factus, a Iove et Minerva per omnium se doctum simulans, septimo post filiae unicae mortem die, neque dum iustis ei funebribus persolutis, corona candidaeque veste tanquam laetabundus indutus in publicum processit atque hostias immolavit, mox senatus ut sacra ob acceptum nuntium laetissimum faceret auctor existit, populo ut aram statuamque coronatam Pausaniae tyrannicidae poneret suasit, ipsum Alexandrum Margitem appellavit, ¹⁸⁷ eumque pedem e Macedonia non egressurum asseveravit, sed Pellae obambulare extaque inspicere satis habiturum. Eadem spe elati tum non solum Athenienses, verum etiam Thebani alique complures Graeciae populi defectionem a Macedonibus moliti sunt. ¹⁸⁸ Quorum omnium ad irritum conatus cecidit, quum brevi Alexander cum exercitu mediam Graeciam intravit. Metu perculsi illico Graeci in Alexandri fidem redire, nec sane Atheniensibus, soli si resisterent, felicem rei exitum licebat expectare. Itaque Demosthenes auctore legatos ad regem misere, qui bellum deprecarentur. Fuit in his Demosthenes, nec tamen cum ad Alexandrum pervenisse, sed deseruisse legationem et medio ex Cithaerone reversum esse aiunt. ¹⁸⁹ Alexandro vero vixdum

¹⁷⁹ Dem. XVIII, 249.

¹⁸⁰ Dem. XVIII, 285 sqq.

¹⁸¹ Aesch. III, 27. Cf. L. G. Droysen in *dar. antiqu. stud.* 1839. p. 548 sqq.

¹⁸² Dem. XVIII, 113. 117. Aesch. III, 17. Vit. dec. orr. p. 845. 851. Photius p. 491.

¹⁸³ Aesch. III, 34. 42. 287.

¹⁸⁴ Aesch. III, 219.

¹⁸⁵ Verba sunt Ciceronis de opt. gen. or. 7. 20.

¹⁸⁶ Or. III, 77. 160. Cf. Plut. vit. Dem. 22.

¹⁸⁷ Cf. Harpocration s. v. *Μαγίτης*.

¹⁸⁸ Diod. XVII, 3.

¹⁸⁹ Aesch. III, 161. Diod. XVII, 4. In tempus post dirutas Thebas, non distincta dupli Thebanorum seditione (cf. Justin. XI,

reduci factoque in bellum contra Illyrios Triballisque gerendum profecto ineunte ol. CXI, 2. 335. nuntius affertur recrudescere Graecam seditionem. Ac tum quidem Thebani maxime rebellavere, Cadmeam praesidiū Macedonum expellendi causa operibus clausere, ad Arcades, Argivos, Eleos, Athenienses qui auxilia peterent misere. Neque illi Thebanis omnino defuere; quanquam Peloponnesiorum copiae intra Isthmum prae metu sese continuere,¹⁹⁰ Athenienses vero, ad opem strenue ferendam instigantibus licet quantum possent Demosthene et Lycurgo et rumore de subita regis morte suadente,¹⁹¹ pecuniam conferre¹⁹² et auxilium decernere satis habuere, quorum res casurae essent expectantes. Interea Alexander cum exercitu advolavit, prope Cadmeam castra posuit, Thebanos deditionem obstinate recusantes proelio vicit, urbem expugnatam solo aequavit, captivos vim corona vendidit.¹⁹³ Quo nuntio accepto Athenienses perterriti, mysteriis quae tum celebrabant intermissis, quasi bello sibi quoque instante res moventes in urbem transferre coeperunt, verum mox in contione Demade rogante decem legatos delegerunt, quos quidem Alexandro gratos fore scirent, qui ipsi quod salvus ex Illyriis Triballisque revertisset ac simul Thebanorum ultionem gratularentur. Quibus benigne exceptis brevi tamen per epistolam ab Atheniensibus postulavit, ut Demosthenem, Lycurgum, Hyperidem, Polyeuctum, Charetē, Charidemum, Ephialtem, Dioti-

um, Moeroclem, ut qui et ante cladis ad Chaeroneam acceptae et Thebanorum nunc interitus auctores potissimi fuissent, sibi traderent.¹⁹⁴ Non deerant Athenis, qui hoc piaculo Alexandri veniam censerent emercandam, quin etiam Phocion in hanc sententiam inclinabat.¹⁹⁵ Respondit Phocioni pro contione Demosthenes,¹⁹⁶ nec populus, quo erat etiam tum honestate, impetrare a se potuit ut proliceret quos pro salute sua atque incolumitate toties nosset propugnasse. Itaque quum staret Atheniensibus ab regis arbitrio vindicandos illos esse, nec tamen recusando nimis eum lacerare auderent, mediam quandam viam Demades indagavit, quo auctore decretum est, ut legati hos viros ab Alexandro deprecarentur, ab ipso populo, si digni supplicio viderentur, puniendos. Quo scito ad se a Demade perlato Alexander excepto Charidemo, qui mox ad regem Darium in Asiam profugit, viros illos Atheniensibus condonavit, sive reverentia urbis sive quod iam iam in Asiam traiecturus nihil suspecti in Graecia relinquere volebat.¹⁹⁷

His demum Macedonicae factionis victoria absoluta prorsus iam afflicta iacebat quae ad liberum populum rem trahere erat solita. Quare dum in Asia bellum gessit Alexander per summam tranquillitatem atque otium Athenienses

2 sq.), hanc legationem relit Plut. vit. Dem. 23.

190 Diod. XVII, 8.

191 Demad. fragm. 17. Cf. Plut. vit. Phoc. 17. Alex. II. Aelian. var. hist. XII, 87.

192 Dem. XXXIV, 38. Demosthenem tum magnam vim armorum dono Thebas misisse auctor est Diod. XVII, 8. Idem in plebis scito, quod insertum legitur vit. dec. orr. p. 851 b. laudatur, quod Peloponnesios ab auxilio Alexandro ferendo retinuerit.

193 Diod. XVII, 9 sq. Arrian. Anab. I, 7 sq. Plut. vit. Alex. II.

194 Ita rem exponit Arrian. Anab. I, 10, aliter aliquanto Plut. vit. Phoc. 17. Diod. XVII, 16. Justin. XI, 4. Neque de numero atque nominibus eorum, quos Alexander sibi tradi voluit, inter scriptores convenit. Decem postulat auctoribus Idomenes atque Durio ait Plut. vit. Dem. 23, totidemque habet Suidas s. v. *Ἀντιπαρῶς*, admixtis tamen quae aliena sunt; dignissimos autem hae scriptores hos octo nominare, Demosthenem, Polyeuctum, Ephialtem, Lycurgum, Moeroclem, Demonem, Callisthenem, Charidemum. Sed Hyperidem habet idem vit. Phoc. 17. Ceterum Demosthenes de se ipso proficitur XVIII, 41, 322.

195 Plut. vit. Phoc. 9. 17. Diod. XVII, 16.

196 Diod. I, 1. Plut. vit. Dem. 23.

197 Diod. XVII, 15. Arrian. Anab. I, 10. Plut. vit. Dem. 23. Haec quoque paulo aliter referunt Plut. vit. Phoc. 17. Just. XI, 4.

tempus transegere. Nam quod Agide, Spartanorum rege, ol. CXII, 2.330. adversus Macedones consurgente ipsum quoque Demosthenem Plutarchus ait¹⁹⁸ nonnihil concitatum esse, mox tamen Atheniensibus digitum non proferentibus attritisque brevi Lacedaemoniorum rebus sese submisisse, etsi haud incredibile est, tamen quo auctore traditum sit non liquet. At paulo post gravissima in eundem excitata est invidiae procella. Scilicet archonte Aristophonte ol. CXII, 3.330. tandem, ut aiunt,¹⁹⁹ Aeschines quam ante hos septem annos Ctesiphonti ob rogationem de coronando Demosthene legibus repugnantem intenderat litem ad iudicium detulit. Quae publicae actionis dilatio et sine exemplo est, nec quae eius cussa fuerit liquet, praesertim quum neuter oratorum eius rei mentionem fecerit, ita ut sua sponte neque alterutrius studio sive culpa credas accidisse.²⁰⁰ Sed ut ut hoc erat, tantum abfuit ut mora tanta iniecta exacerbatus Aeschinis in Demosthenem animus placatus atque delentus sit, ut magis etiam, si fieri potuit, ira accensus esse videatur, hominem invisum interea omnes temporum difficultates, Ale-

xandri iram, adversariorum malas artes furoremque feliciter videns eluctatum: tam ille vehementer et quasi recenti a factis memoria in Demosthenem invecus est. Nimirum Ctesiphon non is erat, ob quem Aeschines tantopere contenderet, nec legibus conveniretan repugnaret quod ille rogabat multum putandus est curasse: sed quod rogabat Demostheni quod laudi honorique esset, hoc iam non ferendum Aeschini visum est, hoc billem movit, hoc gratam dedit occasionem omne, quod per complures annos collegerat inque pectore recondiderat, acerbitalis suae virus promendi atque evomendi. Respondit Aeschini Demosthenes oratione de corona inscripta (XVIII), omnium quas unquam habuit facile princeps. Quae quantum in animos audientium penetraverit ex eo aestimare licet, quod Aeschines ipse Rhodi postea, ut traditur, quum suam in Ctesiphontem orationem auditoribus recitasset, admirantibus cunctis quod talia locutus superari potuisset, non miraremini, inquit, si ipsam beluam contra dicentem audissetis.²⁰¹ Neque tamen ut Aeschinem damnarent iudices sola Demosthenis eloquentia, verum maxime, opinor, via conscientiae et rerum male gestarum poenitentia adegit. Aeschines autem, quum quintam suffragiorum partem non adeptus esset, impositaque sibi M drachmarum multa, ex populi invisique adversarii conspectu profugus Rhodum se recepit.²⁰²

Hoc rei exitu qui a Macedonum parte stabant haud mediocriter commotos esse consentaneum est. Hinc opportunitatem iam opperti sunt clavis antesignano suo illata poenae a Demosthene repetendi. Nec spes eorum falsa est. Scilicet

¹⁹⁸ Vit. Dem. 24.

¹⁹⁹ Dionys. Halic. ep. ad Amm. I, 12. Plut. vit. Dem. 24. Theophrast. Charact. 7. Schol. ad Dem. or. XVII, p. 256 Dind.

²⁰⁰ Haec atque alia, in quibus haud levis momenti esse videbatur, quod Demosthenes, quamvis ad omnes ab Aeschine in se collectas criminationes dolente responsurum se promittat, haud parcas tamen, maximeque quae ad tempus spectant institutae illis tempore inferius, silentio praeterit, olim me moverunt, ut Ctesiphonteam post aliquanto ab Aeschine auctam atque retractatam, ipsam autem litem iam ol. CXI, 3. ad iudicium delatam esse crederem. Exposui de ea re in comm. de Aeschinis orat. adv. Ctesiph., Lips. 1833 (Quaest. Demosth. P. III, p. 61—94). Improbavit hunc coniecturam R. Rauchenstein in comm. de tempore quod Aeschinis et Demosthenis orationes Ctesiphonticae habitae sint, Arov. 1835, ad quae paucis respondi in diar. antiqu. stud. 1835. p. 1210 sqq. (Cf. eiusd. diar. 1851. p. 435.) Nolo nunc pro re actis sane incerta obstinate amplius pugnare, dum Demosthenem non talem omni ex parte, qualem nunc habemus, Aeschinis orationem audivisse concedatur. Adde Boeckhii *Forschungen* v. 583 sqq.

²⁰¹ Vit. dec. orr. p. 840 d. Philostr. vit. soph. I, 15. p. 510. Photius p. 490 b. Anon. vit. Aesch. in nostra Vit. serr. gr. min. ed. p. 268. Schol. Aesch. II, 1. Cfo. de orat. III, 58, 215. Plin. hist. nat. VII, 31. Plin. epist. II, 3. IV, 5. Valer. Max. VIII, 10.

²⁰² Vit. dec. orr. p. 840 c. Anon. vit. Aesch. p. 269.

ol. CXIII, 4. 324. Harpalus, ²⁰³ thesauro Babylone ab Alexandro congesto praefectus, quum absente in India rege creditas sibi pecunias foede dissipasset, nuntio de eius reditu praeter spem allato perterritus navibus XXX, talentorum V, mercenariorum VI millibus correptis in Atticam profugit seditionis in Alexandrum concitandae causa. Ubi quum non receptus esset Demosthene populum ne rempublicam in periculum temere adduceret hortante, ²⁰⁴ exercitum in Tacharo promontorio exposuit, ipse cum pecuniarum parte Athenas supplex sese contulit, clandestinis quippe artibus quod aperto conatu non impetrasset exsecutus. ²⁰⁵ In portum admissus a Philocle, qui praetor tum Munychiae praefuit, ²⁰⁶ magnum Athenis corruptit numerum oratorum auro inhiantium. ²⁰⁷ His auctoribus hominem in fidem suam recepit populus. Sub idem tempus Antipater et Olympias per legatos, mox Alexander per Philoxenum ab Atheniensibus Harpalum in supplicium repetiverunt. Qua de re in contione deliberante populo, iisque qui corrupti erant suspicionis a se amovendae causa mutatis partibus acriter in hominem invehentibus, Demosthenes habita oratione ²⁰⁸ rogationem tulit, qua tradito in custodiam Harpalo pecuniae, quas

²⁰³ De causa Harpalleae post me (Quaest. Demosth. P. III. p. 108—126) commentati sunt G. F. Eysell comm. Demosthenes a suspitione acceptae ab Harpalo pecuniae liberatus inscripta, Marb. 1836, K. H. Funkehaenel in *Jahrb. Anthol. philol.* t. XIX. p. 176—191, E. Maetzner in ed. Dinarchi orr., Berol. 1842, p. 83—90, H. Saupp. in *Philol.* t. III. p. 641—655.

²⁰⁴ Iam tum enim magnam Graecorum partem pronam ad rebellionem fuisse suspicari licet: magis etiam excitavit Nicenor in ipsa Olympiorum (ol. CXIV, 1) sollemnitate Alexandri lusu Graeciae civitatibus ut exules suos in integrum restituerent Imperans (Diod. XVIII, 8), ad quem ipsum ut architheorum Demosthenem tum profectum esse testis est Dinarch. I, 81. 103.

²⁰⁵ Diod. XVII, 108. Plut. vit. Dem. 25. Vit. dec. orr. p. 846.

²⁰⁶ Dinarch. III, 1. 7. 16.

²⁰⁷ Recensent plurimos Timocles apud Athen. VIII, p. 841. Dinarch. I, 45. 89. 100.

²⁰⁸ *ὅστις τοῦ μὴ ἐκδοῦναι ἴσχυται*. Vid. Dionys. Demosth. 67.

secum attulisset, donec ab Alexandro qui repeteret veniret, non indicata summa in arce reponeretur. ²⁰⁹ Rata haec fecit populus, remque curandam ipsi Demostheni demandavit. Harpalus autem mox elusis custodibus in Cretam profugit, postquam summam DCC talentorum a se Athenas allatam indicaverat. Numeratis pecuniis in arce depositis inventa tantum sunt talenta fere CCCL, ²¹⁰ ex quo iam largitionis crimen manifesto apparebat. Exim populus rogante cum aliis Demosthene ²¹¹ decrevit, ut Areopagus in rem inquireret, quique pecuniam ab Harpalo accepissent, si praefinito tempore redderent, impune essent, ²¹² sin minus, supplicio traderentur. Areopagus autem per sex menses habita quaestione reorum largitionis nomina ad populum detulit, populus decem viros elegit, qui accusatorum partes obtinerent. Ac primum in ius vocatus Philocles, ²¹³ mox Aristogiton, Demades, ²¹⁴ Demosthenes. De reliquis non constat. Demosthenes autem habita oratione ²¹⁵ ab impetu gravissimo frustra se defendere conatus est. ²¹⁶ Plus tum

²⁰⁹ Hyperid. adv. Demosth. fragm. II. ed. Saupp. Philochorus apud Auct. vit. dec. orr. p. 846b. Cf. Dinarch. I, 63. 70. 88.

²¹⁰ Philochorus l. l. correctus ex Phot. p. 404a. Cf. Hyperid. adv. Dem. fragm. II. III. ed. Saupp.

²¹¹ Dinarch. I, 4. 40.

²¹² Hyperid. adv. Dem. fragm. X. ed. Saupp.

²¹³ Dinarch. III, 14.

²¹⁴ Dinarch. II, 15.

²¹⁵ *Ἀπολογία τῶν δόγων* inscripta apud Dionys. Halic. epist. ad Amm. I, 12, verum suspecta eadem in comm. de Demosth. 57. Sub titulo *πρὸς χρονολογίαν* laudat Athen. XIII, p. 592a.

²¹⁶ Verba contra eum fecit primum Stratoctes, Dinarch. I, 1. 20. 21, deinde is cui Dinarchus scripsit orationem I., Himeræus fortasse sive Patrocles (vid. Stratoctes in hoc latet, ut suspicatus est Ruhnkenius), quos inter adversarios memorat Auctor vit. dec. orr. p. 846c. mox Hyperides, — cuius adversus Demosthenem eadem in causa habita orationis casu secundo nuper eximia fragmenta in lucem protraxerunt editaeque ab A. Boeckhio in *diar. lit.* Hal. 1848. n. 223—227, a Ch. Babington, Lond. 1850, ab H. Saupp. in *Philol.* t. III. p. 613—641 et in *oratt. att.* fragment. epilog. p. 348—352, — quinque eodem nomine in vit. dec. orr. l. d. laudantur Pythons atque Menesaechnus.

inimicorum machinationes quam ipsius eloquentia aut flagitii non commissi conscientia apud iudices valebant. Nam non revera criminis acceptae per largitionem pecuniae convictum esse quam ex scriptorum de largitionis summa discrepantia²¹⁷ et ex accusatorum, quae quidem adhuc exstant, orationibus non tam argumentis rem probantium quam criminationibus conviciisque in adversarium invehentium,²¹⁸ tum ex ipsa Demosthenis in tota Harpalica re, quam supra enarravimus, agendi ratione intelligitur, eque morum eius vitaeque universae ante actae integritate atque innocentia.²¹⁹ Rem conficit testi-

217 XX talentorum fuisse ait Dinarch. I. 6. 45. 53. 69. Item addita de aureo calice fabula oratoribus prorens inaudita Theopompus apud Plat. vit. Dem. 25 (cf. Athen. VI. p. 245 C), XXX talentorum Auctor vit. dec. orr. p. 846 C, 846 D, 846 E. L. talentorum Timocles apud Athen. VIII. p. 341 F.

218 De Dinarchea oratione vide quae diximus Quaest. Demosth. F. III. p. 118 sqq., de Hyperide quae Sauppius L. I. p. 648. De quo quod rectius iam iudicare licet, haud sane (v) momento aestimandum est, quum hoc imprimis male haecenas habuerit plerosque, quod in Demosthenis accusatoribus Hyperides quoque fuit, veteri cum illo coniunctus amicitia, eandemque partem adissimus ceteroque auctor. Quo nomine graviter ab Auctore encom. Dem. 31 vituperatur. Scilicet qui temere in discrimen rempublicam adduci nollet, ab ipsa patriae causa deservisse et dignis supplicio ei esse videbatur. Nec tamen ipse quoque Hyperides acceptas ab Harpalo pecuniae suspicionem potuit effugere (vid. Timocles apud Athen. VIII. p. 341 F), ut neque a Persico auro abstulisse creditus est (Vit. dec. orr. p. 848 *).

219 Quamquam ne ab hac quidem manus impurus abstinerunt Aeschines aliusque vestigis ingressus Dinarchus, illum enim si audis, Demosthenes acceptas per largitionem pecuniae crimini nullo tempore non fuit obnoxius: corruptus est a Philippo, III. 81, ab Euboeis, III. 91. 94. 103 sq. 237, ab Amphiscensibus, III. 114. 125. 129. 237, a rege Persarum, III. 166. 173. 209. 238 sqq. Quae quo confidentius pronuntiata sunt, quoque cupidius sane tum plerique auro inhlabant, eo facillius credita sunt ab aequalibus et ab inferioris aetatis rerum scriptoribus rhetoribusque aucta atque exornata. Vide quo de auro Persico in Demosthenem profuso habent Plat. vit. Dem. 14. 20. 23. comp. Dem. cum Cle. 3. Diod. XVII. 4. Vit. dec. orr. p. 847 C. Philostr. vit. soph. I. 25. 16. p. 538. Iustin. XI. 2. et rhetorum commenta apud Walz rhet. gr. t. IV. p. 91. 316. V. p. 41. 123. IX. p. 491. Quibus si veri quid omnino subest, certe criminis suspicionem procul habendam apparet, nisi

monium Philoxeni Macedonis, qui et ipse infenso fuit in Demosthenem animo. Is enim interfecto Cretae a servis Harpalo hominem, quo in dispensandis pecuniis ille usus erat, Rhodi comprehendit, habitaque in iussu Alexandri per tormenta quaestione de iis omnibus, qui ab Harpalo largitione corrupti essent, eorum nomina quantumque unus quisque accepisset in indicem relata cum Atheniensibus communicavit; quo in indice Demosthenis nulla omnino mentio facta est.²²⁰ Sed cognitum hoc est aliquanto post: tum vero in iudicio Demosthenes L. talentis condemnatus, quinque tantae multae solvendae impar esset, in carcerem deductus est, hinc tamen sive ob causae turpitudinem sive quod custodiam propter corporis infirmitatem tolerare non potuit, amicorum ope clam elapsus aufugit et in exilium profectus est.²²¹

Quod quidem parum fortiter tulisse fertur, Aeginae plerumque et Troezenae desidens oculosque lacrimis oppletos in Atticam identidem intendens.²²² Interea mortuo Alexandro exeunte cl. CXIV, 1. 324. Athenienses iam tempus opportunum atque potestatem sese nactos rati se ipsos totamque Graeciam in libertatem vindicandi, denuo in arma consurrexerunt, praefectoquo exercitui Leosthenes, forti viro et re militari perito, legatos emisere, qui Graeciae civitates ad belli societatem invitarent.²²³ His exul licet Demosthenes se sua sponte adiungere et operam suam vocemque commodare non dubitavit. Quae eximia erga patriam caritate molus populus Atheniensium rogante Demone, ipsius affini, reditum Demostheni decrevit. Missa igitur quae

pecuniam oblatam non sibi, sed in nam reipublicae capere crimen est.

220 Pnyas. II. 33. 4 sq.

221 Plat. vit. Dem. 26.

222 Plat. I. 1. Cf. Vit. dec. orr. p. 846 C. Anon. vit. p. 307 sq. Argos adit Max. Planudes in Hermog. t. V. p. 426 Walz., Megara Iustin. XIII. 5.

223 Diod. XVIII. 10.

Aegina eum reduceret triremi e Piraeo in urbem ascendit obviam euntibus, congratulantibus, prosequentibus civibus universis, obque talem reditum se ipsum beatum praedicans. Multam autem, quae irrogata ei erat in Harpalica causa condemnato, populus, ne irritam prorsus faceret, remisit ita, ut Iovis Servatoris, cuius tum sacra instabant, altare iusto apparatu instruendi provinciam ei demandaret, idque negotium L. tulentis, quae erat multae summa, elocaret.²²⁴ Sed ultimus hic dies faustus Demostheni illuxit. Ab initio quidem ex sententia Graecis rebellantibus res cesserat: Antipatrum proelio superatum intra Lamiae moenia compulerunt, eamque urbem operibus clausurunt. Verum ex quo in ipsa Lamiae obsidione Leosthenes cecidit atque Aetoli suis quam Graeciae universae rebus intentiores relicto exercitu domum abire, refrigerescere iam calor coepit resque male cedere, donec Antipater novis in supplementum ex Asia copiis accessitis auctus victos apud Crannonem m. Aug. a. 322, ol. CXIV, 3. Graecos ad pacem faciendam coegit.²²⁵ Mox Macedonibus appropinquantibus Demosthenes et qui ab eisdem partibus stabant ex urbe profugi Demade auctore a populo capitis damnati sunt. Aliis alio dilapsis satellites suos Antipater qui ipsos indagarent atque caperent Archia duce circummisit. Ab his igitur Hyperides, Aristonicus, Himeraeus Aeginae in Aeaci templo comprehensi necatique sunt.²²⁶ Demosthenes vero in Neptuni fa-

num, quod erat in Calauria insula, confugerat inque eius ara supplex condecorat. Ibi irrumpentibus Antipatri administris, ne vivus comprehensus ludibrio esset hosti insolenti, ad ipsam aram hausto veneno animam exhalavit.²²⁷ Mortuus est d. XVI. m. Pyaneps.²²⁸ ol. CXIV, 3 (XIV. m. Oct. a. 322), annos natus LXIII.²²⁹ Mortuo quum aliis Graeciae in civitatibus²³⁰ tum Athenis amplissimi habitus sunt honores Demochare rogante: ²³¹ statua posita in foro, ²³² ipsius ex posteris maximo cuique natu victus in prytaeo decretus est.

²²⁷ Copiose haec enarrant multoque cum fabularum apparatu Plut. vit. Dem. 29 sq. Vit. dec. orr. p. 846 sq. Lucian. enc. Dem. Zosim. vit. p. 301. Anon. p. 308. Cf. Strab. VIII. p. 374. Pausan. I, 8, 3.

²²⁸ Plut. vit. Dem. 30. Zosim. vit. p. 302. Sed apud Plutarchum *δοξάζειν* pro *ἔχειν ἐκείδω* corrigi L. Prellerus, *Demeter und Persephone*, p. 342, 27. Cf. *diar. antiqu. stud.* 1835. p. 788.

²²⁹ Sic Zosimus vit. p. 302, quamquam continuo Demosthenem ol. XCIX, 4. natum esse turpi errore addit. Alii LXX., alii LXVII. aetatis anno mortuum tradidere teste Auct. vit. dec. orr. p. 847 b. Cf. Photius p. 495 a. LXII ponit Suidas a. v. *Δημοσθένης* I, LX tantum A. Gellius XV, 28.

²³⁰ Pausan. II, 33, 6.

²³¹ Exstat ratio a Demochare lata in vit. dec. orr. p. 850 sq. Cf. Plut. vit. Dem. 30.

²³² Inscripta hoc modo:

ἐλευθέρῳ Ἰσθμῷ ἡρώμῃ γυνώμῃ, Δημοσθένους, αἰγῆς, οὐ ποτ' ἐν Ἑλλήτων ἠρξεν ἄρης Μακαρίων.

Plut. Dem. 30. Vit. dec. orr. p. 847 a. Pausan. I, 8, 2. Zosim. vit. p. 302. Anon. p. 308. Suid. a. v. *Δημοσθένης* II. Photius p. 494 b. — Imagines Demosthenis quae adhuc exstant recensent A. G. Becker *Literatur des Demosthenes*, p. 18. et H. Schröder *die Abbildungen des Demosthenes*, Brunsv. 1842. Adde M. Avellino *notizia di un busto di Demosthenes con greca epigrafe*, Neapol. 1843. I. P. Παπαδοπούλου *λόγος περὶ τοῦ Δημοσθένους καὶ τῆς εἰκονογραφίας αὐτοῦ*, Athen. (ind. lectt. univ.) 1853. G. Scharf *on the ancient portraits of Menander and Demosthenes*, in *Transact. of the R. Soc. of Lit. n. ser.* vol. IV.

²²⁴ Plut. vit. Dem. 27. Vit. dec. orr. p. 846 a. Photius p. 494 b. Cf. Iust. XIII, 5.

²²⁵ Diod. XVIII, 12 aq.

²²⁶ Plut. vit. Dem. 28.

ADNOTATIO CRITICA.

LIBANI VIT. DEMOSTH. p. 3, v. 16. ψεύδουσθαι ed. Berolin. a. 1824 ψεύ-
σασθαι. || p. 4, 8. ἀπολωλίκει ἀπολω-
λικά. || 33. γε] τε. || p. 5, 4. προήλ-
θον] παρήλθον. || 6. Βοιωτία Wol-
fius. || 38. οἶδε] ἀν οἱ δέκα.

Οκ. I. ὑποθ. 25. τὰς Ἀθήνας] τοὺς
Ἀθηναίους. || §. 7, 2. ἐθρύνουσι τῶς
— δεῖν] ἐθρύνετε, ὡς — δεῖ, || 11, 8.
πρὶν ὑπαρξάντων] προὔπαρξάντων
ὡς τὰ πολλά. || 12, 4. ἀρα] ἀρά γε. ||
15, 7. ἡμεῖς ἐπὶ] ἡρεῖς ἂν ἐπὶ. || 16, 7.
οἶομαι] οἶμαι. || 20, 2. καὶ εἶναι] καὶ
[ταῦτ'] εἶναι. || 5. λαμβάνειν] λαμ-
βάνετε.

Οκ. II. §. 1, 8. ἀνάστασιν] ἀνάστα-
σιν εἶναι. || 3, 5. φιλοτιμίαν] φιλοτι-
μίαν τινῆ. || 4, 5. οὐχί] οὐχὶ τούτων.
|| 6, 1. αὐτοῦ. ἐγὼ] αὐτῷ. ἐγὼ μὲν. ||
8, 8. πιστεύουσιν] πιστεύουσιν αὐ-
τῷ. || 9, 7. ἄνθρωποι] οἱ ἄνθρω-
ποι. || 11, 1. ὑμᾶς] ὑμᾶς ἅμα. || 14, 2.
μικρὰ] σμικρὰ. || 15, 3. ἦ] αὐτὴν ἦ. ||
18, 4. φιλοτιμίαν] φιλοτιμίαν τάν-
δρος. || 21, 1. σώμασιν] σώμασιν
ἡμῶν. || 2. ἐπαιθάνεται] ἐπαιθάνε-
ται τῶν καθ' ἑκάστα σαθρῶν. || 23,
9. ποιῶντος] ποιῶντος ἄδει. || 25, 4.
χρόνος] χρόνος ἅπας. || 28, 5. κἂν] ἂν.

Οκ. III. ὑποθ. 14. ἀδελφῆ] τῷ
ἀδελφῇ ἢ τῷ. || §. 3, 8. ἦ] οὐ. || 7, 8.
ἐθρύνουσι] ἐθρύνουσι τῶς. || 8, 5.
τὸν] τὸν τῶν. || 31, 6. βοηθροῖμα]
βοῦδμα. || 7. ἀνδρείοτατον] ἀνανδρό-
τατον. || 34, 4. μένων] μένων εἰ.

Οκ. IV. ὑποθ. 6. κατὰ καιρὸν] τῶν
ἐπικαίρων. || 7. ἐλάττω] ἐλάττωτα. ||
8. πολιτῶν] καί, || §. 3, 9. βούλοισθε]
βούλοισθε. || 8, 5. ἔχειν] ἔχειν αὐτῷ.
|| 10, 3. ἀνάγκη] ἀνάγκη τις. || 6. πυν-
θάνεσθαι] πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν
ἀγοράν. || 13, 4. οἶομαι] ἡγοῦμαι. ||
20, 3. ἐθελήσει] ἐθελήσετε. || 27,
2. ἱππαρχον] ἱππάρχους. || 29, 2.

ἀφορμὴν εἶναι] ἀφορμὴν. || 30, 5. καὶ
ἐν] καί. || 32, 10. ἔσται] εἴσεσθε
Wolfius. || 35, 5. ἀναλίσκεται] ἀνα-
λίσκετε. || 7. παροσκευῆν] τοσούτην
παροσκευῆν. || 37, 1. μέλλεται] μέλ-
λετε. || 2. τὸ ἐφ'] ἐφ'. || 39, 2. ὅ] ὅσα.
|| 6. τις ἂν] ἂν τις. || 7. τοὺς β.] τοὺς
εὐ β. || 40, 4. εἰς δέον τε] ἐν δέοντι. ||
5. οὐδὲν δ' ἀπολείπετε] οὐδενὸς δ'
ἀπολείπεσθε. || σι] δὲ οἱ. || 6. πολε-
μεῖν] πολεμεῖτε. || 8. πετάξῃς] πε-
τάξῃ τις. || 44, 4. πλεουσόμεθα] πλευ-
σόμεθα. || 45, 2. πᾶσα] πᾶσα παρῇ
|| 3. τύχῃς] τύχης ἡμῶν. || 46, 6. ἐκεῖ-
νος] ἐκεῖνος ἐκεῖ. || 7. ὦν] ὦν ἂν. || 51,
2. et 8. συνοίσειν] συνοίσειν ὑμῖν.

Οκ. V. ὑποθ. 9. ἀπεκωλύθη] ἀπε-
κρούσθη. || p. 40, 4. παροσκευάσθαι]
παροσκευάσθη. || §. 5, 10. τότε] ταῦτα
|| τὰ] τὸν τὰ. || 6, 4. ὑμῶν] ὑμῶν. || 8,
8. οἴχεται] ὥχεται. || 9, 4. τὸ τρίτον]
τρίτον. || 10, 7. καλῶς] οὔτε καλῶς. ||
15, 4. γῆσσι] γῆσι. || 16, 4. βοηθοῦν-
τας] βοηθοῦντας. || 17, 3. ὥς τε]
ὥς τε. || 6. μὴ] ὅπως μὴ. || 19, 4. ὀργιζό-
μενος] ὀργιζόμενος. || 21, 2. πέπρακ-
ταί τι] καλλίστα πέπρακται. || 22, 2.
οὐδ'] οὐκ. || 23, 3. ἡγούντο] ἡγούντο
εἶναι. || 24, 6. ὑπομείναι] ὑπομένειν
|| 25, 1. κατὰ] κατὰ τὰς.

Οκ. VI. ὑποθ. 7. ὅτι ποτέ] ὅποτε
|| §. 2, 5. χαλεπώτερον] χαλεπώτερον
εἶναι. || 3, 4. τὴν] διὰ τὴν. || 6, 1. μὲν
μὲν οὖν. || 9. προσθήσεσθε] προσ-
θήσεσθε. || 8, 3. τοσούτον] τοιοῦτον
|| 13, 3. τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν]
ἀξιοῦν τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς. || 15, 1.
μελλήσει] μελλήσει γε. || 18, 6. Θηβαί-
ους] Θηβαίων. || 23, 3. εἰ σωφρονῇτε]
δῇ] ἂν σωφρονῇτε. || 25, 4. ὅπως
ἐφην] ἐφην, ὅπως. || 26, 3. ὕστερον]
ἄκουσαντες] ὕστερον. || 27, 1. ἀλλ'
ἀλλ' [εἰ] || 3. ποιῆσαι] ποιεῖν. || 4. πάν-
τα] πάντα ταῦθ' || 30, 1. δύστροποι

καὶ δύσκολος] δύσκολος καὶ δύστροπος. || 3. ὅπερ] ἅπαρ. || 7. ἐνταῦθα] ἐνταυθα. || 31, 2. ἐγγόνους] ἐγγόνοις. || 32, 4. ὡς] τῇν.

Οπ. VII. §. 1. ὧ ἀνδρες] ἀνδρες. || 3, 3. ἐχυροὺς] ὀχυροὺς. || 5, 3. διοικήσιν] διοικήσιν [μελλόντων]. || 6, 4. τοῦ-τα] τοῦτο γε. || 8, 4. διαγωνισθε] διαγωνισασθε. || 5. δικάσεσθε] διαδικάσεσθε. || 9, 8. ἐγκαλεῖτε] ἐγκαλεῖτε αὐτῶν. || 11, 4. βασιλεῖς] Μακεδονίας βασιλεῖς. || 12, 3. ἐφερον] ἔφερον. || 13, 7. εὐλόγως ὑμᾶς] ὑμᾶς εὐλόγων. || 15, 7. τῶν ὑστερόων στρατηγῶν] τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων. || 18, 1. δὲ τῆς] δὲ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς. || 19, 3. οἱ — ὑμῖν] ὑμῖν — οἱ. || 5. τε] τε ἐστὶ. || 21, 1. μένησθε] μνησθῆσεσθε. || 6. τῶν] τῶν λόγων τῶν. || 22, 6. ὁ Φίλιππος] Φίλιππος. || 24, 3. οὐκ — γραψῶν] οὐ — ἔγραψα. || 26, 8. ἀλλότρια] τὰλλότρια. || 30, 2. ἐπανορθώσθε] ἐπηνωρθώσασθε. || 5. δίκαιον] δίκαιον εἶναι. || 35, 1. μεγάλα] μεγάλα ὑμᾶς. || 37, 5. ὁ μὴν] μὴν || 39, 7. ἤ] οὐ. || 41, 6. νῦν] νυνί. || 44, 3. οὐδέν] οὐδ'. || 4. ὑμῖν] τὰ δίκαια ὑμῖν.

Οπ. VIII. ὑπόθ. p. 62, 1. ἐπόρθησεν αἰφνιδίον] ἐπόρθησε. || 12. ἐκείνῳ] ἐκείνῳ. || §. 1. ἅπαντας] ἅπαντας ἐν ὑμῖν. || 5. ἐπεὶ] ἐπειδὴ. || 3, 1. πόλει] πόλει Φίλιππος. || 5, 3. οὐκ ἐτι] οὐδέ. || 5. μὲν] μὲν ἡμεῖς, || 7, 2. δικαιότατος] δικαιότατος καὶ ἀναγκαιότατον. || 4. εἴ] εἰ μὴ. || 5. Φίλιππος] ὁ Φίλιππος. || 8, 2. ταύτην] ταύτη. || 10, 6. παρόντα] παρελθόντα. || 11, 2. κρατήκε] κρατήκε τῆς πόλεως. || 13, 3. καὶ κατασκευάζεται τοῦτο] τοῦτο καὶ κατασκευάζεται. || 17, 2. συνεστηκός] συνεστηκός τοῦτο. || 6. ἂν βοηθήσῃμεν] βοηθήσομεν. || αὐτοῖ] αὐτῶν. || 21, 4. στρατεύεσθαι] στρατευσθαι τολμῶμεν. || 27, 4. καταπραξαμένῳ] συγκαταπραξαμένῳ. || 29, 5. ἐστίν] ἐστὶν ἱκανά. || 30, 5. τῶν πολιτῶν εἴπη τις] εἴπη τις τῶν πολιτῶν. || 32, 2. ὑμᾶς] ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ. || 33, 1. γὰρ] δέ. || 7.

ἐκείνῳ] ἐν ἐκείνῳ. || 37, 1. Σκιάθῳ] Σκιάθῳ. || 2. ἀφρότατα] καὶ ἀφρότατα. || 4. μᾶλλον] μᾶλλον ὑμῖν γε. || 40, 8. πῶς] ὅπως. || 43, 1. δὴ] δὴ διὰ. || 44, 1. ἀμύνεται] ἀμύνεται. || οὐδεὶς] ὑμῶν οὐδεὶς. || 45, 2. Ἀθηναίων] Ἀθηναίων. || 4. ἡμᾶς] ὑμᾶς. || 48, 4. ἐθέλῃ] ἐθέλῃ ποιεῖν. || 49, 1. ἐγγυητῆς] ἐγγυητῆς ὑμῖν. || 51, 2. ἀναγκαῖον] ἀνάγκη τις. || 4. δεῖ] δεῖται μὴ γενέσθαι δεῖ. || 7. εἴποιμεν] εἴποι τις. || 53, 2. ἡγήσασθε] ἡγήσασθε. || 54, 4. διαρπαυσθῆσθαι] διαρπαυσθῆσθαι. || 55, 5. οὐτως] οὕτως Φίλιππος. || 56, 3. τούτων πῶποτ'] πῶποτε τούτων. || 59, 2. πολεμεῖν] πολεμεῖν ἡμῖν. || 3. πρότερον, πρὸς — προσβάλλων] πρότερον πρὶν ἢ πρὸς — προσβαλεῖν. || 60, 6. ἀπάντων ἀνδρῶν] ἀνδρῶν ἀπάντων. || 61, 5. ἐχθροὺς] ἐχθροὺς ὑπηρετούντας ἐκείνῳ, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦτοισι ὥσπερ προβόλοις προσπταίνοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. || 62, 5. ἐπηγάγετο] ἐπηγάγετο. || 63, 2. ὑπάγει] ὑπάγεται. || 5. ὅταν] ὅταν. || 66, 5. γίνονται] γέγονται. || 67, 1. ἔχειν] ὑμᾶς ἔχειν. || 70, 2. χρῆσιν] χρῆσιν ὑμῶν. || 6. δεῖ] δεῖ. || 7. ἡμῖν] ἡμῶν. || 71, 4. ἐν] ἐν. || 72, 1. ἐμοί] ἐμοί. || 73, 1. τοιοῦτόν] καὶ τοιοῦτόν. || 75, 7. λέγων] λέγων νυνὶ καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ. || 76, 5. πράξοντες] πράξοντες ὅσα ἂν δύνωνται ἐπὶ πόλει. || 7. παρταχοῦ] αἰεὶ καὶ πανταχοῦ.

Οπ. IX. §. 1, 3. ἄλλους] ἄλλους Ἕλληνας. || 11. νῦν] νῦν αὐτά. || 2, 2. τούτων] τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν. || 8. ἔχουσιν] ἔχουσιν, οὐκ οὐκ οὐδ' ὑμᾶς οἰοῦνται δεῖν ἔχειν. || 3, 2. τῶν κακῶν] τῆς παραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. || 12, 6. στασιαζουσιν] στασιαζουσιν ἐν αὐτοῖς. || 15, 8. κατέστησεν] ἐγκατέστησεν. || 16, 2. ταῦτα] ταῦτά ἐστιν. || 17, 2. τοσούτῳ] τοσούτῳ. || ἄγειν] ὁμολογεῖν ὁμολογεῖν ἄγειν. || 9. προαγαγόν] προαγαγόν. || 18, 2. ἀλλοτριωθῆναι] ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι. || 19, 1. δεῖ] δεῖ. || 4. λίσσῃτε] ἀναβάλλεσθε. || 20,

2. πᾶθωσι] πᾶθωσι, καὶ τοῖς οὖν
 ἐκείνῳ στρατιώταις πάντ' ὅσων ἂν
 δίδονται ἀποστεῖλαι. || 4. μεγάλη] με-
 γίστω. || 21, 2. Φίλιππος] ὁ Φίλιππος.
 || 22, 3. πάντες] ἅπαντες. || 23, 4. του-
 τουσὶ τοὺς τελευταίους] τοὺς τελευ-
 ταίους τουτουσὶ. || 26, 1. πέμπτον]
 πολλοστὸν. || ἐκαίνα] ἐκαίνα, καὶ τοῦ-
 το ἐκ βραχέος λόγου ῥᾶδιον δεῖξαι. ||
 27, 3, εἰς τὰς ἐπιστολάς] ἐν ταῖς ἐπι-
 στολαῖς. || 30, 1. ἀγνοεῖ] ἀγνοεῖ δὴ πον.
 || 31, 3. ἔγρασαν] ἔγρασαν. || 8. πρότε-
 ρον] πρότερον πρῶτον. || 32, 2.
 πόλεις] πόλεις Ἑλληνίδας. || 33, 6.
 ὥσπερ] ὥσπερ. || 36, 2. οἱ] ἅπαντες
 οἱ. || 37, 1. τοῖς] οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ
 σοφόν, ἀλλ' ὅτι τοὺς. || βουλευμένων]
 ἀξιβουλευμένων. || 4. ἐκόλαζον] ἐκόλα-
 ζον, καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν οὐδὲ
 συγγνώμη. || 38, 2. τύχη] τύχη καὶ τοῖς
 ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων καὶ
 τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν
 πάντα ἃ προσήκει πρᾶττόντων. || 39,
 1. τοιούτων] τῶν τοιούτων. || 4. μί-
 σος] συγγνώμη τοῖς ἐλεγχόμενοις, μί-
 σος. || 40, 2. χρημάτων] χρημάτων
 πρόσδοσι. || 41, 4. ὑμετέρων] ὑμετέ-
 ρων δεικνύων. || 6. ἀκρόπολιν] ἀκρό-
 πολιν, οὐχ ἵνα αὐτοῖς ἢ χρησίμα (καὶ
 γὰρ ἀνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ
 δέοντα ἐφρόνουν) ἀλλ' ἵν' ὑμεῖς ἔχητε
 ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα ὡς
 ἐπὶ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσ-
 ῆκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; || 42,
 1. Ζελεῖται] ὁ Ζελεΐτης. || 2. αἰτιμαί]
 αἰτιμαί ἐστω. || 4. ταῦτ'] τοῦτ'. || 43,
 2. θεῶν] θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ'
 ὑμῖν αὐτοῖς. || Ἀθηναίων τῶν τό-
 τε] τότε Ἀθηναίων τῶν. || 44, 3. τῶν
 Ἀθηναίων κοινῶν εἰ] εἰ τῶν Ἀθήνησι
 κοινῶν. || 4. ἀλλ'] ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει,
 ἀλλ'. || 5. διδῶ] διδῶ [δίδας]. || δικά-
 σασθαι] δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγέει ἢ
 τὸ ἀποκτείνειν. || 45, 5. αἰσθάντο]
 αἰσθάντο δωροδοκούντας. || 46, 3.
 πῶς] πῶς; ἵστε αὐτοί! τί γὰρ δεῖ
 περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; πα-
 ρακλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτερον ὑμῶν
 ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. διόπερ

φημι ἔγωγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ
 βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγμα-
 τα προσδεῖσθαι. τίως. || 47, 2. ἐστίν]
 ἐστὶ τοιοῦτος. || 48, 2. ἄλλους] Ἑλλη-
 νας. || 48, 4. τὴν] τὴν τῶν ἀντιπά-
 λων. || 53, 4. τῶν] τῶν ἔξω. || 54, 2.
 δύνασθε] δύνασθε. || ποιῆσαι] ποι-
 ῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε. || 5. φθόρον] ἢ
 φθόρον ἢ. || 57, 6. μᾶλλον] μᾶλλον δὲ
 πάντα. || 58, 1. σύμμαχος] σύμμαχος
 καὶ φίλος. || 60, 2. δῆμον] δῆμον τοῦ
 τῶν Ἑλλήνων. || 6. πρυτανεύοντες]
 πρυτανεύοντες παρ' ἐκείνου. || 61,
 4. ἐπιτήδειον] ἐπιτήδειον εἶναι. || 8.
 μεμνημένοι] μεμνημένοι. || 62, 6. ὅτι
 καὶ] ὅτι. || 64, 4. οἷς] οἷς ἦδη. || ἔλε-
 γον] ἔλεγον καὶ ἔλυπον οὐδέν. || 6.
 σωθήσασθαι] σωθήσασθαι, προσῆ-
 σαν δ' ἀπέχθαι. || 65, 2. ἐγώ] ἐγω-
 γε. || ἐκλογιζόμενοι] ἐκ λογιζομένου.
 || 3. μὲν] ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. || 4. δε]
 γάρ. || Φιλίππου] Φιλίππου καὶ προ-
 εσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων
 τινάς. || 66, 5. σφαττόμενοι] σφρι-
 βλούμενοι. || 68, 2. κάκεινο] ἐκείνῳ γε.
 || 3. εἰπεῖν] εἰπεῖν συμβάντος τινός.
 || 69, 5. ἀνατρέψει] ἀνατρέψει. || 70,
 5. χειροτονησάτε] χειροτονησατέ. ||
 71, 2. φανερά] τοῖς Ἕλλησι φανερά.
 || 4. πρέσβεις] πρέσβεις πανταχοί,
 εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς
 Χίον, ὡς βασιλεία λέγει (οὐδέ γὰρ τῶν
 ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ
 μὴ τοῦτον ἑῶσι πάντα καταστρέ-
 ψασθαι). || 72, 3. περὶ] αἰ περὶ. || 5.
 Ἠγήαιπος] Ἠγήαιπος καὶ Κλειτό-
 μαχος καὶ Ἀνκοῦργος. || 73, 3. προε-
 μένους] προεμένους. || 8. τοῖς δ']
 καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιούντας τότε
 καὶ τότε. || 75, 3. οὐδὲ] οὐ. || 5. γενή-
 σεται] γενήσεται. [εἰ γὰρ ἦσαν, εὐρη-
 ᾶν παλαιὰ ἐνεκά γε τοῦ μηδὲν ἡμᾶς αὐ-
 τοὺς ποιεῖν ἐθέλειν. ἀλλ' οὐκ εἰσὶν.]
 OR. X. §. 3. 6. τοὺς λόγους τὰ ἔργα] τὰ
 ἔργα τοὺς λόγους. || 12, 3. πῶς] ὅπως.
 || 13, 1. ἐδύνατο] ἡγεῖτο. || 3. μισεῖν]
 δικαίως μισεῖν. || 7. τάνδρω πῶρ] ἀν-
 θρώπων. || 15, 5. ὑμῶν ἐστίν] ἐστὶν
 ὑμῶν. || 16, 1. Ἀθηναίων] Ἀθήνησι.

|| 17, 1. γίνεσθαι] γενέσθαι. || 18, 5. ἡτιῶντο] ἡτιῶντο ἂν αὐτὸν. || 19, 6. μμείοθε] ἀμύνεσθε. || 7. ὅσων δέονται] ὧν ἂν δέονται. || 20, 2. ἂν αὐτὸν οὐδὲν ἄλλο οἶμαι] αὐτὸν οἶμαι οὐδὲν ἂν ἄλλο. || 4. ταῦτα] ταῦτα ἃ νῦν ποιεῖτε. || 5. πράγματα] πράγματα ζητεῖτε. || 23, 1. ἂν] ἂν δ'. || 27, 1. ἀναγκαῖον] ἀνάγκη τις. || 28, 4. τι καὶ] γέ τινα. || 29, 1. οὐκ] οὐτ'. || 2. οὐδέ] οὔτε. || 6. ἀκροῶσθε] τηλικαυτ' ἀκροῶσθε. || 32, 6. πιστάς] πιστάς τὰς κατηγορίας. || 34, 5. τὰ] τὰ γε. || 35, 3. ἐν τῇ πολιτείᾳ δικαίων] δικαίων ἐν τῇ πολιτείᾳ. || 36, 1. φοβοῦμαι] φοβοῦμαι λέγειν. || 4. ἐπιδείξε] καταδείξε. || 37, 4. ἐστὶν] ἦν. || 38, 4. προσλαμβάνοντες] προσλαμβάνοντων. || 39, 2. μηδὲν] μηδὲν τῶν δεόντων. || εἰ] εἰ μή. || 40, 2. τὸν] τῶν. || 5. φάσκοντα] φάσκων. || 42, 2. ποιῶν] ποιῶν ἂν. || 3. τινὰ] τινάς. || 43, 4. γε] γε, οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων. || 45, 11. ἐν νόμῳ] ἐν νόμῳ. || 47, 1. φεσθε] οἶσαθε. || 49, 1. πραγμάτων] πραγμάτων πᾶσιν. || 50, 8. οὐ καλῶς ἅπαντα] οὐδαμῶς ἅπαντα καλῶς. || 52, 2. πάντων δὴ] πάντων. || 4. πάντες] ἅπαντες. || 54, 4. εἰσας] εἰσας ἐν. || 55, 5. μεγάλῃν δύναμιν] δύναμιν μεγάλῃν. || 56, 1. οἷόν τε] οἷόν τε. || 2. οἷ] οἷ γε. || 6. διαρπαθῆσθαι] διαρπαθῆσθαι. || 57, 1. τοῦτο] αὐτὸ τοῦτο. || 59, 1. ἀναθεῖναι] ἅπαντες ἀναθεῖναι. || 3. οὐκ] οὐκέτι. || 60, 4. πολλὰ] καὶ ἄλλα πολλὰ. || 61, 4. πρὸς—προσβάλλων] ἢ πρὸς—προσβαλεῖν. || 62, 1. ὑμῖν] ὑμῖν τε. || 2. ἐφ'] ὑφ'. || 63, 4. ἀποτυμπανίσαι] μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι. || 7. προσπαταύοντας] προσπαταύοντας. || 64, 8. ὑπάγει] ὑπάγεται. || 66, 1. τοῦτον] οὐ τὸν αὐτὸν. || 3. ὑμετέρας] ἡμετέρας. || 68, 6. γίνονται] γέγονασι. || 69, 2. πάντων] ἀπάντων. || 70, 6. Ἀριστομένηδες] Ἀριστοδόμη. || 7. ἀσφαλῇ] ἀσφαλῇ καὶ ἀπράγμονα. || 73, 6. ἐκ] δις ἐκ. || σεσωσμένοι] ὑπὸ τῶν προγόνων σεσωσμένοι. || 74, 1. οὐκ]

ἀλλὰ γὰρ οὐκ. || 74, 2. κατ' αὐτὴν] κατὰ τὴν πόλιν. || 4. ἄλλων] ἄλλων Ἑλλήνων.

Or. XI. §. 2, 7. ὑπεριδὼν — ὑπερβάς] ὑπερβάς — ὑπεριδὼν. || 7, 8. αὐτὰ] ἅπαντα. || 9, 1. οὗτος] οὗτος αὐτός. || 7. καταλείποντες] καταλείποντες. || 10, 6. γὰρ] γὰρ δ'. || 14, 3. ὑγεινόν] ὑγιαίνον. || 7. αἰσθόμενον] αἰσθόμενον. || 15, 2. φοβερόν] ταύτην φοβερόν. || 16, 5. πῶ τῶν ἀπάντων] πῶποτε τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων. || 6. τῶν] παρὰ τῶν. || 17, 7. τάλῃθῃ] τάλῃθές. || 19, 1. στρατεύεσθαι] αὐτοὶ στρατεύεσθαι. || 2. δεινόν] θανάσιμον. || 20, 4. δημοσίῳ] κοινῶς. || 22, 6. ἀκούειν] ὑπακούειν. || 23, 1. παρσκευάζεσθαι] πάντας ἡμᾶς παρσκευάζεσθαι. || 2. τοὺς ἄλλους] τοὺς. || 3. ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ.

Or. XII. §. 2, 2. ἐπετιμῆσθε] ἐπετιμῆσθε [ὅτι τὴν δίκην]. || 4, 4. εὐτησαν] στήσαι. || 13, 2. ἐπεσκέψασθε] ἐπεσκέψασθε.

Or. XIII. §. 2, 2. ἂν ἀντίποιμι] ἀντίποιμι. || 3, 2. ὡς παρὰ τοῦ] ὡς παρὰ τῷ. || 5, 2. κατεσκευασμένην] καὶ κατεσκευασμένην. || 6. ἐν] ἐν [ἀμα τ']. || 8, 1. μὲν ὑμεῖς] μὲν. || 10, 3. μεγάλων καὶ καλῶν] καλῶν καὶ μεγάλων. || 6. τὰ ληδε] τὰ δ' ἄλλα ἅ. || ὧν εἶπον] εἶπον. || 11, 7. εἶναι] εἶναι νομίζοντες. || 14, 8. οἱ] ἐβόων. || 15, 3. οἱ πολλοὶ] πολλοὶ. || 17, 4. ἂν βούλησθε] βούλησθε. || 19, 10. ἴσον] τὸ ἴσον. || 20, 2. σκοπεῖν] λέγειν. || 12. προέμενοι] προέμενοι. || 21, 1. πῶς] ὅπως. || 7. ἴστασαν] ἴστασαν οὐδ' ὑπερηγάγον. || 22, 9. αἶς] αἶς. || 23, 2. καλῶς] καλῶς ἐνεμον. || 26, 4. μὲν] μὲν τοῖσιν. || 7. νῦν ἡμεῖς] νῦν. || 8. νομίζετε αὐτοὺς ταῦτα] ταῦτα νομίζετε αὐτούς. || 9. ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτὰ] μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωροῦντες. || 28, 4. ἱερῶν] καὶ ἱερῶν. || 29, 4. Ἀριστείδου] Ἀριστείδου καὶ Μιλτιάδου. || 30, 5. εἶναι] εἶναι διοικεῖν. || 32, 3. πιστεύσαι] πιστεύσεις. || 34, 1. μηδὲν ὀργισθῆτε] μηδεὶς ὀργισθῆ.

Οπ. XIV. §. 1, 6. δύνασθαι] εἶ. || 9. μέγιστον] μέγιστον εἶναι. || 3, 6. τῶν τοιούτων] τούτων τοιούτων ὄντων. || 8. ὑποκείσθαι] ὑποκείσθαι τῇ γνώμῃ. || 4, 2. γίγνεται] γίνεται. || 5, 4. ἐπανορθώσαι] ἐπανορθώσασθαι. || 6, 2. οὐδ' ἀπ' ἀπ'. || 12, 7. δοθ' οὐ τοῖς δοθ'. || 14, 6. ψηφίζασθαι] ψηφίσασθαι. || 8. ὑμῶν] ὑμᾶς. || 15, 5. εἰς πρός. || 22, 10. ταξίαρχον] τριήραρχον. || ἑκαστον] ἑκαστον καὶ ἑκαστον νεώριον, ἵνα οὖν συναρμογῇ δύνα, τριήρεις τριακοντα, φυλὴ μία. || 23, 1. ὄν] ὄν δ'. || 3. ἐκάστη] ἐκάστης. || 8. δε] δ' ἢ. || 10. ἴσως] ἀκριβῶς. || 24, 2. ὃν μέλλω] μέλλων. || 9. δ' εἰς] δε. || 26, 8. οὐκ ἴσως] οὐκ ἴσως ἔστι. || εἰσενέγκαι] εἰσενέγκαι. || 27, 9. εἰ] ἄν, εἰ. || 28, 7. παρ'] παρὶ. || 29, 1. διακοσίαις] τριακοσίαις. || 30, 2. ἀγχι πολὺ] ἀγχι. || 39, 3. ἐπ' αὐτὸν ὑμεῖς] ὑμεῖς ἐπ' ἐκεῖνον. || 41, 7. σκοπεῖν] σκοπεῖν.

Οπ. XV. §. 2, 1. ἴσων] τοσοῦτον. || 3. τοῖς] τὸ τοῖς. || 11, 3. ὀρθῶς] ὀρθῶς ἐγώ. || 4. μὴ] καὶ μὴ. || 15, 1. οὐδεπώποτ'] οὐδέποτε. || 7. τοῦ κομίσασθαι γὰρ] ὅτι τοῦ κομίσασθαι. || 19, 9. ταῦτ'] τούτου. || 22, 1. ἐγώ] ἐγώγε. || 2. συνεβουλήθησαν] συνεβουλεύθησαν. || 23, 5. φοβήσοιθε] φοβηθήσεσθε. || 26, 4. προσῆκεν] προσήκει. || 28, 3. παραινεῖν] παραινέσαι. || 10. τῶν] καὶ τῶν.

Οπ. XVI. ὑποθ. 9. ἀναιρεθεῖσαν] αἰρεθεῖσαν. || §. 4, 7. τὴν Ἀρκαδίαν] Ἀρκαδίαν. || 8. ἀναίρησεν] αἰρήσεν. || 8, 6. γε] τότε. || 9, 7. ἐπατρέπειν] ἐπατρέπειν ὑμᾶς. || 13, 1. εἰ] εἰ καὶ. || 14, 1. καὶ τῶν] τῶν. || 15, 1. τι] τι καὶ. || 2. ταῦθ'] τοῦθ'. || 16, 6. γένοιτο] γεγονότες εἶεν. || 18, 4. καὶ] [βοηθούτων] καὶ || 20, 4. ἐμοὶ ταῦτά] ταῦτά. || 28, 3. φανεροὶ] φανεροὶ δὴ πού. || 8. πολέμου] πολέμου τούτου.

Οπ. XVII. ὑποθ. 1. κατάγοντος] καταγαγόντος. || 3. τάς] τὰς παρὰ. || §. 6, 7. κατάγοντι] καταγαγόντι. || 13, 7. αἰόπου] αἰόπου [μεγάλῃς]. || 16, 6. ἐπὶ ηὐρεν] ἐκείνηκεν. || 18, 4. συγχω-

ρήσουσιν] συγχωροῦσιν. || 20, 2. ἐμῶς] κατέ] ἴστα. || 3. ὑπεροφίας] παρανομίας. || 25, 4. ἑτέρας] ἑτεροτέρους. || 30, 2. διαβεβαιωσάμεν] διαβεβαιωσάμεν.

Οπ. XVIII. ὑποθ. p. 151, 30. ταῦτ'] ταύτης. || 152, 14. κατεχαρίσατο] κατέχαριστο. || 28. ἐν τῇ] οὐκ ἐν τῇ. || §. 2, 6. ἴσων] ἴσων ἀμφοτέρους. || 5, 1. Ἀθηναῖοι] δικασταί. || 6, 7. δικάζοντες] δικάζοντες ὑμᾶς. || 7, 5. φυλάττων] διαφυλάττων. || 8, 2. πάλιν τοῖς θεοῖς παρακαλῶ] βούλομαι, καθάπερ ἐν ἀρχῇ πάλιν τοῖς θεοῖς παρακαλέσαι. || 7. παραστήναι] παραστήσας τοῖς θεοῖς. || 10, 12. πρότερον] πρότερον γεγενημένων. || 11, 6. ἐξετάσω] ἀντίκα ἐξετάσω. || 12, 1. πολλὰ] πολλὰ καὶ δεινὰ. || 2. διδοῦναι] τάττοναι. || 14, 4. κρίσεις] κρίσεις πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσαι τὰ πεινίμια. || χρῆσθαι] χρῆσθαι κατ' ἐμοῦ. || 16, 1. οἷς] δικαίοις. || 17, 8. ἀναμνησθαι] ἀναμνησθαι ὑμᾶς. || 22, 5. ταύτην] αὐτήν. || 23, 5. οὐδέεις] οὐδέεις, εἰκότως. || 6. οὐδένας] οὐδένας. || 24, 4. τῆς εἰρήνης] εἰρήνης. || 26, 5. ἐξελύσατε] ἐξελύσασθε. || 27, 5. ταῦτα τὰ χωρία] τὰ χωρία ταῦθ'. || 6. Μυρτηνὸν] Μύρτιον. || 30, 4. καταστρεφάμενος] καταστρεφάμενος τὰ καὶ. || 5. ὁμοίως] μᾶλλον. || 31, 2. ἀνθρώπων] ἀνθρώπων καὶ θεῶν ἔχθρων. || 32, 4. ἀπίωμεν] ἀπίωσιν. || 6. ἡμῶν] αὐτῶν. || 9. τόπον] πορθμόν. || 10. ἡμῶν] τούτων. || 33, 3. βοηθεῖν] βοηθεῖν [αὐτοῖς]. || 34, 2. μεμνησθαι] μεμνησθαι ὑμᾶς. || 36, 4. μὲν] μὲν παλαιωρόν. || 37, 2. τοῦ] τῆς τοῦ. || 5. στρατηγῶν] στρατηγῶν γενομένης. || 38, 1. ἄν δ'] δ' ἄν. || 3. ἐαυτὸν] ἐαυτὸν ὄν. || 8. Σούνιον] Σούνιον. εἶπε Καλλισθένης Φαληρεῖς. || 39, 1. ἦν] ἦν δεῦρ'. || 5. εἰσαγχοτάς] εἰσαγχοτάς εἰς αὐτά. || 8. πλείον] ἐπὶ πλείον. || 40, 2. ἐγὼ ταῦτα] ταῦτα ἐγώ. || 41, 7. κτήμ'] κτήματ'. || 43, 6. ἐποιεῖτε] ἐποιεῖτε μόνοι. || 8. αὐτοῖ] ἄσμενοι, καὶ αὐτοῖ. || 44, 2. Φίλιππος] ὁ Φίλιππος. || 45, 9.

καὶ ἀλλὰ. || 47, 1. οὐδεὶς] εἰκότως οὐδεὶς. || 6. ταῦτα] ταῦτα, οὐκ ἔστιν. || 48, 4. ὠνομάζετο] ἀνομάζετο Φιλίππου. || 8. γέγονεν] γέγονε προδοτῶν. || 50, 6. δὲ] δὲ καὶ ἡμεῖς. || 54, 3. παρὰ νόμον] παρὰ νόμον γραφὴν. || 55, 4. τῶν θεωρικῶν] τῶν θεωρικῶν. || 57, 3. δύναμαι] ἀνδύναμαι. || 60, 4. ἐγὼ καὶ] ἐγὼ. || 65, 3. εὐθέως] εὐθύς. || 5. ἦν] ὁμοῦ ἦν. || 6. τῶν] τῶν [οὐκ]. || 66, 4. Ἀθήνησιν] Ἀθήνησιν ἐμὲ. || 6. ἡμέρας] ἡμέρας ἐκείνης. || 67, 5. τοῦτο] τοῦτο βεβήλωσεν καὶ ἐτοίμως. || 68, 8. τῆς] τῆς τῶν Ἑλλήνων. || 70, 3. ἡ πόλις ἡδίκητο] τοιαῦτα ἡ πόλις ἡδίκητο. || 72, 9. προῖσθαι] προῖσθαι ταῦτα Φιλίππου. || 73, 4. τούτων] τούτων ἐξεταζομένων. || φανερόν] φανερόν. λέγε. || 6. ἐκκλησία συγκλήτος] ἐκκλησίας συγκλήτου. || στρατηγῶν] στρατηγῶν συναχθείσης. || 7. Κύπριος] Κύπριος. || 74, 1. οἱ] οἱ τινες. || 4. οὐδὲν] οὐδὲν αὐτῶν. || 8. καὶ] καὶ τοῦτο γράψαι. || 75, 4. πάντες] πάντες οἱ ἄλλοι. || λέγε] λέγε τὸ ψήφισμα. || 8. κατὰ] καὶ. || 76, 2. οὐ] καὶ οὐ. || ὁποῖον] ποῖον. || 79, 4. ἔγραψεν] γέγραφε. || 80, 3. τὸ Βυζάντιον] Βυζάντιον. || 82, 8. οὐ] οὐ γε. || 84, 11. θεάτρῳ] θεάτρῳ Διονυσίοις. || 86, 5. πᾶσι] πᾶσιν ὑμῖν. || 87, 1. ὑφ' ὑμῶν ἐξηλάθη, τοῖς μὲν ὅπλοις] ἐξηλάθη, τοῖς μὲν ὅπλοις ὑφ' ὑμῶν. || 10. χάρακα] χαράκιμα. || 88, 2. οὐκ ἐπερωτήσω] οὐκέτ' ἐρωτήσω. || 9. δοῦς] διδοῦς. || 89, 2. ἐκ τοῦ] ἐκ. || 90, 3. προγεγενημένοις] προγεγενημένοις. || 90, 9. ἀμὲ] ἄμμε. || 91, 6. Βοσπορίῳ] Βοσπορίῳ. || 10. τάν τε] πάντες. || 92, 10. ἐν τῷ] ἐν. || 93, 6. σύμμαχος] φίλος καὶ σύμμαχος. || 94, 5. καὶ εὐνοίαν] εὐνοίαν τιμῇ. || 96, 5. ἄλλας] τὰς ἄλλας. || 97, 3. προῖσθαι] προῖσθαι. || 98, 2. ὑμῖς] ὑμῶν. || 99, 3. τούτων] τούτων. || 100, 1. καὶ καλόν] καὶ τοι καλόν. || 9. Ἑλλήνων] ἐνεχ' Ἑλλήνων. || 107, 1. ἀρα] ἀρά γε. || 2. ἐθέλειν οἱ] οἱ. || 111, 5. τοσούτῳ] τοσούτου. || 113, 4. φησιν] φησιν ἡ βουλὴ. || 6. ἡσθα]

ἡσθα, φησίν. || 7. ἔδωκα] ἐπέδωκα. || 114, 5. ὅτε] ὅτε. || 117, 5. ἔδωκα] ἐπέδωκα. || 118, 1. ἰδῆτε] εἰδῆτε. || 126, 3. ὄντα] ὄντα φέσαι. || 127, 3. ταῦτ'] τοιαῦτ'. || 129, 4. μήτε] μήτερον. || 5. κλεισῶν] κλεισῶν. || 7. ἀλλ'] ἀλλὰ πάντες ἴσασιν ταῦτα, καὶ ἐγὼ μὴ λέγω. ἀλλ'. || 130, 6. Γλαυκοθέαν] Γλαυκοθέαν ἀνοράσας. || 8. πάσχειν καὶ γίνεσθαι] πάσχειν. || 132, 2. ἐμπροσθεν] ἐμπροσθεν τὰ ὑμέτερα. || 134, 4. ὅσπερ] ἀφ' ὅσπερ. || προσέειπεν] προσέειπεν. || 135, 2. κάλει] κάλει μοι. || 136, 7. οὐκ ἐπεχώρησεν] οὐκ εἶσα οὐδ' ἐπεχώρησεν. || 138, 2. ἐτε] ἐν ἐτε. || 139, 9. ὑπὲρ] περὶ. || 140, 2. κακόν] κακόν ὑμᾶς. || 141, 5. καὶ τὸτ'] τὸτ'. || 142, 2. γράμματ'] καὶ γράμματ'. || 4. μνημονεύουσιν] μνημονεύουσιν. || 149, 4. πυλάγορος] πυλάγορος. || 150, 8. ἀπὸ] ἐπὶ. || 155, 5. τὸν] καὶ τὸν. || 156, 1. δὴ] δὴ μοι. || 163, 6. ἀναλαβεῖν] ἀναλαβεῖν αὐτοῦ. || 164, 11. et 165, 10. ἐκ βουλῆς] ἐκ τῆς βουλῆς. || 170, 2. ἦλθεν] εἰσῆλθεν. || 172, 6. πόρρωθεν] πόρρωθεν ἐπιμελῶς. || 173, 3. προσσχόντες] προσέχοντες. || 177, 9. ἰδοῦσιν] εἰδοῦσιν. || 178, 6. δεισθῆναι] δέσασθαι. || 7. ἐπαγγέλλεσθαι] ἐπαγγέλλεσθαι. || 8. ἐκείνων] ἐκείνων μὲν. || εὐχάτοις] εὐχάτοις κινδύνους. || 9. προσορωμένων] τὸ μέλλον προορωμένων. || 180, 6. ἐπέτριψας] ὑποκρινόμενος ἐπέτριψας. || 185, 5. ὅτε] ὅτε καὶ. || 191, 1. ἐποίησα] ἐποίησα ἐγὼ. || 194, 2. σκηπτὸς] σκηπτὸς [ἡ χειρὸν]. || 4. καὶ] καὶ πᾶσι. || 196, 3. τοῦτον] τοῦτον [αὐτὸν]. || 205, 2. δουλεύουσιν] δουλεύουσιν εὐτυχῶς. || 207, 3. πόλει] πόλει γεγεννημένῳ. || 211, 3. ἐταδ' εἰς ταῦτ'. || 214, 1. ταῦτα] ταῦτα ἀντίσπερον. || 216, 4. παρήγαγε] παρήγαγε. || 217, 5. τοῖς] ἐπὶ τοῖς. || 219, 6. ὑπέλειπε] ὑπέλειπετο. || 7. γίνοιτ'] γίνοιτ'. || 220, 1. ὑπερῆρας] ὑπερῆρας τοὺς ἄλλους. || 222, 2. ἀφῆκε] ἀφῆκε δι' ἐμὲ. || 224, 1. τῷδε] τῷ. || 225, 2. ποιεῖν] ποιῶ. || 226, 5. ἐν]

νῦν ὑπαταρον. || 7. οὐχί] οὐ. || 228, 2. νῦν γ'] νῦν. || 229, 2. ἀξίω] ἀξίων ὑμᾶς. || 7. φροντο] φρόντο [ἐυσεβῆς]. || 231, 7. περιβαλλόμενος] περιβαλλόμενος πρὸς ὑμᾶς. || 235, 4. αὐτοκράτωρ] αὐτοκράτωρ ὦν. || 8. βουλευόμενος] βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ τῶν συγκοφαντούντων κρινόμενος. || 239, 1. κενός] κενός γε. || 241, 4. κύριος] κύριος [γέγονε]. || 244, 2. ἐμοί] ἐμοῦ. || 8. τελευταία] τελευταία πρώτην. || 247, 6. τῇ διαφθαρεῖν χρημασιν ἢ μὴ] τῇ γε μὴ διαφθαρεῖν χρημασιν. || 9. καὶ] μὴδὲ. || 252, 1. πανταχόθεν] πανταχόθεν. || 8. χρηταί] κίχρηται. || 253, 3. ἡμῖν] ἡμῖν καὶ τὸν Ἀπόλλων τὸν Ἥφαιστον. || 254, 3. αὐτῶν] τούτων αὐτῶν. || 255, 3. μὲν] μὲν οὖν. || 4. ὑμῖν] ὑμῖν [συνδοκεῖν]. || 256, 4. Διός] Διὸς καὶ Θεῶν. || 258, 3. τινα] τινεας. || 261, 2. τοῦτο] τοῦτό γε. || 262, 5. τούτων] τούτων τραύματα. || 265, 2. μὴ] καὶ μὴ. || 4. ἐτελοῦμην] ἐτελοῦμην. ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορηγουν. || 266, 6. ἐμῇ] ἐμῇ ὡς φανήσῃ. || 267, 3. νεκρῶν] λιπῶν. || 272, 5. αὐτοκράτωρ] αὐτοκράτωρ ὦν. || 273, 1. δ' ἐν κοινῷ] ἐν κοινῷ δὲ. || 275, 1. φανήσεται] φανήσεται τοῖσιν. || μόνον] μόνον ἐν. || 277, 3. κυρίους] μέρος κυρίους ὄντας. || 279, 4. ἦκειν] νῦν ἦκειν. || 283, 5. πολέμῳ] δῆμῳ. || 291, 2. μάλις] ἐν μάλις. || 3. ὅτε] ὅτι. || 294, 9. εὐροῖτ' ἂν, οὐ] εὐροῖ τις ἂν, οὐχί. || 297, 6. δε] δῆ. || 298, 6. τρυτάνη] εἰ ἐν τρυτάνῃ. || 8. ψυχῇ] ψυχῇ τὰ πάντα μοι πέπρακται. || 300, 1. ἀμνημονεύου] ἀμνημονεύου. || 303, 8. ταῦτα] ταῦτα ἅμα. || 304, 1. ἐγὼ] ἦν ἐγὼ. || 305, 7. λαβὼν] λαβὼν τὸν ὀριζμόν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα. || 306, 2. μὲν] μὲν, ὡ γῆ καὶ θεοί. || 307, 6. τούτων] τούτων προελλόμενον. || 308, 5. πηνίχ' ἐσοθε] ὀπηνίχ' ἐοτέ. || 311, 3. ἐντιμότερα] ἐντιμότερα γέγονεν. || 312, 5. ἐπιτιμῶ] ἐπιτιμῶν ἀργύριον. || 313, 7. ἂν] ἂν εἰπαῖν. || 317, 5. τινες] τινες [τούς χρόνους]. || 319, 7. οὐδένα] οὐ-

δενί. || 320, 4. ἐμοῖς καὶ] ἐμοῖς. || 321, 2. τόν] ταῦτα τόν. || 322, 2. ἐπαγόντων] ἐπαγόντων, οὐκ ἀπειλούντων. || 323, 10. μενεῖ] διαμενεῖ. On. XIX. ὑποθ. p. 228, 18. χρόνον] χρόνον. || 33. μετὰ] ἐπὶ. || 35. ἰσχυρότατον] ἰσχυρότερον. || 3. 8, 4. συμπερόντων] συμπερόντων ὑμῖν. || 17, 3. τῆς] τὰ τῆς. || 20, 5. ἀπήγγελλε] ἀπήγγειλε. || 26, 7. ὑποσχέσεσιν] ὑποσχέσεσιν ἐξαπατῶμενοι. || 29, 4. βλέψαντα] ἀποβλέψαντα. || 32, 8. γὰρ] γὰρ ὡς ἀληθῶς. || 34, 7. χρῆ] χρῆν. || 37, 3. ἀπήγγελλε] ἀπήγγειλε. || 38, 5. παρ'] τῶν παρ'. || 39, 3. ἀπήγγειλε] ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς. || 8. ἂν] ἂν ποιῶν. || 41, 4. ὧ] ἔ. || 43, 2. οὐδ'] οὐτ'. || 44, 2. τοῦτου] τούτου τότε. || 8. Φιλίππου] τοῦ Φιλίππου. || 45, 7. τῷ] ἐπὶ τῷ. || 48, 3. ἐγγόνους] ἐγγόνους. || 51, 9. ἀμύναντο] ἀμύνοντο. || 53, 10. ἀπήγγελλε] ἀπήγγειλε. || 59, 4. ἀπαγγέλλουσιν] ἀπαγγελοῦσιν. || 5. ἐπιμελές] ἐπιμελές εἰδέναι. || 81, 2. ἐνταυθί] ἐνταυθοί. || 87, 4. αὐτῇ] αὐτῇ. || 11. παρασκευάσαντα] τὸν παρασκευάσαντα. || 88, 6. ταῦτα] ταῦτα πάντα. || 8. ταραχῆς] τῆλικαίτης ταραχῆς. || 91, 3. ἃ δ' ἡμῖν] ἡμῖν δ' ἃ. || 92, 7. φαινῇται] φαινῇται πεποικώς. || 98, 1. δεξιόμενοι] ἐκδεξιόμενοι. || 100, 4. συμβιβάζετε] ἐμβιβάζετε. || 107, 5. δίκαιος] δικαίως. || 108, 3. τίς] τίς. || 112, 1. γάρ] γάρ ἐφη. || 113, 9. δῆ που] γάρ δῆ που. || 115, 5. βούλεται] βούλεσθαι. || 116, 3. εἰσῆγγελλεν] εἰσῆγγελλεν. || 117, 7. ταῦτα] ταῦτα γάρ. || 118, 3. ἐστὶν ἐκείνος] ἦν ἐκεῖ. || 119, 6. διαμαρτύρεσθαι] διαμαρτύρασθαι. || 120, 1. φῆσει] φησὶ. || 7. παντοῦ] παντοῦ καταμαρτυρήσεις. || 123, 3. μὴ] οὐκ ἐντὴν μὴ. || 134, 6. γέγονε] νῦν γέγονε. || 135, 6. νομίσας] νομίσας ὑμᾶς. || 147, 7. στρατηγούς] τοὺς στρατηγούς. || 10. δώρεα] δῶρα. || 148, 2. δικασταί] Ἀθηναῖοι. || 149, 10. πεπράκαον] πεπράκαον [ἀλλὰ νῆ Δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φῆσει τῷ πολέμῳ]. || 150, 4. οὗτοι]

οὔτοι τὸ πρῶτον. || 161, 5. τούτω] 6. Φιλίππῳ] Φιλίππον. || 266, 1. τούτοις. || 163, 3. ἀπῆρομεν] ἀπῆρα-
μεν. || 167, 2. διεκωδώνιζεν] διεκω-
δώνισεν. || 9. δὴ πρόφασιν] δ' ἦν ἡ
πρόφασις. || 171, 7. ὠμολογήκειν] ὠμολογήκειν ἤξειν. || 172, 2. οὖν] οὖν
ἦν. || 9. ἐπραττον] ἐπραττον τούτοις.
|| 173, 5. οὕτως] οὕτως ἦν. || 177, 2.
συνεσχόμην] συνεσχόμην. || 183, 5.
τοίνυν] οὖν. || 188, 2. εἴποις] εἴποι
τις. || 190, 6. ταῦτά] δὲ ταῦτά. || 7.
ἐκοινώνησαν] ἐκοινώνησεν. || 191, 8.
πατρίδος] πατρίδος σπονδάς. || 196, 2.
συμπόσιον] συμπόσιον ἑτερον συμ-
πόσιον. || 3. ὥς] εἰ. || 198, 7. ἀπήγγε-
λεν] ἀπήγγειλεν. || 200, 5. φαίνεται]
ὦν φαίνεται. || 204, 5. τότε ἐναντία]
τότε τάναντία. || 209, 9. εἰληφώς] εἰ-
ληφώς [ἢ μετειληφώς]. || 213, 2. μάρ-
τυρας] μάρτυρας. ΜΑΡΤΥΡΕΣ. ||
216, 7. φθέγγεται] φθέγγεται. || 217, 1.
οὐδὲ γὰρ] οὐ γὰρ. || 218, 1. μὲν] μὲν
γὰρ. || 220, 12. εἰσενέγκησθε] ἀπε-
νέγκησθε. || 224, 2. μὲν] μὲν τούτοις.
|| 227, 5. ἕκαστος] ἕκαστος πρῶτον
μὲν. || 230, 5. λύεσθαι] λύεσθαι τοὺς
αἰχμαλώτους. || 232, 5. οὐ] ὥστε οὐ. ||
244, 2. εἴση] ἔχει. || 251, 2. ἔφη] ἔφη
γὰρ. || 253, 4. γε] γε, οὐ γάρ; || 8. περὶ]
περὶ δ'. || 256, 3. μὲν] μὲν εἶναι. || 259,
6. Φιλίππῳ] Φιλίππον. || 266, 1.
ἐπειδὴ] ἐπειδὴ δὲ. || 9. οὐχ ὑπέειχεν
ὑπακούων] οὐκέτ' εἶχεν ὑπακούειν.
|| 269, 4. εἰ] καὶ γὰρ εἰ. || 270, 9. ἰδεῖν]
εἰδέναι. || 272, 10. ἀδεια] ἀδεια αἰ-
σχύνη. || 278, 4. ἐκεῖνοι] ἐκεῖνοι [καὶ
τὸ ψήφισμα]. || 6. συμμάχοις] συμμά-
χοις [εἶναι κελεύει τὴν εἰρήνην]. ||
280, 8. Ἀρμοδίου] Ἀρμοδίου καὶ Ἀρι-
στογέιτονος. || 281, 7. λαβόντες] λα-
βόντες ἀφήσετε. || 282, 1. τούτου,
ἀφήσετε] τούτου. || 282, 3. τούτων]
τούτων ἀπάντων. || 287, 5. παρεστη-
κότων] παρεστηκότων. || 11. οἱ] ὅσοι
οἱ. || 288, 1. τούτου] τούτων. || 5. δ'
ἤδη] δὲ δὴ. || 292, 1. ἀντ' ἴσης] ἀντὶ
καλῆς. || 294, 9. τινα καὶ] τινα. || 296,
4. δεῖνα] δεῖνα [ἢ ὁ δεῖνα]. || 297, 8.
ἦ] ἢ τούτοις. || 306, 5. ἦ] εἰ. || 310, 7.
ἡδίκηκός] τοιαῦτα ἡδίκηκός. || 9.
τὴν εἰρήνην] τῇ εἰρήνῃ. || 311, 4. ἐν-
ταυθι] ἐνταυθοῖ. || 9. τούτοις] τού-
τοις ἔλεως. || 314, 1. γὰρ] γὰρ αὐ. ||
322, 3. εὗροντο] εὔρετο. || 4. εἶδε] εἶδε
μετὰ ταῦτα. || 323, 1. αὐ] πάλιν αὐ. ||
324, 2. ἐκόντας] ἐκόντας ἑαυτοὺς. ||
327, 5. οὐ πάποτ'] οὐδὲ πάποτ'. ||
330, 6. ὅτι] ἀλλ' ὅτι. || 331, 6. πῶς]
ὅπως. || 339, 1. ὑπερορῶ] ὑπερεώρα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.

Demosthenis vol. I.

1

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

πρὸς ἀνθύπατον Μόντιον ἀξιῶσαντα αὐτὸν γράψαι πρὸς
τὸν τε Δημοσθένους βίον καὶ τὰς ἀπάντων τῶν
λόγων αὐτοῦ ὑποθέσεις.

pag. 1 Reisk.

Ἐπειδὴ, κράτιστε ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν Ὀμηρικὸν Ἀστερο-
παῖον περιδέξιος τὰ εἰς λόγους ὧν πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ
καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀνήρησαι,
ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς Ἑλληνικῆς ἄτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγε-
θος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περὶ τε τοὺς ἄλλους διατρέβεις καὶ περὶ 5
τὸν τελευτάτον τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων τὸν Δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ
ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαι σοι,
δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα (ἴσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμὴν
ἢ πόνον ἔχει), ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτο-
ρος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες || (περιττὸν γὰρ τοῦτο), ἀλλὰ τοσοῦτον 10
μνημονεύοντες ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληπιν ἀκριβεστέραν τῶν λό-
γων συντελεῖν.

Δημοσθένης τοίνυν τῷ ῥήτορι πατὴρ ἦν Δημοσθένης, ἀνεπίληπτος
τῷ γένει δοκῶν, ὥς καὶ Αἰσχίνης ἐχθρὸς ὧν μαρτυρεῖ (εἴρηται γοῦν
οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι "τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, 15
ἀνὴρ ἐλευθερός· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι"), ἐργαστήριον δὲ οἰκετῶν μα-
χαιοποιῶν κεκτημένος ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιοποιοῦ κλησὶν ἔλαβε.
τὸ μὲντοι μητρῶν γένος τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν, ὥς φασι, καθαρῶς Ἀτι-
κόν, Γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους φυγόντος μὲν ἐξ Ἀθη-
νῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκήσαντος δὲ περὶ τὸν Πόντον, κακεῖ 20
γυναικα ἀγαγομένου Σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ
μήτηρ Κλεοβούλη. εἰς τοῦτο γοῦν ἄλλοι τε λελοιδωρήκασιν καὶ Αἰσχί-
νης, εἰπὼν ὥς ἄρα εἴη Σκύθης, βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. περὶ
μὲν οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρήσθω· ὀρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς
ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος ἦν μὲν, ὥς φασιν, ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ 25
νοσώδης, ὥστε μηδὲ εἰς παλαιστραν φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν
Ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν. ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
εἰς μαλακίαν ἐκώπτετο καὶ Βάταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν· ἰστόρηται γὰρ
τινα Βάταλον Ἐφέσιον ἀνλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυ-
ναικείοις ἐπὶ τῆς σκηπῆς ἐκρήσατο καὶ μέλει κατεαγόρι, καὶ ὅλως τὴν 30
τέχνην ἐμάλθαξεν· ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους Βα-
τάλους ἐκάλουν.

Λέγεται δὲ τὸν Δημοσθένην τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγους
ὀρμὴν ἐντεῦθεν σχεῖν. Καλλίστρατος ἦν Ἀθηναῖος ῥήτωρ ἐνδοξος·

οὗτος ἐμελλε δημοσίαν τινὰ ἢ δίκην ἀγωνίζεσθαι, φασίν, οἷμαι, τὴν περὶ Ὠρωποῦ. ὁ τοίνυν Δημοσθένης παῖς ὢν ἐδεῖτο τοῦ ἐφροσυνώτερος οἰκέτου συγχωρῆσαι παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ· καὶ οὐκ ἐπέτρεψεν. ἀκούσας δὲ οὕτω διετέθη ὥστε ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι. διδασκάλῳ δὲ χρησάμενος Ἰσαίῳ, μάλα δεινῷ ῥήτορι, εἰς ἀνδρας ἐγγράφεις εὐθύς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτροπίων ἐνεστήσατο, κακῶς διφρηκτόων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἰλε μὲν αὐτούς, οὐ μὴν ἡδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν ὅσα ἀπολωλέκει. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικούς εἰσὶν οἱ φασίν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημοσθένους εἶναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες (ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἔτων ἦν ὅτε πρὸς τούτους ἠγωνίζετο) καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν εἶδος. ἑτέροι δὲ νομίζουσι συνετετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημοσθένους, διωρθῶσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστόν ἐῖ ὁ Δημοσθένης ἡδύνατο μὲν καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιοῦτους λόγους (ἡ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται), ἀπὸ δὲ νεαρῆς ἐτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ τὸν ἐκείνου χαρακτήρα πολλὰ μείμνηται. μετὰ μὲντοι τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν σοφιστεύειν ἐνεχείρησεν, εἰτα ἀπαλλαγείς τούτου συνεγέγραψεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις δὲ ὥσπερ γυμνασίοις χρησάμενος ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἤλθεν.

Ἐτι κάκεινων μνημονευτέον, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος· ἐξ ὧν ἀμφοτέρων συνέβαινε φανλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον οὐκ εὐδοκιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα "τί ἐστι ῥητορικὴ" ἀπεκρίνατο ὅτι ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν ἡμιφρονῶν ἥτις φαίνεται. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτη κατάρθωσις καὶ ὅσα ἅλλα αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπὴν ἐλαττοῦματα. καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκατάπληκτος, ὥστε εὐθύς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν ἄνεμον ῥαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν, καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεδίξεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβάς. μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ καὶ οἰκήσεις κατὰγειοι καὶ ξυρήσεις ἀπρεπείς, ἵνα δι' αἰσχύνῃν μὴ προῖτοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου, καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διαπνεύειτο πρὸς φῶς περὶ λόγους. ὅθεν καὶ Πυθίας σκώπτων εἶπεν τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύχνων ἀπόζειν. πρὸς δὲ ὁ Δημοσθένης ἀστεῖως ἅμα καὶ πικρῶς "οἶδ' αὖ" εἶπεν "ὅτι σε λυπᾷ λύχνον καίων"· διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ ὁ Πυθίας. καὶ μὴν ὅτι γε ὕδωρ ἐπετήδευεν πίνειν, ἵνα ἐργηγορύϊαν μᾶλλον παρέχεται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὁμολογῆται. παρεβίβημεν δὲ κάκεινο, ὡς καὶ ξίφος ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησεν καὶ ἱσταμένος ὑπὸ τοῦτο ἐλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει κινεῖν· ὑπερεκρέμασεν οὖν τοῦ ὦμον τὸ ξίφος ἐν χερσὶ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἐδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τὸν πρέποντος σχήματος.

Ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τὰ τε τῶν Ἑλλήνων καὶ
 τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ὅτε ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε Δημοσθένης.
 Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἀρχοντας τῶν Ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν
 ἔχοντας ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας μάχῃ νικῆσαντες αὐτοὶ προῆλθον
 εἰς ἰσχύν, καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δὲ 5
 οἱ Φωκεῖς ἔθνος ὁμορον τῇ ἢ Εὐβοίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ εἴκοσιν. οὗ-
 τοι καταλαβόντες τὸν τοῦ Πυθίου ναόν, πλησίον ὄντα, εὐύλησαν· ἀνθ'
 ὅτου καὶ οἱ Θηβαῖοι πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ
 καὶ Ἀθηναῖοι τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον· Χίοι γὰρ καὶ Ῥόδιοι
 καὶ Βυζάντιοι πάλαι ποτὲ ὄντες ὑπήκοοι Ἀθηναίων, τότε μετ' ἀλλήλων 10
 συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν. καὶ
 οὕτω μὲν ἡ Ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διήρητο, Ἀθηναίων πολεμούντων
 πρὸς τοὺς προσιρημένους καὶ Θηβαίων πρὸς Φωκέας καὶ Λακεδαιμο-
 νίων πρὸς Πελοποννησίους· κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁ
 Ἀμύντου παῖς εἰς τὴν Μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. Ἀμύντα γὰρ 15
 τῷ Μακεδονίας βασιλεῖ τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς Ἰλλυρί-
 δος, Ἀλέξανδρος Περδίκκας Φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος
 Ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Περδίκκας πρὸς Ἰλλυριοὺς
 μαχόμενος· Φίλιππος δὲ ὁ νεώτερος ἐτύγχανε μὲν ἐν Θήβαις ὁμηρεῶν,
 ὡς δὲ ἐπύθετο τὸν Περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα καὶ ὀξέως 20
 εἰς Μακεδονίαν ἀφικόμενος κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἀθηναῖοι δ' ἄρ' ἑτερόν
 τινα, γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ φρυγὰ δὲ ἐκ Μακεδονίας, ἐπὶ
 βασιλείαν κατήγον μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν. τούτοις ὁ Φί-
 λιππος ἐπιθέμενος ἐνίκησε μάχῃ· καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους
 τῶν Ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, οὐ κατ' εὐνοίαν τῆς πόλεως οὐδὲ 25
 δι' ἐπιείκειαν τρόπου.

ἘΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ.

Τῆς ῥητορικῆς μέρη τρία, ἐπιδεικτικὸν συμβουλευτικὸν δικανικόν.
 τοῖν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγυρε, τοῦ τε δικανικοῦ καὶ συμ-
 βουλευτικοῦ· ἐπιδεικτικούς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς γὰρ φε- 30
 ρομένους οὐ πιστευτέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον καὶ τὸν
 ἐρωτικόν· πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπεται. καὶ οὐχ
 ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεὶ τοῦτο
 συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημοσθένης, ὡμολόγη-
 ται· οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως 35
 καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων οἱ μὲν αὐτὸ
 τοῦτο ἔχουσιν ἐπίγραμμα, συμβουλευτικοί, οἱ δὲ οὐδὲν μὲν ἥττον εἰσι
 συμβουλευτικοί, Φιλιππικοί δὲ οἷδε ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν
 (τοῦ Φιλίππου) πραγμάτων εἰρησθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες. καὶ τῶν
 Φιλιππικῶν ἕκαστος ἰδίαν τινα ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πραγμά- 40
 των ἑκάστων ιδιότητα.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ὀλυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θράκης, Ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς Ἀθηναίων ἀποικος. ἥ πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἐνδοχοὶ τῆς Ὀλυνθου· Ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν καὶ αὐτοῖς Λακεδαιμονίοις. χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προήλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ἐπῆρχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης πολὺ τι γένος Χαλκιδικῶν. Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλυνθιοὶ ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ τοῦτο μὲν Ἄνθεμοντα παρὰ τοῦ Μακεδόνα εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυνθίοις, τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος Ὀλυνθίοις παρεδωκεν, ὥστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὀρῶντες αὐτοῦ ταχείαν καὶ πολλήν τὴν αὐξάνειν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτόν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φιλίππον· συνετίθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπεισασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὥς τὰς συνθήκας παραβηρκόσι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φίλιαν ἐσπειρέμενοι πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμενοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας, οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελύων τοῖς Ὀλυνθίοις. καὶ φησι τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν εἶναι τῶν Ἀθηναίων· σωζομένων γὰρ τῶν Ὀλυνθίων οὐδέποτε ἦξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν κἀκεῖ ποιεῖσθαι ἢ τὸν πόλεμον· εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀνείσθαι τὴν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δύσμαχον εἶναι τὸν Φίλιππον οὐχ ὥς ὑπέλληται, Θαρσύνων ἐπ' αὐτόν τοὺς Ἀθηναίους.

Διελκεται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιεῖν αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρον λιθίνον παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἱερῶν, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαὶ τε ἐγίνοντο καὶ πον καὶ τραύματα. τοῦτο κωλύσαι βουλευθέντες οἱ προεστώτες τῶν Ἀθηναίων ὀνιπόους ἐποίησαντο τοὺς τόπους, καὶ ἑκάστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς καὶ καταβαλόντα θῆαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἑκάστον εἰάχθη τοὺς δύο ὀβολοὺς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο,

προήλθε δὲ εἰς τοῦτο ὥστε οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνον ἐλάμβανον, ἀλλ' ἀπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἐορταῖς οἰκοὶ μένοντες διενέμοντο τὰ χρήματα· οὐκέτι οὖν ἤθελον ἐξίεναι καὶ κινδυνεύειν, ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἄπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὑπερωτῆσας ἑαυτὸν ὅτι οὐ γράφεις ταῦτα εἶναι ἡ στρατιωτικά; ἐπιφέρει "μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε." 10

Τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν· διέλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξίων αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιῆσθαι τὴν βοήθειαν· τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

34⁷ σ.χ. ἔξερωτήθη

Ἐντὶ πολλῶν ἂν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γενοίτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἰσχευμένον ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι.

Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον 2 + οὐχὶ λέγει φωνῇ ἀφριεῖς ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἔστι δὲ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην ὅπως ἐνθὲνδε βοηθήσετε καὶ μὴ πάθῃτε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν ἥ τις ταῦτ' ἔρει καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν, ὥς ἔστι μάλιστα 3 τοῦτο δέος, μὴ πανούργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκων, ἥνικα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἁξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται καὶ παρασπράσῃται τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλ' 4 ἐπιεικῶς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ', ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι

ἀκούειν

ἐκείνων

- τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκείνων ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορῥητῶν, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὰ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶν προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς, ἃς ἂν ἐκείνος ποιῇ.
- 5 σαιτο ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. ὁ γὰρ ἔστι τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυθναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἢ
- 6 τυραννίς, ἄλλως τε καὶ ὁμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους φημι δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκήψις ἔσθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δεόντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. ὅτι γὰρ, ὃ πάντες ἐθρύλουν τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν ἢ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνέιλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν
- 8 αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. οὐδεὶς δὴ τοιοῦτον ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταῦτ' ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουντὶ τὸ βῆμα, κελύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν ἦνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν
- 9 μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἡνίκα Πύθνα Ποτίδαια Μεθώνη Παγασαί, τὰλλα, ἵνα μὴ καὶ ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο

εἰ τότε προσέειπεν τῷ πρώτῳ προσφώνῳ καὶ ὡς προσή-
 κεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥάσονται καὶ πολὺ ταπεινωτέρῳ νῦν
 ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φίλιππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ
 προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν
 καλῶς, ἠὺξήσαμεν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππον ἡμεῖς,
 καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον ἥλικος οὐδεὶς πῶ βασιλεὺς
 γέγονε Μακεδονίας. νυνὶ δὲ καιρὸς ἦκει τις οὗτος ὁ τῶν
 Ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων
 τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν ὧς ἄνδρες 10
 Ἀθηναῖοι δίκαιος λογιστὴς ἥ τῶν παρὰ τῶν Θεῶν ἡμῖν
 ὑπερηγμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολ-
 λῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ
 μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμε-
 τέρας ἀμελείας ἂν τις Φεῖη δικάως, τὸ δὲ μήτε παλαι
 τοῦτο πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τού-
 των ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκεί-
 νων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε Φεῖην. ἀλλ' οἶμαι, παρ- 11
 ὁμοίον ἐστίν ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως·
 ἂν μὲν γάρ, ὅσα ἂν τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ
 τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσῃ καὶ
 τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως
 οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβῃ τι
 παρὰ τῶν Θεῶν χρηστόν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τε-
 λευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται.
 διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πε-
 πραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα 12
 ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ'
 Ὀλυνθον ἐκείνος καταστρέψεται, φρασάτω τις ἔμοι τί τὸ
 κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. ἄρα λογί-
 ζεται τις ὑμῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρό-
 πον δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φί-
 λιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν,
 πάλιν Ποτιδαίαν, Μεθώνην αὐθις, εἴτα Θετταλίας ἐπέβη·
 μετὰ ταῦτα Φερὰς Παγασὰς Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβού- 13
 λετο εὐτρεπίσας τρόπον ἥ ῥ' ἔχει εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ τοὺς
 μὲν ἐκβαλὼν τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθένησε·

πάλιν ῥαῖσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παλονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας.

- 14 Τί οὖν, τίς ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ αἰσθησθε ἀμφοτέρω, καὶ τὸ προὔεσθαι καθ' ἕκαστον ἀεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἄλυσαι-
λές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ἣ χρηταὶ καὶ συζῆ Φίλιπ-
πος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀεὶ τι μείζον τῶν ὑπαρ-
χόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκώς ἔσται, ὑμεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε εἰς

- 15 τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δεῦρο ἦξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενή-
σεται, δέδοικα ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυ-
μηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

- † 16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τίς ἂν ῥαδίον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ', ὅτι πολλάκις ἡμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιείσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὴν οἶομαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑπο-
17 στείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημί δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασι ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέ-
ρου τούτων ὀλιγορῆσατε, ὅκνῳ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία
18 γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων ὑπο-
μείνας τοῦτο Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν

οἴκειαν ἔλθῶν ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυμπον ἀκινδύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῇ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων, δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. ✓

Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ 19 χρημάτων πόρου, ἔστιν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά, ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μή, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν, ἂν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρα- 20 τιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ εἶναι στρατιωτικά καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα, ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορτάς. ἔστι δὲ ἡ λοιπὸν οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλὰ, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ, καὶ ἕως ἔστι καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, 21 ἐν ᾧ καθέστηκε νυνί, τὰ Φιλίππου. οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσει τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχοι· οὐτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ψήθη δεῖσιν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τότε ἥλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾶτα διέψευσται. τοῦτο δὲ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἰτα τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα 22 γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δῆπου φύσει καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν τειχίζειν. ἤκουον δ' ἔγωγε τινῶν ὡς οὐδὲ τοὺς λυμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστε-

ρηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τρο-
 23 φῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τὸν γε
 Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαντας
 ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἡδῖον ἢ καὶ ἐλευθέρους ἢ δου-
 λους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι,
 καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής, ὥς φασιν. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν
 ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ ἢ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν
 ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ
 24 πῶτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν
 ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοίμως
 συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ᾧ δεῖ
 καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους
 ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν
 τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς
 ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἴτ' οὐκ αἰσχύ-
 νεσθε, εἰ μὴδ' ἂν πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα
 ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

25 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λαν-
 θανέντω, ὅτι νῦν αἴρεσις ἔστιν ὑμῖν πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ
 πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον. ἔαν μὲν γὰρ ἀντέχη τὰ
 τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κα-
 κῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην
 ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐ-
 26 τὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν
 εἰπεῖν ἦ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ
 τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἔαν μὴ βοηθή-
 σηθ' ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τᾶν οὐχὶ βουλήσεται.
 τῶν ἀτοπωτάτων μὲντ' ἂν εἴη, εἰ ἂν νῦν ἄνοιαν ὀφλισκά-
 27 νων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεῖς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν
 ἡλίκα γ' ἔστι τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ
 λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς
 τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὅσα ἀνάγκη
 στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας ἢ λαμβάνειν,
 μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίῳ λέγω, πλεόν ἂν οἶμαι
 ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα
 τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ οὐ πόλεμός

τις ἤξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιώσεσθαι; καὶ προσέειπεν ὁ ὕβρις καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἢ ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι μικρὰ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἢ αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥᾶδιαι γένωνται, ὥς ὅποι' ἂν ἡμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἶη παντὸς εἵνεκα.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Προσῆκοντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἐξοδὸν καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνης πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὑποπτον αὐτὸν εἶναι φησι καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι κατ' ἐαυτούς.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἴδῃ ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὐνοίαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥμισυ δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὁμορὸν καὶ δύναμιν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ Θεῷ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν [αὐτούς], ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὥς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων ὧν ἡμῖν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρὰ σκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.

3 Τὸ μὲν οὖν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν Φίλιππου δώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅς' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραῆχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτον θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χειρόν ἢ προσήκει κέχησθε τοῖς πράγμασι, τοσοῦτον

4 πλείονα αἰσχύνῃν ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἡμῶν τις ἄληθειας τις ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγεννημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἐνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατ' ἐκείνου φαίνονται ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

5 Τὸ μὲν οὖν ἐπίορχον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσῃς κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πῶποτ' ἔπραξε, διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρησθαι, τοῦ τ' ἐκείνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φανῶν φανέσθαι, καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξελέλυθεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠϋξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἦκει τὴν

6 τελευτήν τὰ πράγματ' αὐτοῦ. ἐγὼ γὰρ ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρ' ἂν ἡγοῦμην καὶ αὐτὸς φοβερόν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἐώρων αὐτὸν ἠϋξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐθύειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε Ὀλυμπίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῇ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκεν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀπόρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον,

7 τὴν δ' Ὀλυμπίων φίλιαν μετὰ ταῦτα τῇ Ποτίδαιαν οὔσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν ἥ καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις, θειταλοῦς

δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίᾳ παραδώσειν ὑποσχέ-
σθαι καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν
ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐ πεφραδέ-
κεν ἐκείνους τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἀνοιαν
αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων
οὕτως ᾗ ἐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἥνιστα 8
ἐκαστοὶ συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾗοντό τι πράξειν, οὕ-
τως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι
πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξεληλέγκται.
καιροῦ μὲν δὴ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο πάρεστι
Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον
δὲ ὑμῖν δειξάτω ὥς οὐκ ἄληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὥς οἱ
τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν, ἢ ὥς οἱ
παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν
ἐλεύθεροὶ γένοιτο ἄσμενοι.

Καὶ μὴν εἰ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγείται, 9
οἶεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία
καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶε-
ται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστήῃ καὶ
πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ
συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν
ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ
οὗτος ἰσχύσῃ, ἢ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα
ἅπαντα ἀνεχαλτίσῃ καὶ διέλυσεν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν 10
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευ-
δόμενον δύναμιν βεβαίαν ἥ κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα
εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γε
ἥνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρεῖ-
ται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι,
καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν
ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς
καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει.
τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ 11
ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι·
πρὸς δὲ θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν δι-
δάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψη-

- φισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους
 12 ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις,
 ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν ἐξεληλυθόντων ἡμῶν
 ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὥς
 ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνε-
 ται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως·
 ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτον
 13 μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὴ τὴν μετά-
 στασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας,
 ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἐτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσ-
 ἔξει τὸν νοῦν. κἄν ταῦτα ἐθελήσητε ὥς προσήκει καὶ δεῖ
 περαίνειν, οὐ μόνον ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ συμμαχικὰ
 ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται ἥ Φιλίππῳ, ἀλλὰ
 καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξε-
 λεγχθήσεται.
- 14 Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν
 προσθήκης μέρει ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ'
 ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Πο-
 τίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφοτέρων· νυνὶ δὲ
 θητταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραν-
 νικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε· καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῇ
 κἄν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καὶ αὐτὴν
 15 ἀσθενῆς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή. καὶ γὰρ οὗτος
 ἅπασιν τούτοις οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιο, τοῖς πο-
 λέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε
 φύσει κατεσκευάκεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους,
 ἀλλ' ὃ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτο ἐζήλωκε, καὶ προή-
 16 ρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν
 τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα ἢ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακε-
 δόνων βασιλεὺς δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος·
 τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι,
 κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω
 λυποῦνται καὶ συνεχῶς τάλαιπωροῦσιν, οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἔρ-
 γοις οὐτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἰώμενοι διατρέβειν, οὐδ'
 οὐδ' ἂν πορίσωσιν οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες

διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ
τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι 17
Φίλιππῳ, ἐκ ἧς τούτων ἂν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ
δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχου-
σιν ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέ-
μου, ὥς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς
ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ
βελτίους. εἰ μὲν γὰρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμ- 18
πειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάν-
τας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν
εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτι-
μίαν ἀνυπερέβλητον εἶναι)· εἰ δὲ τις σώφρων ἢ δίκαιος
ἄλλως, τὴν κατ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ
κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν
οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν 19
εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους οἷους
μεθυσαθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς
ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ
οὐς ἐνθένδε πάντες ἀπήλυνον ὥς πολὺ τῶν θαυματο-
ποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον
καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς
αἰσχρῶν ᾄσματων ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα
τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καί- 20
τοι ταῦτα, εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας
ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ' οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ
τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρῦ-
ψαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς
αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. ἢ δοκεῖ δ' ἔμοιγε ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δεῖξιν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἱ τε θεοὶ θέλωσι
καὶ ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως 21
μὲν ἂν ἐρρωμένος ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δὲ
ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ
στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ἢ, οὕτω
καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολε-
μῶσιν, ἀφανῇ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὰν δὲ
ὁμοῖος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα.

- 22 Εἰ δέ τις ὑμῶν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν Φίλιππον εὐ-
 τυχοῦντα ὁρῶν ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει,
 σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ
 ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τὴν τύχην παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν
 ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἴρεσιν
 μοι δοίῃ, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην,
 ἐθελόντων ἅ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν,
 ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν
 παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνούσας ἢ ἐκείνῃ.
- 23 ἀλλ' οἶμαι, καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν
 ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποι-
 εῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν εἰ
 στρατευόμενος καὶ πανῶν ἐκείνους αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ'
 ἅπασι καὶ μηδὲνα καιρὸν μηδ' ὥραν παραλείπων ἡμῶν
 μελλόντων καὶ ψηφριζομένων καὶ πυνθανομένων περιγι-
 γνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦναντίον γὰρ ἂν ἦν
 θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πολεμοῦσι
- 24 προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν. ἥ ἀλλ' ἐκείνο
 θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ
 πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵν'
 οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερά αὐτῶν ἀντλήσχετε
 εἰσφέροντες καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι, νυνὶ δ'
 ὀκνεῖτε ἐξιέναι καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων
 αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις
 πάντας καὶ καθ' ἓνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέ-
- 25 τερά αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω, καὶ
 εἴ τι πρὸς τούτοις εἰ μηδὲ εἰς ὑμῶν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 δύναται λογίσασθαι πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ,
 καὶ τί ποιοῦντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἵστε
 γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς
 ἐλπίζοντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων,
 πάλιν ἐλπίζοντων, σχεδὸν ταῦτά ἅπερ νυνὶ ποιοῦντων
- 26 ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. εἰθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φραῦλα τὰ
 πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν
 αὐτῶν πράξεων ἐκ φραύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ'

οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτο γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον
 ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νυνὶ δὲ
 ὅ τι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν
 τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον 27
 τοῦτ' ἦδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι
 προθύμως, μηδέν' αἰτιάσθαι πρὶν ἢ τῶν πραγμάτων
 κρατήσητε, τηρικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων || κρίναντας
 τοὺς μὲν ἀξιόους ἐπαίνου τιμᾶν τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολά-
 ζειν, τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμ-
 ματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς
 ἄλλοις, ἢ μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα.
 τίνος γὰρ ἕνεκα ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζετε τοῦτον μὲν 28
 φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατη-
 γούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων
 καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν. ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τὰ
 ἄθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις καὶ
 ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομεισθε· οἱ δὲ κίνδυνοι
 τῶν ἐφειστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίν-
 δυνοὶ μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφειστηκότων καὶ
 τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν.
 ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δέ, 29
 ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φράυλως ἔχοντα,
 τοὺς ἐφειστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας
 ἀκούσῃτε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις
 ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις τοῖς
 δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φράυλως. πρότερον μὲν γὰρ ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πο-
 λιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων, καὶ
 στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι, οἱ τριακόσιοι·
 οἱ δ' ἄλλοι προσενέμεσθε οἱ μὲν ὡς τούτους οἱ δὲ ὡς
 ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ 30
 νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ βουλευέσθαι
 καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραν-
 νίδος || ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι
 τριηραρχεῖν εἰσφέρειν στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι
 κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μὴδ' ὅτιοῦν συμπνεῖν, οὐχὶ
 γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδι-

κημένον ἀεὶ μέρος ἑλλείψει, εἰδ' ὑμῖν τούτους κολάζειν
 31 ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας
 εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι
 κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσασθε· πᾶσι τοῖς
 παριούσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε
 αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. κἄν ταῦτα
 ποιῇτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε,
 ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὅλων πρα-
 γμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ἐπεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ
 τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ
 δῆμος περιχαρὴς, οἳ τε ῥήτορες παρακαλοῦσιν ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου.
 δέδοικε τοίνυν ὁ Δημοσθένης μὴ θαρσύναντες, ὥς τὰ πάντα νενικηκό-
 6 τες καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλι-
 γωρήσωσι. διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν καὶ
 πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς
 Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμ-
 μάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ ὅτι ἥ καὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ
 10 μὲν μὴ τὰ οἰκεία προέσθαι ποιοῦνται φροντίδα, περὶ δὲ τὸ τιμωρήσα-
 σθαι τοὺς ἐναντίους ἥττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ
 τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἄπτεται,
 καὶ ἀξιότ' ἡγεῖσθαι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράφασιν
 αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἢν' ἀδεῆς ἦ τὸ συμβουλευεῖν τὰ βέλτιστα.
 15 παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστήναι καὶ
 στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ
 τοῦ δήμου τε ὡς ἐκκελυμένου καὶ τῶν δημαγωγῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς προῖ-
 σταμένων τῆς πόλεως.

Οὐχὶ ταῦτ' ἀπαρίσταται μοι γινώσκων, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω καὶ ὅταν πρὸς
 τοὺς λόγους οὕς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ
 τιμωρῆσασθαι Φιλίππον ὁρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πρά-
 γματα εἰς τοῦτο προήκοντα ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα
 αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο
 μοι δοκοῦσιν οἳ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ
 ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἁμαρτά-
 2 νειν. ἐγὼ δ' οὔτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς
 ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ Φιλίππον τιμωρῆσασθαι, καὶ μάλα

ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω· νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι ἢ τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἔαν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκείνον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὀντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶπερ 3 ποτέ, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλευσαί γελευτάτων ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύννοια, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέειν τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ θέοντα ποιεῖν ἢ τῷ μὴ συνίεναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρησιᾶς ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας εἰ τάλῃθ' ἢ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίοις εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα.

Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶ- 4 τον ὑμᾶς ὑπομνήσαι. μέμνησθε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ Ἑρᾶιον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριῶν, πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριῆρεις καθ- ἔλκειν καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐ- τοὺς ἐμβαίνειν καὶ τάλαντα ἐξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ 5 ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου ἑκατομβαιῶν μεταγειντιῶν βοηδρομιῶν· τούτου τοῦ μηνὸς μόγις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστέλατε ἢ ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς (ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρω), οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἀφείτε ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκείσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἦν ὡχλεῖ νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθείς.

Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' 6

- ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἦκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων
 ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτα πάθῃτε. τί δὴ χρησόμεθα ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ
 σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἱστρα-
 7 τηγνότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλύν-
 θιοι δυνάμιν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πρά-
 γματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους οὔθ' οὔτοι Φί-
 λιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεινοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν
 τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῇ Φιλίππῳ καὶ δυσχερές,
 πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμέ-
 νην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὥόμεθα τοὺς ἀνθρώ-
 πους ἐκ παντὸς τρόπον· καὶ ὁ πάντες ἐθρύλουν, τοῦτο
 8 πέπρακται νυνὶ ὅπως δὴ ποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ
 μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς αἰσχύ-
 νης εἰ καθυφείμεθ' αὖτις τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι μικρὸν ὁρῶ τὸν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων
 μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι
 Φωκίων, μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα
 καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα.
 9 ἥ ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν
 τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν
 ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν
 ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται
 τὰ πράγματα ἢ ἂν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν
 ἅπαντες δῆπου.
 10 Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἶποι τις ἂν, πάντες ἐγνώ-
 καμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοί-
 νυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε ἂν παράδοξον εἶπω
 τι τοῖς πολλοῖς. νομοθέτας καθίστατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς
 νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ἱκανοὶ ὑμῖν),
 ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω
 11 δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς οὐτωςί, καὶ τοὺς
 περὶ τῶν στρατευσόμενων ἐνόους, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιω-
 τικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς
 ἀτακτοῦντας ἀθρόους καθιστᾶσιν, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέ-
 οντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὴν

δὲ ταῦτα λύσητε καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν πα-
 ράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα ἅ πάντες ἴστε
 ὅτι συμφέρει ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πράξαι, μὴ σκο- 12
 πείτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπο-
 λέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὐρήσετε, ἄλλως τε καὶ τού-
 του μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι
 κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφε-
 λῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι
 ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φροβερώτερον ποιῆσαι. καὶ
 λύειν γε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς
 αὐτοὺς ἀξιοῦν οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γὰρ ἔστι δίκαιον 13
 ἢ τὴν μὲν χάριν, ἢ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε
 θείσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμει-
 νον πράξαμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γε-
 νέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα ἐντρεπίσαι, μηδαμῶς ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι μηδένα ἀξιοῦτε τηλικούτον εἶναι παρ' ὑμῖν ὥστε
 τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ'
 οὕτως ἀνόητον ὥστε εἰς προὔπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὧ ἄνδρες Ἀθη- 14
 ναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἀξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσ-
 γένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς.
 εἰ γὰρ ἀντάρχη τὰ ψηφίσματα ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἅ
 προσήκει πράττειν ἢ περὶ ὧν ἂν γραφῇ διαπράξασθαι,
 οὐτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζόμενοι μικρά, μᾶλλον δ' οὐ-
 δὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει
 χρόνον· πάλαί γὰρ ἂν ἔνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δι-
 κην. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέ- 15
 γειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὢν τῇ τάξει, πρότερον τῇ
 δυνάμει καὶ κρείττον ἐστίν. τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ
 δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν
 εἰσὶν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυνάμενοι, καὶ γινῶναι πάντων
 ὑμεῖς ὁξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε
 νῦν, ἢ ἂν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρὸν 16
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ παρόντος βελτίως ζητεῖτε; ἢ πότε
 ἅ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προεί-
 ληφε τὰ χωρία ἄνθρωπος, εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς
 χώρας γενήσεται, πάντων αἰσχίστα πεισόμεθα; οὐχ οὕς,

- εἰ πολεμήσαιεν, ἐτοίμως σῶσειν ὑπισχνούμεθα, ἢ οὗτοι νῦν
 πολεμοῦνται; οὐκ ἔχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρ-
 17 βαρος; οὐχ ὅ τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν πάντα
 ἔασαντες καὶ μόνον οὐχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ τότε
 τοὺς αἰτίους, οἵτινές εἰσι, τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐ-
 τοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ
 γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων οὐδεὶς
 ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλησίον
 καὶ πάντων μᾶλλον, ἥττηνται δ' ὁμως διὰ πάντας τοὺς
 φυγόντας δῆπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν
 18 ἄλλων, εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἂν. καὶ νῦν οὐ
 λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον
 αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ
 τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ,
 πλὴν εἰ δέον εὐξασθαι παραλείπει. εὐξασθαι μὲν γὰρ ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι ῥᾷδιον, εἰς ταῦτ' ὅσα βούλεται
 τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἐλῆσθαι δέ, ὅταν περὶ πραγμά-
 των προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὐπορον, ἀλλὰ δεῖ
 τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῆν,
 19 λαμβάνειν. εἰ δὲ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἔαν καὶ
 πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων;
 εἴποι τις ἂν. φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι·
 ἀλλὰ θαυμάζω εἰ τῷ ποτε ἀνθρώπων ἢ γέγονεν ἢ γενή-
 σεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόν-
 των εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι, μέγα τοῖς τοιού-
 τοις ὑπάρχει λόγοις ἢ παρ' ἑκάστου βούλησις, διόπερ
 ῥᾷστον ἀπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ ἢ βούλε-
 ται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἶεται, τὰ δὲ πράγματα πολλάκις
 20 οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦθ'
 οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται καὶ δυνήσεσθε
 ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἔξετε. οὐ τοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων
 ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἐνδειαν χρημάτων τῶν
 τοῦ πολέμου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ φέρειν, οὐδ' ἐπὶ
 μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἀρκάσαντας τὰ ὅπλα πο-
 ρεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἔαν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραπο-
 διῶσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.
 21 Καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαι τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως

προήρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ' αἰνχής εἰμι
 ἐγὼ ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελείν νο-
 μίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων
 σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι. καὶ
 γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ
 ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες
 μιμοῦνται δ' οὐ πᾶν, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς
 πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκείνον, τὸν Νικίαν,
 τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτῷ, τὸν Περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερω- 22
 τῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφῆνασι ῥήτορες “τί βούλεσθε; τί
 γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι;” προπέποται τῆς παραντίκα
 χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ τοιαυτὴ συμβαίνει,
 καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰ-
 σχρῶς. καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν 23
 κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ
 τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ἢ ὁ λό-
 γος· οὐ γὰρ ἄλλοις τοῖς ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν ἄλλ'
 οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι.
 ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες αὐτ' ἐφί- 24
 λουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέπτε μὲν καὶ τετρα-
 ράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἥρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ μύ-
 ρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δὲ ὁ
 ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς ὥσπερ ἐστὶ προσ-
 ῆκον βάρβαρον Ἑλλήσι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ
 ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι, μό-
 νοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν
 φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν 25
 τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὅποιοι,
 ἐν τε τοῖς κοινοῖς καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν
 οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύα-
 σαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων ὥστε μη-
 δενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω
 σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἥθει μέ-
 νοντες ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ τῶν 26
 τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποῖα ποτ'
 ἔστιν, ὅρᾳ τῆς τοῦ γέγονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· οὐ
 γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ

- τὸ κοινὸν αὐξεῖν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαι-
 27 μονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις, χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἄρ' ἄ γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως; οἷς τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, Θη-
 βαίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάσσασθαι, ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερά αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν
 28 ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰ-
 κείας, πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώ-
 καμεν εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὕσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἡσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν ἢ παρ'
 29 ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος. ἀλλ' ὥ τᾶν, εἰ ταῦτα φάυλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλλξεις ἅς κονιῶμεν, καὶ τὰς ὁδοὺς ἅς ἐπι-
 σκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλού-
 σιοι γέγονασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρως εἰσὶ κα-
 τεσκευασμένοι, ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, το-
 σούτῳ τὰ τούτων ἡϋξῆται.
 30 Τί δὴ τὸ πάντων αἵτιον τούτων, καὶ τί δὴ ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε καὶ νῦν οὐκ ὁρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολι-
 τευομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τι-
 31 μῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαβεῖν ἢ νῦν δὲ τοῦναν-
 τλον κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγαθῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνενευρισμέ-
 νοι καὶ περιηρημένοι χρήματα καὶ συμμάχους ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἂν μεταδι-

δῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ βοηθρόμια πέμψωσιν οὗτοι, καὶ τὸ πάντων ἀνδρείοτατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσι χειροῇθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν 32 φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δῆμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ μελῶν εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη τῶν πεπονηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν, ἀλλ' ἐγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω.

Ἐὰν οὖν ἄλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν 33 ἐθελήσητε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἄξιως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσασθε, ἴσως ἂν, ἴσως ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσασθε ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε ἅ τοις ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἱατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικεν. καὶ γὰρ οὐτ' ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθῃσιν οὐτ' ἀποθνήσκουσιν ἔα· καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὐτε τοσαῦτά ἐστιν ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὐτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἔα, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἐκάστου ῥαθυμίαν ἥ ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ μεθοφορὰν λέγεις, φήσει τις. καὶ παραχρημά 34 γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δόκειο ἢ πόλις, τοῦθ' ὑπάρχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων βελτίων, τοῦ δι' ἐνδεῖαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον ὅλον καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις 35 ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἢ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελὼν οὐτε προσθείς, πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἡγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος

ἔχοι καὶ οὗτου καιρὸς εἶη, τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν ὅπου
 μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὥς δεῖ
 νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν,
 ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεινὸς νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι.
 36 ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιούντ'
 τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν
 αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ
 μὴ παραχωρεῖν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς τάξεως τὴν ὑμῖν
 οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων
 κησάμενοι κατέλιπον.

Σχεδὸν εἴρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἔλοισθε
 ὅ τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι
 φερόμενοι συνελθούσασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀδυνατοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ
 τὴν τε ἀδυναμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θανατοῦν εἰ
 ῥαδυνατοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰσπνέεται πῶς ἂν ἀριστα τῷ πολέμῳ
 5 προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν
 μεζῶ, πολιτικὴν, ἣτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρεῖας ἐτοι-
 μος ὑπάρξει, ἑτέραν δὲ ἐλάττω, ξένων ὄντων τῶν στρατευσόμενων,
 παραμεμιγμένων δὲ (πολιτῶν). ταύτην κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθηναῖοι
 μένειν μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μα-
 10 κεδονίαν ἀναστρέφεσθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίως
 πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἥνίκα Ἀθήνηθεν
 εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατόν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι καὶ παρὰ
 τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀπάντων κρατῇ, ἀλλ' ἐγγὺς ἢ πρὸς
 αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχῃ.

¶ Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινὸς πράγματος προτίθεται ὧς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλείστοι τῶν
 εἰωθότων γνώμην ἀπεφῆναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τι μοι τῶν
 ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δὲ μή, τότε
 ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γινώσκω λέγειν· ἐπειδὴ δὲ περὶ
 ὧν πολλάκις εἰρήκασι οὗτοι πρότερον συμβαίνει καὶ νυνὶ
 σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώ-
 μης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ
 δέοντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βου-
 λεύεσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἄθην ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι 2
 τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' ἔτι φαύλως ἔχειν δοκεῖ.
 ὃ γάρ ἐστι χεῖριστον αὐτῶν ἐκ ἀρετῆς καὶ χρόνου,
 τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλ' ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ
 τοῦτο; ὅτι οὐδὲν ὧ ἄνδρες ζῶσι τῶν δεόντων ποιούν-
 των ὑμῶν κακῶς τὰ πρᾶ ἔχει, ἐπεὶ τοι εἰ πάνθ' ἃ
 προσῆκε πρᾶττόντων οἶκον, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ
 βελτίω γενέσθαι. ἔτι θυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκού- 3
 ονσι καὶ τοῖς εἰ αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἥλικην
 ποτ' ὄντων αὖτε Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ
 πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς
 ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων
 τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίς οὖν ἕνεκα ἢ ταῦτα λέγω;
 ἵν' εἰδῆτε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ θεάσασθε ὅτι οὐδὲν οὔτε
 φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστὶ φοβερόν οὐτ', ἂν ὀλιγωρῆτε, τοι-
 αῦτον οἶον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε, παραδείγμασι χρώμενοι
 τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ
 προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τού- 4
 του, δι' ἣν ταραττόμεθα ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.
 εἰ δέ τις ὑμῶν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυσπολέμητον οἶεται 4
 τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχού-
 σης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι
 τῇ πόλει, ὁρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι
 εἵχομέν ποτε ἡμεῖς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Πύδναν καὶ Ποτί-
 δαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκείον
 κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτο-
 νομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ'
 ἔχειν οἰκείως ἢ κείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην 5
 ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις
 ἔχουσι τοσαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον
 ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ
 τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 τοῦτο καλῶς ἐκείνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρία
 ἄθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει
 τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν
 καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γὰρ τοι ταύτῃ 6
 ῥησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ

- μὲν ὥς ἂν ἐλὼν τις ἔχοι πᾶσι μὲν, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα
 ποιησάμενος· ἥ καὶ γὰρ σὺ οὐκ ἀσχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν
 τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, ἃ χρὴ ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμέ-
 νους καὶ πράττειν ἐθέλοντα, ἃ χρὴ ἂν τοίνυν ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι
 7 γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν,
 οὐ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτῷ χρησίμον τῇ πόλει,
 πᾶσαν ἀφείδων τὴν εἰρωνεῖαν ἔτοιμος ἦν στρατεύεσθαι,
 μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὃ δ' ἐν ἡλικίᾳ καὶ ἀνδραγαθίᾳ
 — συνελόντι δ' ἀπλῶς ἦν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσῃτε γενέσθαι
 καὶ παύσῃσθε αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσῃν ἐπιβλῶν,
 τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερά
 αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, καὶ τὰ κατεργασθῇ
 8 μὲνα πάλιν ἀναλήψῃσθε, κακείνον τιμωρήσεσθε, μὴ γὰρ
 ὥς θεῶν νομίζειτ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέσθαι πράγματα
 ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκείνον καὶ δέδιεν ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάντων νῦν δοκούντων οἰ-
 κείως ἔχειν· καὶ ἅπανθ' ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἄν-
 θρώποις ἐνι, ταῦτα καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν
 ἐνεῖναι. κατέπεττε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ'
 ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ἔαθυμίαν,
 9 ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε γὰρ ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τὸ πρῶτον, οἳ προεκήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος,
 ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν,
 ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει, καὶ
 οὐχ οἷός ἐστιν ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων,
 ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλῳ ἥ πανταχῇ μέλ-
 10 λοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται, πότ' οὖν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένη-
 ται; ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη ἦ. νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα
 ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην
 ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἡ βού-
 λεσθε, εἰπέ μοι, περιμύοντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι “λέγεται
 τι καινόν;” γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ
 Ἀθηναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν;
 11 “τέθνηκε Φίλιππος;” οὐ μὰ Δί'· “ἀλλ' ἀσθενεῖ;” τί δ'
 ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς

ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς
 πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην
 τοσοῦτον ἐπὶ ῥύξεται ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. **Κ**
καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τί πάθαι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, 12
ἥπερ αἰ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ
τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἵαθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν
ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες ὅπως βοῦ-
λεσθε διοικήσαισθε, ὥς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν
καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρητημένοι
καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαϊς.

Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρ- 13
 χειν ἅπαντας ἐτοιμῶς, ὥς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπει-
 σμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς
 ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς οἶομαι,
 καὶ τὸ πλήθος ὅσον, καὶ πόρους οὕστινας χρημάτων, καὶ
 τὰλλα ὥς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευα-
 σθῆναι, **|| καὶ ὃς πειράσσομαι λέγειν, δεηθεῖς ὑμῶν ὧ ἄν-**
δρες Ἀθηναῖοι τοσοῦτον· ἐπειδὴν ἅπαντα ἀκούσητε, κρι- 14
νατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ
τινὲ καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πρά-
γματα ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μά-
λιστα εἰς δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τὰ γε ἤδη γεγενημένα
τῇ νυνὶ βοηθεῖα κωλύσαι δυνηθεῖμεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ 15
τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόσις καὶ πόθεν διαμεῖναι
δυνήσεται ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλε-
μον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ
λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέ-
γειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι· ἢ
μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν
ἐλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.

Πρῶτον μὲν τοίνυν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τριήρεις πεν- 16
 τήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἰτ' αὐτοὺς οὕτω
 τὰς γνώμας ἔχειν ὥς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας
 αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. πρὸς δὲ τοῦτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων
 ἱππαγωγούς τριήρεις καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπῖσαι κελεύω.
 ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας 17
 ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ

- Χερρόνησον καὶ Ὀλυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνῳ
 τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆναι, ὥς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας
 ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτε
 φασιν εἰς Ἀλιάρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρῶτῃν εἰς Πύλας,
 18 ἴσως ἂν ὀρμήσαίτε. οὗτοι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαι·
 ἢ ἂν τοῦτο, ὥς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν,
 ἵν' ἡ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεὺς ὑμᾶς (εἴσεται γὰρ
 ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ
 παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχη, ἢ
 παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμπο-
 δῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρόν.
 19 ταῦτα μὲν ἐστὶν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημι δεῖν καὶ παρε-
 σκευάσθαι προσήκειν οἴμαι· πρὸς δὲ τούτοις δύναμιν τινα
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φημι προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἢ
 συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει. μὴ μοι
 μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους
 ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἡ τῆς πόλεως ἔσται, καὶ ὑμεῖς ἕνα
 καὶ πλείους καὶ τὸν δεῖνα καὶ ὄντιν οὖν χειροτονήσητε
 20 στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφήν
 ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ
 πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει
 ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕναστον τούτων διεξιὼν χωρὶς.
 ξένους μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσετε ὃ πολλάκις
 ὑμᾶς ἐβλαψεν· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος,
 καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰροῦμενοι, ἐπὶ τῷ
 21 πρᾶττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαν-
 τες καὶ πορίσαντες τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαι-
 νηται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους, τού-
 των δὲ Ἀθηναίους φημι δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς
 ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον ταχὺν
 στρατευσόμενους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ
 καλῶς ἢ ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξέ-
 νους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους,
 καὶ τούτων πεντήκοντα Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὥσπερ
 τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευσόμενους· καὶ ἱπ-
 22 παγωγὸς τούτοις. εἰεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας
 τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ τα-

χειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλήρῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφή γενήσεται; ἐγὼ καὶ τούτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδὴν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν αἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.

Τοσαύτην μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή) οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι Λακεδαιμονίους παραταξόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνέκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικά ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μεῖζους τοῦ θέντος γεγονάσιν. καὶ παρακύνησιν ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὃ δὲ στρατηγὸς ἡ ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ δίδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὥς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν· εἰ γὰρ ἔροίτο τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγειτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε, εἴποιτ' ἄν, ἀλλὰ Φίλιππῳ πολεμοῦμεν· οὐκ ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσιν; πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἢ ὥς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Ἀθηναίων τὸν

παρ' ὑμῶν ὑπαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πό-
λεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ὑπαρχεῖν; καὶ
οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει
κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾗ.

- 28 Ἰσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγείσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν
κτημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκού-
σαι. τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ
τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐνενή-
κοντα καὶ μικρόν τι πρὸς, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετρα-
ράκοντα || τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναὺν μυαῖ τοῦ μηνὸς
ἐκάστον, στρατιώταις δὲ δισχίλλοις τοσαυτ' ἕτερα, ἵνα
δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμ-
βάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὔσιν, ἔαν τριάκοντα
29 δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα, εἰ
δὲ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρα-
τευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα
σαφῶς ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ
τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων
ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ.
ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς πιάσκειν ὅτιοῦν ἔτοιμος, ἔαν μὴ
ταῦτ' οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν κτημάτων ἢ
παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι; τοῦτ' ἤδη λέξω.

30

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

Ἄ μὲν ἡμεῖς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεδυνήμεθα εὐρεῖν,
ταῦτά ἐστιν· ἐπειδὴν δ' ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἢ
ἂν ὑμῖν ἀρέσκη χειροτονήσατε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψη-
φίσμασι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμήτε Φίλιππον, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἔργοις.

31

Δοκεῖτε δέ μοι πολὺν βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ
ὕλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον ὧ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτε, ἐνθυμη-
θεῖητε, καὶ λογίσαισθε ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις
τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιπ-
πος καὶ φυλάξας τοὺς ἑτησίαις ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ,

32

ἢνίχ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκείσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοί-
νυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ || βοηθείαις πολεμεῖν (ὥστε-
ριοῦμεν γὰρ ὑπάντων) ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυ-

νάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει
 Ἀθήνῃ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ
 νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καὶ ἅ χρῆ στρατεύ-
 μαι πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς
 τῇ γῇ γενέσθαι ῥέδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές,
 πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι
 ῥεδύως ἔσται.

Ἄ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν 33
 καιρὸν ὁ ταύτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλευέσεται·
 ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἔστιν ἃ ἐγὼ γέγραφα.
 ἂν ταῦτα ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι πορίσητε τὰ χρήματα πρῶ-
 τον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τὰλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρα-
 τιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἵππους, ἐντελῇ πᾶσαν τὴν δύ-
 ναμιν νόμῳ κατακλείσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν
 χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ
 πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύ-
 σεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλεόν οὐδὲν
 ποιοῦντες, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν ὡς ἄνδρες Ἀθη- 34
 ναῖοι τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθ' ἔστι
 δ' οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων,
 ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλείοντας τὴν θάλατταν, ἔπειτα τί
 πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε,
 οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Ἀθήνας καὶ Ἰμβρον
 ἐμβάλων αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ὥχετ' ἔχων, πρὸς
 τῷ Γεραισιῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέ-
 λεξε, τὰ τελευταῖα εἰς Μαραθῶνα ἥ ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν
 ἀπὸ τῆς χώρας ὥχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα
 ἠδύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους οὓς ἂν προθῆσθε
 βοηθεῖν. ὦκαίτοι τί δὴ ποτε ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζετε 35
 τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων
 αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίγνεσθαι, ἂν τε δεῖνοί λαχῶ-
 σιν ἂν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἐκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς
 ἃ τοσαῦτ' ἀναλλοκεται χρήματα ὅσα οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀπο-
 στόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν ὅσῃν οἷόν οἱ
 εἴ τι τῶν ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν
 ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγα-
 σᾶς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέ- 36

τακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ κατὰ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέλῃται, ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα ἀδιόρθωτα ἀόριστα ἅπαντα. **Τ**οιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχου καθίσταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαίνει τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὖτ' οὖν τοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν, εἴτ' ἐν ᾧ ταῦτα μέλλεται προαπὸλῶλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν τὸν γὰρ τοῦ πρώτου χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνεῖαν. ὥς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τε οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὃ δ' ἢ εἰς τοῦθ' ὑβρεως ἐλήλυθεν ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

- 38 Τούτων ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλά, ὥς οὐκ ἔδει, οὐ μὲν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσα ἂν τις ὑπερβῇ τῇ λόγῳ ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν ὧ ἄνδρες
- 39 Ἀθηναῖοι φρενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους ἢ ἂν ἢ δυσχερῇ πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μάθειν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν ἀλλ' αὐτοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιῶσειεν τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἢ ἢ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττεται καὶ μὴ
- 40 τὰ συμβάντα ἀναγκάζονται διώκειν. ὑμεῖς δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις ὀπλίτας ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτε εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν,

οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς αἰ
 τῆς πληγῆς ἔχεται, καὶ ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκείσε εἰσιν αἱ
 χεῖρες· προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἶδεν
 οὐτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς, ἐὰν ἐν Χερρονήσῳ πύθῃσθε Φί- 41
 λιππον, ἐκείσε βοηθεῖν ἢ ψηφίζεσθε, ἐὰν ἐν Πύλαις, ἐκείσε,
 ἐὰν ἄλλοθι πού, συμπαραθεῖτε ἄνω κάτω, καὶ στρατη-
 γείσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖ συμ-
 φέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προο-
 ρᾶτε οὐδέν, πρὶν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύ-
 θῃσθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δὲ ἐπ'
 αὐτὴν ἤκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγγωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι 42
 θεῶν τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνόμενοις ὑπὲρ
 τῆς πόλεως αἰσχυρόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην
 ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ
 προεῖληφεν ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι,
 ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀναν-
 δρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστὰ ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημο-
 σία· νῦν δ' ἐπιχειρῶν αἰεὶ τινι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγό-
 μενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν
 ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε εἰ μηδεὶς ὑμῶν μῆτ' ἐν- 43
 θυμεῖται μῆτ' ὀργίζεται, ὁρῶν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν
 μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρή-
 σασθαι Φιλίππον, τὴν δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ
 μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ
 στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει. εἴτα τοῦτ' ἀναμε-
 νοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεινός ἐλπί-
 δας ἐὰν ἀποστείλῃτε, πάντ' ἔχειν οἶσθε καλῶς; οὐκ ἐμ- 41
 βησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοῖ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν
 οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου
 πλευσόμεθα; ποῖ οὖν προσορμιούμεθα, ἥρετό τις. εὐρή-
 σει τὰ σαθρὰ ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἐκείνου πραγμά-
 των αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώ-
 μεθα οἴκοι, λοιδορούμενων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων
 ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γέ-
 νηται τῶν δεόντων. ὅποι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς 45
 πόλεως συναποσταλῇ, καὶ μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν
 εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρα-

- τηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνεται. ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνήσκει τῷ
- 46 δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓνα ἄνδρα δυνηθῆναι ποτε ταυτ' ὑμῖν προᾶσαι πάνθ' ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖνα ἔστιν. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὥσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἀκούσῃτε ὅτι ἂν τύχητε ψηφίσῃσθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;
- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξῃτε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἵκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερά αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματα αἰσχύνῃς ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἀπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται || τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κρινέντι ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς
- 48 πολεμίοις. ὑμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὥς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ λόγους
- 49 πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δῖ οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι τί μέλλει ποιῆν ἐκεῖνος· ἀνοητοτάτοι γὰρ
- 50 εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἐὰν ὑφέντες ταῦτ' ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν ὑβρίζει, καὶ ἅπανθ' ὅσα πῶποτ' ἡλπίσαμεν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν κατ' ἡμῶν εὐρεται,

καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστὶ, καὶ μὴ νῦν ἐθέλωμεν
ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθροόμεθα τοῦτο
ποιεῖν, ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνω-
κότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἅττα ποι'
ἴσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φραῦλ', ἂν μὴ προσέχητε τοῖς
πράγμασι τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητ', εὐ
εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην 51
λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἂ
γινώσκω πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρ-
ρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ἥ ὅτι ὑμῖν συμφέρει
τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοίσον καὶ τῇ
τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῶν γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ'
ἐπ' ἀδήλοισι οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαντῷ γενησομένοις,
ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν, ἔαν πράξῃτε, ταῦτα πεπείσθαι λέ-
γειν αἰροῦμαι. νικῆν δ' ὅ τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Μηχνομένοι τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως
εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ τε Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι
κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, ὁ δὲ Φίλιππος βουλόμενος ἂ ὑπέσχετο
θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελεῖσαι. ὑπέσχετο δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις
Ὀρχομενὸν παραδῶσειν καὶ Κορώνειαν, πόλεις Βοιωτίας, ἀμφοτέροις 5
δὲ τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πο-
λεμίων ὄντων Ἀθηναίων· καὶ γὰρ πρότερον βουλευθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς
τὴν Φωκίδα τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς κα-
λονμένας Πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκωλύθη τῆς εἰσόδου.
νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, μηδενὸς καλῶ- 10
σαντος παρελθὼν εἰς αὐτῶν Πυλῶν τὸ Φωκίων ἐθνος ἀνάστατον πεποίηκε,
καὶ τὴν Φωκίων ἐν τοῖς Ἀμφικτυόσι χώραν καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συν-
εδρίῳ ψήφους παρὰ τῶν ἄλλων ἥ Ἑλλήνων εἴληφε. πέπομφε δὲ καὶ
πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἄξιων καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ
Δημοσθένης παραινέει συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος ὡς 15
ὀρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου
τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πό-
λεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ἔχειν. προσκεκροenkάει γὰρ λέγει
τοῖς Ἀθηναίοις ἄλλους δι' ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὲ κοινῇ πολε-
μήσειν αὐτοῖς· δώσομεν, φησί, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι 20
μόνοι τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν, ὥστε κάλλιον τὴν

εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἰσω Πυλῶν καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ Ἀττικῇ, ἣ περὶ μικροῦ τηλικούτου κίνδυνον ἀρᾶσθαι.

Οὗτος δὲ ὁ λόγος παρεσκευάσθαι μὲν, οὐ μὴν εἰρησθᾶι μοι δοκεῖ.
 5 κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον Ἀμφικτύονα εἶναι ψηφισαθαι, μηδεὶς ἄλλον τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευ-
 10 κᾶς τὸν Αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διέβαλλεν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὴν ὑπόνοιαν ἔδειξε, μὴ δόξῃ φιλεπιπύζειν καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεῖς τοιαύτην γνώμην ἀποσφηνάσθαι, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινα ὑπόνοιαν ἰστάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὖνον τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

|| Ὅρῳ μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι καὶ μηδὲν εἶναι προύργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταῦτά μηδὲ κατ' ἐν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὥδι τοῖς
 2 δὲ ἑτέρως δοκεῖν· δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλευέσθαι, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιθήκατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλευέσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν οἶδ' ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἀμάρτητε ἐπιτιμῶντα εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν, τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλευέσθε ἐκφεύ-
 3 γειν ὑμᾶς. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οἶμαι καὶ πεπεικῶς ἑμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν ὥς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει, ἔξειν καὶ λέγειν καὶ συμβουλεύειν δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βελτίω καὶ τὰ προεμμένα σωθήσεται.
 4 Ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἰπέ τις καὶ περὶ αὐτοῦ παρ' ὑμῖν αἰετῶν πάνυ λυσιτελοῦντων τοῖς τολμῶσιν ὃν, οὕτως ἡγαῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς ὥστε ἀνάγκην οὔσαν ὁρῶν ὅμως ἀποκνῶ. || νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ
 5 μνημονεύσαντας. ἐγὼ γὰρ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρῶτον μὲν,

ἥνικ' ἔπειθόν τινες ὑμᾶς τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων ταρτα-
 τομένων βοηθεῖν Πλουτάρχῃ καὶ πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπα-
 νηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον καὶ
 μόνον οὐ διεσπᾶσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ
 καὶ μεγάλα ἁμαρτάνειν ὑμᾶς πεισάντων· καὶ χρόνου βρα-
 χέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνῃ καὶ πα-
 θεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πεπόν-
 θασιν ὑπὸ τούτων οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε
 τὴν τε τῶν τότε πεισάντων κακίαν καὶ τὰ βέλτιστα εἰρη-
 κῶτα ἐμέ. πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατιδὼν 6
 Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν τῇ μὲν τῆς τέχνης προσή-
 ματι τυγχάνοντ' ἀδελᾶς, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα
 τὴν πόλιν καὶ τὰ παρ' ὑμῶν διοικοῦντα Φιλίππῃ καὶ
 πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας
 οὐτ' ἐχθρας οὔτε συκοφαντίας ἔνεκεν, ὥς ἐκ τῶν μετὰ
 ταῦτα ἔργων γέγονε δηλόν· καὶ οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιά- 7
 σμαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγοντας (οὐδὲ εἰς γὰρ ἦν)
 ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς· εἰ γὰρ ἐν Διονύσου τραγῳδοῦς ἐθεᾶ-
 σθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν
 ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕτως οὐτ' ἐκείνου πρὸς χάριν οὐτ' ἐμοῦ
 πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούσατε. καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς οἶμαι 8
 νῦν ἅπαντας ἠσθῆσθαι, ὅτι τὴν τὸτ' ἄφιξιν εἰς τοὺς
 πολεμίους ἐποιήσατο ὑπὲρ τοῦ τάκει χρήματ' ὀφειλόμενα,
 ὥς ἢ ἔφη, κομίσας δεῦρο λειτουργεῖν· καὶ τούτῃ τῇ λόγῃ
 πλείστῃ χρησάμενος, ὥς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκείθεν
 ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην
 ἀδελᾶς ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδ' ἐκέκτητο οὐσίαν φανεράν, ταύ-
 την ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκείνον ἀπάγων οἴχεται. δύο μὲν 9
 δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγώ, μαρτυρεῖ τοῖς γεγενημένοις
 λόγοις, ὁρθῶς καὶ δικαίως, οἷα περ ἦν, ἀποφανθέντα
 ὑπ' ἐμοῦ· τὸ τρίτον δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ μόνον ἐν
 τοῦτ' εἰπὼν ἔτι καὶ δὴ περὶ ὧν παρελήλυθα ἔρω), ἥνικα
 τοὺς ὄρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἤκομεν
 οἱ πρέσβεις, τότε θεσπιάς τινῶν καὶ Πλαταιᾶς ὑπισχνον- 10
 μένων οἰκισθῆσθαι, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον,
 ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοι-
 κεῖν, καὶ τὸν Ὀρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὐβοίαν

ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φρεναλισμούς, οἷς ἐπαχθέντες ὑμεῖς οὔτε συμφόρως οὔτ' ἴσως καλῶς προεῖσθε Φωκίας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἔξαπατήσας οὔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτα οὔτε οἶδα οὔτε προσδοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.

- 11 Ταῦτα τοίνυν ἅπανθ', ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὔτε δεινότητα οὔτε ἀλαζονείαν ἐπαναίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γινώσκειν καὶ προαισθάνεσθαι πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω δύο, ἐν μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης ἢ δεινότητος καὶ
- 12 σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν, ἕτερον δὲ ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμι' ἂν οὐδεὶς ἔχοι πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω δεῖξαι προσηρητημένον. ὁρθὸν οὖν, ὅ τι ἂν ποτε ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχη τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαίνεται μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερα ὥσπερ εἰς τρυτάνην ἀργύριον προσενέγκῃς, οἷχεται φέρον καὶ καθέλκυκε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὐτό, καὶ οὐκ ἂν εἴ' ὁρθῶς οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς λογισαίτο.
- 13 Ἐν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημι δεῖν, ὅπως εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ' ἄλλο τι βούλεται τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσει, οὐχ ὡς θαυμαστήν οὐδ' ὡς ἀξίαν οὔσαν ὑμῶν· ἀλλ' ὅποια τίς ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν ἢ γεγεννημένην νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ προείμεθα ὧν ὑπαρχόντων τότε ἂν
- 14 ἢ νῦν ἀσφαλέστερος καὶ ῥᾶων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δευτερον δέ, ὁρᾶν ὅπως μὴ προαξόμεθα ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς συνεληλυθότας τούτους καὶ φράσκοντας Ἀμφικτύοντας νῦν εἶναι εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος δι' Ἀμφίπολιν ἢ τι τοιοῦτο ἐγκλημα ἴδιον, οὐ μὴ μετέχουσι θεῖταλοι μηδ' Ἀργεῖοι μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ
- 15 ἂν ἡμῖν οἶομαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥμισυ (καὶ μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦσαι) θη-

βαίοντες, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιτο Φίλιππος, ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάντ' ἢ φησὶ τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάντ' ἔξουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὐκ οὖν προεῖντ' ἂν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὗσης τοῦ πολέμου. οὐδέ γε εἰ πάλιν πρὸς 16 τοὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν δι' Ὀρωπὸν ἢ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κακείοις τοὺς βοηθοῦντας ἂν οἶμαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φροντίσειεν ἂν τις, καὶ τὰ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτον ἐστίν. οὐκ ἄχρι 17 τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν ἔννοος οὐθ' ἡμῖν οὔτε Θηβαίοις, σῶς τε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι πάντες ἂν βούλοιντο ἐνεχ' αὐτῶν, κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὐτῶν οὐδὲ εἰς. τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερόν, καὶ τί φυλάξασθαι φημι δεῖν ἡμᾶς; μὴ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὃ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν καὶ Μεσσήνιοι 18 καὶ Μεγαλοπολῖται καὶ τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, ὅσοι τὰ αὐτὰ τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικηρυκείαν ἐχθρῶς σχήσουσι καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαι τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων, Θηβαῖοι δὲ ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς, εἴτι δὲ ἐχθροτέρως σχήσουσιν ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων φεύγοντας σώζομεν καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθ' αὐτοῖς, Θετταλοὶ δ' ὅτι 19 τοὺς Φωκίων φρυγᾶδας σώζομεν, Φίλιππος δὲ ὅτι κωλύομεν αὐτὸν ἢ κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας, φοβοῦμαι μὴ πάντες περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἴτ' ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ Φωκίας. ἴστε γὰρ δῆπον τοῦτ', ὅτι νῦν Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος 20 καὶ Θετταλοὶ οὐχὶ ταῦτ' ἕκαστοι μάλιστα ἐσπονδακότες ταῦτ' ἅπαντες ἔπραξαν, οἷον Θηβαῖοι τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ ἡδύναντο κωλύ-

- σαι, οὐδὲ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων ὕστατον ἐλθόντα
 21 τὴν δόξαν ἔχειν· νυνὶ γὰρ Θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώ-
 ραν κεκομίσθαι πέπρακται τι, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν
 αἰσχιστὰ· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς
 ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἠβούλοντο, ἀλλὰ τῷ τὸν ὄρ-
 χομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνασθαι
 22 δέ, πάντα ταῦθ' ὑπέμειναν. Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν
 δήπου τολμῶσι λέγειν ὡς οὐδ' ἐβούλετο Θηβαίοις ὄρχο-
 μενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη· ἐγὼ
 δὲ τούτοις μὲν ἔρρωσθαι λέγω, ἐκεῖνο δὲ οἶδ', ὅτι οὐ
 μᾶλλον γε ταῦτ' ἐμελεν αὐτῷ ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν
 ἠβούλετο καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν
 κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' ἑαυτοῦ· καὶ
 23 ταῦτ' ἦν ὧν μάλιστα ἐγλίχετο. Θετταλοὶ δὲ γε οὐδέτερό
 ἠβούλοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους οὔτε τὸν Φίλιππον
 μέγαν γίνεσθαι (ταῦτα γὰρ πάντ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἠγοῦντο),
 τῆς πύλας δ' ἐπεθύμουν καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεο-
 νεκτημάτων ἢ δυοῖν, κύριοι γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλί-
 χεσθαι τάδε συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων ἔνεχ' εὐρή-
 σετε ἕκαστον πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἠβούλετο, πρᾶ-
 ξαι. τοῦτο μὲν τοίνυν, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν.
 24 Τὰ κελεύόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμέ-
 νους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ'
 ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὐτ' ἔσται
 πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια
 λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ τοὺς θρασέως
 ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομεῖναι δεῖν καὶ μὴ προσορωμένους τὸν
 πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους
 ἔωμεν ἔχειν Ὠρωπόν· καὶ εἰ τις ἔροιτο ἡμᾶς, κελεύσας
 εἰπεῖν τάληθῃ, διὰ τί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίμεν ἂν.
 25 καὶ Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ συνθήκας Ἀμφιπόλεως παρα-
 κχωρήκαμεν, καὶ Καρδιανὸς ἔωμεν ἔξω Χερρονησιῶν
 τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νήσους κατα-
 λαμβάνειν, Χίον καὶ Κῶν καὶ Ρόδον, καὶ Βυζαντίους κατὰ-
 γειν τὰ πλοῖα, δηλὸν ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν
 πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες ἢ τὸ προσ-
 κρούειν καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὖηθες καὶ

κομιδῇ σχέλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἓνα οὕτω προσεν-
νευμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς
πάντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιάς νυνὶ πολεμῆσαι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

¶ ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Παραινῇ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθηναίοις ὁ
ῥήτωρ πολέμιον ὑποπτεῦν τὸν Φίλιππον καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάν-
πιστεύειν, ἀλλ' ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι καὶ
ἐντρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιάται καὶ τοῖς
Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τὸν Φίλιππον, καὶ τοῦτο αὐτοῦ κατα- 5
μαρτυρεῖν τὰς πράξεις φηαίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν
πρὸς τινὰς πρέσβεις ἡκοντας, ἀπορούντων τῶν Ἀθηναίων ὅ τι ποτὲ
ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἡκουσιν, ἐν τῷ
λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνα-
τόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς 10
Ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς
Ἕλληνας ὡς ἐπαγγεῖλάμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δέ·
οὐδὲν γὰρ ὑπεσχησθαι φησιν οὐδὲ ἐπείθεσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους
ἀπαιτεῖ. ἐπεμψαν δὲ μετὰ Φιλίππον καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσσηνιοὶ πρέ-
σβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον ὅτι Λακεδαιμονίοις 15
καταδουλουμένοις τὴν Πελοπόννησον εὐνοὺς τέ ἐστί καὶ συγκροτεῖ,
αὐτοῖς δὲ περὶ ἑλευθερίας πολέμουσιν ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ
Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅτι
εὐνοὶ μὲν εἰσι Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων
μετὰ Φιλίππον σύστασιν καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεῖουσιν, αὐ μὴν ἢ ἀπο- 20
φῆνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς Λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ
τὸν Φίλιππον διημαρτήκασιν μὲν ὧν ἤλπισαν, οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε
αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατηθῆναι· οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ
Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρέσβεων ἐποιή-
σατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλ' Ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλ- 25
πίδα καταστήσαντες ὡς Φίλιππος Φωκίας σώσει καὶ τὴν Θηβαίων
ἔβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς
ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν, φησὶ δὲ ὅτι δίκαιον ἦν τοὺς τὴν δυσχέ-
ρειαν πεπονηκότας ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς
ἀπατήσαντας, φησὶ, τὸν δῆμον καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππῳ Πύλας. ταῦτα 30
δὲ εἰς τὸν Διοχίτην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος, ὥς φασι, τὴν
κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο,
καὶ προδιαβάλλον αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Ὅταν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φί-
λιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς
ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρωπούς ὡρῶ

- φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ δέοντα δο-
 κοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φίλιππον, γιγνόμενον δ'
 οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ'
 2 ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' ἥ εἰς τοῦτο ἤδη προηγημένα τυγχάνει
 πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει ὡςδ', ὅσῃ τις ἂν μᾶλλον
 καὶ φανερώτερον ἐξελέγξη Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς
 εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύ-
 οντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλευῆσαι χαλεπώ-
 3 τερον. αἴτιον δὲ τούτων ὅτι πάντες ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξουσιν,
 οὐχὶ λόγοις δέον πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων
 μὲν ἀφίσταμεν, καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς
 ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ
 χαλεπά, ταῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι,
 ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοιτο ἄλλου
 συνεῖητε, ἄμεινον Φίλιππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύ-
 4 σαιτ' ἂν ἐκείνων πράττειν ταῦτα ἐφ' ὧν ἐστὶ νῦν, παντε-
 λῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὲ πρᾶγμα ἀναγκαῖον, οἴμαι,
 καὶ ἴσως εἰλός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ
 σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχει, ἐκείνῳ μὲν αἱ
 πράξεις ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν
 δικαιοτέρα ὑμῖν ἐξαρχεῖ, ῥᾷδιον, καὶ πόνοσ οὐδεὶς πρόσ-
 5 ἐστι τῷ πράγματι· εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθω-
 θήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα ἔτι πορρωτέρω
 λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως
 πρὸς ἣν οὐδ' ἀντάραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος
 ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλευέσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν
 ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώ-
 σοντα τῶν ῥᾳστών καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετόν.
 6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θαρρεῖ ὁρῶν
 ἡλίκος ἥδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδένα
 οἶεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς
 πάντα παρασκευάζεσθαι, θανμάζω, καὶ δεηθῆναι πάν-
 των ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου
 διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντία ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν
 καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἵν' ἐὰν μὲν ἐγὼ
 δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῇτε, ἐὰν δ' οἱ θαρ-

ροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθήσεσθε.
 ἐγὼ τοίνυν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι λογίζομαι, τίνων ὁ Φί- 7
 λιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν
 καὶ τῶν ἐν Φωκεύσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις
 ἐχρήσατο; ἅ θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἅ τῇ πόλει,
 πράττειν προεῖλετο. τί δὴ ποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν,
 οἶμαι, καὶ τὰ πάνθ' ὑφ' ἐαυτῇ ποιήσασθαι τοὺς λογι-
 σμούς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ
 δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' ὁρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ 8
 πόλει καὶ τοῖς ἡθροῖς τοῖς ἡμετέροις οὐδέν ἂν ἐνδείξαιτο
 τοιοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς
 ἰδίας ἔνεχ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ
 προεῖσθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ
 τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ'
 ἅ προσήκει προορῶμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἂν τι
 τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες
 τύχοιτε. τοὺς δὲ θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ 9
 τῶν ἐαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἐάσειν ὅπως βούλεται
 πράττειν ἐαυτὸν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακω-
 λύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν ἂν αὐτοὺς ἢ κελύει. καὶ
 νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦτ' ὑπειληφώς
 εὖ ποιεῖ. ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέρρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων 10
 μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια
 τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς
 χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὐνοίαν.
 καὶ ταῦτ' εὐκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπειλήφθε καὶ
 κατ' Ἀργείων καὶ θηβαίων ὡς ἐτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ
 παρόντα ὁρῶν ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος.
 εὐρίσκει γάρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προ- 11
 γόνους, ἔξον αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων ὥστ'
 αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους
 τὸν λόγον τοῦτον, ἤνικ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρό-
 γονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν
 πρᾶελομένους καὶ παθεῖν ὅτιοῦν ὑπομειναντας, καὶ μετὰ
 ταῦτα πράξαντας ταῦθ' ἅ πάντες μὲν ἀεὶ γίλχονται λέγειν,
 ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, διόπερ καὶ γὰρ παραλείψω

- δικαίως (ἔστι γὰρ μείζω τὰ κείνων ἔργα ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιω-
- 12 θέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσitteλοῦν ἀγαπήσαντας, οὐχ ὅ τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἑλλήσι σκεψομένους. ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθῆιτο, συνεργοὺς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. οὐ γὰρ δὴ τρίτῃ γε ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὖσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὗρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.
- 13 Ἀλλὰ νῆ Δί', εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς, οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ' ἐπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρῳ τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν. ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων πῶς ἂν ὄρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδοὺς τῷ δίκαιᾳ νομίζειν ταῦτ' εἶναι, πεποιηκέναι σκήψαιτο;
- 14 Ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία (τοῦτο γὰρ ἐσθ' ὑπόλοιπον) καὶ παρὰ γνώμην, τῶν θειταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα. καλῶς οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιμόντες τινὲς ὡς Ἐλάτειαν
- 15 τειχιεῖ· ὃ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει, ὡς ἐγὼ κρῖνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συμβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτὸς ἔστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον.
- 16 Φωκίας νῦν σώζει; καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἡ γὰρ μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἐπραξεν οὐτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, ἢ κάκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι

ποιήσας. ἐκ πάντων δ', ἂν τις ὀρθῶς θεωρῇ, πάντα
 πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' 17
 ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογι-
 ζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς
 μόνους ὑπέληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολλὸν ἤδη χρόνον, καὶ
 τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύννοιδεν ἐαυτῷ· οἷς γὰρ οὐδὲν ὑμε-
 τέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλα ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ
 γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι
 μένειν βεβαίως ἠγεῖτο. ἀμφοτέρωθεν οὖν οἶδε, καὶ ἐαυτὸν 18
 ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ἡμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν
 δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων δικαίως [ἂν] αὐτὸν μισεῖν νομίζει
 καὶ παρῶξυνται, πείσεσθαι τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν
 λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιήσας πρότερος. διὰ ταῦτ'
 ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει, θεραπεύει τινὰς θη-
 βαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦτα βουλομένους τού-
 τοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἶε- 19
 ται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν
 προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσι γε καὶ μετρίως, ἐναργῇ
 παραδείγματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ
 πρὸς Ἀργεῖους ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ
 πρὸς ὑμᾶς ἔστιν εἰρησθαι.

Πῶς γὰρ οἶεσθ', ἔφη, ὧ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσχερῶς 20
 ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἰ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ'
 ἐκείνους τοὺς χρόνους ὅτ' Ἀνθεμούντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει,
 ἧς πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο,
 Ποτίδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἢ ἐκβαλὼν,
 καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο, τὴν
 χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι; ἄρα προσδοκᾷν
 αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἣ λέγοντος ἂν τινος πιστεῦ-
 σαι οἶεσθε; ἀλλ' ὅμως, ἔφη, ἐγὼ, μικρὸν χρόνον τὴν 21
 ἑλλοτρίαν καρπωσάμενοι πολλὸν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου
 στέρονται, αἰσχυρῶς ἐκπесόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον
 ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ
 γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους
 αὐταὶ λίαν ὀμιλῶσι. τί δ' οἱ Θετταλοί; ἄρ' οἶεσθ', ἔφη, 22
 ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν
 καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾷν τὴν καθεστῶσαν νῦν

- δεκαδαρχίαν ἔσσεσθαι παρ' αὐτοῖς, ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσασθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ
- 23 πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ', ἔφην ἐγώ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκῶτα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον ἀπεύχεσθε, εἰ σωφρονεῖτε δὴ, ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νῆ Δε', ἔφην ἐγώ, παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, ὅλον χαρακώ-
- 24 ματα καὶ τεῖχῃ καὶ τάφροι καὶ τᾶλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὐ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε· ἐὰν ταύτην σῶζετε, οὐδὲν μὴ δεινὸν
- 25 πάθῃτε. τί ζητεῖτε; ἔφην. ἔλευθερίαν. εἰτ' οὐκ ὁρᾷτε Φίλιππον ἢ ἀλλοτριωτάτας ταύτη καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἔλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθ' ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῇναι δεσπότην εὐρητε;
- 26 Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκείνοι, καὶ θορυβοῦντες ὡς ὁρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβων καὶ παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχέσονται τῆς Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὦν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλ-
- 27 τισθ' ὁρῶσί τι πράξουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίξεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιῆσαι λήσεθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ὑπομείναντες· οὕτως ἢ παραντίξ' ἡδονὴ καὶ ἡρασιώγη μείζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνόλσειν μέλλοντος.
- 28 Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλευέσεσθε, ἂν σωφρονήτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἦν μὲν οὖν δίκαιον ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπελοθῆτε ποιήσασθαι τὴν εἰρή-

νην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, 29
 οὐτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοι-
 αῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν
 πολὺ ταύτων ἀφρεστικώτα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ'
 ἐτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγὼ γεγονυίας ἤδη τῆς
 εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστερας ἡκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ ἡ τοὺς
 ὄρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν πόλιν, προύλεγον
 καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας οὐδὲ
 Φωκίας, λέγοντας ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως δύσ- 30
 τροπος καὶ δύσκολός εἰμι τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ',
 ἅπερ εὐξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἴαν παρέλθῃ, πράξει, καὶ θε-
 σπιάς μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς
 ὕβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐ-
 βόιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφικιόλεως ὑμῖν ἀποδώ-
 σει· ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνη-
 μονεύετ' οἴδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς
 ἀδικοῦντας μεμνησθαι, καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, καὶ 31
 τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι
 ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ἐπήχθητε. τί δὴ ταῦτα
 νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημί δεῖν τούτους; ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς
 τάληθ' μετὰ παρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀπο-
 κρύβομαι. οὐχ ἵν' εἰς λαιδορίαν ἐμπεσὼν ἐμαντῶ μὲν ἐξ 32
 ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσα-
 σιν ἐξ ἀρχῆς καινὴν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λα-
 βεῖν παρὰ Φιλίππου· οὐδ' ἵνα ὡς ἄλλως ἀδολεσχῶ. ἀλλ'
 οἶμαι ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον
 ἢ τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμα ὁρῶ προβαίνον, καὶ οὐχὶ βου- 33
 λομένη μὲν ἂν εἰκάζειν ὁρθῶς, φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς
 ἢ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίνη-
 ται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ' ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς
 ἐστὶν ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεινός, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε καὶ
 εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω.
 φοβοῦμαι δὴ μὴ τῶν ἡ πρεσβέων σεσιωπηκότων ἐφ' οἷς 34
 αὐτοῖς συνίστασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πει-
 ρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν
 ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίοις
 οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν

- 35 ὀργὴν ἀφιέντας. ἔως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕαστον ὑμῶν, καί-
 περ ἀκριβῶς εἰδότες, ὅμως ἐπαναμνήσαι βούλομαι τίς ὁ
 Φωκέας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς προέσθαι, ὧν καταστάς
 ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πε-
 λοπόννησον κύριος γέγονε, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν
 δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλὴν,
 ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πο-
 λέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕαστον ἐπειδὴν παρῇ, γέγονε δ'
 36 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς,
 οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρα-
 τήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἂν ποτε στόλῳ Φίλιππος,
 οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ
 τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν,
 ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ δι' ὃν τότε τῆς εἰ-
 37 ρήνης ἐπεθύμησεν. ταῦτ' οὖν ὥς μὲν ὑπομνήσαι, νῦν ἱκα-
 νῶς εἴρηται, ὥς δ' ἂν ἐξετασθεῖν μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ
 γένοιτο, ὃ πάντες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλομένην ἂν ἔγωγε,
 οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύ-
 νου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

- || ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Οὗτος ὁ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου,
 τάχα δὲ ὀρθότερον ἐπιγράφειν πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φίλιππον· πέ-
 πομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν διαλεγόμενος,
 ὧν ἐν ἐστὶ καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἀλόννησον, ἥτις ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρ-
 5 χαιοὶ κτήμα, κατὰ δὲ τοὺς Φίλιππον καιροὺς ὑπὸ ληστῶν κατείχετο,
 οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιππος ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ
 ἀποδίδωσιν (ἐαυτοῦ γὰρ εἶναι φησιν), αἰτοῦσι δὲ ὑποχρεῖται δώσειν. ὁ
 δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι· δημοὶ δὲ ἢ φράσις καὶ ἡ τῆς
 συνθέσεως ἀρμονία, πολὺ τὸν Δημοσθενικὸν πεφηνυῖα τύπον, ἀνε-
 10 μέν τε καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν
 καὶ τὸ ἐπὶ τέλει ῥηθὲν οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθου εἶναι τὸν λόγον,
 "εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρυγαις
 καταπεπατημένον φροεῖτε." ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης εἰώθε παρρησίᾳ
 χρῆσθαι, τοῦτο δὲ ὕβρις ἐστὶ καὶ λουδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα. εὐτέ-
 15 λεῖα τε αὐτῷ δεινὴ πρόθεσις κατὰ τὴν ἐρμηνείαν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ
 πῶς τὸ νομίζειν ἐν τοῖς κροτάφοις εἶναι τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέ-

φαλον. ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον ὡς οὐ τοῦ ῥήτο-
ρος, καὶ παρωράκασι γέ τινες ὄντα Ἠγησίππου καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας τῶν
λόγων (τοιάντη γὰρ κέχρηται) καὶ ἀπὸ τῶν ἡ πραγματῶν· κατὰ Καλ-
λίππου γὰρ τοῦ Παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφῶς ἀπειρηνοχέναι 5
γραφὴν παρανόμων, φαίνεται δὲ οὐχ ὁ Δημοσθένης ἀλλ' ὁ Ἠγησίππος
τὴν κατὰ τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνοστήσαντος. καὶ Δία, ἀλλ' ὁ λόγος
συμβουλευεὶ περὶ τῆς Ἀλοννήσου τοῖς Ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτὴν
ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων, ταῦτα δὲ
Ἀιοχίνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμβεβουλευκέναι τοῖς Ἀθηναίοις.
εἰτα τί τοῦτο; δύναται γὰρ τὴν αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δη- 10
μοσθένης καὶ Ἠγησίππος, ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολι-
τείᾳ προαιρέσεως καὶ τοῖς φιλεπίζουσι τῶν ῥητόρων ἀντέλεγον. καὶ
μένεται καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἠγησίππου ὡς πρεσβεύσαντος μεθ'
ἐαυτοῦ καὶ ἀνταχθέντος τῷ Μακεδόνι. δῆλον οὖν ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δη-
μοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἀλοννήσου ῥηθεὶς οὐ σώζεται, ἐκείνου δὲ 15
οὐκ ὄντος τὸν εὐρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ περὶ
Ἀλοννήσου λόγον εἰρησθαι τῷ ῥήτορι, οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες εἰ τοῦτον
εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

Ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι ἅς Φί-
λιππος αἰτιάται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέ-
γοντας, κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν
ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ ἂν ἢ εἴη εἰ τὴν ἐπὶ τοῦ
βήματος παρηρησίαν αἱ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστο-
λαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι βούλομαι
πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φίλιππος ἐπέσταλκε, περὶ τούτων
διεξελθεῖν· ὕστερον δέ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ
ἡμεῖς λέξομεν.

✓ Φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου λέγων ὡς 2
ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν, ὑμᾶς δὲ οὐ φησι δικαίως αὐ-
τὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν οὔτε λαβεῖν οὔτε
νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, ὅτε
πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν, ὡς ληστὰς ἀφελόμενος ταύ-
την τὴν νῆσον κτήσαιοτο, καὶ προσήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ
εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χα- 3
λεπὸν ἔστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι. ἅπαντες γὰρ οἱ λησταὶ
τοὺς ἄλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες καὶ τούτους ὄχυ-
ρους ποιοῦμενοι ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν.
ὁ δὴ τοὺς ληστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας οὐκ ἂν
δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκείνοι ἀδίκως καὶ ἁλλό-
τρια ἔχον, ταῦθ' ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχω- 4

- ρήσετε, τί κωλύει, καὶ εἴ τινα τῆς Ἀττικῆς λησται τόπον καταλάβοιεν ἢ Ἀθήνων ἢ Ἰμβρου ἢ Σκύρου, καὶ τινες τούτους τοὺς ληστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθὺς καὶ τὸν τόπον τοῦτον οὐ ἦσαν οἱ λησται, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων τοὺς ληστὰς γίγνεσθαι; Φίλιππος δ' οὐκ ἄγνοεῖ ταῦτ' οὐ δίκαια λέγων, ἀλλ' εἰ καὶ τις ἄλλος, ἐπιστάμενος παρὰ κρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται ὑπὸ τῶν τάνταυθα διοικήσειν ὡς ἂν αὐτὸς ἐκείνος βούληται καὶ πρὶν ὑπεσχημένων καὶ νῦν δὲ πραττόντων. ἀλλὰ μὴν ἢ οὐδ' ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἔξετε τὴν νῆσον, ἂν τε λάβητε ἂν τ' ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ; οὐχ ἴν' εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς (γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοῦτο τὸ εὐεργέτημα), ἀλλ' ἴν' ἐνδειξῆται ἅπασιν τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνοιο λαμβάνοντες. τοῦτο δ' ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστίν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
- 7 Ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι, οὐδὲν ἄλλο ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξιῶν Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὀρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερον ὑμέτεροι ἢ ἐκείνου εἰσὶν· ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύναμις ἡ ὑμέτερα, ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἕλληνας, μὴ δύναται ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σώζειν, οἱ δὲ δικασταί, οἷς ἂν ἐπιτρέψῃτε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἔαν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς
- 8 πρίηται, πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ἀπάντων ἀφεστήκατε, καὶ ἐπιδεικνύετε ἅπασιν ἀνθρώποις ὅτι οὐδὲ περὶ ἐνὸς αὐτῷ διαγωνιεῖσθε, εἴγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὐ φανερὸν ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε ἀλλὰ δικάσεσθε;
- 9 Ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους, ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι οὐκ ἐπειδὴν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ, ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὴν ὡς ἑαυτὸν ἐπανερχθῇ, ἐφέσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην ἢ γινώσιν ὡς ἑαυτὸν ποιούμενος· βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν καὶ ὁμολογούμενον ἐν

τοῖς συμβόλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν περὶ Ποτιδαίαν γε-
 γεννημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε ὥς ἀδικούμενοι,
 ἀλλὰ βεβαιοῦτε δικαίως αὐτὴν ἐκείνον καὶ λαβεῖν καὶ κε-
 κτῆσθαι. καίτοι Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, 10
 οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιππον ἀλλὰ συμμα-
 χίας, καὶ ὅρκων ὁμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν
 ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῆρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα.
 ταῦτα δὴ βούλεται τὰδικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βε-
 βαιώσασθαι, ὅτι σὺν' ἐγκαλεῖτε αὐτῷ οὐθ' ἡγείσθε ἀδι-
 κείσθαι, ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δεόνται Μακεδόνες 11
 πρὸς Ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον
 γενέσθω· οὔτε γὰρ Ἀμύντας ὁ πατὴρ ὁ Φιλίππου οὐθ'
 οἱ ἄλλοι βασιλεῖς οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποίησαντο πρὸς
 τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε ἦσαν αἱ 12
 ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους ἢ νῦν εἰσίν· ἐφ' ἡμῖν γὰρ
 ἦν ἡ Μακεδονία καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερον, καὶ τοῖς ἐμπο-
 ροῖς τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τοῖς ἐκεῖ κἀκεῖνοι τοῖς παρ'
 ἡμῖν ἐχρῶντο, καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν ὥσπερ νῦν
 ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα, ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβό-
 λων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας. ἀλλ' ὅμως οὐδε- 13
 νός τοιούτου ὄντος τότε οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησα-
 μένους οὐτ' ἐκ Μακεδονίας πλεῖν Ἀθήναζε δίκας ληψομένους
 οὐθ' ἡμῖν εἰς Μακεδονίαν, ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομί-
 μοις ἐκεῖνοι τε τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμβανον. μὴ
 σὺν ἄγνοεῖτε ἥ ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται εἰς ὑποδο-
 χὴν τοῦ μηδ' ἀμφισβητῆσαι εὐλόγως ὑμᾶς ἔτι Ποτιδαίας.

Περὶ δὲ τῶν ληστῶν δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ φυλάτ- 14
 τεῖν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς τε καὶ αὐτόν,
 οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὅφ' ἡμῶν εἰς τὴν θάλατταν
 κατασταθῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς ὥς ἄνευ Φιλίππου
 οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δυνατοὶ ἔστε φυλάττειν,
 ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν, περιπλέοντι 15
 καὶ ὁρμιζομένῳ εἰς τὰς νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λη-
 στῶν φυλακῇ διαφθεῖρειν τοὺς νησιώτας καὶ ἀφιστάναι
 ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς
 θάσσον κεκομικέναι διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ
 καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς

- συμπλευσομένους μετὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ὡς κοι-
 νωήσοντας τῆς κατὰ θάλατταν φυλακῆς. καίτοι οὐ φασί
 16 τινες αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὃ δ' οὐδὲν δεό-
 μενος τριήρεις κατασκευάζεται καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖ-
 ται καὶ ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται καὶ δαπάνας
 οὐ μικρὰς δαπανᾶν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους,
 ὧν οὐδὲν προτιμᾷ.
- 17 Ταῦτ' οὖν οἷεσθ' ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον
 ἀξιῶσαι ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατε-
 φρόνει, οὓς δ' ἐνθάδε προήρηται φίλους κεκτησθαι, τού-
 τοις διεπίστευεν; οἱ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες καὶ
 οὐ τῇ ἑαυτῶν πατρίδι, καὶ τὰς παρ' ἑκείνου θωρεὰς λαμ-
 βάνοντες οἴονται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι πωλοῦντες.
- 18 Περὶ δὲ τῆς εἰρήνης, ἥ ἦν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ
 παρ' ἑκείνου πεμφθέντες ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπληρω-
 θωσάμεθα ὃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον
 εἶναι, ἑκατέρους ἔχειν τὰ ἑαυτῶν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδω-
 κέναι μηδὲ τοὺς πρέσβεις ταῦτ' εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐ-
 δὲν ἄλλο ἢ πεπεισμένος ὑπὸ τούτων οἷς χρηταί φίλοις
- 19 ὥς ὑμεῖς οὐ μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον
 δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑμῖν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ
 αὐτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἑκείνου ἦγοντες
 ὑμῖν διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη, ὥστε οὐχ οἷόν
 τε παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων καὶ εὐθὺς τοῦ ψη-
 φίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου τὴν καταψευδομένην γνώ-
 μην τῶν πρέσβεων ταύτην ὑμᾶς χειροτονεῖν· ὥστε τοῦτο
 μὲν οὐ κατ' ἐμοῦ ἀλλὰ κατ' ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὥς ὑμεῖς
 περὶ ὧν οὐκ ἤκούσατε, περὶ τούτων ἀποκρινάμενοι τὴν
- 20 γνῶμην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοί, ὧν κατε-
 ψεύδετο τὸ ψήφισμα, ὅτ' ἀπεκρίνεσθε αὐτοῖς ἀναγι-
 γνώσκοντες καὶ ἐπὶ ξέναν αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμη-
 σαν παρελθεῖν οὐδ' εἰπεῖν ὅτι καταψεύδεσθε ἡμῶν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φασὶ ἡμᾶς εἰρηκέναι ἃ οὐκ εἰρήκα-
 μεν, ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόντες ᾤχοντο. βούλομαι δ' ὑμᾶς ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ γὰρ εὐδοκίμησεν ὁ Πύθων παρ' ὑμῖν
 ἐν τῇ δημογορίᾳ, ὃ τότε πρεσβεύων) αὐτοὺς τοὺς λόγους
- 21 οὓς ἔλεγεν ὑπομνησαι· οἶδα γὰρ ὅτι μέμνησθε. παρα-

πλήσιοι δ' ἦσαν οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φίλιππος· ἐγκα-
 λῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν Φίλιππον, καὶ ὑμῖν
 ἐμέμμετο ὅτι ὠρμηκότες αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ ἡ προη-
 ρημένου μάλιστα τῶν Ἑλλήνων φίλους κεκτησθαι αὐτοὶ
 κωλύετε, ἀποδεχόμενοι τῶν συκοφαντούντων καὶ χρήματα
 ἐκείνων αἰτούντων καὶ διαβαλλόντων· τοὺς γὰρ τοιούτους
 λόγους, ὅταν ἀπαγγελλόντων ἀκούῃ ὅτι κακῶς ἤκουεν,
 ὑμεῖς δ' ἀπεδέχεσθε, μεταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν
 ἄπιστος φαίνεται τοῦτοις ὧν προήρηται εὐεργέτης εἶναι.
 ἐκέλευεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῇ δῆμῳ τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ 22
 ἐπιτιμᾶν· οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν· εἰ δέ τι μὴ
 καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτ' ἐπανορθώσασθαι,
 ὥς ἅπαντα Φίλιππον ποιήσοντα ὅς' ἂν ὑμεῖς ψηφίσασθε.
 ἔαν δὲ διαβάλλωσι μὲν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γράψωσι δι' οὗ ἢ
 μὲν εἰρήνῃ ἔσται παύσεται δὲ ἀπιστούμενος ὁ Φίλιππος,
 μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ 23
 τούτους τοὺς λόγους ὑμεῖς ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ δί-
 καια ἔφατε τὸν Πύθωνα λέγειν. καὶ ἦν δίκαια. ἔλεγε δὲ
 τούτους τοὺς λόγους οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης ἃ
 ἦν ἐκείνῳ συμφέροντα καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει
 ὥστε γενέσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνθάδε διδασκάλων προδε-
 διδαγμένος, οἱ οὐκ ᾔσonto εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία τῷ
 Φιλοκράτους ψηφίσματι τῷ ἀπολλύντι Ἀμφίπολιν. ἐγὼ 24
 δὲ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι παράνομον μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα
 γράψαι, τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι οὐκ ἦν παράνο-
 μον τὰναντία γράφειν, ὥς ἐγὼ ἐπιδείξω· τὸ γὰρ ψήφισμα
 τὸ Φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπώλλυτε Ἀμφίπολιν, ἐναν-
 τίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτε-
 σασθε ταύτην τὴν χώραν. ἡ τοῦτο μὲν οὖν παράνομον ἦν 25
 τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ οὐκ οἷόν τε ἦν τὸν
 τὰ ἔννομα γράφοντα ταῦτα τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γρά-
 φειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, τοῖς οὖσιν
 ἐννόμοις καὶ σώζουσιν τὴν ὑμετέραν χώραν, ταῦτα γράφων
 ἐννομά τ' ἔγραφον καὶ ἐξήλεγchon τὸν Φίλιππον ὅτι ἐξη-
 πάτα ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρή-
 νην, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους καταστή-
 σαι. καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν ἐπανόρθωσιν νῦν ἔξαρκός ἐστιν, 26

- ἅπαντες ἴστε, φησὶ δ' Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰρ ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι, ὅτ' ἐψηφίσασθε ἔχειν αὐτὸν ἃ εἶχεν. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψηφίσμα τοῦτ' ἐψηφίσασθε, οὐ μέντοι γ' ἐκείνου εἶναι Ἀμφίπολιν· ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τ'ἀλλότρια, καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀλλότρια κέκτηνται, ὥστε τοῦτό γε τὸ
- 27 σοφὸν αὐτοῦ ἡλίθιον ἔστιν. καὶ τοῦ μὲν Φιλοκράτους ψηφίσματος μέμνηται, τῆς δ' ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς ὑμᾶς ἐπεμψεν ὅτ' Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπιτέλῃσται, ἐν ᾗ ὠμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι· ἔφη γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν ὡς οὖσαν ὑμετέραν καὶ οὐ τῶν ἐχόντων.
- 28 καὶ κείνοι μὲν, ὡς ἔοικεν, οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὶν Φίλιππον λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων χώραν εἶχον, ἐπειδὴ δὲ Φίλιππος αὐτὴν εἴληφεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει. οὐδ' Ὀλυνθὸν γε οὐδ' Ἀπολλωνίαν οὐδὲ Παλλήνην οὐκ ἀλλοτρίας ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ
- 29 χώρας κέκτηται. ἄρ' ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς ἐπιστέλλειν, ὅπως ἂν φανῇται καὶ λέγων καὶ πράττων ἃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονημέναι, ὅς τὴν χώραν ἦν οἱ Ἕλληνες καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἐψηφίσαντο καὶ ὠμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι;
- 30 Περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπανορθοῦσθε, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι, καὶ ἕαν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἡγούμενοι καὶ δίκαιον τοῦτο καὶ φιλόαν-
- 31 θρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους καὶ Φίλιππον καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήθ' ἡμετέρους ὄντας μήτε Φίλιππον συμμάχους ἐν μέσῳ κεῖσθαι καὶ ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην ἡμᾶς ἄγειν
- 32 καταθεμένους τὰ ὅπλα, τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τ' εἶναι καὶ δέχεσθαι, Φεραίων μὲν ἀφῆρηται τὴν πόλιν καὶ φρουράν

ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ᾦσιν, ἐπὶ δ' Ἀμβρακίαν στρατεύεται, τὰς δ' ἐν Κασσιωπία τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν καὶ Βούχεται καὶ Ἐλάτειαν, Ἡλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν. σφόδρα γε βούλεται τοὺς Ἕλληνας ἑλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους, ὥς δηλοῖ τὰ ἔργα.

Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπισχναί- 33
μενος ὥς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύδεσθαι ἢ μὲ
φησιν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας· οὐδὲν γὰρ
ὑμῖν πώποτε φησιν ὑπεσχησθαι. οὕτως ἀναιδής ἐστιν ὁ
ἐν ἐπιστολῇ γεγραφώς, ἣ ἐστὶ νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, οὗ
ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς ἔφη τοὺς ἑαυτῷ ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰ-
ρήνη γένηται, τοσαῦτα ὑμᾶς ἀγαθὰ ποιήσῃ, ἃ γράφειν
ἂν ἤδη εἰ ἥδει τὴν εἰρήνην ἔσομένην, δῆλον ὥς προκεχει-
ρισμένων καὶ ἐτοιμῶν ὄντων τῶν ἀγαθῶν ἃ ἐμέλλομεν
πεῖσεσθαι τῆς εἰρήνης γενομένης. γενομένης δὲ τῆς εἰ- 34
ρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πεῖσεσθαι, ἐκπο-
δὼν ἐστὶ, φθορὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν ὅσην
ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ' ἐν τῇ νυνὶ ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν
τοῖς μὲν αὐτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε,
ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρή-
σῃσθε, ὥς μεγάλα εὐεργετήσῃ. τὰ μέντοι εὐεργετήματα 35
τοιαῦτα ἔσται· οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει (ἑαυτοῦ
γὰρ φησιν εἶναι), οὔτ' ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἔσον-
ται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἄλλη
τις χώρα καὶ ἄλλος, ὥς ἔοικε, τόπος φανήσεται, οὗ ὑμῖν
αἱ δωρεαὶ δοθήσονται.

Περὶ δ' ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν ἐχόντων, 36
παρασπονδῶν καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ὃ
τι εἶπη ἀλλ' ἀδικῶν φανερώς ἐξελέγχεται, ἐπιτρέπειν φησὶ
περὶ τούτων ἔτοιμος εἶναι ἴσῳ καὶ κοινῷ δικαστηρίῳ,
περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἀριθμὸς ἡμε-
ρῶν ἔστιν ὁ κρίνων. ἅπαντες γὰρ ἴσμεν τίνι μηνὶ καὶ ποίᾳ
ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο· ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, κἀκεῖνα 37
ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ τίνι ἡμέρᾳ Σέρριον τεῖχος καὶ Ἐργύσκη
καὶ Ἰερὸν ὄρος ἐάλω. οὗ δὲ ἀφανῆ ἢ ἐστὶ τὰ οὕτω πραχθέντα

οὐδὲ κρίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα πότερος πρότερος ὁ μὴν ἔστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἐάλω.

- 38 Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῶν, ὅσοι ἐν τῇ πολέμῳ ἐάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· ὃς τὸν μὲν Καρύστιον, τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς τρεῖς πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκείνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι ὥστ' ἀπέκτεινε καὶ οὐδ' ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ.

- 39 Περὶ δὲ Χερρονήσου ἃ τ' ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς ἄξιόν ἐστιν ἔξετάσαι, ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ' εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω Ἀγορᾶς ὡς ἑαυτοῦ ὄντα καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα δέδωκε καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδῃ τῇ Καρδιανῇ. καίτοι Χερρονήσου οἱ ὄροι εἰσὶν οὐκ Ἀγορά, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὀρίου, ὃς ἐστὶ μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς ἀκτῆς, ἥ ἡ διωρυχὴ ἔμελλε Χερρονή-
40 σου ἔσεσθαι, ὥς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὀρίου δηλοῖ. ἔστι δὲ τοῦτ'·

τόνδε καθιδρύνσαντο θεῶν περικαλλέα βωμόν
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσοι ὄρον θέμενοι
ἐνναέται χώρης σημήιον. ἀμμορῆς δὲ
αὐτὸς ἀναξ μακάρων ἐστὶ μέσος Κρονίδης.

- 41 ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὔσαν ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὔσαν τὴν μὲν αὐτὸς καρποῦται τὴν δὲ ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε, καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖται, καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω Ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἥ ἀλλὰ καὶ πρὸς Καρδιανούς, οἳ οἰκοῦσιν ἔσω Ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὥς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι πρὸς Καρδιανούς τοὺς κατοικοῦν-
42 τας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε εἰ περὶ μικροῦ. ἑαυτῶν φασὶ τὴν χώραν οὔσαν οἰκεῖν καὶ οὐχ ὑμέτεραν, καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, τὰ δὲ αὐτῶν κτήματ' ὡς ἐν οἰκείᾳ, καὶ ταῦθ' ὑμέτερον πολίτην
43 γράψαι ἐν ψηφίσματι, Κάλλιππον Παιανιέα. καὶ τοῦτό γ' ἀληθὲς λέγουσιν· ἔγραψε γάρ, καὶ ἐμοῦ γ' αὐτὸν γραψαμένου παρανόμων γραφὴν ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε· τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε

δὲ περὶ τούτου τοιμήσετε πρὸς Καρδιανούς διαδικάζε-
σθαι, εἴθ' ὑμετέρα ἐστὶν εἴτ' ἐκείνων ἡ χώρα, διὰ τί οὐ
καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δίκαιον ἐσται;
καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται ὥστε φησὶν, ἐὰν μὴ 44
θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ Καρδιανοί, αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὥς
ὑμῶν γ' οὐκ ἂν δυναμένων οὐδὲν ἀναγκάσαι Καρδιανούς
ὑμῖν ποιῆσαι· ἐπειδὴ δ' ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτὸς φησι
τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἄρ' οὐ μεγάλα φαίνεται
ὑμᾶς εὐεργετῶν; καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τινες εὖ ἔφασαν
γεγράφθαι, οἳ πολὺν ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν ἢ Φίλιππος 45
μισοῖντο. ἐκεῖνος μὲν γ' ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλ'
ἀγαθὰ ἅπαντα καθ' ὑμῶν πράττει· ὅσοι δ' Ἀθηναῖοι
ὄντες μὴ τῇ πατρίδι ἀλλὰ Φιλίππῳ εὐνοίαν ἐνδείκνυνται,
προσῆκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι,
εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἥ ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν
ταῖς πτέραις καταπεπατημένον φορεῖτε.

ὑπόλοιπόν μοι ἐστὶν ἔτι πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν 46
τὴν εὖ ἔχουσαν καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβων γράψαι
τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δίκαιαν εἶναι καὶ συμφέρου-
σαν ὑμῖν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπείδους εἴρηται καὶ ὧν ἐκεῖ-
νος παρὰ Ἀθηναίους κατηγορήτο. ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς Θράκην
τῶν Ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς
Φιλίππον καιροὺς κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς
Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν καὶ ἀκτῆμονες οἴκοι, τούτους 5
πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν καὶ ἐλάμβανον πεμπό-
μενοι ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τοῖσιν τοῦτο γέ-
γονε, καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς
δόντες Διοπείδην. οἳ μὲν οὖν ἄλλοι Χερρονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέ-
ξαντο καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς, Καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέ- 10
ξαντο, λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐνταῦθεν οὖν
Διοπείδης ἐπολέμει Καρδιανοῖς. οἳ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι,
καὶ ὃς ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανούς ὡς αὐτῷ
προσῆκοντας, ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτούς, εἴ ἢ τί φασιν ἡδικῆσθαι.
ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἐπέμ- 15
ψεν. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείδης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσό-
γειαν τὴν ἀπὸ Θράκης πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν

παράλιον Θράκην ὑπήκουον οὖσαν τοῦ Μακεδόνος κατέδραμε καὶ ἐ-
 5 θησεν αἰφνίδιον, καὶ ἔρθη πρὶν Φίλιππον ἐπανελθεῖν ἀναχωρήσας εἰς
 τὴν Χερρόνησον καὶ ἐν ἀσφαλεὶ γενόμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος οὐ δύνη-
 10 θείς ὁπλοῖς αὐτὸν ἀμύνασθαι πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθη-
 ναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ καὶ λέγων αὐτὸν παραβιβηκέναι τὴν
 εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων κατατρέχουσι τοῦ
 Διοπεΐθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς οὗς ὁ Δημοσθένης
 ἐναντιούμενος διχῇ ὑπὲρ τοῦ Διοπεΐθους ἵσταται. οὐτέ γὰρ ἀδίκᾳ φησὶν
 αὐτὸν πεποιηκέναι· Φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν
 15 εἰρήνην καὶ ἀδικούντος τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, αἰκότως καὶ τοῦτον
 ἔργα πολεμίων διαπράττεσθαι· οὐτὰ συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις
 κολάσαι τὸν στρατηγὸν καὶ διαλύσαι τὴν ἐπ' ἐκαίῳ δύναμιν, ἥτις νῦν
 ἀποκρούεται Χερρόνησον Φίλιππον. τὸ δὲ ὅλον ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ,
 καὶ τοῦ Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν ὡς ἀδίκον καὶ παρα-
 15 σπόνδου καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλευόντος.

|| Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ἅπαν-
 τας μῆτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα μῆτε πρὸς
 χάριν, ἀλλ' ὁ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτ' ὑποφαί-
 νεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγά-
 λων ὑμῶν βουλευομένων· ἐπεὶ δ' ἔνιοι τὰ μὲν φιλονεικίᾳ
 τὰ δ' ἥτινιδὴ ποτ' αἰτία προάγονται λέγειν, ὑμᾶς ὦ ἄν-
 2 δρες Ἀθηναῖοι τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τὰλλ' ἀφελόντας,
 ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίσεσθαι
 καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρόνησῳ
 πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας ἣν ἐνδέκατον μῆνα
 τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θράκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ
 πλεῖστοι περὶ ὧν Διοπεΐθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν
 εἰρηνται. ἐγὼ δ' ὅσα μὲν τις αἰτιᾶται τινὰ τούτων οὗς
 κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ὅταν βούλησθε κολάζειν,
 καὶν ἢ δὴ δοκῇ καὶν ἐπισχοῦσι περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν
 ἡγοῦμαι, καὶ οὐ πᾶν δεῖ περὶ τούτων οὐτ' ἐμὲ οὐτ' ἄλλον
 3 οὐδένα ἰσχυρίζεσθαι· ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει
 καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὧν πειρᾶται προ-
 λαβεῖν, καὶν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ' ἔξομεν σῶσαι, περὶ
 τούτων δ' οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν καὶ || βεβουλευ-
 σθαι καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων
 θοροῦβοις καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι.
 4 Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν,
 οὐδενὸς ἦντον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τεθαύμακα ὃ καὶ περὶ ἡν

τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὥς ἄρα δεῖ τὸν συμ-
 βουλευόντα ἢ πολεμεῖν ἀπλῶς ἢ τὴν εἰρήνην ἄγειν συμ-
 βουλευεῖν. ἔστι δέ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἄγει καὶ μήτε 5
 τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν μήτε συσκευ-
 ἀζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς, οὐκέτι δεῖ λέγειν,
 ἀλλ' ἀπλῶς εἰρήνην ἀκτέον, καὶ τὰ γε ἀφ' ὑμῶν ἔτοιμα
 ὑπάρχοντα ὁρῶ· εἰ δ' ἂ μὲν ὠμόσαμεν καὶ ἐφ' οἷς τὴν
 εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν καὶ γεγραμμένα κεῖται,
 φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοπείδην ἐκ- 6
 πλεῦσαι καὶ τοὺς κληρούχους οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιοη-
 κέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδόκως ἐλ-
 ληφώς, ὑπὲρ ὧν ψηφίσμαθ' ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια
 ταυτί, πάντα δὲ τὸν χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλή-
 νων καὶ βαρβάρων λαμβάνων καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζό-
 μενος, τί τοῦτο λέγουσιν, ὥς πολεμεῖν ἢ ἄγειν εἰρήνην
 δεῖ; οὐ γὰρ αἴρεσις ἔστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπο- 7
 λείπεται τὸ δικαιοτάτον τῶν ἔργων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἐκόν-
 τες οὗτοι. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον
 πολεμοῦνθ' ἡμῖν. πλὴν εἰ τοῦτο λέγουσι νῆ Δία, ὥς ἂν
 ἀπέχηται τῆς Ἀιτικῆς καὶ τοῦ Πειραιῶς Φίλιππος, οὐτ'
 ἀδικεῖ τὴν πόλιν οὔτε ποιεῖ πόλεμον. εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ 8
 δίκαια τίθενται καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ὀρίζονται, ἥ ὅτι
 μὲν δῆπονθεν οὐθ' ὅσια οὐτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν οὐθ' ὑμῖν
 ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμ-
 βαίνει ταῖς κατηγορίαις ὥς Διοπείδους κατηγοροῦσι καὶ
 αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτούς. τί γὰρ δὴ ποτε τῷ μὲν Φι-
 λίπῳ πάντα τὰλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς Ἀι-
 τικῆς ἀπέχηται, τῷ Διοπείδει δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θρα-
 ξίν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νῆ 9
 Δία ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ δὲ ποιοῦσιν οἱ ξένοι
 περικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπείδης ἀδικεῖ
 κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ. ἔστω,
 γιγνέσθω ταῦτα· οὐδὲν ἀντιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν, εἴπερ
 ὥς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλευούσιν,
 ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι 10
 τοῖσι τὸν ἐφρεστικότα καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτῃ δια-
 βάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου δύναμιν δεῖξαι

- διαλυθησομένην ἂν ὑμεῖς ταῦτα πεισθῆτε. εἰ δὲ μή, σκο-
πεῖτε ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς
τὸν αὐτὸν τρόπον δι' οὗ τὰ παρόντα πράγματα ἅπαντ'
11 ἀπολώλεκεν. ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι οὐδενὶ τῶν πάν-
των πλέον κεκράτηκε Φίλιππος ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς
πράγμασι γίνεσθαι. ὃ μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστη-
κυῖαν αἰεὶ περὶ αὐτόν, καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πράξαι,
ἐξαίφνης ἐφ' οὗς ἂν αὐτῷ δόξη πάρεστιν· ἡμεῖς δ' ἐπει-
δὲν πυνθώμεθ' αὖτε γιγνόμενον, τηλικαῦτα θορυβούμεθα
12 καὶ παρασκευαζόμεθα. εἰτ', οἶμαι, συμβαίνει τῷ μὲν, ἐφ' ᾧ
ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ' ὑστερί-
ζειν, καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα ἥ μάτην ἀνηλωκέναι,
καὶ τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖσθαι,
ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχύνην προσοφλισκάνειν.
- 13 Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν
τὰλλα μὲν ἐστὶ λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις, πράττεται
δὲ καὶ κατασκευάζεται τοῦτο, ὅπως ὑμῶν μὲν οἴκοι με-
νόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετα-
πλείστης ἡσυχίας ἅπανθ' ὅσα βούλεται Φίλιππος διοική-
14 σεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. νυνὶ
δύναμιν μεγάλην ἐκείνος ἔχων ἐν θράκῃ διατελεῖ, καὶ
μεταπέμπεται πολλήν, ὥς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μα-
κεδονίας καὶ Θετταλίας. ἐὰν οὖν περιμεῖνας τοὺς ἐτήσιος
ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς
Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὥσπερ νῦν,
καὶ οὔτε παρακαλέσειν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώ-
15 σειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπι-
στοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσπρησέσθαι μᾶλλον ἢ κείνῳ
παραδώσειν τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς.
οὐχοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ
δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς
16 ἀπολωλέναι κωλύσει. νῆ Δία, κακοδαίμονοῦσι γὰρ ἄν-
θρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ. πάνν γε, ἀλλ' ὅμως
αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. καὶ μὴν
οὐδ' ἐκείνός γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὥς ἐπὶ Χερρόνησον οὐχ
ἤξει· ἀλλ' εἴγε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δεῖ σκοπεῖν ἥς ἐπεμψε
17 πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαι φησι τοὺς ἐν Χερρόνησῳ. ἂν μὲν

τοίνυν ἢ τὸ συνεσθηκὸς στράτευμα, καὶ τῇ ἥ χῶρα βοηθῆ-
σαι δυνήσεται καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι· εἰ δ'
ἅπαξ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἦη;
κρινοῦμεν Διοπείδην τῇ Δία. καὶ τί τὰ πράγματα ἔσται
βελτίω; ἀλλ' ἐνθάδ' ἂν βοηθήσαιμεν αὐτοί. ἂν δ' ἐπὶ
τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; (ἀλλὰ μὰ Δί' οὐχ ἦξει. καὶ 18
τίς ἐγγυητής ἐστί τούτου; ἄρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε, ὧ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἐπιούσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἐρη-
μόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλησποντον ὑμῶν ποιῆσαι
καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δ', ἂν ἀπελθὼν ἐκ Θράκης
καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρόνησιν μηδὲ Βυζαντίῳ (καὶ γὰρ
ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ Χαλκίδα ἢ Μέγαρα ἦκη τὸν αὐτὸν
τρόπον ὅνπερ ἐπ' Ὀρεὸν πρῶην, πότερον κρεῖττον ἐνθάδε
αὐτὸν ἀμύνεσθαι καὶ προσελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν
Ἀττικὴν ἔασαι, ἢ κατασχευάζειν ἐκεῖ τιν' ἀσχολίαν αὐτῷ;
ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο.

Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότες καὶ λογιζομένους χρῆ 19
μὰ Δί' οὐχ ἦν Διοπείδης πειράται τῇ πόλει δύναμιν πα-
ρασχευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ διαλύσαι πειράσθαι,
ἀλλ' ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρασχευάζειν καὶ συνευποροῦν-
τας ἐκείνῳ χρημάτων καὶ τὰλλα οἰκείως συναγωνιζομένους.
εἰ γὰρ τις ἔροιτο Φιλίππον "εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο 20
τούτους τοὺς στρατιώτας οὓς Διοπείδης νῦν ἔχει, τοὺς
ὁποιοῦσιν αὐτῷ (οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω), εὐθeneῖν καὶ παρ'
Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν καὶ πλείους γίνεσθαι τῆς πόλεως
συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούν-
των διασπασθῆναι καὶ διαφθαρῆναι;" τοῦτ' ἂν οἶμαι φή-
σειεν. εἰθ' ἂ Φίλιππος ἂν εὖξαιτο τοῖς ἥ θεοῖς, ταῦθ'
ὑμῶν τινὲς ἐνθάδε πράττουσιν; εἰτα ἔτι ζητεῖτε πότεν
τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα;

Βούλομαι τοίνυν (πρὸς) ὑμᾶς μετὰ παρησίας ἐξετά- 21
σαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι τί
ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν καὶ ὅπως χρώμεθ' αὐτοῖς. ἡμεῖς οὔτε
χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι,
οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, οὔτε τὰς συντάξεις
Διοπείδει διδόμεν, οὗθ' ὅσ' ἂν αὐτὸς αὐτῷ πορίσῃται 22
ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ σκοποῦμεν πότεν καὶ

- τί μέλλει ποιεῖν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, οὐτ' ἐπειδὴ περ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια ἡπαινοῦμεν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συνα-
- 23 γωνιζόμεθα. ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἐκάστοτε τὸν παριόντα ἐρωτᾶν τί οὖν χρή ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι τί οὖν χρή λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσολίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφρέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις Διοπείδει δώσετε, μήτε ὅς' ἂν αὐτὸς αὐτῇ πορίσῃται ἔασετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθέλησετε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε ὥστε καὶ περὶ ὧν φασὶ μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορούντων ἀκροᾶσθε, τί ἂν τις λέγοι;
- 24 Ὅ τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνλοῦς μαθεῖν ὑμῶν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παρρησίας· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι πῶποτ' ἐκπεπλεύκασιν παρ' ὑμῶν ἢ στρατηγοί, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὅτιοῦν τιμῶμαι, καὶ παρὰ Χίων καὶ παρὰ Ἐρυθραίων καὶ παρ' ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσιν. λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττωνα, οἱ δὲ μεῖζω δύναμιν πλείονα. καὶ διδόασιν οἱ διδόντες οὔτε τὰ μικρὰ οὔτε τὰ πολλὰ ἀντ' οὐδενός (οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται), ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα φασὶ δ' εὐνοίας διδόναι, καὶ τοῦτο τοῦνομα ἔχει τὰ λήμ-
- 26 ματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείδει στρατεύμ' ἔχοντι σαφῶς ἔστι τοῦτο δηλόν· ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι· πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν τὸν μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν μηδὲν μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθενμισθοδοτήσῃ στρατιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ' ἀπ' ὧν ἀγείρει καὶ προσαιτεῖ καὶ θανείζεται,
- 27 ἀπὸ τούτων διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν ἢ προλέγουσιν ἅπανσι μηδ' ὅτιοῦν ἐκείνη διδόναι, ὥς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσουσι δίκην, μὴ τι ποιήσαντί γε ἢ καταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει

πολιορκεῖν, τοὺς Ἕλληνας ἐκδίδωσι· μέλει γάρ τινι τού-
των τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων Ἑλλήνων, ἀμείνους μὲν
ἢ εἶεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ τό γε 28
εἰς τὸν Ἑλλησποντον ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγὸν τοῦτ'
ἐστίν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείδης καὶ κατὰγει τὰ πλοῖα,
μικρὸν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα
κωλύσαι δύναιτ' ἂν, καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι || ταῦτα, τοὺς
ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν, οὐ μὰ Δία δαπάναις καὶ τριήρεσι
τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν, ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστίν
ὑπερβολὴ μανίας· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἔχθρους, οὓς οὐκ 29
ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν καὶ
τριήρεις ἐκπέμπειν καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ καὶ αναγ-
καῖόν ἐστιν, ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς ψήφισμα εἰσαγγέλλει πάρα-
λος, ταῦτ' ἐστίν. ταῦτ' ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπη-
ρεαζόντων δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν
οὗτοι ποιοῦσιν. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιοῦτους 30
δεινὸν ὃν οὐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως
ἤδη διάκεισθε ὥστε, ἂν μὲν τις εἴπῃ παρελθὼν ὅτι Διο-
πείδης ἐστὶ τῶν κακῶν πάντων αἴτιος ἢ Χάρης ἢ Ἀρι-
στοφῶν ἢ ὃν ἂν τῶν πολιτῶν εἴπῃ τις, εὐθὺς φρατὲ καὶ
θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει· ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις 31
πάλῃ, ὅτι "ληρεῖτε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· πάντων τῶν
κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἐστιν αἴτιος·
εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει,"
ὥς μὲν οὐκ ἀληθὴ ταῦτ' ἐστίν οὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν, ἄχθε-
σθαι δέ μοι δοκεῖτε καὶ ὥσπερ ἀπολλύναι τι νομίζετε.
αἴτιον δὲ τούτων (καὶ μοι πρὸς θεῶν, ὅταν ἔνεκα τοῦ 32
βελτίστου λέγω, ἔστω παρησιία)· παρσκευάκασι ὑμᾶς
τῶν πολιτενομένων ἔνιοι ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς
καὶ χαλεπούς, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου
ῥαθύμους καὶ εὐκαταφρονήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον
εἴπῃ τις ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, φρατὲ καὶ
βούλεσθε· ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις ὃν || κρατήσαντας τοῖς
ὅπλοις, ἄλλως δ' οὐκ ἐστι κολάσαι, οὐκ ἔχει οἶμαι τί
ποιήσετε, ἐξελεγχόμενοι δὲ ἄχθεσθε. ἐχρῆν γάρ, ὃ ἂν- 33
δρες Ἀθηναῖοι, τούναντίον ἢ νῦν ἅπαντας τοὺς πολιτενο-
μένους ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πράους καὶ φιλανθρώπους

- ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς συμ-
 μάχους ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς
 ταῖς τοῦ πολέμου φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς ἐπιδεικνύναι·
 πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντιπάλους ἐκείνός ἐσθ'
- 34 ὁ ἀγών. νῦν δὲ δημαγωγοῦντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ'
 ὑπερβολὴν οὕτω διατεθείκασιν ὥστ' ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις
 τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας,
 ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχά-
 των ἡδὴ κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς
 ἀπαιτήσειαν οἱ Ἕλληνες ὧν νυνὶ παρείκατε καιρῶν διὰ
- 35 ῥαθυμίαν, καὶ ἔροινθ' ὑμᾶς “ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέμπετε
 ὡς ἡμᾶς ἐκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει
 Φίλιππος ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὡς φυλάττεσθαι
 δεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα;” ἀνάγκη φάσκειν
 καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα. “εἰτ', ὦ πάντων ἄν-
 θρώπων φραυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τάνθρω-
 που καὶ νόσῃ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος
- 36 ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν Εὐ-
 βοίαν ἡλευθερώσατε οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκο-
 μίσασθε, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν
 ἀγόντων, ὑγαινόντων” εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας
 ὑγαινεῖν φήσαιεν “δύο ἢ ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους,
 τὸν μὲν ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπιτειχίσας τὸν δ' ἐπὶ
- 37 Σκίαθον, ὑμεῖς δ' οὐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο
 ἐβούλεσθε, ἀλλ' εἰάκατε. ἀφέστατε δὴλον ὅτι αὐτῇ, καὶ
 φανερόν πεποιθήκατε ὅτι οὐδ' ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν
 μᾶλλον κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύεσθε καὶ κατηγορεῖτε καὶ
 πράγμαθ' ἡμῖν παρέχετε;” ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν
 ἢ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ.
- 38 Εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἱ τότε ἐξελέγχειν τὸν παριόντα οἶον-
 ται, ἐπειδὴν ἐρωτήσωσι τί οὖν χρὴ ποιεῖν· οἷς ἐγὼ μὲν
 τὸ δικαιοτάτον τοῦτο ἀποκρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν ἂ
 νυνὶ ποιεῖτε, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ.
 καὶ ὅπως, ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν
- 39 ἐθέλῃσουσιν. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ'
 ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γινῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πο-
 λεμεῖ καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε (καὶ παύσασθε περὶ τούτου

κατηγοροῦντες ἀλλήλων) καὶ κακόνους μὲν ἔστι καὶ ἐχθρὸς ὅλη τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ 40 καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστα οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι (εἰ δὲ μή, σκεψάσθωσαν Εὐθυκράτη καὶ Λασθένη τοὺς Ὀλυνθίους, οἱ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προσόδωσαν, πάντων κάκιστ' ἀπολώλασιν), οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἐν τῶν πάντων ἢ πῶς ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' 41 εἰκότως τρόπον τινὰ πράττει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, ἥ οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε, ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν συμβεβιασμένα καὶ κατασφύζεται πρὸς ἡμᾶς. ἔστέ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρ- 42 γὴν εὐ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δεινοί, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἀρχεῖν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι ἔτοιμοι. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεῦειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, 43 ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκείνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθέλησετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν· διύτερον δ' εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται, καὶ ὅπου τις ἐκείνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμύνεται. οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν οὐδεὶς ὅς 44 ὑπολαμβάνει τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι Δρογγίλον καὶ Καθύλην καὶ Μάστερραν καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται;) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόρους καὶ χεμιῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δὲ 45 Ἀθηναίων λιμένων καὶ νεωρῶν καὶ τριήρων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσοῦτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑάσειν ἡμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις ἥ σιροῖς ἐν τῷ βαρά-

- θρω χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κάκεινα ὑπὲρ τοῦ
 τούτων γενέσθαι κύριος καὶ τὰλλα πάντα πραγματεύεται.
 46 τί οὖν εὐ φρονούντων ἀνθρώπων ἐστίν; εἰδότες ταῦτα
 καὶ ἐγνωκότας τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκεστον ταύ-
 την ῥαθυμίαν ἀποθέσθαι, χρήματα δ' εἰσφέρειν, καὶ τοὺς
 συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ συνεσθηκὸς τοῦτο συμ-
 μενεῖ στράτευμα ὄραν καὶ πράττειν, ἢ ὥσπερ ἐκεῖνος
 ἔτοιμον ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσο-
 μένην ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς
 47 καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν ἔτοιμον ἔχητε. οὐ γὰρ ἔστι βοή-
 θείαις χρωμένους οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων πράξαι,
 ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτη
 πορίσαντας καὶ ταμίαις καὶ δημοσίοις, καὶ ὅπως ἐν τὴν
 τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι οὕτω ποιή-
 σαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμ-
 βάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. κἂν οὕτω
 ποιήσητε καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε ὡς ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην
 δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε,
 οὐ μείζον οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ πολεμήσειτ' ἐξ ἴσου.
 48 Εἰ δέ τις δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ πό-
 νων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δο-
 κεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίζηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησό-
 μενα ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ, εὐρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἐχόντας
 49 ποιεῖν τὰ δεόντα. εἰ μὲν γὰρ ἐστὶ τις ἐγγυητὴς θεῶν (οὐ
 γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιώχρεως τηλικούτου
 πράγματος) ὡς, ἂν ἄγῃθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε,
 οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχροὺς μὲν
 νῆ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ
 τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγό-
 νοις, τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥαθυμίας τοὺς ἄλλους πάντας Ἕλ-
 ληνas εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν τεθ-
 νάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλομένη· οὐ μὴν ἀλλ'
 εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε,
 50 ἅπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τούναντίον
 δὲ πρόοισμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλείονων ἐάσωμεν ἐκεῖ-
 νον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ λυγροτέρῳ
 χρησόμεθα ἐχθρῷ, ποῖ ἀναδυνόμεθα ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε,

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ θέοντα ποιεῖν ἐθέλήσομεν; ὅταν 51
 νῆ Δεῦ ἀναγκαῖον ᾖ. ἀλλ' ἦν μὲν ἂν τις ἐλευθέρων ἀνθρώ-
 πων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν ἀλλὰ καὶ πά-
 λαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δεῖ. δια-
 φέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη
 ἀνάγκη ἢ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνῃ, καὶ μελῶ ταύ-
 τῃς οὐκ οἶδ' ἦντιν' ἂν εἵπομεν· δούλῳ δὲ πληγαὶ καὶ ὁ
 τοῦ σώματος αἰκισμός, ἃ μήτε γένοιτ' οὔτε λέγειν ἄξιον.

Πάντα τοίνυν τὰλλ' εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δεῖξας ὃν τρό- 52
 πον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ'
 ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστὰς
 τις λέγει τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν καὶ τὸ τρέφειν
 δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ “διαρπάζειν τινὲς τὰ
 χρήματα βούλονται” καὶ τοιούτους λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλ-
 λουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῃ πράττειν ὃ
 τι βούλεται. ἐκ δὲ τούτων περιγίγνεται ὑμῖν μὲν ἡ σχολή 53
 καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοιχ' ὅπως μὴ ποθ' ἡγή-
 σεσθε ἐπὶ πολλῇ γεγενῆσθαι, τούτοις δὲ αἱ χάριτες καὶ
 ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ δ' οἶμαι τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν
 οὐχ ὑμᾶς δεῖν πελθεῖν, οἳ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ
 τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, 54
 τὰ γ' ἀφ' ὑμῶν ἔτοιμα ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ
 οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα
 ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· καὶ τὸ διαρπασθῆσθαι
 τὰ χρήματα τῷ φυλακῇ εἰπεῖν, δι' ἧς σωθήσεται, κω-
 λύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφροσύνη. καίτοι ἐγὼ γ' 55
 ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν
 χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυ-
 λάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστί, τὴν
 δὲ Ἑλλάδα πᾶσαν οὕτως Φίλιππος ἐφεξῆς ἀρπάζων οὐ
 λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἀρπάζων.

Τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἷτιον ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ τὸν 56
 μὲν οὕτω φανερώς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις κατα-
 λαμβάνοντα, μηδένα τούτων πώποτ' εἰπεῖν ὡς πόλεμον
 ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν μηδὲ προῖσθαι ταῦτα συμ-
 βουλευόντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιασθαι; ἐγὼ
 διδάξω· ὅτι τὴν ὁργὴν ἦν εἰκὸς ἐσθι γενέσθαι παρ' ὑμῶν 57

- ἂν τι λυτῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας
 τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται, ἵνα τούτους κρήνῃτε, μὴ
 Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ κατηγορῶσιν αὐτοί, μὴ δίκην
 δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν. τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν ὥς
 ἄρα βούλονται πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ
 58 περὶ τούτου ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δ' ὥσπερ ἀκρι-
 βῶς ὅτι οὐ γράψαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον καὶ
 ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως καὶ νῦν εἰς
 Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς
 μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάν-
 των ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι.
 59 ἀλλ' ἐπειδὴν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἦ, τί φήσομεν; ἐκείνος
 μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδ' Ὀρεΐταις τῶν στρατιω-
 τῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ
 τεῖχη προσβάλλων αὐτῶν, οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως
 ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε
 τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν;
 οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδὲν ἐστι
 μετὰ τοῦ μὴτ' ἀμύνεσθαι μὴτ' ἄγειν ἡσυχίαν εἶσθαι.
 60 καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσθ'
 ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ' αὐτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βού-
 λεται Φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἷδε γὰρ ἀκριβῶς
 ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὐτ' ἐθελήσετε οὐτ', ἂν ἐθελήσητε,
 ἐπιστήσεσθε (ἄρχειν γὰρ εἰώθατε), πράγματα δ' αὐτῷ
 παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀπάντων
 ἀνθρώπων δυνήσεσθε.
 61 Ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος προσήκει
 οὕτω γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνω
 μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τῶν
 62 ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ
 τῇ πόλει κολάσῃτ' ἐχθρούς. πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρί-
 ζειν ἢ ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο)
 καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπα-
 τᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς
 ἐπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παρούσαν δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰπεῖν
 δύναίτ' οὐδεὶς ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους πρότερον
 63 δοὺς Ποτίδαιαν ἐξηπάτησε καὶ πόλλ' ἕτερα· Θηβαίους τὰ

νῦν ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλά-
 ξας πόλεμον πολλοῦ καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοι
 τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν οἳ μὲν ἤδη πεπόνθασιν
 ἃ δὴ πάντες ἴσασιν, οἳ δ' ὅταν ποτὲ συμβῇ πείσονται.
 ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ
 τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι πόσα ἐξηπάτησθε, πόσων ἀπε-
 στέρησθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θράκης, 64
 Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν τὴν
 πόλιν τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκεί-
 νως τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρε-
 ται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρα ἄδεια
 ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα χρήματ'
 αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφηρημένοι
 τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλές λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ 65
 τὰ Φιλίππου μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων
 τῇ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλές λέγειν ἐν
 Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους
 τοῦ Θετταλῶν τῇ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐ-
 τοῖς καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφα-
 λές, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν.
 ἥ ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν 66
 χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζον-
 τος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὐβοίαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον
 παριόντος ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. τοιγάρ-
 τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γίγνον-
 ται καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἑνδοξοὶ καὶ γνώριμοι,
 ὑμεῖς δὲ τοῦναντίον ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι ἐκ δ' εὐπά-
 ρων ἄποροι· πόλει γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι συμ-
 μάχους πίστιν εὐνοίαν, ὧν ἀπάντων ἔσθ' ὑμεῖς ἄποροι.
 ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν καὶ ἔαν ταῦτα φέρεσθαι 67
 ὃ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερός πᾶσιν Ἑλλήσι καὶ
 βαρβάροις, ὑμεῖς δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῶν ὠνίων
 ἀφθονίᾳ λαμπροί, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλα-
 στοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ θ' ὑμῶν καὶ περὶ αὐτῶν
 ἐπίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυ-
 χίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δ' οὐ δύ-
 νανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδεὶς αὐτοὺς ἀδικούντος.

- 68 Εἰτά φησιν ὃς ἂν τύχη παρελθὼν “οὐ γὰρ ἐθέλεις γράφειν οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ’ ἄτολμος εἶ καὶ μαλακός.” ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὗτ’ εἰμὶ μήτε γενοίμην, ἀνδρείότερον μέντοι πολλῷ πάνυ τῶν ἰτα-
- 69 μῶς πολιτενομένων παρ’ ὑμῖν ἑμαντὸν ἡγοῦμαι. ὅστις μὲν γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παριδὼν ἅ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει δημεύει δίδωσι κατηγορεῖ, οὐδεμιᾷ ταῦτ’ ἀνδρεία ποιεῖ, ἀλλ’ ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὐτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ ἥ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς θρασὺς ἐστίν· ὅστις δ’ ὑπὲρ τοῦ βέλτιστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν ἀλλὰ τὸ βέλτιστον αἰεὶ, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται ἐν ᾗ πλειόνων ἢ τύχη κυρία γίνεται ἢ οἱ λογισμοί, τού-
- 70 των δ’ ἀμφοτέρων ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ὑμῖν παρέχει, οὗτος ἐστ’ ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμος πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν, οὐχ οἱ τῆς παρ’ ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, οὓς ἐγὼ τοσούτου θέω ζηλοῦν ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ’ εἴ τις ἔροικό με “εἰπέ μοι, σὺ δὲ τί τὴν πόλιν ἡμῖν ἀγαθὸν πεποίηκας;” ἔχων ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν καὶ χρηγίας καὶ χρημάτων εἰσφορὰς καὶ λύσεις αἰχμαλώτων καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι,
- 71 ἀλλ’ ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι, ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἕτεροι, κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν καὶ τὰλλ’ ἃ ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν, οὐδ’ ἐφ’ ἐν τούτων πώποτ’ ἑμαντὸν ἔταξα οὐδὲ προήχθην οὐθ’ ὑπὸ κέρδους οὐθ’ ὑπὸ φιλοτιμίας, ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ’ ὑμῖν, ὑμεῖς δέ, εἰ κείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε· οὕτω
- 72 γὰρ ἴσως ἀνεκίρθονόν εἰπεῖν. οὐδ’ ἔμοιγε δοκεῖ δικαίου τοῦτ’ εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ’ εὗρίσκειν ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον αἰεὶ, μὴ τὸ ῥᾶστον ἀπαντας λέγειν· ἐπ’ ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἢ ἥ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται, ἐπὶ τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην.

Ἦδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τοιοῦτόν τι λέγοντος, ὥς ἄρα 73
 ἐγὼ λέγω μὲν αἰεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δ' οὐδὲν ἄλλ' ἢ λόγοι
 τὰ παρ' ἐμοῦ, δεῖ δ' ἔργων τῇ πόλει καὶ πράξεως τινός.
 ἐγὼ δ' ὥς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ
 ἀποκρύψομαι. οὐδ' εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλευόντος ὑμῖν
 ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦ-
 τον ἔχει τὸν τρόπον, ῥαδίως οἶμαι δείξειν. ἴστε γὰρ δῆπου 74
 τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν
 ὥς δεῖ βοηθεῖν καὶ τοὺς Εὐβοέας σῶζειν, ὅτε Θηβαῖοι
 κατεδουλοῦντο αὐτούς, καὶ λέγων εἶπεν οὕτω πως· “εἰπέ
 μοι, βουλευέσθε” ἔφη “Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί
 χρήσεσθε καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύ-
 σεσθε εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ κατέλξετε τὰς ναῦς;” οὐκοῦν 75
 εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος, ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐκ δὲ
 τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ' ὁ μὲν εἶπεν
 ὥς οἷόν τε τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπεν, ὑμεῖς δ' ἀπερρῶθι-
 μήσατε καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἄρ' ἂν ἦν γεγονός τι τῶν
 τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἷόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ
 περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζη-
 τεῖτε, τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμη λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος.

Ἐν κεφαλῇ δ' ἃ λέγω φράσας καταβῆναι βούλομαι. 76
 χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν
 συνέχειν, ἐπανορθοῦντας ἢ εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ
 οἷς ἂν τις αἰτιάσθαι τὸ ὅλον καταλύοντας· πρέσβεις ἐκ-
 πέμπειν πανταχοῖ τοὺς διδάζοντας νουθετήσοντας πρά-
 ξοντας· παρὰ πάντα ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωρο-
 δοκοῦντας κολάζειν καὶ μισεῖν πανταχοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι
 καὶ δικαίους ἑαυτοὺς παρέχοντες εὖ βεβουλευσθαι δοκῶσι
 καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. ἂν οὕτω τοῖς πράγμασι χρῆσθε 77
 καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἀπάντων, ἴσως ἂν, ἴσως καὶ
 νῦν ἔτι βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἄχρι τοῦ
 θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι
 ποιεῖν ἀναδυνάμενοι, οὐχ ὀρῶ λόγον ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν
 ὑμᾶς ἃ προσήκει δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ἀπλῇ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις· Φιλίππου γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικούντος, συμβουλευέει τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν.

|| Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν κατ' ἐκάστην ἐκκλησίαν περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀδικεῖ, καὶ πάντων οἷδ' ὅτι φησάντων γ' ἂν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὑβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ ὥστε δέδοικα μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν ἀληθὲς ὃ ἦ· εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς ἐξ ὧν ὡς φανλότατ' ἐμελλε τὰ πράγματαθ' ἔξειν, οὐκ
 2 ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χειρόν ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἷτια τούτων, καὶ οὐ παρ' ἐν οὐδὲ δύο εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφίεται, μάλιστα δ', ἅνπερ ἐξετάζητε ὁρθῶς, εὐρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους, ὧν τινὲς μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται, ταῦτα φυλάττοντες οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν, ἕτεροι δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι καὶ διαβάλλοντες οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτῇ παρ' αὐτῆς δίκην || λήψεται καὶ περὶ τούτ' ἐστὶ, Φιλίππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὃ τι
 3 βούλεται. || αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι συνήθεις μὲν εἰσιν ὑμῖν, αἷτια δὲ τῶν κακῶν. ἀξιῶ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί. ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδῶκατε, καὶ πολλοὺς ἂν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ πλειονος ἐξουσίας ὃ τι βούλονται λέγοντας ἢ πολίτας ἐν ἐνλαῖς τῶν ἄλλων πό-

λεων, ἐκ δὲ τοῦ συμβουλευεῖν παντάπασιν ἐξεληλάκατε.
 εἰδ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις 4
 τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν,
 ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχά-
 των ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε,
 οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δ' ἂν συμφέροι χωρὶς κολακείας ἐθε-
 λήσετε ἀκούειν, ἔτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνν φαύλως
 τὰ πράγματα ἔχει καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν
 ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ', ἔτι πάντα ταῦτα ἐπαν-
 ορθώσασθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἔστιν ὃ μέλλω 5
 λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χεῖριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι,
 τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ
 τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποι-
 ούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ'
 ἂν προσῆκε || πραττόντων οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν
 αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς
 ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πό-
 λεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ
 κεκλήσθε.

Εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει 6
 πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει
 τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλευεῖν ἢ ὅπως ἀσφαλέ-
 στατα καὶ ῥᾶστα αὐτὸν ἀμυνόμεθα· ἐπειδὴ δὲ οὕτως
 ἀτάπως ἔνιοι διάκεινται ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος
 ἐκείνου καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος καὶ πάντας ἀν-
 θρώπους ἀδικοῦντος ἀνέχεσθαι τινῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
 λεγόντων πολλάκις ὡς ἡμῶν τινὲς εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν
 πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τού- 7
 του· ἔστι γὰρ θέος μὴ ποθ' ὡς ἀμυνόμεθα γράψας τις
 καὶ συμβουλευσας εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέ-
 ναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων λέγω
 καὶ διορίζομαι, εἰ ἔφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ βουλευέσθαι περὶ τοῦ
 πότερον εἰρήνην ἄγειν ἢ πολεμεῖν δεῖ, εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν 8
 εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο, ἢ ἐντεῦ-
 θεν ἄρξωμαι, φημὶ ἐγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα
 λέγοντα γράφειν καὶ πράττειν καὶ μὴ φρεναλίζειν ἀξιώ· εἰ
 δ' ἕτερος τὰ ὄπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλήν

ἡμεῖς οὐκ ἐπὶ τῇ πόλει ἀλλ' ἐπὶ τῇ πόλει καὶ τῇ πόλει

ἡμεῖς οὐκ ἐπὶ τῇ πόλει ἀλλ' ἐπὶ τῇ πόλει καὶ τῇ πόλει

- περὶ αὐτὸν τοῦνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλει, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρήται, τί λοιπὸν ἄλλο πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν εἰ βού-
 9 λεσθε, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ || τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τᾶλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἤξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει· τοῦτο δ' ἐστὶν ὅ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων πάντων Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι.
- 10 Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίξῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἔρεϊ, εἶπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τε-
 11 κμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ Ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια εἶπεν ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ κείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἰ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους· τοῦτο δ' εἰς Φωκέας ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο, καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν οἱ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ, καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοὶ Θηβαίοις οὐ λυσίτε-
 12 λήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ μὴν καὶ Φεράς πρῶτην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβὼν, καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταιλαιπύροις Ὀρεΐταις τουτοῖσι ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὐνοίαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς ὡς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι, συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν ἐν
 13 τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἴτ' οἶσαθ' αὐτόν, οἱ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν ἂν κακόν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ'. || ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἑξαπατᾶν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προορήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἐκόντες ἑξαπατάσθε; οὐκ ἔστι
 14 ταῦτα· καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν ἐφ' ἑαυτὸν προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς

λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς
ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει. //

Ἀλλ' ἔστιν, ὃ πρὸς τοῦ Διός, ὅστις εὖ φρονῶν ἐκ τῶν 15
ὀνομάτων μᾶλλον ἢ τῶν πραγμάτων τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ
πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδεὶς δῆπου. ὁ τοίνυν
Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, οὕτω
Διοπαίθους στρατηγούντος οὐδὲ τῶν ὄντων ἐν Χερρονήσῳ
νῦν ἀπεσταλμένων, Σέρριον καὶ Δορίσκον κατελάμβανε
καὶ τοὺς ἐκ Σεργίου τείχους καὶ Ἰερού ὄρους στρατιώτας
ἐξέβαλλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς κατέστησεν. καίτοι
ταῦτα πράττων τί ἐποιεῖ; εἰρήνην μὲν γὰρ ὁμωμόκει.
καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἔστιν, ἢ τί τούτων μέλει τῇ 16
πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτα ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν,
ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος· τὸ δ' εὖσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον
ἂν τ' ἐπὶ μικροῦ τις ἂν τ' ἐπὶ μεγάλου παραβαίῃ, τὴν
αὐτὴν ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἥνίκ' εἰς Χερρόνησον,
ἦν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν
εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπι-
στελλεῖ ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ 17
δὲ ἥ τοσοῦτω δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκείνον ἄγειν ὁμολογεῖν
τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἀπτόμενον καὶ
ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα καὶ νῦν ἐπὶ Θράκην
παριόντα καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον καὶ
πάνθ', ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιοῦντα λύειν
φημὶ τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ
μηχανήματα ἐφιστάοντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν
αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε· ὁ
γάρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθῇην, ταῦτα πράττων καὶ κατα-
σκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, καὶ μήπω βάλλῃ μηδὲ
τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαίτ' ἄν, εἰ τι γένοιτο; 18
τῷ τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτρίωθῆναι, τῷ Μεγάρων καὶ
τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ
Πελοποννησίους τάκείνου φρονῆσαι. εἰτα τὸν τοῦτο τὸ
μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἱστάντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν
ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέ- 19
ρας ἀνείλε Φωκίας, ἀπὸ ταύτης ἐγὼ γ' αὐτὸν πολεμεῖν
ὀρίζομαι. ὑμᾶς δέ, ἐὰν μὲν ἀμύνησθε ἤδη, σωφρονήσειν

- φημί, ἂν δ' ἐάσητε, οὐδὲ τοῦθ' ὅταν βούλησθε δυνή-
σεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέσθηκα τῶν ἄλλων ὡς
ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν συμβουλευόντων ὥστε οὐδὲ δοκεῖ
20 μοι περὶ Χερρονήσου νῦν σκοπεῖν οὐδὲ Βυζαντίου, ἀλλ'
ἐπαμῦναι μὲν τούτοις καὶ διατηρῆσαι μὴ τι πάθωσι,
βουλευέσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὥς ἐν
|| κινδύνῳ μεγάλῳ καθεστώτων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς
ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν' εἰ
μὲν ὀρθῶς λογιζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν καὶ πρό-
νοιάν τιν' ὑμῶν γ' αὐτῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων ἄρα βού-
λεσθε, ποιήσησθε, ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ,
μήτε νῦν μήτ' αὖτις ὥς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε.
- 21 Ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ' ἀρ-
χὰς Φίλιππος ἠϋξῆται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς
ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῶ παρα-
δοξότερον ἢν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι ἢ νῦν,
ὃθ' οὕτω πολλὰ προεῖληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὐτῷ
ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν,
22 παραλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώ-
πους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον
ἅπαντα χρόνον πάντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ Ἑλληνικοί.
τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὃ τι βούλεται, καὶ καθ' ἓνα
οὕτως περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τῶν Ἑλλήνων, καὶ
23 καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται
μὲν ὑμεῖς ἐβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγέ-
νεσθε, προστάται δὲ τριάκοντα ἐνὸς δέοντα Λακεδαιμό-
νιοι· ἴσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι τουτουσὶ τοὺς τελευταίους
χρόνους μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως οὐθ'
ὑμῖν οὔτε Θηβαίοις οὔτε Λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτε, ὡς
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων,
24 ποιεῖν ὃ τι βούλοισθε, οὐδὲ πολλοῦ δεῖν || ἀλλὰ τοῦτο μὲν
ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν Ἀθηναίοις, || ἐπειδὴ τισιν
οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν,
καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μετὰ τῶν ἡδικη-
μένων πολεμεῖν, καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἔρξασιν καὶ
παρελθούσιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδὴ
πλεονάζειν ἐπεχείρουν καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστη-

κῶτα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ
 μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. || καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; 25
 ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν
 ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅ τι ἡδικοῦμεθ' ὑπ' ἁλλήλων, ὅμως
 ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἐωρῶμεν, πολεμεῖν
 ὥόμεθα δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται καὶ Λακε-
 δαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι καὶ τοῖς ἡμε-
 τέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἐβδομήκοντα, ἐλάττω δ' ἐστίν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ
 ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιτολᾷζει ἡδίκηκε τοὺς Ἕλληνας, μᾶλ-
 λον δὲ οὐδὲ πέμπτον μέρος τούτων ἐκείνα. Ὀλυνθον μὲν 26
 δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα
 πόλεις ἐπὶ Θράκης ἐῷ, ὥς ἅπασας οὕτως ὡμῶς ἀνῆρκεν
 ὥστε μὴδ' εἰ πῶποτ' ᾤκηθησαν προσελθόντ' εἶναι ῥᾶδιον
 εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκῶν ἔθνος τοσοῦτον ἀνηρημένον σιωπῷ.
 ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πό-
 λεις αὐτῶν παρήρηται καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ
 μόνον κατὰ πόλεις ἀλλὰ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύουσιν; αἱ δ' 27
 ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν
 νήσῳ πλησίον || Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαρρηδὴν εἰς τὰς
 ἐπιστολὰς γράφει "ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν
 ἐμοῦ βουλομένους;" καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ'
 ἔργοις οὐ ποιεῖ, ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται, πρότερον
 ἦκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν, ἥλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελο-
 ποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρῶτην, οὐθ' ἡ Ἑλλὰς
 οὐθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τάνθρωπον. καὶ 28
 ταῦθ' ὀρώντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες οὐ
 πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγα-
 νακτοῦμεν, οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύνμεθα
 κατὰ πόλεις ὥστ' ἄχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε
 τῶν συμφερόντων οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα,
 οὐδὲ συστήναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδε-
 μίαν ποιήσασθαι, ἀλλὰ μελῶ γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον 29
 περιορῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τούτον ὃν ἄλλος ἀπόλ-
 λυται ἕκαστος ἐγνωκώς, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ ὅπως σω-
 θήσεται τὰ τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πρᾶττων, ἐπεὶ
 ὅτι γε ὥσπερ περίοδος ἡ καταβολὴ πυρετοῦ ἢ τινος ἄλλου

- κακοῦ καὶ τῷ πάντῳ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφρεστάναι
 30 προσέτρεχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. || καὶ μῆν κακείνῳ γε ἴστε,
 ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ Μακεδαιμονίων ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ
 Ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς Ἑλλάδος
 ἡδικοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἂν τις ὑπέλαβε τοῦθ'
 ὥσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονώς γνήσιος διῆκει
 τι μὴ καλῶς μὴδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ἄξιον
 μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων ἢ ὡς
 οὐ κληρονόμος τούτων ὦν ταῦτα || ἐπολεῖ, οὐκ ἐνεῖναι λέ-
 31 γειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα
 ἀπώλλυε καὶ ἔλυναινετο, Ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν
 καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφησαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ
 Φιλίππου καὶ ὦν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν,
 οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνας ὄντος οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς
 Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν,
 ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνας, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπου-
 δαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον.
- 32 // Καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ
 πόλεις ἀνηρηκέναι τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοινὸν τῶν
 Ἑλλήνων ἀγῶνα, καὶ αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγῶ-
 νοθετήσοντας πέμπει; [κύριος δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ
 τοὺς Ἕλληνας παρόδων ἐστὶ, καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις
 τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαν-
 τεῖαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ θετταλοὺς καὶ Δω-
 ριέας καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ἕλλη-
 33 σιν ἅπασι μέτεστιν;] γράφει δὲ θετταλοῖς ὃν χρὴ τρόπον
 πολιτεύεσθαι; πέμπει δὲ ξένους τοὺς μὲν εἰς Πορθμόν,
 τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεόν,
 τύραννον Φιλισιτὶδην καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ'
 ὀρῶντες οἱ Ἕλληνες ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον
 ὥσπερ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι
 μὲν μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς
 34 ἐπιχειρῶν. οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ'
 αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος
 ἀδικεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη τοῦσχατον ἐστίν. οὐ Κορινθίων
 ἐπ' || Ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ Ἀχαιῶν Ναύ-
 πακτον ὁμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ Θηβαίων

ἔχινον ἀφῆρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύεται 35
συμμάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν, ἔω τᾶλλα, ἀλλὰ Χερρονήσου
τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρδίαν; ταῦτα τοίνυν πάσχον-
τες ἅπαντες μέλλομεν καὶ μαλακίζομεθα καὶ πρὸς τοὺς
πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῇ πάντας
ἡμᾶς ἀδικοῦντι. καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώ-
μενον τί οἴεσθε, ἐπειδὴν καὶ ἓνα ἡμῶν ἐκάστου κύριος
γένηται, τί ποιήσῃ;

Τί οὖν αἴτιον τούτων; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας 36
αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἐτοίμως πρὸς ἔλευθερίαν οἱ
Ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τι τότ', ἦν ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοαῖς ὃ νῦν οὐκ
ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου καὶ ἔλευθέραν
ἤγε τὴν Ἑλλάδα καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης
οὐδεμιᾶς ἤττατο, νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελόμενται
καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα.
τί οὖν ἦν τοῦτο; τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομένων ἢ 37
διαφθεῖρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες
ἐμίσουν, καὶ χαλεπώτατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγ-
χθῆναι, καὶ τιμωρία μεγίστη τοῦτον ἐκόλαζον. || τὸν οὖν 38
καιρὸν ἐκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη || πολλάκις
παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων οὐδὲ
τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν,
οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς τυράννους καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπι-
σίαν, οὐδ' ὅλως τοιοῦτον οὐδέν. || νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ 39
ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπραται ταῦτα, ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τού-
των ὑφ' ὧν ἀπολώλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα δ'
ἔστι τί; ζῆλος, εἴ τις εἵληφέ τι, γέλως, ἃν ὁμολογῇ, μί-
σος, ἃν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ, τᾶλλα πάνθ' ὅσα ἐκ τοῦ
δωροδοκεῖν ἤρτηται, ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλη- 40
θος καὶ χρημάτων καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία,
καὶ τᾶλλα οἷς ἂν τις λαχύνει τὰς πόλεις κρήνοι, νῦν ἅπασι
καὶ πλεῖω καὶ μεῖζω ἔστι τῶν τότε πολλῶν, ἀλλ' ἅπαντα
ταῦτ' ἄχρηστα ἄπρακτα ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων
γίγνεται. ||

Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου καὶ 41
οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν

- χρόνοις ὅτι τάναντία εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω, οὐ λόγους ἐμαυ-
 τοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων,
 ἃ κεῖνοι κατέθεντο εἰς στήλην χαλκῇν γράψαντες εἰς
 42 ἀκρόπολιν. Ἄρθριμος, φησὶν, ὁ Πυθιάνακτος Ζελεΐτης
 ἄτιμος καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν
 συμμάχων αὐτοῦ καὶ γένος. εἰθ' ἡ αἰτία ἥ γέγραπται δι'
 ἣν ταῦτ' ἐγένετο· ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ Μήδων εἰς Πε-
 43 λοπόννησον ἤγαγεν. ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογιζέσθε
 δὴ πρὸς θεῶν, τίς ἦν ποθ' ἡ διάνοια τῶν Ἀθηναίων τῶν
 τότε ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι Ζελεΐτην
 τινὰ Ἄρθριμον δοῦλον βασιλέως (ἡ γὰρ Ζέλειά ἐστι τῆς
 Ἀσίας), ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσὸν ἤγαγεν εἰς
 Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἔχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν
 44 καὶ τῶν συμμάχων αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους. τοῦτο
 δ' ἐστὶν οὐχ ἦν ἂν τις οὕτωςι φήσειεν ἀτιμίαν· τί γὰρ
 τῷ Ζελεΐτῃ, τῶν Ἀθηναίων κοινῶν εἰ μὴ μεθέξειν ἐμι-
 λεν; ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν
 ἂν μὴ διδῶ φόνου δικάσασθαι, "καὶ ἀτιμός" φησι "τε-
 θνῆναι." τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀπο-
 45 κτείναντα εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς πάντων τῶν
 Ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν
 αὐτοῖς ἐμελεν εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται καὶ
 διαφθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν· ἐκόλαζον δ' οὕτω
 καὶ ἐτιμωροῦντο οὕς αἰσθόιντο ὥστε καὶ στηλῖτας ποιεῖν.
 ἐκ δὲ τούτων εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ
 46 φροβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἑλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν· οὐ
 γὰρ οὕτως ἔχεθ' ὑμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα οὔτε πρὸς
 τάλλα, ἀλλὰ πῶς; ἢ εἰπω κελεύετε καὶ οὐκ ὀργιέσθε;

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ ΑΝΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙ.

- 47 Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖ-
 σθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὕτω Φίλιππός ἐστιν
 οἰοί ποτ' ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἱ θαλάττης μὲν ἦρχον
 καὶ γῆς ἀπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον, ὑφίστατο δ'
 οὐδὲν αὐτούς· ἀλλ' ὅμως ἡμύνατο κάκεινους ἢ πόλεις καὶ
 οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ ἀπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν πολ-
 λὴν εἰληφόντων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν
 τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκι-

νῆσθαι καὶ ἐπιδεδωκέναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακε- 48
 δαιμονίους τότε καὶ πάντα τοὺς ἄλλους τέτταρας μῆνας
 ἢ πέντε, τὴν ὥραιαν αὐτὴν, ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακώσαντας
 τὴν χώραν ὀπλίταις καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν ἀναχω-
 ρεῖν ἐκ οἴκου πάλιν· οὕτω δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πο-
 λιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδέν,
 ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. νυνὶ 49
 δ' ὁρᾶτε μὲν δῆπου τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας ἀπολωλε-
 κότας, οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως οὐδὲ μάχης γιγνόμενον·
 ἀκούετε δὲ Φίλιππον οὐχὶ τῇ φάλαγγα ὀπλιτῶν ἄγειν
 βαδίζονθ' ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῇ ψιλῶς ἱππέας τοξό-
 τας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον. ἐπειδὴν 50
 δ' ἐπὶ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς ἡ προσπέση
 καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπιστίαν ἐξῆλ, μηχαν-
 νῆμαί' ἐπιστήσας πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ θέρους καὶ χει-
 μῶνα, ὥς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν ἐξαίρετος ὥρα τις
 ἣν διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας εἰδότες καὶ λογιζο- 51
 μένους οὐ δεῖ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, οὐδ'
 εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λακεδαιμονίους πο-
 λέμον βλέποντας ἐκτραχηλισθῆναι, ἀλλ' ὥς ἐκ πλείστου
 φυλάττεσθαι τοῖς πρᾶγμασι καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως
 οἰκοθεν μὴ κινήσεται σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας δια-
 γωνίζεσθαι. πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεο- 52
 νεκτέμαθ' ἡμῖν ὑπάρχει, ἂν περ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ποι-
 εῖν ἐθέλωμεν ἃ δεῖ, ἢ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν
 καὶ φέρειν ἔστι πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ μυρία·
 εἰς δὲ ἀγῶνα ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἦσκηται.

Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔργοις 53
 ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῇ λογι-
 σμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας
 μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνδοσι τῶν τῆς πόλεως
 ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολά-
 σῃτε ὑπηρετοῦντας ἐκείνοις. Ὅ μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλ- 54
 λους θεοὺς οὐ δυνήσεσθε ὑμεῖς ποιῆσαι, ἀλλ' εἰς τοῦτο
 ἀφίχθε μωρίας ἢ παρανοίας ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω (πολλά-
 κως γὰρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι
 δαιμόνιον τὰ πρᾶγματα ἐλαύνῃ), ὥστε λαιδορίας φθόγου

- σώματος, ἧς τινὸς ἂν τύχητε ἐνεκ' αἰτίας ἀνθρώπους
μισθωτοὺς, ὧν οὐδ' ἂν ἀρῇ. ἔνιοι ὥς οὐκ εἰσὶ τοι-
οῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἂν τισι λοιδωρηθῶσιν.
- 55 καὶ οὐχὶ πῶ τοῦτο ἔσται, καίπερ ὃν δεινόν· ἀλλὰ καὶ
μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδῶκατε τούτοις
ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσιν. καίτοι θεάσασθε ὅσας συμ-
φορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροῶσθαι.
λέξω δ' ἔργα ἃ πάντες εἴσεσθε.
- 56 Ἦσαν ἐν Ὀλυνθῷ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι τινὲς μὲν Φι-
λίππου καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς δὲ τοῦ βελ-
τιστοῦ καὶ ὅπως μὴ δουλεύουσιν οἱ πολῖται πράττοντες.
πότεροι δὴ τὴν πατρίδα ἐξώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱπ-
πέας προῦδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὀλυνθος ἀπώλετο; οἱ
τὰ Φιλίππου φρονοῦντες καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις τοὺς τὰ βέλ-
τιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως
ᾧστε τὸν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν
Ὀλυνθίων ἐπέσθη.
- 57 Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα
κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ· ἀλλ' ἐν Ἐρετρίᾳ,
ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν ξένων ὁ δῆμος
εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἤγον
τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ Φιλίππον. ἀκούοντες δὲ τούτων
τὰ πολλὰ μᾶλλον οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς Ἐρετριεῖς
τελευτῶντες ἐπέσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκ-
58 βαλεῖν. καὶ γὰρ τοι πέμψας Ἰππόνικον ὁ σύμμαχος αὐ-
τοῖς Φίλιππος καὶ ξένους χιλίους, τὰ τεῖχη περιεῖλε τοῦ
Πορθμοῦ καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ἰππαρχον Ἀυτο-
μέδοντα Κλείταρχον· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελέλακεν ἐκ τῆς
χώρας οἷς ἤδη βουλομένους σῶζεσθαι, τότε μὲν πέμψας
|| τοὺς μετ' Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρ-
μενίωνος.
- 59 Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν Ὁρεῖ Φιλισιτίδης
μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ καὶ Μένιππος καὶ Σωκράτης καὶ
Θόας καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν (καὶ ταῦτ'
ἤδεσαν ἅπαντες), Εὐφραῖος δέ τις, ἄνθρωπος καὶ παρ'
ἡμῖν ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς
60 δοῦλοι ἔσονται. οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο καὶ προε-

τῶν ἐκ τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ δήμου, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν· ἐνιαντῶ
 δευτέρου τῆς ἀλώσεως ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν Φι-
 λίππον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσιν.
 συνελθόντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ χορηγὸν ἔχοντες
 Φίλιππον καὶ πρυτανεύοντες ἀπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς
 τὸ ἐκχωστήριον ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ 61
 τὸν δήμος ὁ τῶν Ὀρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν
 τῷ δὲ ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ'
 ἐπισκροεῖον ταῦτα παθεῖν ἔφη καὶ ἐπέχειρεν. μετὰ ταῦθ'
 οἱ μὲν ἐκ' ἐξουσίας ὁπόσης ἡβούλοντο ἔπραττον ὅπως ἡ
 πόλις ληφθῇσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν· τῶν
 δὲ πολλῶν εἴ τις αἰσθοίτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν
 Εὐφραῖον, οἷα ἔπαθε, μεμνημένοι. οὕτω δ' ἄθλως διέ-
 κειντο ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιοῦτου κα-
 κοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς
 τὰ τεῖχη προσήεσαν οἱ πολέμιοι· τηρिकाῦτα δ' οἱ μὲν ἡμύ-
 νοντο οἱ δὲ προυδίδοσαν. τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἀλούσης 62
 αἰσχροῦς καὶ κακῶς οἱ μὲν ἄρχουσι καὶ ἡ τυραννοῦσι, τοὺς
 τότε σώζοντας αὐτοὺς καὶ τὸν Εὐφραῖον ἐτοίμους ὅτιοῦν
 ποιεῖν ὄντας τοὺς μὲν ἐκβαλόντες τοὺς δὲ ἀποκτείναντες,
 ὁ δ' Εὐφραῖος ἐκείνος ἀπέσφαξεν ἑαυτόν, ἔργῳ μαρτυρή-
 σας ὅτι καὶ δικαίως καὶ καθαροῦς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθ-
 ριστῇκε Φιλίππῳ. //

Τί οὖν ποτ' αἴτιον, θανμάζει ἴσως, τοῦ καὶ τοὺς Ὀλυμ- 63
 θίους καὶ τοὺς Ἑρετριεῖς καὶ τοὺς Ὀρεῖτας ἡδῖον πρὸς
 τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν;
 ὑπὲρ καὶ παρ' ὑμῖν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέ-
 γουσιν οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν
 εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν ὅπως σωθῇσε-
 ραι· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται Φιλίππῳ συμπράτ-
 τουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πο- 64
 λεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν, οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατε-
 λήφθησαν. τὰλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ', ἵνα μὴ
 κατ' ἕκαστα λέγω· οἱ μὲν, ἐφ' οἷς χαριούνται, ταῦτ' ἔλε-
 γον, οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθῇσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ
 τελευταῖα οὐχ οὕτως οὔτε πρὸς χάριν οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ
 πολλοὶ προΐεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις

- 65 ἡττάσθαι ἐνόμιζον. ὃ νῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω δέδοικα
 ἐγὼ μὴ πάθῃτε ὑμεῖς, ἐπειδὴν ἴδητε ἐκλογιζόμενοι μηδὲν
 ὑμῖν ἐνόν. καίτοι μὴ γένοιτο μὲν τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ·
 τεθνάναι δὲ μυριάκις κρείττον ἢ κολακεῖα τι ποιῆσαι Φι-
 66 λίστῳ. || καλὴν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν Ὀρεϊτῶν χά-
 ριν, ὅτι τοῖς Φιλίστῳ φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ'
 Εὐφραῖον ἐώθουν· καλὴν γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι
 τοὺς μὲν ὑμετέρους πρέσβεις ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δ' ἐπέ-
 δωκεν αὐτόν· δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι καὶ σφαττά-
 μενοι. καλῶς Ὀλυνθίων ἐφείσατο τῶν τὸν μὲν Λασθένη
 ἱππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβα-
 67 λόντων. μωρία καὶ κακία τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς
 βουλευομένους καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας,
 ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκρωμένους, τηλι-
 68 καύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος ὥστε μηδ' ἂν
 ὀτιοῦν ἢ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν κάκεινο αἰσχρὸν, ὅστις
 ῥόν ποτ' εἰπεῖν “τίς γὰρ ἂν ᾤηθῃ ταῦτα γενέσθαι; νῆ
 τὸν Δία, ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι.”
 πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότ' εἰ προεί-
 δοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πόλλ' ἂν Ὀρεῖται, πολλὰ Φω-
 69 κεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων ὄφε-
 λος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζῃται τὸ σκάφος, ἂν τε μείζον ἂν
 εἴ ἔλαττον ἦ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ
 πάντ' ἄνδρα ἐξῆς προθύμους εἶναι, καὶ ὅπως μὴδ' ἐκὼν
 μὴτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ, τοῦτο σκοπεῖσθαι· ἐπειδὴν
 70 δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχη, μάταιος ἡ σπονδὴ. καὶ ἡμεῖς τοί-
 νυν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμέν σῶοι, πόλιν μεγίστην
 ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, — τί ποιώ-
 μεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται. ἐγὼ
 νῆ Δεῖ ἐρῶ, || καὶ γράψω δέ, ὥστε ἂν βούλησθε χειροτο-
 νήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι,
 τρήρεσι καὶ χρήμασι καὶ στρατιώταις λέγω (καὶ γὰρ ἂν
 ἅπαντες δῆπου δουλεύειν συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν
 71 γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον), ταῦτα δὴ πάντα αὐ-
 τοὶ παρασκευασάμενοι καὶ ποιήσαντες φανερὰ τοὺς ἄλ-
 λους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκ-
 πέμπωμεν πρέσβεις, ἵν' ἐὰν μὲν πείσῃτε, κοινονοὺς ἔχητε

καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἂν τι δέη, εἰ δὲ
 μή, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. Ἐπειδὴ γάρ ἐστι 72
 πρὸς ἄνδρα καὶ οὐχὶ σύνεστώσης πόλεως ἰσχὺν ὁ πόλε-
 μος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον, οὐδ' αἱ πέρουσι πρεσβεῖαι περὶ
 τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορεῖν, ὥς ἐγὼ καὶ
 Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοὶ καὶ Ἡγήσιππος καὶ οἱ
 ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν
 ἐκεῖνον καὶ μήτ' ἐπ' Ἀμβρακίαν ἔλθεῖν μήτ' ἐς Πελοπόν-
 νησον ὀρμῆσαι. οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν 73
 ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ
 γὰρ εὖηθες τὰ οἰκεία αὐτοὺς προεμένους τῶν ἀλλοτριῶν
 φράσκειν κήδεσθαι, καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ
 τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλὰ
 τοῖς μὲν ἐν Χερσονήσῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημι δεῖν
 καὶ τᾶλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν, αὐτοὺς δὲ παρασκευάζε-
 σθαι, || τοὺς δ' ἄλλους Ἑλλήνας συγκαλεῖν συνάγειν διδά-
 σκειν νοουθετεῖν· ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης ἡλί-
 κον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα 74
 σῶσειν ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα,
 οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ ἂν αὐτοὶ σῶζωνται
 τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον· ὑμῖν οἱ πρό-
 γονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο καὶ κατέλιπον μετὰ πολ-
 λῶν καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ' ὁ βούλεται ζῆτιων ἕκαστος 75
 καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν, πρῶ-
 τον μὲν οὐδὲ μή ποθ' εὖρη τοὺς ποιήσοντας, ἔπειτα δέ-
 δοικα ὅπως μὴ πάνθ' ἅμα, ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν
 ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται.

Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἶομαι καὶ 76
 νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα τούτων γιγνομέ-
 νων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον, λεγέτω καὶ συμβου-
 λευέτω. ὅτι δ' ὑμῖν δόξει, τοῦτ', ὃ πάντες θεοί, συνενέγκοι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Καὶ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι καὶ
 πλέον οὐδὲν οὐδὲ ἴδιον, πλην τὸ περὶ τῆς ὁμονομίας πολίτευμα· δια-
 φερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθένης κατα-
 παύειν πειράται τὴν || στάσιν, τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν μὴ δημεύειν τὰς

τῶν πλουσίων οὐσίας, τοῖς δὲ πλουσίοις μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήματος. πείθει δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλεῖα περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

- Καὶ σπουδαῖα νομίζων, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλευέσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἀμαρτημάτων οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἔξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδὲν ἐστὶν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὰ παρὸν ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφροστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε ὅσον ἂν κάθησθε ἀκούοντες, ἣν προσ-
 2 ἄγγελθῃ τι νεώτερον, εἰτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται.
- ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία, ἣ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος χρηταί, τοσαύτη τὸ πλῆθος ὅσῃν ἀκούετε· ὅτι δ' οὐκ ἐν ταύτης ἐκείνον ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἄγνοεῖ δῆπου. καὶ γὰρ εἰ μὴδ' ἀφ' ἐνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναται τις, ὥδὲ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἠττήθημεν οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἢ ἀλλὰ
 3 πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν καὶ περιέσμεν τῷ λόγῳ. ἂρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἐπειδὰν γὰρ ὁ μὲν λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐτοίμως κινδυνεύσων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες, εἰκότως οἶμαι τοὺς λόγους τὰ ἔργα παρέρχε-
 4 γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς τὸ μῆτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς μῆτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἔξ ἴσου πολιτεύεσθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέροις δ' ὑπακούειν, δι' οὗτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ, καὶ πόλεις δημο-

κρατουμένη βεβαίως οὐκ οἶδ' εἴ τίς ἐστι τῶν πασῶν λοιπὴ
 πλὴν ἡ ἡμετέρα. καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολι- 6
 τείας ποιοῦντες πᾶσιν ὅσοις πράγματα πράττεται, πρῶ-
 τῳ μὲν πάντων καὶ πλείστῳ τῷ τοὺς βουλομένους χρή-
 ματα λαμβάνειν ἔχειν τὸν δῶσοντα ὑπὲρ αὐτῶν, δευτέρῳ
 δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττωσι τούτου τῷ δύνامي τὴν καταστρεψο-
 μένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρό-
 νοις παρεῖναι. ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, 6
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι ἢ δυνάμεθα,
 ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοι-
 οῦτον ἔοικαμεν ἀνθρώποις· εἰτ', οἶμαι, (δεῖ γάρ, ὡς ἐγὼ
 κρίνω, λέγειν τάληθῇ) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπε-
 φροσήμεθα ἐκ τούτων ὥστε τῶν ἐν αὐτῇ τῷ κινδυνεύειν
 ὄντων οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῶν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ'
 ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι, τινὲς δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύ-
 νεσθαι μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν ἐγνώκασιν.

Τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ 7
 ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαι-
 ροῦμαι. ἢ ὑμῶν ἕκαστος ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο γινῶ
 καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ἑρασιώγη καὶ ἑραθυμία, ὥσπερ
 τοῖς ἰδίῳις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν οὐκ ἐφ' ἐκάστου
 τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ
 τῇ κεφαλῇ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ. ὁρᾶτε Σέρριον καὶ 8
 Δορίσκον· ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγορήθη μετὰ τὴν εἰρή-
 νην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα
 μέντοι λαθόντα καὶ παροφθέντα ἀπώλεσε Θράκην καὶ
 Κερσοβλέπτην, σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμε-
 λούμενα ἰδὼν καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ'
 ὑμῶν κατέσκαπτε Πορθμόν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς
 Ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγορου- 9
 μένης Μέγαρον ἐάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε οὐδ'
 ἐπεσιγράφητε ἐπ' οὐδενὶ τούτων, οὐδ' ἐνεδείξασθε τοῦθ',
 ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῇ· Ἀντιρῶνας ἐπρίατο
 καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὰ ἐν Ὁρεῶν πράγματ' εἰλήφει.
 πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φεράς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν 10
 ὁδόν, τὰς ἐν Ἠλίδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία· ἢ οὐ γὰρ ἢ
 ἐξαριθμησώμαι τοὺς βεβιασμένους καὶ τοὺς ἡδίκημένους

- ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξήλθον, ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν δείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τὰ δ' ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μὴ τις αὐτὸν κωλύσει.
- 11 Εἰσὶ δὲ τινες οἱ πρὶν ἀκούσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους εὐθέως εἰώθασιν ἰρωτᾶν "τί οὖν χρή ποιεῖν;" οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι (χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἀπάντων) ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσιν. δεῖ δ' ὁμῶς εἰπεῖν ὅ τι χρή ποιεῖν. πρῶτον μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γινῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε, καὶ κακόνους μὲν ἔστι καὶ ἐχθρὸς ὅλη τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς,
- 12 οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν, οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν πάντων ἢ πῶς ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ· λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπέιληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σίνουδεν ἑαυτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τᾶλλα βεβαίως κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἐδύνατο. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων μισεῖν αὐτὸν ἡγείται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν, οἷδεν ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν ἀπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἥ ἐστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατήσθε, ἀλλ' ἐὰν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο τάνθρωπον), ἥξει πάντα
- 14 τὰ νῦν βεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι καὶ ἔχοντ' ἀφελῆσθαι καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς οὐδ' ἄργῶς ταῦτα λογίζόμενος.
- 15 πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπέιληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκείνον, δεύ-

τερον δὲ εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται
 καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρα-
 σκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ὑμῶν ἐστὶν οὐδεὶς ὥσθ'
 ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί
 γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι Δρογγίλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστει-
 ραν καὶ ἅ νῦν φασὶν αὐτὸν ἔχειν) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν
 καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόρους καὶ χειμῶνας καὶ
 τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀθηναίων λι- 16
 μένων καὶ νεωρίων καὶ τριήρων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυ-
 ρείων καὶ τοσούτων προσόδων καὶ τόπου καὶ δόξης, ὧν
 μήτ' ἐκείνῳ μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρωσαμένῳ τὴν
 πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ὑμᾶς ἔασειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυ-
 ρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμά-
 ζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κάκεινα ὑπὲρ τοῦ τούτων γί- 17
 γνεσθαι κύριος καὶ ἡ τᾶλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα
 τοίνυν ἕκαστον εἰδὼτα καὶ γινώσκοντα παρ' αὐτῷ δεῖ μὰ
 Δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ
 πᾶσι δικαίοις συμβουλευόντα· τοῦτο μὲν γὰρ ἐστὶ λαβεῖν
 ὅτῳ πολεμήσετε βουλομένων, οὐχ ἅ τῇ πόλει συμφέρει
 πράττειν. ὁρᾶτε γάρ. εἰ δὲ ἅ πρῶτα παρεσπόνδῃσε Φί- 18
 λιππος ἢ δευτέρα ἢ τρίτα (πολλὰ γὰρ ἐστὶν ἐφεξῆς) ἔγραψέ
 τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὃ δ' ὁμοίως ὥσπερ νῦν, οὐ γράφον-
 τος σὺδενός πολεμον, Καρδιανοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἂν ἀνηρ-
 πασμένος ἦν ὁ γράψας καὶ διὰ τοῦτο πάντες ἡτιῶντο Καρ-
 διανοῖς βεβοηθηκέναι; μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὄντινα, ἂνθ' ὧν 19
 Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου
 μισθαρμοῦσι διασπάσασθαι παραβαλεῖτε· μηδ' αὐτοὶ χει-
 ροτονήσαντες πόλεμον βούλεσθε παρ' αὐτοῖς ὑμῖν ἐρῖζειν
 εἰ δέον ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιτηκέναι· ἀλλ' ὃν ἐκεῖ-
 νος πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον μιμεῖσθε, τοῖς μὲν ἀμυνο-
 μένοις ἤδη χρήματα καὶ τᾶλλα ὧσων δέονται διδόντες,
 αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατασκευα-
 ζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἵππαγω-
 γούς, τᾶλλα ὅσα εἰς πόλεμον, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἐστὶν ὡς 20
 χρώμεθα τοῖς πράγμασι, καὶ Φίλιππον δ' ἂν αὐτὸν οὐ-
 δὲν ἄλλο οἶμαι μὰ τοὺς θεοὺς εὐξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν

- ἢ ταῦτα· ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε, ὅτω παραδώσετε τὰ
 πράγματα δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιάσθε. ἀφ' οὗτου δὲ
 ταῦτα γίνεται, ἐγὼ διδάξω, || καὶ ὅπως παύσεται, λέξω.
- 21 οὐδὲν πώποτε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πραγμάτων ἐξ
 ἀρχῆς ἐνεστήσασθε οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὁρθῶς, ἀλλὰ
 τὸ συμβαῖνον αἰεὶ διώκετε, εἰτ' ἐπειδὴν ὑστερίσθητε παύ-
 εσθε· ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε καὶ
- 22 θορυβεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει· οὐκ ἔνεστι βοηθείαις
 χρωμένους οὐδὲν τῶν θεόντων ποτὲ πράξαι, ἀλλὰ κατα-
 σκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφήν ταύτῃ πορίσαντας
 καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ ὅπως ἐν τῇ τῶν χρημά-
 των φυλακῇ ἀκριβεστάτην γενέσθαι οὕτω ποιήσαντας,
 τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν
 δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ μηδεμίαν πρό-
 φασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ
- 23 καταλείπειν. ἂν οὕτω ποιήσῃτε καὶ τοῦτο ἐθέλησῃτε ὡς
 ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ
 Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου· καὶ ἴσως
 ἂν, ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς πυνθά-
 νεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως ἂν
 ἐκεῖνος φροντίσαι ποῖ ποτὲ ἢ τῆς πόλεως ἀπήρχε δύνα-
 μεις καὶ ποῦ φανήσεται.
- 24 Εἰ δέ τω δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ πόνων
 πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὁρθῶς δοκεῖ.
 ἀλλ' ἐὰν λογίσθῃται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα
 ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὐρήσει λυσαιτελοῦν τὸ ἐκόν-
 τας ποιεῖν τὰ θέοντα. εἰ μὲν γὰρ ἔστί τις ἐγγυητὴς ὑμῖν
 θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιοχρεῶς
 τηλικούτου πράγματος) ὡς ἐὰν ἄγῃθ' || ἡσυχίαν καὶ πάντα
 προῆσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἦξει,
- 25 αἰσχροὺς μὲν νῆ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον
 ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων
 τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥαθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους
 ἅπαντας Ἑλλήνας εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ ἐγὼγ' αὐ-
 τὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην·
- 26 οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ
 ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ,

τοῦναντίον δὲ πρόισμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων
 ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσοῦτῳ χαλεπωτέρῳ
 καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, ποῖ ἀναδυνόμεθα, ἢ
 τί μέλλομεν; ἢ πότε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ θέοντα ποιεῖν
 ἐθέλῃσομεν; ὅταν νῆ Δί' ἀναγκαῖον ᾖ. ἀλλ' ἦν μὲν ἂν τις 27
 ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρ-
 εστιν ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε, τὴν δὲ τῶν δούλων
 ἀπεύχεσθαι δῆπον μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι
 ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη ἢ ὑπὲρ τῶν
 γιγνομένων αἰσχύνη, καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα ἥντινα
 ἂν εἴποι τις, δούλῳ δὲ πληγαὶ καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰσισ-
 μός· ὃ μήτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον.

Τὸ μὲν τοίνυν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς τὰ τοιαῦτα 28
 ὀκνηρῶς διακείσθαι ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς οὐσίαις
 λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐδὲ
 πολλοῦ δεῖ, οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ πρόφασιν ὅμως· τὸ δὲ
 μὴδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ μὴδ' ὅσα βουλευσασθαι προσήκει,
 μὴδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἡ ἐπιδέχεται
 κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὐκ ἀκούειν πρὶν ἂν ὥσπερ νῦν 29
 αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὐδὲ βουλευέσθαι περὶ οὐδενὸς
 εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας· ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευά-
 ζηται, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν ταῦτ' οὐ καὶ ἀντιπαρασκευά-
 ζεσθαι ῥαθυμεῖτε, καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε, ἐπει-
 δὴν δ' ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθῃσθε, ἀκροᾶ-
 σθε καὶ παρασκευάζεσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν καὶ βεβου- 30
 λεῦσθαι τότε καιρὸς ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθέλετε, πράττειν δὲ
 καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις νῦν, ἡνίκ' ἀκούετε.
 τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων ἀν-
 θρώπων ὑμεῖς τοῖς ἄλλοις τοῦναντίον ποιεῖτε· οἱ μὲν
 γὰρ ἄλλοι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βου-
 λεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα.

Ἦ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφεύγει δ' 31
 οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρη-
 μάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμ-
 βέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταῦτομάτου, οἷς ἂν χρησώμεθα
 ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ θέοντα. πρῶτον μὲν γάρ, οἷς
 βασιλεὺς πιστεύει καὶ εὐεργέτας ὑπέκλιπεν αὐτοῦ, οὗτοι

- 82 μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φίλιππῳ. ἔπειθ' ὁ πρᾶντων καὶ
 συνειδὼς ἅπανθ' ὅσα Φίλιππος κατὰ βασιλείῃς παρα-
 σκευάζεται, οὗτος ἀνάσπαστος γέγονε, καὶ πάσας τὰς πρά-
 ξεις βασιλεὺς οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὐδ'
 ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ
 τοῦ πράξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦντος, ὥστ' εἶναι πιστάς,
 || καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ἡμῶν πρέσβεσιν ὃν
 33 βασιλεὺς ἥδιστα ἂν ἀκούσαι, ὥς τὸν ἀμφοτέρους ἀδι-
 κοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ, καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασι-
 λεῖ φροβρώτερος ἔσθ' ὁ Φίλιππος ἂν προτέροις ἡμῖν ἐπι-
 θῆται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοι τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς
 ἐπ' ἐκεῖνον ἥδη πορεύσεται. ὑπὲρ δὲ τούτων ἁπάντων
 οἶομαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβεῖαν ἐκπέμπειν ἣτις τῷ βασιλεῖ
 διαλέξεται, καὶ τὴν ἀβελτερίαν ἀποθέσθαι δι' ἣν πολ-
 λάκις ἡλαττώθητε, “ὁ δὲ βάρβαρος” καὶ “ὁ κοινὸς ἅπα-
 34 σιν ἐχθρὸς” καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ γὰρ ὅταν τιν'
 ἴδω τὸν μὲν ἐν Σούσοις καὶ Ἐκβατάνοις δεδοικότα καὶ
 κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συν-
 επηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ νῦν ἐπηγγέλ-
 λετο (εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς ἀλλ' ἀπειψηφίζεσθε, οὐ τὰ
 ἐκεῖνου αἰτία), ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς οὐ-
 τωσὶ ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένου ληστοῦ τῶν Ἑλλή-
 νων ἄλλο τι λέγοντα, θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις
 ἂν ἡ ποτ', ἐγώγ', ἐπειδὴ οὐχ οὗτος Φίλιππον.
- 35 Ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν
 πόλιν ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προσηκόν-
 των διαβεβλημένον, εἴτα τοῖς μηδὲν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ
 δικαίων βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχει· καὶ πάν-
 των ὅσα ἐκλείπει, θέον παρὰ τον γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ'
 εὐρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ πάννυ μὲν
 36 φοβοῦμαι, οὐ μὴν ἀλλ' ἐρῶ· οἶμαι γὰρ ἔξειν καὶ ὑπὲρ
 τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως
 εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς
 οὐσίας || πρὸς τοὺς ἐπιδειεῖς, εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου καὶ
 τὰς βλασφημίας ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνται τινες οὐχὶ
 δικαίως, καὶ τὸν φόβον ὥς οὐ στήσεται τοῦτο ἄνευ μεγά-
 λου τινὸς κακοῦ· οὐ οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μείζον

εἰσενεγκαίμεθα, οὐδ' ὅ τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιρρώ-
 σαιε τὴν πόλιν. οὕτως δὲ σκοπεῖτε· ἐρῶ δ' ὑπὲρ τῶν ἐν 37
 χρεῖα δοκούντων εἶναι πρότερον. ἦν ποτ' οὐ πάλα παρ'
 ἡμῖν οὐτ' οὐ προσήκει τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα
 καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς ἐστὶ τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων
 οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν ὅστις οὐκ ἤξιον τὰ καθήκοντα ἐφ'
 ἑαυτὸν ποιεῖν ὅτι χρήματα οὐ περιῖν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις
 ἔπλεον καὶ χρήματα ἐγίγνετο καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ
 δέοντα. μετὰ ταῦτα ἡ τύχη, καλῶς ποιούσα, πολλὰ πε- 38
 ποίηκε τὰ κοινά, καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάν-
 των προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐ-
 σίας ἔχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβάνοντος· οἱ γὰρ εὐποροὶ
 πάντες ἔρχονται μεθ' ἑξόντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσιν.
 τί οὖν μαθόντες τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις καὶ προφά- 39
 σει χρώμεθα τοῦ μηδὲν ποιεῖν, πλὴν εἰ τῇ παρὰ τῆς τύ-
 χης βοηθεῖα γεγονυῖα τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν; οὓς οὐτ'
 ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε οὐτ' ἄξιον. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις 40
 οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω
 διακείμενον οὐδ' οὕτως ἀγνώμονα οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄν-
 των οὐδένα ὥστε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅς' ἂν αὐ-
 τός, οὐ φάσκοντα ποιήσῃν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν
 τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτός γε ἔνοχος· δεῖ γάρ,
 || οἶμαι, τοῖς γονεῦσι τὸν ὠρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον,
 καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου, δικαίως φέρειν
 καὶ ἐκόντα ὑποτελεῖν. ὥσπερ τοίνυν ἑνὸς ἡμῶν ἐκάστου 41
 τίς ἐστὶ γονεὺς, οὕτω συμπάσης τῆς πόλεως κοινὸς δεῖ
 γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι, καὶ προσήκει τούτους
 οὐχ ὅπως ὦν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφελέσθαι τι, ἀλλ' εἰ καὶ
 μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες
 ἐνδεεῖς περιοφθῇσονται. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ 42
 χρωμένους τῇ γνώμῃ οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν
 ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελεῖν· τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰ ἀπο-
 στερεῖν κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους
 τοῖς πράγμασιν· τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι
 τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες καὶ κατηγοροῦσι δικαίως,
 τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλευσάμην. δέμιμι δέ, ὥσπερ ἄρτι, 43
 τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, οὐ κατοκνήσας

- εἶπειν τάληθῃ. ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος οὐδ' ὧμὸς
 εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὐκ οὖν Ἀθηναίων γε, ὥστε λυπεῖ-
 σθαι ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῶν
 44 ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶ-
 γμα καὶ ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν
 ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέ-
 γαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον
 δ' ἐνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ
 45 φανερώς θορύβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ
 γὰρ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας
 κοινωνεῖν, τοὺς μὲν εὐπόρους ἢ εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυ-
 τῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας καὶ ὑπὲρ τούτων μὴ δε-
 δοικότητας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
 τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας, τοὺς δὲ λοιποὺς τὰ μὲν
 κοινὰ κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος, τὰ δὲ
 ἐκάστου ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ πόλις με-
 γάλῃ γίγνεται καὶ μεγάλη σῶζεται. ὥς μὲν οὖν εἶποι τις
 ἂν, ἃ παρ' ἐλατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν· ὥς δὲ
 καὶ γένοιτ' ἂν ἐν νόμῳ, διορθώσασθαι δεῖ.
- 46 Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταραχῆς πολλὰ
 πόρρωθ' ἐστὶ τὰ αἰτία· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν
 ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς
 ὑποθέσεως ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ
 μὲν προῖστασθαι τῶν Ἑλλήνων καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν
 ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν περιεργον ἐπέ-
 σθητε εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλωμα ὑπὸ τῶν ταῦτα πολι-
 τευομένων, τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διαγεῖν καὶ μηδὲν τῶν δεόν-
 των πράττειν, ἀλλὰ προλεμένους καθ' ἐν ἑαστον πάντα
 ἑτέρους ἑᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν
 47 ἀσφάλειαν ἔχειν ᾤεσθε. ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν
 τάξιν ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν ἕτερος, οὗτος εὐ-
 δαίμων καὶ μέγας καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως·
 πρᾶγμα γὰρ ἐντιμὸν καὶ μέγα καὶ λαμπρόν, καὶ περὶ οὗ
 πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς
 διεφέροντο, Λακεδαιμονίων μὲν ἡτυχηκότων, Θηβαίων δὲ
 ἀσχόλων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ
 48 ἀμελούντων ἔρημον ἀνείλετο. ἢ τοιγάρτοι τὸ μὲν φοβεῖ-

ἀνὰ τοὺς Ἕλληνας, τὰ δὲ συμμάχους πολλοὺς ἔχειν καὶ δύ-
νασθαι μεγάλα ἐκείνῳ περιέγρονε, καὶ τοσαῦτα πράγματα
καὶ τὰ αὐτὰ τῇ περιέστηκε τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ὥστε
μὴ εἶναι τῇ συμβουλευεῖν εὐπορον εἶναι.

Ὅντος δ' αὖτε ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν παρόντων πραγμά- 49
των, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ
τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν, οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπι-
βουλεύει Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐ-
τοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὀνίων πληθὺς ὄρωντες
καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγοράν, τοῦτοις κεκλή-
σθε ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὐσης, οὔτε προση-
κόντως οὐτ' ὀρθῶς τὰ πράγματα κρίνετε· ἀγοράν μὲν γὰρ 50
ἂν τις καὶ πανήγυριν ἐκ τούτων ἢ φραύλως ἢ καλῶς κατε-
σκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν ὑπέκλινεν, ὅς ἂν τῶν Ἑλ-
λήνων ἄρχειν ἀεὶ βούληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι καὶ
τῆς πάντων ἐλευθερίας προστεῖναι, οὐ μὰ Δε' ἐκ τῶν
ὀνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ, ἀλλ' εἰ συμμάχων
εὐνοίᾳ πιστεύει καὶ τοῖς ὑπλοῖς ἰσχύει, ταῦθ' ὑπὲρ τῆς
πόλεως δεῖ σκοπεῖν· ἃ σφαλερῶς ὑμῖν καὶ οὐ καλῶς ἅπαντα
ἔχει. γινώητε δ' ἂν, εἰ σκέψαισθε ἐκείνως. πότε μάλιστα 51
ἐν ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονε πράγματα; οὐδένα γὰρ
χρόνον ἄλλον ἢ τὸν νυνὶ παρόντα οὐδ' ἂν εἰς εἴποι. τὸν
μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα εἰς δύο ταῦτα διήρητο τὰ τῶν
Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους καὶ ἡμᾶς, τῶν δ' ἄλλων Ἑλλή-
νων οἱ μὲν ἡμῖν οἱ δὲ ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δὲ
καθ' αὐτὸν μὲν ἴσμοίως ἅπασιν ἄπιστος ἦν, τοὺς δὲ κρα-
τουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρι οὗ τοῖς ἐτέ-
ροις ἐξ ἴσου ποιῆσαι, διεπιστεύετο, ἔπειτ' οὐχ ἦττον αὐ-
τὸν ἐμίσουν οὐς σώσειε τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς.
νῦν δὲ πρῶτον μὲν βασιλεὺς ἅπασιν τοῖς Ἑλλήσιν οἰκείως 52
ἔχει, καὶ πάντων δὴ ἥκιστα ἡμῖν, ἂν τι μὴ νῦν ἐπανορ-
θωσώμεθα· ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ καὶ πανταχόθεν
γίνονται, καὶ τοῦ πρωτεύειν ἀντιποιοῦνται μὲν πάντες,
ἀφιστάσι δ' ἔνιοι καὶ φθονοῦσι καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς,
οὐχ ὡς ἔδει, καὶ γεγόνاسι καθ' αὐτοὺς ἕκαστοι, Ἀργεῖοι
Θηβαῖοι Λακεδαιμόνιοι Κορίνθιοι Ἀρχάδες ἡμεῖς. ἀλλ' 53
ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη καὶ τοσαύτας δυναστείας διηρη-

- μένων τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τάληθῃ μετὰ
παρησιας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδέσι τούτων ἀρχεῖα καὶ
βουλευτήρια ἐρημότερα ἢ τις ἴδοι τῶν Ἑλληνικῶν пра-
γμάτων ἢ τὰ παρ' ἡμῖν, εἰκότως· οὔτε γὰρ φιλῶν οὔτε
54 πιστεύων οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ἡμῖν διαλέγεται. αἴτιον
δὲ τούτων οὐχ ἔν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (ῥάδιον γὰρ ἂν ἦν
ὑμῖν μεταθεῖναι), ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντός
ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου, ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, εἰς
ὃ πάντα συντείνει λέξω, δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τάληθῃ
μετὰ παρησιας, μηδὲν ἀχθεσθῆναι μοι. πέπραται τὰ
συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν, καὶ μετειλήφατε
ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ἐφ' ὧν κεκληθη-
μένοι τοῖς ἀδικουσιν οὐ πικρῶς ἔχετε, ἕτεροι δὲ τὰς τι-
55 μὰς ἔχουσιν. καὶ τὰ μὲν περὶ τὰλλα οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι
νῦν· ἀλλ' ἐπειδὴν ἥ τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέση, εὐθύς
ἀναστὰς τις λέγει ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν οὐδὲ γράφειν πόλε-
μον, παραθεὶς εὐθέως ἐξῆς τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγα-
θὸν καὶ τὸ τρέφειν μεγάλην δύναμιν ὡς χαλεπὸν, καὶ "διαρ-
πάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται," καὶ ἄλλους λόγους
56 ὡς οἷόν τε ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου τὴν
μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἱ πεπεισμένοι
κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ
ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γε ἅφ' ὑμῶν ὑπάρχει· νομίζειν δ'
εἶναι χαλεπὰ οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ'
ἃ πεισόμεθ' ἂν μὴ ταυτ' ἐθέλωμεν ποιεῖν, καὶ τὸ διαρ-
πασθῆσθαι τὰ χρήματα τῷ φυλακῇ εὐρεῖν δι' ἧς σω-
θήσεται κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀποστῆναι.
57 καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα
λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν
καὶ κολάζειν τοὺς ἀρπάζοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστί, τὴν δὲ Ἑλ-
λάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὕτωςι Φίλιππος ἀρπάζων οὐ λυπεῖ,
58 καὶ ταυτ' ἐφ' ὑμᾶς ἀρπάζων. τί ποτ' οὖν, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερώς ἀδικοῦντα καὶ πόλεις
καταλαμβάνοντα οὐδεὶς πώποτε τοῦτον εἶπεν ὡς ἀδικεῖ
καὶ πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν μηδὲ προῖε-
σθαι ταῦτα συμβουλευόντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φρα-
σίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων

δυσχερῶν (ἀνάγκη γάρ, ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πο-
 λέμου γίνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν οἴο-
 μένοις ἀναθεῖναι βούλονται. ἡγοῦνται γάρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς 59
 ὁμοθυμαδὸν ἢ ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, καί-
 κεινου κρατήσιν ὑμᾶς καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσσεσθαι μισθα-
 ρνεῖν, ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοι τινὰς
 πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦν-
 τες ἀμφοτέρῳ ἕξιν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσιν καὶ παρ'
 ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι, ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ
 τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λή-
 ψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων αὐταί, καὶ τὸ κατα- 60
 σκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὥς ἄρα βούλονται τινες πόλε-
 μον ποιῆσαι· ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς ὅτι οὐ γράψαντος
 Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς
 πόλεως καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. εἰ μὲν-
 τοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεί-
 νον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι· ὅταν
 γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει;
 ἀλλ' ἐπειδὴν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἔη, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖ- 61
 νος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ Ξερταῖς τῶν στρα-
 τιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς
 τὰ τεῖχῃ προσβάλλων αὐτῶν, οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως
 ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῇν ἔχων. ἢ καὶ τότε
 τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκ-
 οὔν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἐνι.

Καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν καὶ τισι τῶν ἄλλων 62
 ἀνθρώπων ἔσθ' ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ἐφ' αὐτῷ ποιήσασθαι
 τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ὑμῶν, οὐ, ἀλλ' ὅλως ἀνε-
 λεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ἢ ὑμεῖς οὐτ'
 ἐθελήσετε οὐτ', ἂν ἐθέλητε, ἐπιστήσεσθε· ἄρχειν γὰρ εἰώ-
 θασθε· πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε,
 πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνησέσθε. διὰ ταῦ-
 τα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὥς οὖν 63
 ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσ-
 ἡκει γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ
 φανερώς ἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω
 τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ

- πόλει κολάσῃτε ἐχθρούς, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦτοις ὥσπερ
 64 προβόλοις προσπταίσαντας ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν
 οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε
 δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εἰς ποιοῦντα,
 εἰ μὴδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη. οἷον
 Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν
 δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναίτο οὐδεὶς ὅσα τοὺς ταλαι-
 πύρους Ὀλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν ἐξηπάτησε
 καὶ πολλὰ ἕτερα· Θηβαίους τὰ νῦν ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν
 αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χα-
 65 λεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεο-
 νεξίαν οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν ἃ δὴ πεπόνθασιν, οἱ δ' ὅ
 τι ἂν ποτε συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέ-
 ρησθε σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι
 πόσα ἐξηπάτησθε, πόσων ἀπεστέρησθε. οὐχὶ Φωκέας,
 οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θράκης, Δορίσκον, Σέρριον, τὸν
 Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν Καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ;
 66 || τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν τοῦτον τὸν
 τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνη τῶν πασῶν πόλεων τῇ
 ὑμετέρεᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λα-
 βόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλὲς ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, καὶ
 67 ἀφηρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέ-
 γειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου μὴ συνευπεπονθότων τῶν
 πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι· οὐκ ἦν
 ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου μὴ συνευπεπον-
 θότος τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ τοὺς τυράννους ἐκ-
 βαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ
 ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ
 68 τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπο-
 λιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου,
 ἀλλὰ καὶ κατασχευάζοντος ἡμῖν ἐπιτελίσματα τὴν Εὐβοίαν
 καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος ἀσφαλὲς ἐστι λέγειν
 ὑπὲρ Φιλίππου. καὶ γὰρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι
 ταχὺ πλούσιοι γίνονται καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔν-
 δοξοι καὶ γνωρίμοι, ὑμεῖς δὲ τούναντίον ἐκ μὲν ἐνδόξων
 69 ἀδόξοι ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον
 ἡγοῦμαι συμμάχους πλείων εὐνοίαν, ὧν πάντων ὑμεῖς ἐστέ

ἄποροι· ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν καὶ ἔαν
 τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι ὃ μὲν εὐδαί-
 μων καὶ μέγας καὶ φοβερός πᾶσιν Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις,
 ὑμεῖς δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν κατὰ τὴν ἀγορὰν
 εὐετηρία λαμπροί, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ ἥ κατα-
 γέλαστοι.

Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ τε ὑμῶν καὶ περὶ αὐτῶν 70
 ἐπίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ
 ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δ' οὐ
 δύνανται παρ' ὑμῶν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδι-
 κοῦντος. καίτοι λαιδορίας χωρὶς, εἴ τις ἔροιτο “εἰπέ μοι,
 τί δὴ γινώσκων ἀκριβῶς Ἀριστομήδης (οὐδεὶς γὰρ τὰ
 τοιαῦτ' ἀγνοεῖ) τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ καὶ
 ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων φιλαίτιον καὶ
 σφαλερὸν καὶ κατ' ἐκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν
 μεστόν, οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς
 κινδύνοις αἰρῇ;” τί ἂν εἴποις; εἰ γὰρ ὁ βέλτιστον εἶπεῖν 71
 ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι δοίημεν ἀληθές λέγειν, ὥς ὑπὲρ φι-
 λοτιμίας καὶ δόξης ταῦτα πάντα ποιεῖς, θαυμάζω τί δὴ
 ποτε σαντῶ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νο-
 μίζεις καὶ πονητέον καὶ κινδυνευτέον, τῇ πόλει δὲ προέ-
 σθαι ταῦτα μετὰ ῥαθυμίας συμβουλευείς. οὐ γὰρ ἐκεῖνό
 γ' ἂν εἴποις, ὥς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινὰ φαίνεσθαι,
 τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἑλλήσι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν 72
 οὐδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὥς τῇ μὲν πόλει ἀσφαλές τὸ τὰ αὐ-
 τῆς πράττειν, σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων
 πλέον περιεργάσῃ, ἀλλὰ τὸναντίον σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ
 καὶ περιεργάζῃ τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει
 δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νῆ Δία παππία καὶ πατρώα 73
 δόξα σοι ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι· τῇ
 πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φανῖλα τὰ τῶν προγόνων.
 ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ ἦν κλέπτῃς ὃ ἥ πα-
 τήρ, εἴπερ ἦν ὁμοίός σοι, τῇ πόλει δ' ἡμῶν, ὥς πάντες
 ἴσασιν, οἱ Ἕλληνες ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων σεσωσμέ-
 νοι. οὐκ ἴσως οὐδὲ πολιτικῶς ἐνιοὶ τὰ κατ' ἑαυτοὺς καὶ 74
 τὰ κατ' αὐτὴν πολιτεύονται· πῶς γὰρ ἐστιν ἴσον τούτων
 μὲν τινὰς ἐκ τοῦ δεσποτηρίου ἦκοντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν,

- τὴν πόλιν δ', ἣ προειστῆκει τῶν ἄλλων τέως καὶ τὸ πρω-
 τεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἄδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι καθεστάναι;
- 75 Πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν παύ-
 σμαι· καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδεία μοι δοκεῖ τὰ πράγματα
 οὔτε νῦν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν, ἀλλ' ὅταν
 πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες ὥς
 ὀρθῶς λέγεται γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι καὶ διαστρέ-
 φειν ταῦτα βουλομένων ἐξ ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι, οὐκ
 ἄγνοοῦντες αὐτοὺς (ἴστε γὰρ εὐθύς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς
 μισθοῦ λέγει καὶ ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὥς
 ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων), ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τού-
 τος καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λαιδορίαν ἐμβαλόν-
- 76 τες μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τάληθῃ
 μετὰ πάσης παρρησίας, ἀπλῶς εὐνοία, τὰ βέλτιστα εἰρη-
 μένα, οὐ κολακείας καὶ βλάβης καὶ ἀπάτης λόγος μεστός,
 ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς
 πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἥ οὖν παυστέον τούτων
 τῶν ἐθῶν, ἣ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύλως
 ἔχειν ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς.

|| ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστο-
 λήν, κατηγορῶν αὐτῶν καὶ πόλεμον προκηρύττων ἀντικρῶς. οὐκ ἐτι
 οὖν ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν (ἀνάγκη γάρ), ἀλλὰ
 θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τὸν Μακεδόνα.

- Ὅτι μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππος οὐκ ἐποίησατο
 τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον, πᾶ-
 σιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν· ἐπειδὴ γὰρ Φαρσαλίοις Ἄλον
 παρέδωκε καὶ τὰ περὶ Φωκίας διεκλήσατο καὶ τὴν Θράκην
 κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ οὔσας πλασάμενος καὶ
 προφάσεις ἀδίκους ἐξευρὼν τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ
 πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπι-
 2 στολῆς ἧς ἐπεμψεν. ὅτι δὲ χρὴ μῆτε ὀρρωδεῖν ὑμᾶς τὴν
 ἐκείνου δύναμιν μῆτε ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτόν,
 ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ χρήμασι καὶ ναυσὶ καὶ πᾶσιν ὥς
 ἀπλῶς εἰπεῖν ἀφειδῶς ὀρμησάμενοι πρὸς τὸν || πόλεμον, ἐγὼ

πειράσσομαι διδάσκειν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι τοὺς θεοὺς μεγίστους ὑμῖν ὑπάρχειν συμμάχους
 καὶ βοηθοὺς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πλῆρεις ὑπεριδὼν καὶ τοὺς
 ὄρκους ὑπερβὰς λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην· ἔπειθ' οἷς πρό- 3
 τερον ἠδξήθη, φρενακίζων αἰεὶ τινὰς καὶ μεγάλα ἐπαγγελ-
 λόμενος εὐεργετήσῃν, ταῦτα πάντα διεξελήλυθεν ἤδη, καὶ
 γινώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περινθίων καὶ Βυζαντίων καὶ
 τῶν ἐκείνοις συμμαχοῦντων ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι
 ταῦτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Ὀλυνθίοις πρότερον, οὐκ
 ἄγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν ἀλλ' οὐχ ἡγεῖσθαι
 τῶν συμμάχων προαιρούμενος, ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θη- 4
 βαίων Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν ἀμφικτυο-
 νίαν εἰσδεδυκώς, τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου
 πρὸς αὐτὸν ἄγων καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παραιρού-
 μενος· ὥστε τῶν αὐτῷ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων τοὺς μὲν
 νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως, τοὺς δὲ μηκέτι προθύμους
 εἶναι συναγωνιστάς, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι καὶ διαβε-
 βληθῆναι πρὸς αὐτόν. ἔτι τοίνυν (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ μικρόν) 5
 οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες ἐναγχος μὲν ξένους
 μισθοφόρους εἰσπέμπαντες ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι
 Πέρινθον, νῦν δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστῶσης καὶ τοῦ
 κινδύνου πλησίον ὄντος εἰ χειρωθήσεται Βυζάντιον, οὐ
 μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ καὶ βασι- 6
 λέα τὸν Περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέψονται, ὃς
 τοσαῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάν-
 τες, τηλικαύτην δ' ἔχει δῶμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις
 ὥστε καὶ πρότερον, ἥνίκα Λακεδαιμονίοις ἡ πόλεμον ἔποι-
 οῦσιν, ὁποτέρους προσθεῖτο, τούτους ἐπολεῖ κρατεῖν τῶν ἐτέ-
 ρων, καὶ νῦν μεθ' ἡμῶν γενόμενος ῥᾶδίως καταπολεμήσει
 τὴν Φιλίππου δύναμιν.

Πρὸς τοίνυν τούτοις τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ἔρῳ μὲν 7
 ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προεἰληφεν ἡμῶν χωρία καὶ
 λιμένας καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον, ὁρῶ
 δὲ ὡς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχῃται καὶ
 πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει
 τὰ συσταθέντα βεβαίως, ὅταν δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλε-
 ονεξίας ἀπάτῃ καὶ βίᾳ κατέχῃται, καθάπερ ὑπὸ τούτου

- νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τεχὸν πταίσμα ταχέως αὐτὰ
 8 διέσεισε καὶ κατέλυσεν. καὶ πολλάκις εὗρισκω λογιζόμε-
 νος οὐ μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φί-
 λιππῳ πρὸς ὑποψίαν ἦκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ
 τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς οὐ συνηρμοσμένα καλῶς οὐδ' οἰκείως
 οὐδ' ὥς οἶεται τις. ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις
 ἐν μὲν προσθήκῃς μέρει ῥοπήν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν, αὐτὴ
 δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς ἐστὶ καὶ πρὸς τηλικούτον ὄγκον
 9 πραγμάτων εὐκαταφρόνητος· ἔτι δὲ αὐτὴν οὗτος τοῖς πο-
 λέμοις καὶ ταῖς στρατείαις καὶ πᾶσιν οἷς ἂν τις αὐτὸν μέ-
 γαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκεν. μὴ
 γὰρ οἶεσθε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς αὐτοῖς χαίρειν Φί-
 λιππόν τε καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ἐννοεῖσθε ὥς ὃ
 μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης οἱ δὲ ἀσφαλείας, καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ
 ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως, οἱ δ' οὐδὲν δέονται κατα-
 λείποντες οἴκοι τέκνα γονεῖς γυναῖκας φθειρεσθαι καὶ
 10 καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ. ὥστε τοὺς
 μὲν ἢ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐκ τούτων ἂν τις ἴδοι πῶς
 διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον· τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας
 ἑταίρους καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὐρήσετε δόξαν μὲν
 ἔχοντας ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶν-
 τας. τοῖς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει
 κίνδυνος, οἱ δὲ τοὺς κόλακας καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐ-
 11 τοὺς μᾶλλον ἢ τὰς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι μὲν μετὰ
 πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιπαχθέντας, τοῖς δὲ καὶ
 τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι
 καὶ χωρὶς ἰδίᾳ τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως φροβεῖσθαι
 συμβέβηκεν. ἔτι δὲ τῶν μὲν πολλῶν ἐὰν ἁμάρτη τις, ζη-
 μίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' ὅταν μέγιστα κατορ-
 θώσωσι, τότε μάλιστα σκορακίζονται καὶ προπηλακίζον-
 12 ται παρὰ τὸ προσήκον. καὶ τούτοις οὐδ' ἂν εἰς εὐφρο-
 νῶν ἀπιστήσειεν· οὕτω γὰρ φιλότιμον αὐτὸν εἶναι φασιν
 οἱ συνδιατρέψαντες ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν
 ἔργων πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν
 στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πρά-
 13 ξασιν ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσιν. πῶς οὖν, εἴπερ ἐστὶ ταῦτα
 τοιαῦτα, πιστιῶς ἤδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν;

ὅτι νῦν μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπι-
 σκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγ-
 κρύψαι καὶ συσκιᾶσαι τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων εἰ-
 σὶν· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται
 ταῦτα πάντα. συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν.
 ὅταν μὲν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' 14
 ἑκαστα σαθρῶν, ἐπὶ δὲ ἀρρωστίῃ, πάντα κινεῖται, καὶ
 ὃ ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ἢ μὴ
 τελέως ὑγεινόν. οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν καὶ ἀπασῶν τῶν
 δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν,
 ἀφανῇ τὰ κακά ἐστι τοῖς πολλοῖς, ἐπὶ δέ τι πταίσωσιν,
 ὃ νῦν παθεῖν εἰκὸς ἐκείνον μείζον φροῖλον ἢ καθ' αὐτὸν
 αἰρόμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον 15
 ὄρων εὐτυχοῦντα φροβερὸν εἶναι νομίζει καὶ δυσπολέμη-
 τον, σῶφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ· μεγάλη γὰρ
 ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ
 τῶν ἀνθρώπων πράγματα· κατὰ πολλοὺς μέντοι τρόπους
 ἔλοιτ' ἂν τις οὐχ ἦττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν ἢ τὴν
 ἐκείνου. παρὰ τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου 16
 παρειλήφαμεν τὴν ἡγεμονίαν οὐ τούτου μόνον, ἀλλὰ συν-
 ἐλόντι φράσαι πάντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλευσάντων·
 καὶ ἐκεῖνοι μὲν Ἀθηναίοις φόρους ἤνεγκαν, ἢ δ' ἡμετέρα
 πόλεις οὐδενὶ πω τῶν ἀπάντων. ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους
 ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχομεν, ὅσῳ
 διατελοῦμεν εὐσεβεστερα καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί 17
 ποτ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατῴρ-
 θωσεν ἡμῶν; ὅτι ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (παρρησιάζομαι
 γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὃ μὲν αὐτὸς στρατεύεται καὶ ταλαιπωρεῖ
 καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παριεῖς οὔτε
 ὥραν ἔτους παραλείπων οὐδεμίαν, ἡμεῖς δὲ (εἰρήσεται
 γὰρ τᾷληθῇ) οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλον-
 τες αἰεὶ καὶ ψηφίζόμενοι καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν
 ἡγορὰν εἴ τι λέγεται νεώτερον. καίτοι τί γένοιτ' ἂν
 νεώτερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ καταφρονῶν Ἀθηναίων καὶ
 τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας οἷας ἠκούσατε μι-
 κρῶ πρότερον; καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρα- 18

- τιῶται, καὶ ἡ Δία πρὸς τοῦτοις τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων
 τινές, οἱ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οὐκ ἄδε λαμβάνειν νομί-
 ζοντες οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνον-
 ται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικροῦ
 λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δὲ οὔτε τῶν ἐκείνου πρα-
 γμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε ξενотρο-
 19 φεῖν ἐθέλομεν, οὔτε στρατεύεσθαι τολμῶμεν. οὐκ οὖν
 ἐστὶν οὐδὲν δεινὸν εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν
 πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μὴδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς
 ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρατήσειν τοῦ
 πάντα πράττοντος ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτήσειν μέλλοντας.
 20 Ὡν ὁ ἄνθρωπος Ἀθηναῖοι χρηὴ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογι-
 σαμένους ὥς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην
 (ἥδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον καὶ τοῖς
 ἔργοις ἐξηγήνοχε), μηδενὸς μὲν φείδεσθαι μήτε τῶν δημο-
 σίων μητε τῶν ἰδίων, στρατεύεσθαι δέ, ἐάν που καιρὸς
 ᾗ, προθύμως ἅπαντας, χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοισιν
 21 ἢ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβῃ τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρη-
 στῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χεῖρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ
 τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γενήσεσθαι βελτίω·
 μὴδὲ νομίσητε ῥαθυμούντων ὑμῶν ὥσπερ πρότερον, ἐτέ-
 ρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· ἀλλ'
 ἐννοεῖσθε ὥς αἰσχρὸν ἐστὶ τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς
 πόνοους καὶ μεγάλους κινδύνους ὑποστῆναι Μακεδαιμονίοις
 22 πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ μὴδ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτη-
 σάμενοι παρέδοσαν ὑμῖν ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι,
 ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας ὀρμώμενον οὕτως εἶναι φι-
 λοκίνδυνον ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν
 κατατετρωσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμίοις μαχόμενον,
 Ἀθηναίους δέ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ἀκούειν ἁπάν-
 των δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ ῥαθυμίαν
 ἢ μαλακίαν ἐγκαταλείπειν τὰ τε τῶν προγόνων ἔργα καὶ
 τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.
 23 Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι παρεσκευάσθαι
 μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους Ἑλ-
 ληνας, μὴ λόγοις ἀλλὰ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
 24 συμμαχίαν· ὥς ἅπας μὲν ἐστὶ λόγος μάταιος πράξεων

ἄμειρος γενόμενος, τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς
ἡμετέρας πόλεως ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα
χρησθαι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἐπειδὴ πολ-
λάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἐν' ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ
ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν, ᾧμην δεῖν πέμψαι
πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτῶν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θανμάσθε δὲ τὸ μῆκος τῆς
ἐπιστολῆς· πολλῶν γάρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν
ὑπὲρ πάντων ἢ δηλῶσαι καθαρῶς.

Πρῶτον μὲν γάρ Νικίου τοῦ κήρυκος ἀρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας 2
τῆς ἐμῆς οὐ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον
εἰρξάτε δέκα μῆνας· ἅς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολάς, ἀνέγνωτε ἐπὶ
τοῦ βήματος. ἔπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις
καὶ τῶν ληστών τοὺς βουλομένους οὐδὲν ἐφροντίζετε, τῶν συνθηκῶν
διαρρήδην λεγουσῶν πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν 3
περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Διοπείδης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν Κρωβύλην
μὲν καὶ τὴν Τιρίστασιν ἐξηνδραποδίαστο, τὴν δὲ προσεχὴ Θοράκην
ἐπόρθησε, τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἦλθε παρανομίας ὥστε Ἀμφίλοχον ὑπὲρ
τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν συλλαβὼν καὶ τὰς ἐσχάτας
ἀνάγκας ἐπιθεὶς ἀπελύτρωσε τάλαντων ἑννέα· καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ
εὐδοκοῦντα ἐποίησεν. καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις 4
τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ καὶ μάλιστα ὑμῖν· Μεγαρέων
γὰρ Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος ὥστε
μυστηρίων μὲν εἶργειν αὐτοὺς, ὑπόμνημα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀν-
δριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, ἐφ' οἷς παθόντες
οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας;
Καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ 5
Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλαβεν ἀπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους
ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας οὖσας, τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει
πάντας πολεμίους κρίων· καὶ διὰ ταῦθ' ἢ ὑμεῖς ἐπηρεῖτ' αὐτὸν ἐν
τοῖς ψηφίσμασιν. ὥστε ἐγὼ γε ἀπορῶ τί ποτ' ἔσται καινότερον, εἰ
ὁμολογήσῃτε μοι πολεμεῖν· καὶ γὰρ ὅτε φανερώς διεφερόμεθα, ληστὰς
ἐξεπέμπετε καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοη-
θεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε.

Χωρὶς τοίνυν εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφίχθε καὶ δυσμενεῖας ὥστε 6
καὶ πρὸς τὸν Πέροσιν πρέσβεις ἀπεστάλκατε πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ
πολεμεῖν· ὃ μάλιστα αὐν τις θανμάσειεν. πρὸ μὲν γάρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν
Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην ἐψηφίσασθε, αὐν ἐκεῖνός τι νεωτερίζῃ, παρα-
καλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν· νῦν δὲ 7
τοσούτων ὑμῖν περισσι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους ὥστε πρὸς ἐκείνον δια-

λέγεσθαι περὶ τῆς ἐπισυνμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατίδαις ἐπετίμων ὡς ἐπάγουσι τὸν Πέρσῃ ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες ἀ διατελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντας.

- 8 Ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετέ ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐμοὶ προστάττοντες Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην εἶναι Θράκης ἄρχην ὡς ὄντας Ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τούτους οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους οὔτ' Ἀθηναίους ὄντας, ἀλλὰ Τήρην μὲν μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς, Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ προσβενταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὄρκους ὁμοῖα προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν
- 9 ἀποφαινόντων αὐτὸν Ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι πῶς ἐστὶ τοῦτ' ἴσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι ἢ φάσκεν αὐτὸν τῆς πόλεως, ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ Σιτάλκον μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθύς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτην πόλεμον αἰρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότες ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων.
- 10 οὐ μὴν ἄλλ' εἰ δεῖ πάντα τὰλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακουσίῳ καὶ τοῖς ἐγγόνις τοῖς ἐκείνων. εἰν οὖν πέσῃτε τοὺς ἐκβαλόντας ἐκείρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θράκην, ὅσης Τήρης καὶ Κερσοβλέπτης ἤρχεν. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιούτα μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν;
- 11 Περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἐτι δίκαια παραλιπεῖν προαιρούμαι. Καρδιανοῖς δὲ φημι βοηθεῖν γεγονώς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων δ' ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων· ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φανυλότατος, εἰ καταλιπὼν τοὺς συμμάχους μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων;
- 12 Εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας ὥστε πρότερον μὲν ἐνκαλεῖτέ μοι τὰ προσηρημένα μόνον, τὰ δ' ὑπογνιώτατα ἢ Πεπαρηθίων φασκόντων δεῖν ἀπεπονθέναι προσετάρχετε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, οὐς ἐγὼ μὲν τιμωρησάμην ἐνδεεστέρως ἢ προσήκεν, ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὐσης καταλαβόντες Ἀλόννησον οὔτε τὸ χωρίον οὔτε τοὺς φρουρούς ἀπέδιδον
- 13 ὅσαν πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ', ὡν μὲν ἡδέεσσαν ἐμὲ Πεπαρηθῖοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκέψασθε, τὴν δὲ τιμωρίαν, ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι τὴν νῆσον οὔτ' ἐκείνους οὔτε ὑμᾶς ἀφελόμην, ἀλλὰ τὸν ληστὴν Σώστρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ φαστε παραδοῦναι Σωστράτῳ, ληστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπεσθαι· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκεῖνος ἀκράτει,

τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντες ἐμοῦ καὶ τὸν τόπον τοῖς πλείουσιν
 ἀσφαλῆ παρέχοντες; τοσαύτην δ' ἐμοῦ ποιουμένον πρόνοιαν τῆς ὑμε- 14
 τέρας πόλεως καὶ διδόντες αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν
 οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον, ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσ-
 τασόμενον τὴν ἄλλοτριαν εἶχειν ὁμολογῶ, μὴ προειμένος δὲ τὸ χωρίον
 ὑποπτος γένωμαι τῷ πλήθει. γνοῦς ἐγὼ ταῦτα προκαλούμην κριθῆ-
 ναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἐν' εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ
 τὸ χωρίον ὑμῖν, ἐὰν δὲ ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα 15
 δ' ἐμοῦ πολλάκις ἀξιούντος ὑμεῖς μὲν οὐ προσέχετε, Πεπαρήθιοι δὲ
 τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ
 τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς ὄρκους; οὐ τιμωρῆσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερ-
 ηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ εἰ Πεπαρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσ-
 ῆκεν ἀπαιτεῖν Ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα, ἥ πως οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε
 καταλαβοῦσι τὴν ἄλλοτριαν;

Εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἐχθρας ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν 16
 εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν ἡγαγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ
 Χερρονήσου τῇ στρατιᾷ, τῶν μὲν κληρουχῶν κατὰ τὸ Πολυκράτους
 δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφισομένων, τοῦ δὲ
 στρατηγοῦ Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος καὶ διαγγέλλοντος πρὸς
 ἅπαντας ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ προστάττετε ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ
 πάσων ὅμως τῆς πόλεως καὶ τῶν τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην,
 ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν ἢ πάντα, καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος
 ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν ὑπὲρ ὧν αἰτιώμεθα ἀλλήλους. καίτοι σκοπεῖσθε 17
 πότερον κάλλιον ἐστὶν ὁπλοῖς ἢ λόγοις διακρίνεσθαι, καὶ πότερον
 αὐτοὺς εἶναι βραβευτὰς ἢ πείσαι τινας ἑτέρους· καὶ λογίζεσθ' ὥς ἄλο-
 γόν ἐστιν Ἀθηναίους θασίους μὲν καὶ Μαρωνεῖτας ἀναγκάσαι περὶ
 Σιρύνκης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύεσθαι περὶ
 ὧν ἀμφισβητοῦμεν τὸν τρόπον τοῦτον, ἄλλως τε καὶ γιγνώσκοντας
 ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν ἀποβαλεῖτε, κρατήσαντες δὲ λήψετε τὰ νῦν
 ὑφ' ἡμῖν ὄντα.

Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι διότι πέμψαντος ἐμοῦ 18
 πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἐν' ὧσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου
 ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ
 τοὺς περὶ τούτων λόγους ἰδέεσθαι παρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν
 ὑμῖν ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερεῖς ὑποπτεύοντάς τι καθ'
 ἡμῶν, ἢ φανερώς ἥ ἐξελέγξαι με φανλότερον ὄντα τῶν ἀπάντων. τῷ 19
 μὲν οὖν δήμῳ ταῦτα συνέφερε, τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἐλκοντελεῖ. παρὶ
 γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἐμπειροὶ τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον
 αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς
 στρατηγοῖς ἢ συκοφαντοῦντας ἀεὶ τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν, ἔτι δὲ
 τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις καὶ τῶν ἐξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις
 λοιδορομένους ἐπὶ τοῦ βήματος περιποιεῖσθαι παρὰ τοῦ πλήθους
 δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί.

Ῥῥῥῥῥῥῥ μὲν οὖν ἐστὶ μοι παῦσαι τῆς βλαφημίας αὐτοὺς μικρὰ πάν 20

- προεμένω, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἂν εἰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν παρὰ τούτων φαινοίμην ἀνούμενος, οἱ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμης ἤκουσιν ὥστε καὶ περὶ Ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιοιμένων
- 21 αὐτῆς οἶμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρῶτον κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάνα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς· εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσει τις, ἀξιοὶ δὲ γίνεσθαι τῶν ὑστατον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ἡμᾶς μὲν ἐκβαλόντας ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικιοθέντας
- 22 ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις ἢ τῶν προγόνων παραδόντων ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ἡμεῖς δὲ οὔτε πρῶτοι λαβόντες οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον ἢ δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἡμεῖν ἄντες ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν ἡμεῖν ἄντες ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιωτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν, κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς
- 23 αὐταῖς ὁμολογίαις. καίτοι πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιότερα ταύτης κτήσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ἡμῶν τῶν εἰδιομένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων;

Ἄ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν· ὥς δὲ προὔπαρχόντων καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ἡμᾶς ἀμνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου, καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλήφομαι περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ὁ λόγος οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἐστί, ἀλλ' ἀπλῶς συμβουλευτικός· ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, ἢ παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πείθει συνταχθῆναι τε αὐτοὺς καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομένους καὶ τῶν Ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φανλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύς.

Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου καὶ ὧν ἕνεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖσθε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὐτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμοσι καὶ διδοῦσι τὰ κοινὰ εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὔτε συνειπόντα καὶ παραινέσαντα ὥς δεῖ λαμβάνειν χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα

ἐν χρεῖα τοῦ λαβεῖν οὖσιν· οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ
 πόλει συμφέρον σκοποῦντες οὐτ' ἐπαινοῦσιν οὔτε δυσχε-
 ραίνουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὡς ἑκάτεροι χρεῖας καὶ περιου-
 σίας ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν οὐτ' ἂν εἰσηγησαίμην, 2
 οὐτ' ἂν ἀντελποίμιν ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μὲντοι
 σκοπεῖν καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅτι τὰργύριον
 μὲν ἔστι τοῦτο, περὶ οὗ βουλευέσθε, μικρόν, τὸ δ' ἔθος
 μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράτ-
 τειν ἃ προσήκει καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ
 μόνον οὐ βλάψετε ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν
 πόλιν καὶ ὑμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν καὶ ἐορτῇ
 καὶ πᾶσα ἥ ἀρκέσει πρόφασις, τοῦ δ' ἃ πρὸς τούτοις δεῖ
 ποιεῖν μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθέλήσετε, ὁρᾶτε μὴ
 ποθ', ἃ νῦν ὁρῶντες ἡγείσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέ-
 ναι νομίσητε. ἐγὼ δὲ φημι δεῖν (καὶ μοι μὴ θορυβήσητε) 3
 ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρίνατε), ὡς περὶ
 τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ
 συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον
 ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ παρασχεῖν ἕκαστον αὐτὸν μὴ
 μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλό-
 μενον, ἵν' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας
 δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν δεῖνα μηδὲ τὸν δεῖνα
 πυνθάνησθε τί πράττει. καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει 4
 πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων παραναλλίσκετε εἰς οὐδὲν
 δέον καὶ ὅσ' ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς
 φημι χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον, τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρα-
 τιωτικόν, τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον ἐξεταστικόν ἢ ὅπως
 ἂν τις ὀνομάσαι τοῦτο, στρατεύεσθαι δ' αὐτοὺς καὶ μη-
 δὲν τούτου παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως 5
 οἰκέλαν εἶναι, κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν' εὐπορήτε
 καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύ-
 τῆς, ἵν' ὑμῖν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τοιαῦτα οἷά περ νυνὶ
 συμβαίη. τοὺς στρατηγούς κρίνετε, καὶ περίεστιν ὑμῖν
 ἐκ τῶν πραγμάτων "ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσῆγ-
 γειλεν," ἄλλο δ' οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν γένηται; πρῶτον 6
 μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς ἀλλὰ τῷ τὰ αὐτὰ συμφέ-
 ρειν ὑμῖν κάκεινοις ὥσιν οἰκέιοι, ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ μὴ

- ξένους ἔχοντες τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς
 δὲ πολεμίους ἢ μηδ' ὀρώσιν, ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι τού-
 των εἰσὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην
 ἔρχεται τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας
 7 ἔχοντες τοὺς ἐχθρούς, ἃ νῦν τοὺς φίλους, ποιῶσιν. χωρὶς
 δὲ τούτων πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρ-
 ουσίαν, καὶ ἄνευ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους [οἰκεία
 χρῆσθαι δυνάμει] συμφέρειν, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγμα-
 τα ἀναγκαῖον ἐστίν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέ-
 χρη καὶ μηδὲν τῶν Ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει,
 8 ἄλλος ἂν ἦν λόγος· νῦν δὲ πρωτεύειν μὲν ὑμεῖς ἀξιοῦτε
 καὶ τὰ δίκαια ὀρίζειν τοῖς ἄλλοις, τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύ-
 σουσιν καὶ φυλάξουσιν δύναμιν οὔτε κατεσκεύασθε οὔτε
 κατασκευάζεσθε, ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας καὶ ἡρε-
 μίας ὑμῶν ὁ Μυτιληναίων δῆμος καταλέλνται, ἐπὶ πολ-
 λῆς δ' ἡσυχίας ὁ Ῥοδίων, ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν, φαίη τις
 ἂν· ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν πρὸς
 τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν ἢ
 9 τὴν πρὸς τοὺς δῆμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ἦ. ἀλλ' ἵν' ἐκείσε
 ἐπανεέλθω, φημί δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν
 τοῦ τε λαβεῖν καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει σύνταξιν εἶναι.
 διελέχθην δ' ὑμῖν περὶ τούτων καὶ πρότερον, καὶ διεξήλ-
 θον ὥς ἂν συνταχθῆιητε, οἳ θ' ὀπλῖται καὶ οἳ ἱππεῖς καὶ
 ὅσοι τούτων ἐκτός ἐστε, καὶ εὐπορία τις ἂν ἅπασι γέ-
 10 νοιτο κοινή. ὃ δέ μοι πλείστην ἀθυρίαν παρέσχεν ἅπαν-
 των, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι πολλῶν
 καὶ μεγάλων καὶ καλῶν ὄντων τούτων ἀπάντων τῶν μὲν
 ἄλλων ἢ οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται, τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν
 ἅπαντες. καίτοι τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὀβα-
 λοῖν ἀξίους εἶναι, τᾶλλα δὲ μετὰ τούτων ὧν εἶπον, τῶν
 βασιλέως ἀξιά ἐστι χρημάτων, πόλιν τασούτους ὀπλίτας
 ἔχουσιν καὶ τριήρεις καὶ ἱππέας καὶ χρημάτων πρόσδοτον
 συντετάχθαι καὶ παρεσκευάσθαι.
 11 Τί οὖν ταῦτα νῦν, φαίη τις ἂν, λέγω; ὅτι φημί δεῖν
 ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν πάντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσι
 τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι παρὰ
 πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται, ἐντεῦθεν ἄρξασθαι

τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ τούτων τῇ βουλομένῃ γνώμῃ ἀποφῆνασθαι, ὡς οὕτως ἔχει· ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι, ὅταν αὐτῶν εἰς χρεῖαν ἔλθῃτε, ἔτοιμα ὑπάρξει· ἐὰν δ' ἀκαιρίαν ἡγησάμενοι παρ-
λθῃτε, ὅταν δέη χρῆσθαι, τότε ἀναγκασθήσεσθε παρα-
σκευάζεσθαι.

Ἦδη δέ τις εἶπεν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι που λέγων, οὐχ 12
ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων εἰ ταῦτα
γενήσεται, “τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν Δημοσθένους λόγων ἀγα-
θὸν γέγονεν; παρελθὼν ἡμῶν, ὅταν αὐτῇ δόξῃ, ἐνέπλησε
τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ τοὺς προγό-
νους ἐπήνεσε, καὶ μετεωρίσας καὶ φουσήσας ἡμᾶς κατέβη.”
ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν λέγω τι πείσαι, τηλι- 13
καῦτ' ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πράξει ἀγαθὰ ὥστ', εἰ νῦν εἰ-
πεῖν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι ὡς μεῖζοσιν
ἢ δυνατοῖς· οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶομαι, εἰ
τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γάρ, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τὸν ἡ βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν
ἀγαθὸν τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται
γάρ· οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῇ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλ-
τιστα ἀκούειν συνεθίσθη. οἷον (ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ 14
μοι μηδεὶς, πρὶν ἂν ἅπαντα εἶπω) ἀνέφραξαν δήπου πρῶτην
τινὲς τὸν ἀπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες τὸν
δῆμον καταλεύσθαι, τοὺς νόμους οὐκέτ' εἶναι, τοιαῦτα
ἔλεγον. καίτοι ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ σκοπεῖτε ἂν ἀλη-
θῇ λέγω) οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξια ἐποιοῦν θανάτου,
ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν κώπας τις
ὑφείλετο· μαστιγοῦν στρεβλοῦν πάντες οἱ λέγοντες, τὸν
δῆμον καταλύεσθαι. ἐγὼ δὲ τί φημι; τὸν μὲν ὑφαιρού-
μενον θανάτου ποιεῖν ἄξια ὥσπερ ἐκείνοι, τὸν δῆμον δ'
οὐ διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται; οὐ- 15
δεὶς λέγει οὐδὲ παρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς,
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φράνως ἡγμένοι οἱ πολλοὶ καὶ ἀπο-
ροὶ καὶ ἄσπολοι καὶ ἀσύντακτοι καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώ-
σκοντες ᾗτε, καὶ μήτε στρατηγὸς μήτ' ἄλλος μηδεὶς ὧν
ἂν ὑμεῖς ψηφίσῃσθε φροντίξῃ, καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν
ἐθέλῃ μηδ' ἐπανορθοῖ, μηδ' ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄν-

- 16 τα πράττει, ὃ νυνὶ συμβαίνει. καὶ νῦν Δία, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἕτεροὶ γε λόγοι παρερρυνήκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς
καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἷον ἐν τοῖς δικα-
στηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πο-
λιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν
τὰ δικαστήρια τῶν ἡ πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά,
ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ διὰ τούτων
17 ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας· οὐ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι
τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν, ἀλλ' οἱ μετὰ τού-
των κρατοῦντες τοὺς ἐχθροὺς καὶ ψηφίζεσθαι καὶ ἄλλο ὅ-
τι ἂν βούλησθε ποιεῖν ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρα-
σκευάζουσι· δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβερούς, ἐν δὲ
τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρωποὺς εἶναι.
- 18 Εἰ δέ τῳ δοκῶ μέλζους ἢ κατ' ἑμαυτὸν λέγειν λόγους,
αὐτὸ τοῦτο ὁρθῶς αὐτῶν ἔχει· τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πό-
λεως ῥηθισόμενον λόγον καὶ τοιούτων πραγμάτων παντὸς
ἐνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μέλζω φαίνεσθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας
τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ'
οὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμένων ταῦτα λέγει, τὰς προ-
19 φράσεις ἐγὼ διέξιμι ὑμῖν. οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίας καὶ
ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες δοῦλοι τῆς ἐπὶ τῷ χειροτο-
νεῖσθαι χάριτος περιέρχονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκα-
στος σπουδάζων, οὐκ ἄνδρὸς ἔργον οὐδὲν πράξαι. εἰ δέ
τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν
ἡγείται τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοῦνο-
μα, τῆς τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλ-
πίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδέν, κληρονομήσειν αὐ-
τὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν, ἂν δ' ὑμεῖς δι'
ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττετε, ἴσον τοῖς ἄλλοις ὥσπερ
20 τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων ἔξειν. οἱ δὲ
πολιτευόμενοι καὶ περὶ ταῦτ' ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα σκο-
πεῖν ὑμῖν ἀφέντες, ἡ προσκεχωρήκασι πρὸς τούτους· καὶ
πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νυνὶ δὲ πολι-
τεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμῶν, καὶ στρατηγὸς
ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι μεθ' ἑκατέρων τριακόσιοι·
οἱ δ' ἄλλοι προσενέμνησθε οἱ μὲν ὡς τούτους οἱ δ' ὡς
ἐκείνους. τοιγαροῦν ὑμῖν περισσὶν ἐκ τούτων ὁ δεινὰ

χαλκοῦς καὶ ὁ δεῖν' εὐδαιμων, εἰς ἣ δύο, ὑπὲρ τὴν πόλιν· οἱ δ' ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ἔραθυμίας πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσιν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προῖέμενοι.

Καίτοι σκέψασθε πῶς ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν· 21 οὐ γὰρ ἄλλοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις ἀλλ' οἰκείοις ἔξεσθ' ἃ προσήκει πράττειν εἰδέναι. ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγοῦντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μαραθῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ Δὲ οὐ χαλκοῦς ἴστασαν, ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὐτῶν κρείττους ὄντας, οὕτως ἐτίμων. καὶ γὰρ τοι τῶν ἔργων οὐδε- 22 νὸς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ' Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἴλε Τιμόθεος καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἰρικήρης καὶ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν ἐνίκα Χαβρίας· δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παρὰ τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, αἷς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστην τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς 23 οὕτως ἐκεῖνοί τε καλῶς καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῶν ξένων πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἡόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δ' ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίῳις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτεῖαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερον τούτου Περδίκκῃ τῇ κατὰ 24 τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατεῖαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἡττῆς διαφθείραντι καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτεῖαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον, μεγάλην καὶ τιμίαν, οἶμαι, καὶ σμινὴν τὴν αὐτῶν πατρίδα ἡγούμενοι καὶ πάσης μελίσσονα εὐεργεσίας. νῦν δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φθόρους ἀνθρώπων οἰκοτριβῶν οἰκότριβας, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου του τῶν ὀνίων λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν 25 ἐπελήλυθε πράττειν οὐχ ὅτι τὰς φύσεις χεῖρους ἐστέ τῶν

προγόνων, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρειστίηται μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δ' ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι περιήρηται τοῦτο. ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, δυνατόν μικρὰ καὶ φραῦλα πράττοντας μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ λαμπρὰ καὶ καλὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν· ὅπου ἅττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' ἔχειν.

- 26 Σκέψασθε δὲ ἅ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι εἰπεῖν περὶ τῶν τε ἐκείνοις πεπραγμένων καὶ τῶν ὑμῖν, ἂν ἄρ' ὑμῶν ἢ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τούτων γε δύνησθε γενέσθαι κρείττους. πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων ἐκεῖνοι, πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν ἡμεῖς φιλοτιμούμεθα. καίτοι νομίζετε αὐτοὺς ταῦτα στήσαι οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτά, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς
- 27 τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτα· ἡμεῖς δ', ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπόρους; ἔξανήλωνται δὲ οἱ τε ἴδιοι πάντες οἴκοι καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων; οὗς δ' ἐν τῇ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώ-
- 28 λασιν; ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δ' ἄλλα χειρόν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅ τι βούλεσθε ἐξετάσωμεν. οἰκοδομήματα μὲν γε καὶ κόσμον τῆς πόλεως ἱερῶν καὶ λιμένων καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις τοιαῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖσθαι, προπύλαια ταῦτα, ὃ παρθενῶν, νεώσοικοι, στοαί, τᾶλλα οἷς ἐκεῖνοι κοσμή-
- 29 σαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωσαν· τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει γενομένων οὕτω μετρίως καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους ὥστε τὴν θεμιστοκλέους καὶ τὴν Κλυωνος καὶ τὴν Ἀριστείδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν ἢ οἰκίαν, εἴ τις ἄρ' ὑμῶν οἶδεν ὅποια ποτ' ἔστιν, ὁρᾷ τῆς
- 30 τοῦ γελοιοῦς οὐδὲν σεμνοτέραν οὔσαν. νῦν δ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἢ πόλιν ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ

κατασκευάζουσα καὶ κρήνας καὶ κονιάματα καὶ λήρους (καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλοῦ γε καὶ δέω, ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἕκαστ' ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι), ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπὶ τῷ γεγεννημένοι οἱ μὲν τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατασκευάσασιν, οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας, οἳ δὲ γῆν συνειωνημένοι γεωργοῦσιν ὅσῃν οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ' αἴτιον ἅπαντων ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος 31 δεσπότης ἦν καὶ κύριος ἁπάντων, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἑκείνου τῶν ἄλλων ἕκαστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαμβάνειν· νῦν δὲ τοῦναντίον κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτῳ καὶ προσθήκῃς μέρει, καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἃ ἂν οὗτοι μεταδιδῶσι λαμβάνοντες.

Τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πό- 32 λεως ἐστίν ὥστε, εἴ τις ἀναγνῶιη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ' ἂν εἰς πιστεύσαι τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κἀκεῖνα. οἷον ἃ πρὸς τοὺς καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθε ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάναν, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ πρὸς Φλιασίους, ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς στραγεῦσι, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους παρακαλεῖν. ἅπαντα καλὰ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτα || καὶ δι- 33 καια καὶ τῆς πόλεως ἄξια· τὰ ἔργα δὲ τὰ ἀπὸ τούτων οὐδαμοῦ. οὐκοῦν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε, τῶν δ' ἔργων οὐδενὸς κύριοι γίνεσθε· τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἄξιωμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀκόλουθον ὧν ψηφίζεσθε ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμ' ἂν ὑμῖν (καὶ μοι μῆδὲν ὀργισθῆτε) 34 ἔλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφνίοις ἢ Κυθνίοις ἢ τισιν ἄλλοις τοιοῦτοις οὗσι συνήδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἂν, ἐπειδὴ δ' ἐστ' Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάσασθαι παραινῶ· αἰσχρὸν γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς 35 δὲ τούτοις οὐδ' ἐστὶν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν ἀποστῆναι τῶν

Ἑλληνικῶν βούλησθε· πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται, καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας αἰσχρὸν προέσθαι, τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ ἐν πιστεῦσαι καὶ μεγάλους ἑᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δ' ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασιν πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστ' αὐτοῖς ὅταν βούλωνται παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε· πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἑλλήσιν.

- 36 Ἔστι δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κεφάλαιον πάντων τῶν εἰρημένων· οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες οὔτε πονηροὺς οὔτε χρηστοὺς ποιοῦσιν, ἀλλ' ὑμεῖς τούτους ὁπότερ' ἂν βούλησθε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται στοχάζεσθε, ἀλλ' οὗτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλομένους, καὶ ἥ πάνθ' ἔξει καλῶς· ἥ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον οὐδέν, ἥ οὐδέν αὐτῷ πλεον ἔσται μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Φήμης γενομένης τὸν Περσῶν βασιλεῖα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος κινῆται καὶ συγκαλεῖν ὤρηται τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη, ὁ δὲ Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀναμένειν τὸν βασιλεῖα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γάρ, φησὶν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δὲ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συνστήσεται. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ διεξείσιν ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται· συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

Ἡ Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ' ἐκείνοις οὐς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν· περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν ὧν οὐδ' ἂν εἰς ἀξίως ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύναιτο, αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται, τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φανέσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον, οὗ πολλοῦ γεγεννημένου μεῖζω

τῶν ἐπ' ἐκείνων πρᾶχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηται· αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν 2 ὃν ἂν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοιή· εἰ δὲ παρελθὼν εἰς ὅστισὺν δύναιτο διδάξαι καὶ πείσαι τις παρασκευὴ καὶ πίσις καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λελύσεται. ἐγὼ δὲ τοῦτ', ἂν ἂρ' οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὥς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς βασιλέα.

Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἔχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι 3 βασιλέα, οὗ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμ' ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι· οὐδὲ γὰρ ἡ αὐτὸς τοὺς Ἑλληνας ὁρῶ κοινούς ἀλλήλοις ὄντας φίλους, ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας ἢ τισιν αὐτῶν. ἐκ δὴ τῶν τοιούτων νομίζω συμφέρειν ὑμῖν τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ζητεῖν ὅπως ἴση καὶ δικαία γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δ' ἃ προσήκει πάντα, καὶ τοῦθ' ὑποκεῖσθαι. ἡγοῦμαι γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς Ἑλληνας, 4 εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφές ὥς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχήσειν καὶ χάριν μεγάλην ἔξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκείνῳ ἀμνημονέοις· εἰ δ' ἔτι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος προαπεχθῆσόμεθα ἡμεῖς, δέδια ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοοῦμεθα. ὃ μὲν γὰρ 5 ἐπισχῶν ὧν ὤρμηκεν, εἰ ἂρ' ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἑλλησι, χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν καὶ φιλίαν προτενεῖται, οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθῶσαι βουλόμενοι καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐδὲ 6 γὰρ αὐτὸ ἀπ' ἴσης ὁρῶ τοῖς ἑτέροις ἄλλοις Ἑλλησι καὶ ὑμῖν περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν, ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαι μοι δοκεῖ τῶν ἰδίων τι συμφερόντων διοικουμένοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀμελεῖσθαι, ὑμῖν δ' οὐδ' ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων καλὸν

- ἔστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἑᾶσαι τινὰς αὐτῶν ὑπὸ τῷ
 7 βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτε δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον
 ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι,
 μήτ' ἐκεῖνος ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς Ἑλ-
 λησι τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται.
 πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξη-
 8 τασμένη καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ἢ φανερά, φαίνεται
 δὲ δίκαια ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αἰρουμένη. τοῖς δὲ θρασυ-
 νομένοις καὶ σφόδρα ἐτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν ἐκεῖνο
 λέγω, ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπὸν οὐθ' ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ,
 δοῶσαν ἀνδρίας λαβεῖν, οὐθ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ,
 δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι, ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προσῆ-
 9 γόν δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν
 πρὸς βασιλέα χαλεπὸν τῇ πόλει, τὸν δ' ἀγῶνα τὸν ἐκ
 τοῦ πολέμου ῥάδιον ἂν συμβάντα. διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν
 πολέμους ἅπαντας ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριήρων καὶ χρη-
 μάτων καὶ τόπων δεῖσθαι, ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερα
 ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὐρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας οὐδενός
 οὕτω τῶν ἄλλων ὀρῶ δεομένους ὡς ἀνδρῶν ἀγαθῶν, τού-
 10 τους δ' ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι πλείους
 ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον διὰ ταῦτα παραινῶ
 μῆδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου προτέρους ἀνελέσθαι, ἐπὶ δὲ τὸν
 ἀγῶν' ὀρθῶς φημὶ παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι.
 εἰ μὲν οὖν ἕτερός τις τρόπος ἦν δυνάμεως ἢ τοὺς βαρ-
 βάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος δὲ τις ἢ τοὺς Ἑλ-
 11 ληνας, εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγιγνόμεθ'
 ἀντιτατιόμενοι· ἐπεὶ δὲ πάσης ἔστι παρασκευῆς ὁ αὐτός
 τρόπος καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως,
 τοὺς ἐχθροὺς ἢ ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι συμμάχοις
 βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν, τί τοὺς ὁμολογοῦν-
 12 τας ἐχθροὺς ἔχοντες ἑτέρους ζητοῦμεν, ἀλλ' οὐ παρασκευα-
 ζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνόμεθα δὲ κακείνων, ἐὰν
 ἡμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ; καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς
 αὐτοὺς τοὺς Ἑλληνας· ἐὰν δὲ ἃ κελεύουσιν οὗτοι μὴ
 ποιῇτε, οὐχ ἡδέως ἐνίων ὑμῖν ἐχόντων, πῶς χρὴ προσδο-

κἂν τινὰ ὑπακούσασθαι· ὅτι νῆ Δί' ἀκούσονται παρ' ὑμῶν
ὡς ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς. αὐτοὺς δ' οὐ προορᾶν
ὥ πρὸς τοῦ Διὸς οἶσθε ταῦτο· ἐγὼ μὲν γὰρ οἶομαι. ἀλλ'
οὐπω μείζων ἔσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ ῥαψωδῆ- 13
σουσιν οἱ πρέσβεις περιμόντες. τότε δέ, ἂν ἄρα ἃ νῦν
οἴομεθ' ἡμεῖς πράττεται, οὐδεὶς δῆπου τῶν πάντων
Ἑλλήνων τηλικούτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονεῖ, ὅστις ὁρῶν ὑμῖν
χιλίους μὲν ἱππέας, ὀπλίτας δὲ ὅσους ἂν ἐθέλῃ τις, ναῦς
δὲ τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφα-
λέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν
ἤδη τὸ δεῖσθαι κἂν μὴ τύχητε ἀφαιμαρτεῖν, ἐκ δὲ τοῦ
μετὰ τοῦ παρεσκευάσθαι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν
δεομένους σώζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντας ἔστιν.

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτά τε καὶ παρα- 14
πλήσια τούτοις λογιζόμενος λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην
θρασὺν οὐδ' ἔχοντα μάταιον μῆκος εὐρεῖν, τὴν μέντοι
παρασκευὴν, ὅπως ὡς ἄριστα καὶ τάχιστα γενήσεται, πάνυ
πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὲ δεῖν ἀκούσαν-
τας ὑμᾶς αὐτὴν, ἂν ἀρέσκη, ἢ ψηφίζεσθαι. ἔστι τοίνυν
πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μέ-
γιστον οὕτω διακείσθαι τὰς γνώμας ὑμῶν ὡς ἕκαστον
ἐκόντα προθύμως ὅ τι ἂν δέῃ ποιήσονται. ὁρᾶτε γὰρ ὥ 15
ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὅτι, ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς
ἡβουλήθητε καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος
ἐαντιῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν,
ὅσα δ' ἡβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δ' ἀπεβλέψατε εἰς
ἀλλήλους ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων τὸν δὲ πλη-
σίον πράξοντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων δ' 16
ὑμῶν οὕτω καὶ παρωξυμμένων, τοὺς διακοσίους καὶ χι-
λίους ἀναπληρῶσαι φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι δισχιλλίους,
ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνεύμαντας· ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀπο-
δείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι, τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν
ὀρφανικῶν καὶ τῶν κληρουχικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ
εἴ τις ἀδύνατος ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χίλια καὶ διακό-
σια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων οἶμαι δεῖν 17
ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσίν, ἐξήκοντα

- σώματ' ἔχουσιν ἐκάστην. τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἐκάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη κατὰ δώδεκα ἄνδρας, ἀναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπορώτατον αἰ τοὺς ἀπορωτάτους. καὶ τὰ μὲν σώματα οὕτω συντετάχθαι φημί δεῖν·
- 18 οἱ δ' οὖν, εἴσεσθε ἐπειδὴν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσθε· τὰς δὲ τριήρεις πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδείξαντας, κατὰ πεντεκαιδεκαναῖαν εἴκοσι ποιῆσαι μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν δευτέρων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν πέντε || ἐκάστη μέρει διδόντας, εἶτα συγκληρώσαι συμμορίαν σωμάτων ἐκάστη τὴν πεντεκαιδεκαναῖαν, τὴν δὲ συμμορίαν ἐκάστην
- 19 τῇ μέρει σφῶν αὐτῶν τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις. ἐπειδὴν δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὑπάρχει, κελεύω, ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἢ ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ἢ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα ἑκατὸν μέρη, εἶτα πέντε ἑξηκονταταλαντίας εἰς ἐκάστην τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρώσαι, τὴν δὲ συμμορίαν ἐκάστην τῶν μερῶν
- 20 μίαν ἑξηκονταταλαντίαν ἀποδοῦναι, ὅπως ἂν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέη τριήρων, τὴν μὲν δαπάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ' ὥσι δώδεκα, ἂν δὲ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ἢ τάλαντα τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἔξ δὲ σώματα τριηραρχοῦντα, ἂν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἢ τάλαντα τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα
- 21 τριηραρχοῦντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντας ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω μέρη εἴκοσιν, ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρώσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρήστων ἐκάστη, τὴν δὲ συμμορίαν ἐκάστην διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἐκάστη τὸ ἴσον, τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἐκάστη τῇ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας τὰς τριήρεις, ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι, παρεσκευασμένας
- 22 παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην καὶ τὰ σκάφη καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἰσπράξιν οὕτως ἂν ἄρισθ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι· πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅθεν ἔσται καὶ ῥαδίᾳ, μετὰ ταῦτα || λέγω. φημί τοὺς στρατηγούς δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν

νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως ὡς ἐγγύτατ' ἀλλήλων κατὰ
 τριάκοντ' ὥσι νεώσοικοι, ἐπειδὴν δὲ τοῦτο ποιήσωσι,
 δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις τούτων ἐκάστην
 προσνεῖμαι τῶν τόπων, εἴτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς, τὸν
 δὲ ταξίαρχον ἐκάστην, ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν 23
 τριῖνα καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως, εἴτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τρι-
 τῦς, ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅλων νεωρίων ἐν ἐκάστη μέρος ἢ
 τῶν φυλῶν, τοῦ δὲ μέρους ἐκάστου τὸ τρίτον μέρος ἢ
 τριτὺς ἔχῃ, εἰδῆτε δ', ἂν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν,
 ὅπου τέτακται, μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριτὴν, εἶτα τριήρα-
 ρχοὶ τίνες καὶ τριήρεις πόσαι, καὶ τριάκοντα μὲν ἢ φυλὴν,
 δέκα δὲ τριτὺς ἐκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ' οὐ-
 τως εἰς ὁδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παραλείπομεν νῦν (πάντα
 γὰρ ἴσως εὐρεῖν οὐ ῥᾶδιον), αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐαντιῷ εὐ-
 ρήσει, καὶ μίᾳ σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν καὶ μέ-
 ρους ἔσται.

Ἵππερ δὲ χρημάτων καὶ πόρον φανεροῦ τινὸς ἤδη πα- 24
 ράδοξον μὲν οἶδα λόγον ὃν μέλλω λέγειν, ὅμως δ' εἰρη-
 σεται· πιστεύω γάρ, ἐὰν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τάληθῃ
 καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκῶς φανεῖσθαι. ἐγὼ φημι χρῆναι
 μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων· εἶναι γὰρ πόρον, ἂν δέῃ,
 καὶ μέγαν καὶ καλὸν καὶ δίκαιον, ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν,
 οὐδ' εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθ' ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ
 πορίσαι νῦν ἀποσχίσσομεν· ἐὰν δ' ἐῷμεν, ἔσται. τίς οὖν
 ἔσθ' οὗτος ὁ νῦν μὲν οὐκ ὢν, ὑπάρξων δ' εἰς τότε; αἰ-
 νίγματι ἥ γὰρ ὁμοιον τοῦτό γε. ἐγὼ φράσω. ὀρᾶτε τὴν 25
 πόλιν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πᾶσαν ταυτηνί. ἐν ταύτῃ χρή-
 ματ' ἐνεστιν ὀλίγου δέω πρὸς ἀπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν
 πόλεις. ταῦτα δὲ οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι νοῦν ὥστ',
 εἰ πάντες οἱ λέγοντες φοβοῖεν ὡς ἦξει βασιλεύς, ὡς πά-
 ρεστιν, ὡς οὐχ οἷόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν
 λεγόντων ἴσοι τὸ πληθὺς τούτοις χρησιμωδοῖεν, οὐ μόνον
 οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δεῖξαιεν οὐδ' ἂν ὁμο-
 λογήσαιεν κεκτησθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων 26
 φοβερά ἔργα πραττόμενα αἰσθόιντο, οὐδεὶς οὕτως ἡλι-
 θιὸς ἔστιν ὅστις οὐχὶ καὶ δοίῃ καὶ πρῶτος εἰσενέγκαι·
 τίς γὰρ αἰρήσεται μᾶλλον αὐτὸς καὶ τὰ ὄντα πάντ' ἀπο-

- λωλέναι ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν
 εἰσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δὴ φημι εἶναι τότε, ἂν ὡς ἀλη-
 27 θῶς δέῃ, πρότερον δ' οὐ. διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ· ὅσα
 γὰρ νῦν πορίζαιτ' ἂν, εἰ προσέλοισθε πορίζειν, πλείων
 ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ, ἑκατοστήν τις εἰσφέ-
 ρειν ἔρει νῦν; οὐκοῦν ἐξήκοντα τάλαντα. ἀλλὰ πεντηκο-
 στήν τις ἔρει, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· καὶ
 τί τοῦτ' ἐστὶ πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας καμήλων, ἃς
 βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν οὗτοι; ἀλλὰ θῷ, βού-
 λασθε, δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσολοίσειν, πεντακόσια τάλαντα;
 ἀλλ' οὐτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὐτ', εἰ καταθεῖτε, ἄξια τοῦ
 28 πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τὰ μὲν ἄλλα πα-
 ρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρήματα νῦν μὲν ἔαν τοὺς κεκτη-
 μένους ἔχειν (οὐδαμοῦ γὰρ ἂν ἐν καλλίονι σώζοιτο τῇ
 πόλει), ἔαν δὲ ποθ' ὁ καιρὸς ἔλθῃ, τότε ἡ ἐκόντων εἰσφε-
 ρόντων αὐτῶν λαμβάνειν. ταῦτα δὲ καὶ δυνατὰ ἐστίν, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ πράττειν καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ
 βασιλεῖ παρ' ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελλῆναι, καὶ φόβος
 29 οὐκ ὀλίγος γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μὲν γε δια-
 κοσίαις τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς
 προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς, ἀκούσεται δὲ
 τριακοσίας αὐτοὺς ἡμᾶς νῦν παρσκευασμένους τριήρεις·
 ὥστε μὴ κομιδῇ, μηδ' εἰ πάνν μαίνοντο, νομίσαι ῥαδίον
 τι τὸ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν
 εἰ γ' ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγ' ἐτέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύ-
 30 τὴν ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὐρήσει. ὁ μὲν
 γε χρυσίον, ὡς φασιν, ἄγει πολὺ, τοῦτο δὲ ἂν διαδοῖ
 τῇσει· καὶ γὰρ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέ-
 φνικεν, ἔαν τις ἀπ' αὐτῶν ἄδρῶα καὶ πολλὰ λαμβάνῃ·
 ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἐξακισχι-
 λια τάλαντα ἀκούσεται, ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας
 ἐκεῖνων ἀμννούμεθα, οἱ Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ
 μάλιστα ἂν εἰδεῖεν, ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἐνὶ δήπου
 χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλείπειν.
- 31 Καὶ μὴν οὐδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺν συστή-
 σθαι χρήματ' ἔχων, ἀληθὲς εἶναι μοι δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦ-
 μαι ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον καὶ Ὀρόνταν καὶ τινὰς τῶν ἄλλων

βαρβάρων πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ, οὐχ ἵν' ἐκεῖνος ἔλῃ τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τινὰ ἕκαστος αὐτῷ κτησάμενος ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας· ἐπὶ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνα οὐδένα ἂν ἐλθεῖν ἡγοῦμαι· ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέφεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν δουλεύσει; οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου 32 τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος ἢ περὶ χώρας καὶ βίον καὶ ἐθῶν καὶ ἐλευθερίας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν οὕτως ἐστὶ δυστυχὴς ὅστις ἑαυτὸν γονέας τάφους πατρίδα ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνος συμφέρει ξένοις κρατῆσαι τῶν Ἑλλήνων· οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες ἐκείνου γε πάλαι κρείττους ὑπάρχουσιν, βούλεται δ' ἐκεῖνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλοις εἶναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μὴ γε, τῶν ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν.

Εἰ τοίνυν τις οἶεται Θηβαίους ἔσσεσθαι μετ' ἐκείνου, 33 ἐστὶ μὲν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀληθὲς οὐδὲν ἡδέως οὐδ' ἀγαθὸν περὶ αὐτῶν ἀκούσαίτε· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας, ὥστε πολλῶν ἂν χρη- 34 μάτων, εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίσθαι γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρὸν δι' οὗ τὰς προτέρας ἀναλύσονται πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἁμαρτίας. εἰ δ' ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἶεται φύσει δυσινχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἐκεῖνό γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν.

Ἠγοῦμαι τοίνυν ἡγῶ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου καὶ 35 τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας κρείττους τῶν προδοτῶν καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσσεσθαι πρὸς ἅπαντας, ὥστ' οὔτε φοβεῖσθαι φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὐδ' ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκπέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὀρώ· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν ὅτι τέως μὲν κοινὸν ἐχθρὸν ἐκεῖ- 36

- νον ὑπειληφότες ὡμονόουν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι, ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν περὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς διηγάθησαν διαφόρων, οὐκ ἂν οὐδὲ καταρῶμενος εὖρὲ τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασιν κακά; εἰδ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσιτελῇ συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβώμεθα; μηδαμῶς. ἀλλὰ μὴδ' ἀδικῶμεν, αὐτῶν ἡμῶν ἕνεκα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας,
- 37 ἐπεὶ εἴ γ' ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐκείνον ἀδικημ' ἂν ἔθηκα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐκ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαι φημι δεῖν μὴ πρόσφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν ὑποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων, πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθραν τοῖς
- 38 ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξελέγξητε ὡς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλληνικά, συγκαλοῦντες ὅτ' οὐ πείσετε, καὶ πολεμοῦντες ὅτ' οὐ δυνήσεσθε· ἀλλ' ἔχετε ἡσυχίαν θάρουντες καὶ παρασκευαζόμενοι, καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλέα μὴ μὰ Δία ὥς ἀποροῦσιν ἢ φοβοῦνται ἢ θορυβοῦνται πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ
- 39 Ἀθηναῖοι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅτι, εἰ μὲν μὴ τοῖς Ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιτορκεῖν ὥσπερ ἐκείνῳ καλόν, πάλοι ἂν ἐπ' αὐτὸν ὑμεῖς ἐπορεύεσθε, νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαίτε ὑμῶν ἕνεκ' αὐτῶν, εὐχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν παράνοιαν ἐκείνον ἢν πέρ ποτε τοὺς προγόνους αὐτοῦ. καὶ ταῦτ' ἂν ἐπὶ σκοπεῖν αὐτῷ, οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευο-
- 40 μένους εὐρήσει. ἐκ μὲν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων σύννοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην γεγεννημένην, ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας ἧς ἦγε πρὸ τούτων, οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον ὅσον νῦν ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν καὶ τοὺς Ἕλληνας ὀρθῶς δεομένους ἦτοι τινὸς ἐκουσίου ἢ κάκουσίου διαλλακτοῦ, τοῦτον δ' αὐτὸν ἂν οἶδε φανέντ' αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα καὶ πιστὰ αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔσται.

ἵνα δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ μακρὰ λίαν λέγων ἐνο- 41
χλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλευώ φράσας ἅπειμι. πα-
ρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κε-
λεύω, ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα καὶ πάντας, ἃν ἀδικεῖν
ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ αὐτῇ δυνάμει φημὶ δεῖν, ἄρχειν δὲ
μηδενὸς μήτε λόγου μήτ' ἔργου ἀδίκου, τὰ δ' ἔργα ἡμῶν
ὥπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ
τοῦ βήματος λόγους. κἂν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς
καὶ τοῖς τάναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ
ὀργιεῖσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτάνετε.

ΠΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἤραντο πρὸς Ἀθη-
ναίους Χίοι καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι
γεγονότες, τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν Ἀθη-
ναίων. γείτονες δὲ οὗτοι οἱ Ρόδιοι τῇ Καρίᾳ πρὸς τὸν ταύτης ὑπαρχόν
Μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὃ δὲ κατ' ὀλίγον πιστευόμενος ὑπ' αὐ-
τῶν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ δήμου συνεστήσατο, καὶ τὴν δημοκρατίαν
τῶν Ροδίων ἀφελόμενος ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδού-
λωσε. συμβουλευεῖ τοίνυν ὁ Δημοσθένης μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ
βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν Ροδίων, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ
δημοκρατεῖσθαι τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἡδικήκασι ἡμᾶς, φησὶν, Ρόδιοι, ἀλλὰ 10
πρέπον ἔστιν ἡμῖν καὶ σὺνηδες τὸ καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν Ἑλλή-
νων ἐλευθεροῦν καὶ μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτάνουσι εἰς τὴν πόλιν.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικού-
των βουλευομένους διδόναι παρρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμ-
βουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ
διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς (ὥς γὰρ εἰπεῖν ἀπλῶς, ἅπαν-
τες || ὑπάρχειν ἔγνωκότες μοι δοκεῖτε) ἀλλὰ τὸ πείσαι
πράττειν ταῦτα· ἐπειδὴν γάρ τι δόξη καὶ ψηφισθῇ, τότε
ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσον περὶ πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν 2
οὖν ἐν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν,
τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι
νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπί-
δας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβῆσεται
γὰρ ὑμῖν, ἐὰν ἂν χρὴ βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ, τὰς παρὰ
τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ
δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. ἤτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπι- 3

- βουλευέιν αὐτοῖς Χιοὶ καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥόδιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον· φανήσεται δ' ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πέλας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος, οἱ δ' ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους Χιοὶ καὶ Βυζάντιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβω-
 4 θηκότες, ὑμεῖς δ', οὓς ἐφοβοῦντο, μόναι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἵτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ' ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· οὐ μείζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθόν ἢ παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας.
- 5 Θαυμάζω δ' ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν Αἰγυπτίων τᾶναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν κείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν ἄνδρα τοῦτον. καί-
 τοι τοὺς μὲν Ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι, τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ ἢ τῇ ἐκείνου μεμερισμένους. οἶμαι δ' ὑμῶν μνημο-
 6 νεύειν ἐνίοις ὅτι, ἦνικ' ἐβουλευέσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ παρήνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος ἢ
 δευτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς μὴ τὴν πρὸς ἐκείνον ἐχθραν
 ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρ-
 7 χοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε δὲ κακείνον ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦτα, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδό-
 7 κουν ὁρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλου-
 θος τοίνυν ὁ νῦν λόγος ἐστὶ μοι τῷ τότε ῥηθέντι. ἐγὼ
 γάρ, εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο,
 ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι ἅπερ ὑμῖν, ὑπὲρ μὲν τῶν
 ἐαυτοῦ πολεμεῖν ἐὰν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων, ὧν δὲ
 μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μὴδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν
 8 ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσων
 ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται φθάσας ἢ παρακρουσάμε-
 νός τις τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν, οὐ καλῶς
 ἐγνώκατε, ὥς ἐγὼ κρίνω· εἰ δ' ὑπὲρ γε τῶν δικαίων καὶ
 πολεμεῖν, ἂν τούτου δέη, καὶ πάσχειν ὅτιοις οἴεσθε χρῆναι,
 πρῶτον μὲν ὑμῖν ἥτιον δεήσει τούτων, ὅσῳ ἂν μᾶλλον
 ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἔπειθ' ἂ προσήκει φρονεῖν δοῦτε.

Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὗτ' ἐγὼ λέγω νῦν κελεύων Ῥοδίους 9
 ἔλευθεροῦν, οὐδ' ὑμεῖς, ἂν πεισθῇτέ μοι, ποιήσετε, τῶν
 γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνεννοηχότων ὑπομνήσω. ὑμεῖς
 ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν ποτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι βοηθή-
 σοντα Ἀριοβαρζάνη, προσγράψαντες τῷ ᾧ ψηφισματι "μὴ
 λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα." ἰδὼν δ' ἐκείνος
 τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερώς ἀφροσύνα βασιλέως, Σά-
 μον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε
 Τιγράνης ὁ βασιλέως ὑπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοη-
 θεῖν, τὴν δὲ προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας ἤλευθέρω-
 σεν· καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος 10
 διὰ ταῦθ' ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπὲρ τε τοῦ πλεον-
 εκτεῖν πολεμήσειεν ἂν καὶ τῶν ξαντοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν
 ἐλαττοῦνται μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν, ὑπὲρ
 δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐφρίνεται μὲν, ἕαν τις
 ἑᾶ, ἕαν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἡδικηκέναι τοὺς ἐναντιω-
 θέντας αὐτοῖς ἡγούνται.

Ὅτι δ' οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναι μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ 11
 νῦν Ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων,
 μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε εἴτ' ὀρθῶς λογίζομαι ταῦτ'
 εἶτε μὴ. ἐγὼ νομίζω πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάνθ',
 ὡς ὠρυμνε, βασιλέως σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι
 περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ, οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ
 τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρέβοντος ἐκείνου μεγά-
 λην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτόν, ἵν' ὡς οἰκειότατ'
 αὐτὴν ἀποδέχοιτο· πράττοντος δ' ὡς λέγεται, καὶ διημαρ- 12
 τηκότος οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ
 ἔστιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν εἶναι βασιλεὶ χρησίμην ἐν τῇ
 παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτελείσμα πρὸς τὸ μὴδ'
 ὅτιοῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν
 μὴ φανερώς αὐτῆς ἐνδοῦσης ἢ κείνον λαβεῖν ἢ βούλεσθαι.
 οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτὴν, ἂν δ' ἄρα τοῦτο
 ποιῇ, φάυλως καὶ κακῶς· ἐπεὶ καὶ βασιλέα γ', ὅ τι μὲν 13
 ποιήσει, μὰ Δί' οὐκ ἂν εἴποιμι ἐγώ· ὡς οἶδα, ὅτι μέντοι
 συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γενέσθαι πότερα ἀντιποιή-
 σεται τῆς πόλεως τῆς Ῥοδίων ἢ οὐ, τοῦτ' ἂν ἰσχυρισά-
 μην· οὐ γὰρ ὑπὲρ Ῥοδίων βουλευτέον, ὅταν ἀντιποιῇται,

- μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν πάντων Ἑλλήνων.
- 14 Οὐ μὴν οὐδ' ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ Ῥόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τούτους ἐλέσθαι, οὐδ' εἰ πάντ' ὑπισχυοῦντο ὑμῖν ποιήσειν. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους· τοὺς οὖν μηδετέροις πιστῶς κεκρημένους οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτ' οὐδεπώποτ' εἶπον ἂν, εἰ τῷ Ῥοδίῳ δῆμῳ μόνον ἡγοῦμην συμφέρειν· οὔτε γὰρ προξενῶ τῶν ἀνδρῶν οὔτ' ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν οὐδεὶς ἐστί μοι. οὐ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτ' ἀμφοτέρ' ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμην, εἶπον ἂν, ἐπεὶ Ῥοδίοις γ', εἰ οἶόν τε τοῦτ' εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν, συγκαίρω τῶν γεγενημένων· τοῦ κομίσασθαι γὰρ τὰ ὑμέτερά ὑμῖν φθορήσαντες τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασιν, καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἑλλήσι καὶ βελτίοσιν αὐτῶν ὑμῖν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβάροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρ-
- 16 εἵνται, δουλεύουσιν. ὀλίγον δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθέλησητε βοηθῆσαι, ὥς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς· || εὖ μὲν γὰρ πράττοντες οὐκ οἶδ' εἰ ποτ' ἂν εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν, ὄντες Ῥόδιοι, ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδασχθέντες ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίγνεται, τάχ' ἂν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιτο. τοῦτο δ' οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. φημί δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δοῦναι δίκην δίκαιοι ἂν εἶναι φήσατε.
- 17 Ὅρατε δὲ κάκεινο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο μὲν ἴστε καὶ αὐτοί· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἔστιν; πρὸς μὲν τοὺς δῆμους ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους ἢ ὄρων ἢ φιλονεικίας ἢ τῆς ἡγεμονίας· πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ

μὲν τούτων οὐδένος, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευ-
 θερίας, ὥστ' ἔγωγ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν μᾶλλον ἢ γεί- 18
 σθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας
 πολεμεῖν ὑμῖν ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς μὲν
 γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην ὑμᾶς ποιή-
 σασθαι νομίζω, ὅποτε βουλευθεῖτε, πρὸς δὲ ὀλιγαρχου-
 μένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως
 ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσσηγορίας
 ἦν ἡρημένοις εὖνοι γένοιντ' ἂν.

Θαυμάζω δ' εἰ ἢ μηδεὶς ὑμῶν ἡγείται Χίων ὀλιγαρχου- 19
 μένων καὶ Μυτιληναίων, καὶ νυνὶ Ροδίων καὶ πάντων ἁν-
 θρώπων ὀλίγου δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπα-
 γομένων, συγκινδυνεύειν τὴν παρ' ἡμῖν πολιτείαν, μηδὲ
 λογίζεται τοῦθ', ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας
 ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι
 γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ'
 ἐπανάζοντας· ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἂν τι γενέσθαι προσ-
 δοκῶσι, τοῦτ' ἀνελεῖν βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους 20
 τοὺς ἀδικουντάς τινες αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχ-
 θρούς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας
 καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθρούς παραινῶ
 νομίζω πάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἔπειτὰ
 καὶ δίκαιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοκρατουμένους αὐ- 21
 τοὺς τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούν-
 των δῆμων, οἷάπερ ἂν τοὺς ἄλλους ἀξιώσαιτε φρονεῖν
 περὶ ὑμῶν, εἰ ποθ', ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίῃ.
 καὶ γὰρ εἰ δίκαιά τις φήσῃ Ροδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπι-
 τήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας
 περὶ τῶν ἀτυχούντων αἰεὶ φαίνεσθαι τὰ βέλτιστα βουλευο-
 μένους, ἐπειδὴ περ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις.

Ἀκούω δ' ἐγὼ πολλάκις ἔνταυθι παρ' ὑμῖν τινῶν λε- 22
 γόντων ὥς, ὅτε ἡτύχησεν ὁ δῆμος ἡμῶν, συνεβουλήθησάν
 τινες αὐτὸν σωθῆναι· ὧν ἐγὼ μόνων Ἀργείων ἐν τῇ παρ-
 όντι μετησθήσομαι βραχὺ τι. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς βουλοίμην,
 δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχοῦντας αἰεὶ, ἢ χεῖρους
 Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι, οἳ χώραν ὁμορον
 τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ

- θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκησαν οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐ-
νοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι, ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας
ἐκ Λακεδαιμόνος, ὡς φασιν, ἐξαίτησόντας τινας τῶν φυ-
γάδων τῶν ὑμετέρων ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δύ-
23 νοντος ἀπαλλάττωται, πολέμιους κρίνειν. εἰτ' οὐκ αἰσ-
χρόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πληθὺς οὐκ
ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς και-
ροῖς οὐδὲ τὴν ῥώμην, ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι βάρβαρον
ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα, φοβήσεσθε; καὶ μὴν οἱ
μὲν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις ἤττηνται ὑπὸ Λακεδαι-
μονίων, ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα, ἤττη-
σθε δ' οὐδ' ἅπαξ οὔτε τῶν δούλων τῶν βασιλέως οὔτ'
αὐτοῦ ἐκείνου· εἰ γάρ τί που κεκράτηκε τῆς πόλεως βα-
σιλεύς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἑλλήνων καὶ προδότας
24 αὐτῶν χρήμασι πείσας ἢ οὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκεν. καὶ
οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν, ἀλλ' ἅμα εὐρήσετε αὐτὸν
τὴν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα καὶ
περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον
καὶ Κῦρον. οὐτ' οὖν ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὐτ' ἐπι-
βουλεύσαι συνενήνοχεν αὐτῷ. ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους Φιλίπ-
που μὲν ὡς ἄρ' οὐδενὸς ἀξίου πολλάκις ὀλιγωροῦντας,
βασιλέα δ' ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν οἷς ἂν προσέλθῃται φοβου-
μένους. εἰ δὲ τὸν μὲν ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνόμεθα, τῷ δὲ
ὡς φοβερῷ πάντ' ὑπείξομεν, πρὸς ἥ τινας ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι παραταξόμεθα;
- 25 Εἰσὶ δὲ τινες ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ' ὑμῖν δεινότατοι
τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς, οἷς παραι-
νέσαιμ' ἂν ἐγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς
ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα
πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες, ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν
δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν οὐ δίκαια ποιοῦντα· οὐ γάρ
ἔστι δίκαιον ὄντα πολλήν τοὺς κατ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ
- 26 μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς Θεῶν σκο-
πεῖτε, τί δὴ ποτ' ἐν Βυζαντίῳ οὐδεὶς ἐστ' ὁ διδάξων ἐκεί-
νους μὴ καταλαμβάνειν Χαλκηδῶνα, ἢ βασιλέως μὲν ἔστιν,
εἴχετε δ' αὐτὴν ὑμεῖς, ἐκείνοις δ' οὐδαμῶθεν προσῆκεν
μηδὲ Σηλυμβρίαν, πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὔσαν,

ὡς αὐτοὺς συντελεῖ ποιεῖν καὶ Βυζάντιον ὀρίζειν τὴν τού-
των χώραν παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς
αὐτονομίους τὰς πόλεις εἶναι γέγραπται. οὐδὲ Μαύσωλον 27
ζῶντα, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου τὴν Ἀρτεμισίαν οὐδεὶς
ἐσθ' ὃ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν Κῶν καὶ Ρόδον καὶ ἄλ-
λας ἑτέρας πόλεις Ἑλληνίδας, ὣν βασιλεὺς ὁ ἐκείνων δε-
σπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς Ἕλλησι, καὶ περὶ
ὧν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους Ἕλληνες ἐποιήσαντο. εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις
ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οἳ γε πεισόμενοι τούτοις, ὡς ἔοι-
κεν, οὐκ εἰσὶν. ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν 28
τὸν Ῥοδίω δῆμον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν
εἰς ἃ ποιοῦσιν οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἷμαι παραινεῖν
|| κατάγειν. διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τὰ δίκαια ποιεῖν ὠρμηκότερον αἰσχροὺν ἡμᾶς μόνους μὴ
ἐθέλειν, ἀπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται
παρασκευαζομένων μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι,
μηδεὶς ἀντιλαμβανόμενος, οὐ δικαιοσύνην ἀλλ' ἀναν-
δρίαν ἡγοῦμαι· ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύ-
ναμιν τῶν δικαίων ἀξιουμένους. καὶ παράδειγμα λέγειν 29
ἔχω τούτου πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον. εἰσὶ συνθήκαι τοῖς Ἕλ-
λησι διτταὶ πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἡ ἡμε-
τέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι, καὶ μετὰ ταῦθ' ὕστερον
Λακεδαιμόνιοι ταύτας ὧν δὴ κατηγοροῦσιν· καὶ ταύταις
οὐχὶ ταῦτά δίκαια ἀμφοτέραις ὥρισταί. τῶν μὲν γὰρ ἰδίων
δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετ-
ουσίαν ἔδωκαν καὶ ἴσην καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ τοῖς ἰσχυ-
ροῖς· τῶν δ' Ἑλληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὥρισταί
τοῖς ἥττοσι γίνονται.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑπάρ- 30
χει, ὅπως καὶ πράξαι ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν.
ἔσται δὲ ταῦτ', ἔὰν ὑποληφθῇτε κοινοὶ προστάται τῆς
ἀπάντων ἐλευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώ-
τατον ὑμῖν εἶναι πράξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις
ἅπασιν ἀνθρώποις εἰς ἀγῶν ἔστιν ὁ πρὸς τοὺς προδήλους
ἐχθρούς, ὧν ἔὰν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδῶν αὐτοῖς κυ-
ρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ὑμῖν δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δύο, 31

- οὐτός θ' ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ προσέθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων· δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τάναντία τῇ πόλει παρ' ἡμῖν πράττειν προηρημένων. ὅταν οὖν μηδὲν ἢ διὰ τούτους ἀκονιτὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει.
- 32 τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἰρεῖσθαι τῆς πολιτείας ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτούντων αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστα αἴτιαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἂν τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχρῆν γὰρ ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως ἣν περ περὶ τῆς ἐν ταῖς στρατείαις ἔχετε. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν ἄτιμον οἷεσθε προσήκειν εἶναι καὶ μηδενός τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοίνυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λείποντας καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι· νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον ὑμῖν ἔξῃ δωμομοχότας νομίζετε εὐνουσιάτους, τῶν δὲ πολιτευομένων οὓς ἴστε σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ἡρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγείσθε.
- 34 Ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅτι τις κατηγορήσει τούτων ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει, χαλεπὸν εὐρεῖν· ἀλλ' ἀπ' ὁποίων λόγων ἢ πράξεως ποίας ἐπανορθώσεται τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὐρεῖν. ἴσως μὲν οὖν οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν· ἀλλ' ἐὰν ἃ προήρησθε δυνήθητε ἐπικυρῶσαι συμφερούση τινὶ πράξει, καὶ τὰλλ' ἂν ἴσως καθ' ἐν αἰὶ βέλτιον σχοίη. ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων τούτων ἐρρωμένως, καὶ ἥ πράττειν ἄξια τῆς πόλεως, ἐνθυμουμένους ὅτι χαίρει ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίη καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτ' ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν οὐχ ἵνα θαυμάζῃτ' αὐτὰ θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιῇσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

Ἡ ὑΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ὅτε Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων Ἀρκάδων καὶ προσθεμένων τοῖς Θηβαίοις, Ἀθηναῖοι σύμμαχοι Λακεδαιμόνιοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς. ὕστερον δὲ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δύναμιν ἐπὶ Μεγάλῃ πόλει τῆς Ἀρκადίας ἤρχοντο, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρακάλουν διὰ πρεσβείας κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμενοι δὲ καὶ οἱ Μεγαλοπολῖται πρέσβεις Ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ αὐτῶν. ὁ τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν ἀναιρεθεῖσαν Μεγάλῃν πόλιν μηδὲ εἰς ἰσχὺν προσελθόντας Λακεδαιμονίους, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν Λακεδαιμόνα.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἀμαρτάνειν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἦγοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας τῶν ἐνθάδε συμβουλευεῖν ἀξιούντων. νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλῃ τὸ γιγνώσκεισθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἄττικῶς, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' ὕρῳ μὲν ὥς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἔστί· συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ τῶν δὲ ταυτὶ βουλομένων, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· οὐ μὴν ἀλλ' αἰρήσομαι μᾶλλον αὐτός, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, 3 δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προσέειπαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ, λέξω· ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογούμενων ὑφ' ἀπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω, διδάσκειν.

Οὐκοῦν οὐδ' ἂν εἰς ἀντίτοιποι ὥς οὐ συμφέρει τῇ πόλει 4 καὶ ἡ Λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι καὶ Θηβαίους τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἔν τινι τοιούτῳ καιρῷ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοισι πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τε-

- κμήρασθαι, ὥστε Θηβαίους μὲν ὄρχομενοῦ καὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν οἰκισθαισῶν ἀσθενεῖς γενέσθαι, Λακεδαιμονίους δ', εἰ ποιήσονται τὴν Ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς καὶ Μεγάλην πόλιν ἀναιρήσουσι, πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι.
- 5 σκεπτέον τοίνυν μὴ πρότερον τοῦσδε γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἔασωμεν ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ γενήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλεονι μελλοῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι γενόμενοι ἢ ὅσῳ τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὥς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων, οὐδὲ τοῦτ' ἔσθ' ὃ σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνησονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν.
- 6 Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δ' εἰ, πρὸς οὓς παραταττόμεθα ἐν Μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἰρησόμεθα· εἰτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνων μεθ' ὧν τότ' ἐκινδυνεύομεν. καὶ μοὶ ταῦτα δοκεῖ, προσδεῖσθαι δ' ἔτι τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν
- 7 ἐτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσιν εἰρήνην ἅπαντες ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς Μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει· ὥστ' οὐδ' ὅτιοῦν ὑπεναντίον ἡμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαράταξαμένους, σύμμαχοι δ' ἡμῖν οἱ μὲν ὑπάρχουσιν,
- 8 ὥς φασιν, οἱ δὲ προσγενήσονται νυνί. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; ἐὰν δ' ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνον βουλευτέον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι ἢ Λακεδαιμονίοις ἢ μή, δίκαιον μὲν οὐ, συγχωρῶ δ' ἔγωγ' ἔασαι καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι ταῖς γε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων· εἰ δ' ἅπαντες ἐπίστασθε ὅτι, ταύτην ἂν ἔλωσιν, ἴασιν ἐπὶ Μεσσήνην, φρασάτω τις ἡμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολίταις, τί
- 9 τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν. ἀλλ' οὐδεὶς ἔρεῖ. καὶ μὴν πάντες ἐπίστασθε ὥς καὶ παραινοῦντων τούτων καὶ μὴ βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς ὄρκους οὓς ὁμωμόκαμεν Μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, πότῃραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσαθε τοῦ μὴ ἐπιτρέπειν ὑμᾶς ἀδικεῖν Λακεδαιμονίοις,

τὴν ὑπὲρ Μεγάλης πόλεως ἢ τὴν ὑπὲρ Μεσσήνης; νῦν 10
 μὲν γε βοηθεῖν δόξετε Ἀρκάσι καὶ τὴν εἰρήνην σπουδά-
 ζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρε-
 τάξασθε· τότε δ' εὐδηλοὶ πᾶσιν ἔσεσθε οὐ τοῦ δικαίου
 μᾶλλον ἔνεκα Μεσσήνην εἶναι βουλόμενοι ἢ τοῦ πρὸς
 Λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ σκοπεῖν μὲν καὶ πράττειν
 αἰεὶ τὰ δίκαια, συμπαρατηρεῖν δ' ὅπως ἅμα καὶ συμφέ-
 ροντα ἔσται ταῦτα.

Ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντι- 11
 λεγόντων, ὡς κομισασθαι τὸν Ὀρωπὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ,
 εἰ δὲ τοὺς βοηθήσαντας ἂν ἡμῖν ἐπ' αὐτὸν ἐχθροὺς νῦν
 κτησόμεθα, οὐχ ἔχομεν συμμάχους. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν κομι-
 σασθαι Ὀρωπὸν πειρᾶσθαι δεῖν φημί καὶ αὐτός· τὸ δ'
 ἐχθροὺς ἡμῖν Λακεδαιμονίους ἔσεσθαι νῦν, ἐὰν ποιώμεθα
 συμμάχους Ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους,
 μόνους οὐδ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πελάσιν ὑμᾶς,
 ὅτ' ἐκινδύνεον Λακεδαιμόνιοι, ἢ βοηθεῖν αὐτοῖς. οἱ γὰρ 12
 ταῦτα λέγοντες ἔπεισαν ὑμᾶς, πάντων Πελοποννησίων
 ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς καὶ μετ' ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς
 Λακεδαιμονίους ἵεναι, τούτους μὲν μὴ προσδέξασθαι (καὶ
 διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ Θηβαίους ἤλ-
 θον), ὑπὲρ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων σωτηρίας καὶ χρηματ'
 εἰσφέρειν καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν. καίτοι οὐδ' ἂν
 ὑμεῖς ἠθελήσατε δῆπου σῶζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προύλε-
 γον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν ὅ τι βούλονται
 πάλιν αὐτοὺς ἔατε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν ὑμῖν χάριν ἔχονσι
 τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς Λα- 13
 κεδαιμονίων ἐπιχειρήμασι τὸ τοὺς Ἀρκάδας ἡμᾶς συμ-
 μάχους ποιήσασθαι, προσήκει δῆπου πλείω χάριν αὐτοὺς
 ἔχειν ὢν ἐσώθησαν ὑφ' ἡμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες
 κινδύνους, ἢ ὢν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν ὀργίλζεσθαι· ὥστε
 πῶς οὐ βοηθήσουσιν ἡμῖν ἐπ' Ὀρωπὸν, ἢ κάκιστοι πάν-
 των ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι; μὰ τοὺς θεοὺς ἔγωγε
 οὐχ ὀρώ.

Θαυμάζω τοίνυν καὶ τῶν λεγόντων τοῦτον τὸν λόγον, 14
 ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα Ἀρκάδας καὶ ταῦτα πράξο-
 μεν, μεταβάλλεσθαι δόξει καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν ἢ πόλις.

- ἔμοι μὲν γὰρ δοκεῖ τούναντίον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν πάντων οὐδένα ἂν ἀντειπεῖν οἶμαι ὥς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ πρότερον Θηβαίους καὶ τὸ τελευταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μετὰ ταῦτα συμμάχους
- 15 ἔποιήσατο, ἔν τι τὸ αὐτὸ βουλομένη αἰεὶ πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκέτ' ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι, ἀλλ' οἱ μὴ θέλοντες ἡ τοῖς δικαίοις ἐμμένειν, καὶ φανήσεται τὰ πράγματα διὰ τοὺς αἰεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένους μεταβαλλόμενα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν.
- 16 Λοκοῦσι δέ μοι Λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. νῦν γὰρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν Ἥλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι, Φλιασίους δὲ τὸ Τρικάρανον, ἄλλους δὲ τινὰς τῶν Ἀρκάδων τὴν αὐτῶν καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς, οὐχ ἵν' ἕκαστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν, οὐδ' ὀλίγου δεῖ· ὁψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γένοιτο· ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ' ἃ φασιν αὐτῶν εἶναι, ἵν' ἐπειδὴν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην αὐτοί, συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς οὗτοι καὶ βοηθῶσι προθύμως, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδίδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι τινὰς Λακεδαιμονίοις Ἀρκάδων Ὠρωπὸν ἂν κομίσασθαι καὶ μετ' ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οἰόμενων δεῖν Θηβαίους ἔαν ἔχειν τὰ ἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὐδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ Λακεδαιμονίους ἐὼντες τὴν Πελοπόννησον καταστρέψασθαι οὐχ οἶοί τε ἐσόμεθα Ὠρωπὸν λαβεῖν, αἰρετώτερον, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, ἡγοῦμαι τὸν Ὠρωπὸν ἔαν ἢ Λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προσέσθαι καὶ Πελοπόννησον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ τούτου μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους. ἀλλ' εἰάσω τό γ' ἐπελθὼν εἰπεῖν μοι· περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι.
- 19 Ἀλλὰ μὴν ἃ γέ φασι πεπραχῆναι διὰ ἡ Θηβαίους τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντία πρὸς ἡμᾶς, ἄτοπον νῦν μὲν

ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι, βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τοῦναντίον εὖ ποιῶσιν ἡμᾶς, βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται, καὶ μὴ γιγνώσκειν ὅτι ὅσῳ ἂν σπονδαιοτέρους τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ἡμᾶς προτέρους ἦλθον ἢ Θηβαίους, ἀπεστέρησαν. ἀλλ' οἶμαι, ταῦτα μὲν ἔστι δεύτερον ἀνθρώ- 20 πων βουλομένων ἑτέρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅσα ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς οἶμαι ὑμῶν ἐμοὶ ταῦτ' αἰετῶν, ὅτι, εἰ λήψονται Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει Μεσσήνη· εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους Θηβαίων. πολὺ δὲ κάλλιον καὶ ἄμεινον τὴν 21 μὲν Θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ Λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ μὴ ἐπιτρέψαι, ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προσέσθαι, πάλιν δὲ σώξειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους καὶ προσέτι ἐν φρόνῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγωγ' 22 ἀδελφεὺς τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμονίους καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νῦν οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ὑραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν πρότερον οὖσαν ἑαυτοῖς δύναμιν· ὧν δ', ὅτ' ἐκείνην εἶχον, ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ ἐγὼ φροβούσθ' ἂν εἰκότως.

Ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων καὶ τοὺς Θη- 23 βαίους ἢ μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, πότερα ἑκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν Λακεδαιμονίων Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἑκάτεροι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὥς μαινομένοις πεῖθεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν φήσουσι, τί πέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γάρ, ἔστι Θηβαίους 24 ταπεινοὺς ποιεῖν ἄνευ τοῦ Λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθιστάναι, καὶ πολὺ γε ὅξον· ὥς δ', ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια

- πάντες, ἂν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι τοῦ γε εἰσχύονται μὴ πράττειν, τοῖς δ' ἀδικοῦσιν ἐναντιοῦνται φανερώς, ἄλλως τε καὶ τινες βλάπτωνται· καὶ τοῦτο τὸ λυμαινόμενον πάνθ' εὐρήσομεν, καὶ ταύτην ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ ἐθέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς.
- 25 ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτο ἐμποδῶν γένηται τῷ Θηβαίους γενέσθαι μικροῦς, τὰς μὲν Θεσπιάς καὶ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς Πλαταιὰς κατοικίξασθαι φῶμεν δεῖν καὶ συμπράττωμεν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν (ταῦτα γὰρ καὶ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξαναστάσας), τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι, μηδ' ἐπὶ τῇ προσφάσει τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν τὰς οὖσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρε-
- 26 θείσας περιδίδωμεν. καὶ ἢ ταῦτα πρόδηλα, οὐδεὶς ὅστις οὐ βουλήσεται παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἄλλοτριαν. εἰ δὲ μή, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἔξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους εἰκότως, ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων κατοικισιν ἑαυτοῖς ὀλεθρον φέρειν, εἰτ' ἀνήνυτα ἥ πράγματα ἔξομεν αὐτοί· τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν αἰ τὰς μὲν οὖσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνηρημένας ἀξιῶμεν οἰκίξειν;
- 27 Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν ὡς δεῖ τὰς σιήλας καθελεῖν αὐτοὺς τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴτερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δὲ φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι σιήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν, τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἑαυτοῖς τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ', εἰ τὰ μάλιστ' εἰσὶ τοιοῦτοι, ὡδέ πως ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τούτους ἀξιῶν καθαιρεῖν τὰς σιήλας καὶ Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην, ἂν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότε ἤδη μετὰ
- 28 τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς γίνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς οἱ Μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἔξονται, φανεροὶ πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον αἰρούμενοι· εἴτε συμμάχους ἡμᾶς ἀδόλως τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων μὴ ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δῆπου πᾶσιν ἔσονται οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι μόνον ποιούμενοι τὴν

σπουδὴν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου περιεσθηκότος Θηβαίοις
τὴν Πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. Θανμάζω δ' 29
ἐνίων εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς Λακεδαι-
μονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται, εἰ δὲ καταστρέφονται Λακε-
δαιμόνιοι τούτους, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν, καὶ ταῦτ'
ἔργῳ πείραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου ὅτι Θηβαῖοι μὲν
τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἀεὶ χρώνται, ἢ Λα-
κεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο.

Οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κάκεινο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ 30
προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἂν μὲν
ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις
ἔστιν εὐθὺς εἶναι, ἂν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὥς ἤδη τι καὶ
παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως
ἔσονται· ἂν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἡδὴ
σωθῆναι δι' ὑμᾶς, τὸ δὲ συμβησόμενον καὶ τὸν τοῦ κιν-
δύνου λογισμὸν μετενεγκόντες σκοπῶμεν ἐπὶ Θηβαίων
καὶ Λακεδαιμονίων. ἂν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν 31
οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ
δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους ἔχοντες ἀντιπάλους
τοὺς Ἀρκάδας, ἐγγὺς οἰκοῦντας· ἂν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα
οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσιν, ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γε ἔσον-
ται ἡμῖν συμμάχων γεγεννημένων τῶνδε καὶ δι' ἡμᾶς σε-
σωσμένων· ὥστε πανταχῇ συμφέρει μῆτε προσέσθαι τοὺς
Ἀρκάδας, μῆτε δι' αὐτούς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέ-
ναι δοκεῖν, μῆτε δι' ἄλλους τινὰς ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

Ἐγὼ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς οὔτε 32
φίλων οὐδετέρους οὔτε μισῶν ἰδίᾳ εἶρηκα, ἀλλ' ἂ νομίζω
συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ μὴ προσέσθαι Μεγαλοπολι-
τας, μηδ' ἄλλον ἀπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

¶ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνατος κατάγοντος εἰς Μεσσηνίαν
τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιάται παρὰ τὰς συνθήκας
εἶναι τοῦτο τὰς Ἀθηναίους καὶ Ἕλλησι γενομένας· παραβεβηκέναι δὲ
καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τοῖς Μακεδόνας, καὶ μὴ
περιορᾶν ταῦτα παραινεί. ὁ δὲ λόγος ψευδελόγητος εἶναι δοκεῖ· οὐ γὰρ
εἶκοι κατὰ τὴν ἰδίαν τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ τῷ

Ἐπερίδου χαρακτηρεῖ μᾶλλον προχωρεῖ, τὰ τε ἄλλα καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ' ἐκείνον μᾶλλον εἰρημέναις ἢ τὸν Δημοσθένη, οἷον νεόπλουτοι καὶ βδελυρεύεσται.

Ἄξιον ἀποδέχεσθαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρα τῶν τοῖς ὅροις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν· οἶμαι γὰρ οὐδὲν οὕτω τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν ὥς περὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν τοὺς Μαν ἐπ' αὐτὸ παρακαλοῦντας μὴ ἢ τῷ μὲν λόγῳ καταχρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν, ἀλλ' ὑπομείναντας νυνὶ τὸν ἔξετασμον ἢ καὶ τὸ λοιπὸν πειθόμενους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας ἔαν συμβουλευεῖν τοὺς ἀλη-
 2 θέστερα περὶ τῶν δικαίων ἀποφαινομένους, ἢ ἡ ἐκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρῆζετε τῷ ἀδικοῦντι, ἢ προελόμενοι περὶ πλείστον ποιήσασθαι τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτως πρὸς ἅπαντας χρησθε τῷ συμφέροντι, μηκέτι μέλλοντες. ἔξ αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὅρων σκεψαμένοις τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἔξεστιν ἰδεῖν ἥδη τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. ὥς δὲ περὶ μεγάλων συντόμως διδάξω.

3 Εἰ δὴ τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τίνι ἂν μάλιστα ἀγανακτήσαιτε, εἴποιτ' ἂν οἶμαι πάντες, εἴ τις ἀναγκάζοι, εἰ ἦσαν κατὰ τὸν νυνὶ χρόνον οἱ Πεισιστρατίδαι καὶ τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς δευρὶ, ἀρπάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα πάντα κίνδυνόν ὑπομείναι ἀντὶ τοῦ παραδέξασθαι ἢ πεισθέντας γε δουλεῦναι ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ τὸν μὲν οἰκέτην οὐδεὶς ἂν ἐκὼν ἀποκτείνει, τοὺς δὲ τυραννομένους ἀκρίτους ἐστὶν ὄραν ἀπολλυμένους ἅμα καὶ ὑβρίζο-
 4 μένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. παρὰ τοὺς ὅρους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην καταγαγὼν τοὺς Φιλιάδου παῖδας, ὄντας τυράννους, ἃρ' ἐφρόντισε τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐτοῦ ἔθει τῷ τυραννικῷ, βραχὺ φρον-
 5 τίσας ὑμῶν καὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας; οὐ ἢ δὴ δεῖ, εἰ μὲν τις ὑμᾶς ταῦτα βιάζοιτο, μάλιστα ἀγανακτήσαι, εἰ δ' ἐτέρωθί ποινὴ γέγονε παρὰ τοὺς πρὸς ὑμᾶς ὅρους, μὴ

φυλάξασθαι, καὶ ἡμῖν μὲν διακελεύεσθαι τινὰς ἔνταυθι
 ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις, τοῖς δ' αὐτοῖς οὕτω περιβοήτως
 ἀνηρηκόσι καταλείπειν ταύτην τὴν ἔξουσίαν. ἀλλ' οὐχ 6
 οἷόν τε ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἔάν βούλησθε τῇ δικαίᾳ
 χρῆσθαι· καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις
 πολέμιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα ἅπερ Ἀλέξανδρος ποιοῦντα
 ἅπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοινωνοῦσι, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ,
 καὶ στρατεύεσθαι ἐπ' αὐτὸν ἅπαντας. οὐκοῦν ἔάν ποιῶ-
 μεν τὰ συγκείμενα, πολεμικῶς χρῆσόμεθα τῇ κατάγοντι.
 ἀλλὰ γὰρ εἶποιεν ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι ὅτι πρὶν τὰς 7
 συνθήκας γενέσθαι ἐτυράνουν Μεσσηνίων οἱ Φιλιάδου
 παῖδες· διὸ καὶ κατάγειν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτοῦς. ἀλλὰ
 καταγέλαστος ὁ λόγος, τοὺς μὲν ἐκ Λέσβου τυράννους,
 οἷον ἐξ Ἀντίσσης καὶ Ἐρέσου, ἐμβαλεῖν ὡς ἀδικήματος
 ὄντος τοῦ πολιτεύματος, τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραν-
 νήσαντας, ἐν δὲ Μεσσήνῃ μηδὲν οἶεσθαι διαφέρειν, τῆς
 αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρχούσης. ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει ἡ 8
 συνθήκη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἑλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους
 τοὺς Ἕλληνας. διὸ καὶ πῶς οὐχ ὑπεράτοπον ἡγεῖσθαι
 μὲν τῶν συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι καὶ ἑλευθέρους,
 τὸν δ' εἰς δουλείαν ἀγαγόντα μὴ οἶεσθαι τάναντία ταῖς
 κοιναῖς ὁμολογίαις διαπεπραχθαι; οὐκοῦν ἀναγκαῖόν ἐστιν
 ἡμῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ εἴπερ τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συν-
 θήκαις ἐμμενοῦμεν καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ' ᾧ ὑμᾶς
 παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι τὰ ὅπλα
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκότας μετὰ τῶν βουλο-
 μένων. ἡ νομίζετε τὸν μὲν καιρὸν ποτ' ἰσχύειν καὶ ἄνεν 9
 τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον πράττειν· νυνὶ δ', ὅτ' ἰς ταῦτ'
 τὸ δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς καὶ τὸ συμφέρον συνδεδρά-
 μηκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἑλευ-
 θερίας ἅμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι;
 Ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι τῶν κατὰ τὰς συνθήκας. 10
 ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἔάν τινες τὰς πολιτείας τὰς παρ'
 ἐκάστοις οὕσας ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης
 ὤμνυσαν καταλίπωσι, πολεμίους εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰ-
 ρήνης μετέχουσιν. σκέψασθε δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι
 Ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν Πελοποννήσῳ ἐδημοκρατοῦντο, τοῦτων

- δ' ἐν Πελλήγῃ νῦν καταλέλυκε τὸν δῆμον ὁ Μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλείστους, τὰ δ' ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε, Χαίρωνα δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἐγ-
- 11 κατέστησεν. ἡμεῖς δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προστατούσης πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας, ἐκ δὴ τούτων πότερον πειθώμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι, πολεμίους αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρεύσεται τις οὐ φράσκων τούτων τῶν μισθοφορούντων παρὰ τοῦ Μακεδόνα, τῶν καθ' ὑμῶν πεπλουτηκότων; οὐ γὰρ δὴ λέ-
- 12 ληθὲ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲν τούτων, ἀλλ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἤκουσαν ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις ἐν μὲν τοῖς παραβεβασμένοις ὅρκους ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται, ὡς καὶ τῆς ἐπιτορκίας αὐτοκράτορος ὄντος ἐκείνου, τοὺς δ' ἰδίους ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λυεῖν, τοὺς μὲν κεκριμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφίεντες, ἕτερα
- 13 δὲ παμπληθῇ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν. εἰκότως τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς ἀναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρουσιν οὐκ ἐν μέλει νόμων οὐδ' ὅρκων, τοῖς δ' ὀνόμασιν αὐτῶν μόνοις ἀποχρώμενοι παρακροῦνται τοὺς παρέργως ἔντανθι ἀλλ' οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλησιάζοντας, καὶ νομίζοντας τὴν παραντία ἡσυχίαν οὐκ ἔσε-
- 14 σθαι ποτ' αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου. κελύω δ' ἔγωγε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φράσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν, εἰ μὴ ἐκείνο νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενέτεσθαι τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι, οὐδένα δ' οἶονται αἰσθῆσθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν καθισταμένων καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυομένων.
- 15 Τὸ δ' ἔτι καταγελαστότερον· ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθήκαις ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους ὅπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους, μηδὲ χρημάτων δημεύσεις, μηδὲ γῆς ἀναδασμοί, μηδὲ χρῶν ἀποκοπαί, μηδὲ δούλων ἀπελευθερώσεις ἐπὶ νεωτερισμῷ. οἱ δὲ τούτου δέουσι τούτων τι κωλύειν ὥστε καὶ συγκατασκευάζουσιν, οὕς πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι; οἱ τηλικαύ-

τας συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἥ ἄς διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσούτοις οὔσι μὴ περιορᾶν ἐπέταξαν.

Ἔτι δ' ἕτερον δείξω τὸ λευκὸς τὰς συνθήκας. ἔστι 16 γὰρ γεγραμμένον ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν τῆς εἰρήνης μὴ ἔξεῖναι φυγάδας ὀρμήσαντας ὅπλα ἐπιφέρειν ἐπὶ πολέμῳ μηδεμιᾷ πόλει τῶν μετεχουσῶν τῆς εἰρήνης, εἰ δὲ μὴ, ἔκασπονδον εἶναι τὴν πόλιν ἐξ ἧς ἂν ὀρμήσωσιν. οὕτω τοίνυν ῥαδίως τὰ ὅπλα ἐπήνεγκεν ὁ Μακεδὼν ὥστ' οὐδὲ κατέθετο πώποτε, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχων περιέρχεται καὶ ὅσον δύναται, τοσούτῳ δὲ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον ὅσῳ ἐκ προστάγματος ἄλλους τε ἐτέρωθι καὶ τὸν παιδοτρίβην εἰς Σικυῶνα κατήγαγεν. οὐκοῦν εἰ δεῖ περὶ 17 θεσθαι ταῖς κοιναῖς ὁμολογαῖς, καθάπερ οὗτοι φασιν, ἔκασπονδοι ἡμῖν εἰσὶν αὐταὶ αἱ πόλεις αἱ ταῦτα διαπραγμέναι. εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι τὰ ληθῆ, οὐδὲν δεῖ λέγειν ὅτι εἰσὶν αἱ Μακεδονικαί· εἰ δ' οὐκ ἀνιῶσιν οἱ καὶ ὑμῶν τῷ Μακεδόνι ὑπηρεταὶ προστάττοντες πράττειν τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογαῖς, πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσι, καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ὄρκος, ἔκασπόνδους αὐτοὺς ποιήσαντες βουλευσώμεθα πῶς δεῖ 18 χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ διὰ τέλους τὰ μὲν ἐπιβουλεύουσι τὰ δὲ πράττουσι, καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης. διὰ τί γὰρ οὐ φήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὕτως ἔχειν; ἢ τὴν ὁμολογίαν τὴν μὲν κατὰ τῆς πόλεως οὔσαν βεβαίαν ἀξιούσιν εἶναι, τὴν δὲ σώζουσαν οὐ συγχωρήσουσιν; ἄρα γε δοκεῖ δίκαια γίνεσθαι; καὶ μὲν τι ἢ πρὸς τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς πόλεως ἐν τοῖς ὄρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν αἰεὶ ποιήσουσιν· ἢ ἔαν δέ τι ὑμέτερον ἢ κατ' ἐκείνων ἅμα δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ διαμαχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἴησονται δεῖν ἑαυτούς;

Ἰνα δ' εἰδῇτε ἔτι σαφέστερον ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει 19 ποτὲ τῶν Ἑλλήνων ὥς ἄρα παρέβητέ τι τῶν κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἔξουσιν ὅτι μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μικρὰ ἐπιδραμοῦμαι περὶ αὐτῶν πολλῶν ὄντων. ἔστι γὰρ πού ἐν ταῖς συνθήκαις τὴν θά-

- λαίταν πλείν τοὺς μετέχοντας τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα
 κωλύειν αὐτοὺς μηδὲ κατάγειν πλοῖον μηδένα τούτων·
 εἰάν τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς
 20 τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐκοῦν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὑμεῖς
 μὲν ἐναργέστατα ἐωράκατε τοῦθ' ὑπὸ τῶν Μακεδόνων
 γεγενημένον· εἰς τοῦτο γὰρ ὑπεροψίας ἦλθον ὥστε εἰς
 Τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πλοῖα κατήγαγον, καὶ
 σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ οὐ πρότερον ἀφείδσαν πρὶν οὐ
 ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν καὶ καθέλκειν
 εὐθὺς τότε, καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε Μενεσθέα.
 21 πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα τὰ
 ἡμαρτημένα ἐτέροις, τοὺς δ' ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν μὴ
 ἐκείνους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ἡμῖν συμ-
 βουλεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὀλιγωρημένοις; ὥσπερ καὶ
 τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἐξεῖναι πλημμελεῖν
 22 τοῖς δὲ μηδ' ἄμυνεσθαι. πῶς δ' οὐχ ἅμα παρενομοῦν
 ἐκείνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἳ γε τηλικούτον παρέβησαν
 τῶν ὄρκων, ὃ παρ' ἐλάχιστον ἐποίησεν αὐτοὺς ἀφαιρεθῆ-
 ναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγεμονίαν; καὶ νῦν ἐτι
 παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον ἥ ἀνεγκλήτως ἡμῖν, ὅτιαν
 βουληθῶμεν πράττειν· οὐ γὰρ ὅτι ἐπαύσαντο ἡμαρτά-
 νοντες, ἡττόν τι δῆπου παραβεβήκασι τὰς κοινὰς ὁμολο-
 23 γίας. ἀλλ' εὐτυχοῦσιν ὅτι ἐναποχρῶνται τῇ ὑμετέρᾳ ῥα-
 θυμίᾳ τῇ οὐδὲ τῶν δικαίων ἀπολαύειν προαιρουμένη. ὃ
 καὶ ὑβριστικώτατον συμβέβηκεν, εἰ οἳ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες
 καὶ βάρβαροι ἅπαντες τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται,
 οὗτοι δ' οἳ νεόπλονοι μόνον καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν
 αὐτῶν ἀναγκάζουσι, τὰ μὲν πείθοντες τὰ δὲ βιαζόμενοι,
 ὥσπερ ἐν Ἀσθηρίταις ἢ Μαρωνεῖταις, ἀλλ' οὐκ ἐν Ἀθη-
 24 ναίοις πολιτευόμενοι. καὶ ἅμα μὲν μικρὰ τὰ ἡμέτερα
 πράγματα ποιοῦσι, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἰσχυρά, ἅμα δὲ λαν-
 θάνουσιν ἑαυτοὺς ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες
 εἶναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάτ-
 τειν, ὥς τῷ συμφέροντί γε προελομένην χρῆσθαι κρατεῖν
 25 ἢ τῶν πολεμίων ῥαδίως δυνήθεϊσαν. εἰκότως δ' αὐτὸ
 πεπόνθασιν· ἕως γὰρ ἂν ἐξῇ τῶν κατὰ θάλατταν καὶ μό-
 νων ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίους, τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς

τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προβολὰς ἐτέρας ἰσχυροτέρας εὐρέσθαι, ἄλλως τε καὶ πεπαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων, καὶ τῶν μὲν ἐφθαρμένων, τῶν δὲ ἐξεληλεγμένων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων.

Τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς προ- 26
 ειρημένοις ὁ Μακεδὼν τηλικούτον παρέβη· τὸ δὲ ὑβριστι-
 κώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν Μακεδόνων τὸ πρῶτον
 γεγεννημένον ἐστὶ, τὸ τολμῆσαι εἰσπλεύσαι εἰς τὸν Πειραιᾶ
 ἢ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς συνθήκας. καὶ τοῦτο,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μὴ τριήρης ἦν μικρὸν ὑπο-
 ληπτέον, ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα ἐγένετο εἰ περιοψόμεθα, ἵνα
 μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πράττειν, καὶ ὅτι
 οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν
 προειρημένων. ἔπειθ' ὅτι γε τοῦτο παράδυσις ἦν κατὰ μι- 27
 κρὸν καὶ ἐθισμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιοῦτους
 εἰσπλους, ἀκακῆθεν δῆλον· τὸ γὰρ τὸν τότε εἰσπλεύσαντα
 ἐπὶ τῆς νεώς, ὃν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ' ἡμῶν
 ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν
 τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανὲς ποιεῖ ὅτι ἀντὶ
 τοῦ εἰσπλεῖν τὸ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμχανῶντο; καὶ εἰ
 λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριήρεις·
 καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὀλίγας, μικρῷ ὕστερον πολλὰς. οὐ γὰρ 28
 ὃν ἔστι γε εἰπεῖν ὥς Ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶν ναυ-
 πηγησίμων ξύλων, τῶν πόρρωθεν καὶ μόλις εἰσκομιζομέ-
 νων, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπότων, τῇ καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις τοῖς βουλομένοις εὐτελέστατα καθισταμένη, ἀλλ' ᾗοντο
 ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐνταῦθα καὶ πληρώσεσθαι [ἐν
 τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ], ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις
 διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι. καὶ ταῦτα ἐξέ-
 σται ἐπὶ πλέον ἀεὶ ποιεῖν· οὕτω πάντοθεν καταπεφρονη- 29
 κώτως ἐκεῖνοι τῇ πόλει χρῶνται διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδα-
 σκάλας τοὺς ὑπαγορεύοντας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν, οὕτω
 δὲ κατεγνώκασιν μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως
 ἔκλυσιν καὶ μαλακίαν, καὶ οὔτε πρόνοιαν ὑπὲρ ἢ τῶν μελ-
 λόντων εἶναι, οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίγνεσθαι τίνα
 τρόπον χρῆται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις.

- 30 Αἷς ἐγὼ διακελεύομαι ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πελθεσθαι καθάπερ ἐδίδαξα, καὶ διαβεβαιωσαίμην ἂν, ὡς τοῦθ' ἡλικίας ἔχων, ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως καὶ τοῖς καιροῖς ἀσφαλέστατα χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον κατεπείγουσιν. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις, ἐὰν βουλόμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν· τὸ δ' ἐὰν βουλόμεθα ἐστὶν ἅμα καὶ τοῦναντίον, εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ παύσασθαι αἰσχυρῶς ἐτέρους ἀκολουθοῦντας, ἀλλὰ μηδ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστον καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώπων ὑμῖν ὑπαρχούσων. ἐὰν οὖν κελεύετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθήκαι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς παραβεβήκοσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

No 3

000

DE

DEMOSTHENIS

ORATIONES

ἀριθ. χρ. 427

Ἡμερομηνία ἐπιστροφῆς	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας